

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annalium Paderbornensium Pars ...

Complectens Inprimis Fusiolem Episcoporum Paderbornensium, Deinde
Succinctiorem Historiam Reliquorum Per Westphaliam ...

Ab Anno Christi 1228 Usque Ad Annum 1500

Schaten, Nicolas

Monasterii Westphalorum, 1775

Liber XI. [1228 - 1277]

urn:nbn:de:hbz:466:1-7971

**ANNALIUM
PADERBORNENSIIUM
LIBER XI.**

**BERNARDUS IV.
COMES LIPPIENSIS XXIII.**

**S I M O N
COMES LIPPIENSIS XXIV.
EPISCOP. PADERBORN.**

**BERNARDUS IV.
COMES LIPPIENSIS XXIII.
EPISCOPUS PADERBORN.**

Annus Christi 1228.

Gregorii IX. Pont. 2. Friderici II. Reg. 16. Imp. 9.
Bernardi IV Ep. Pad. 1.

Translato ad Ultrajectensem
Episcopatum Willebrando,
concordibus omnium suf-
fragationibus deligitur a
Canonicis principis Eccle-
siae Bernardus, eo nomine quartus Pa-
derbornensium Episcopus, clarus eo

tempore in Clero Ultrajectensi vir, eo-
que Praepositus Embricensis; ex quo
gradu dignitatis ad mitram evocatus
est. Nec minus familiae splendore il-
lustris; quippe Comes Lippiae, qui
Bernardo Comite Lippiensi (quem ex
supremo militiae praefecto Monachum
A

*Albert. Scab.
Hist. Brem.
Archiep.
Crantzius
Bruschius
Bernardus
IV. ex Co-
micum Lip-
piensium*

familia Episcopus Paderborn.

Campi Mariæ, Abbatem, & Episcopum Livoniæ supra toties celebravimus) natus patrum habuit Gerhardum Bremensem Archiepiscopum; fratres vero Ottonem Ultrajectensem Antistitem, & Gerhardum juniorem, cognomento Victoriosum, alterum Bremensem Archiepiscopum; quibus ille ex fratribus tertius accessit Episcopus. Ac mira præterea res, & rarum familiæ decus. Nam ut Bernardus horum trium Episcoporum pater consecratus est ab Ottone filio Episcopus Seloniensis in Livonia; ita Gerhardus II. a parente & fratre Ottone consecratus est Bremensium Episcopus, & ab hoc Gerharo, qui ceteris superstes vivebat hoc anno, consecratus est Bremæ Bernardus Episcopus noster. Quemadmodum hæc Albertus Stagensis, Auctor historiæ Bremensium Archiepiscoporum, Cranzius, & alii non sine posteritatis admiratione retulerunt. Viditque Westphalia sub idem fere tempus quinque simul illustres Episcopos ac Principes Imperii ex una Lippiensium Comitum familia; tanquam Deus heroicum illud Bernardi patris factum, qui viva adhuc conjugē, abdicatis omnibus familiæ opibus & honoribus, religiosam & apostolicam vitam amplexus erat, remuneraret in filiis. Quartus ex his Bernardi filius Theodoricus Daventriensis Præpositus, quem bello ad Covordiam captum diximus. Quintus Hermannus familiæ stirps, atque hæres patrum honorum: magnum per id tempus Episcopis fratribus præsidium, qui primum Ottoni in administratione Ultrajectensis Episcopatus, deinde Gerharo Bremensi, & Bernardo Episcopo nostro fidam semper operam præstitit.

Sub quo communis vitæ institutum inter Canonicos Cathed. Ecclesie laxari cepit. Gobel. 224. 6. c. 64. Cranzius

Hac igitur parentis & fratrum Episcoporum claritudine Bernardus Episcopus noster hunc primum Episcopatus annum ingressus est, Vir cum cetera laudabilis, ut ex factis ejus referemus; tum sub initium Episcopatus, incertum qua vietus aut Canonicorum importunitate, aut electionis præscripta conditione, aut aliis de causis, primus inter Episcopos Paderbornenses communis vitæ institutum, quod ad eum diem Canonici majoris Ecclesie in uno claustro colebant, dissolvit; id quod ante a multis sollicitatum tanta

constantia negaverat Willibrandus Episcopus. Plane Gobelinus noster. Sub Bernardo IV. Episcopo in Ecclesia Paderbornensi facta est mutatio regularis vitæ, quæ hæcenus viguerat ad statum Canonicorum secularium. Quod & Cranzius, Bruschius, Kerfenbrochius aliique tradiderunt. Sero quidem hæc mutatio ccepta, postquam ab Hathumaro primo Episcopo, & a Caroli M. ævo, sub viginti duobus Episcopis hæc vitæ ratio sancte culta, severaque disciplina conservata fuerat; sed non primi hujus relaxationis auctores Paderbornenses, quando jam anno DCCCCLXXVII, post excessum Theodorici Trevirensis Archiepiscopi, Canonici Trevirenses illud regularis vitæ institutum exuerant; quorum exemplo, ut Trithemius scribit, Canonici S. Catharini in Constuentia, Moguntinenses, Wormatienses, Spirenses, & complurium aliarum Ecclesiarum, diversis quidem temporibus, sed uno impietatis spiritui regularis vitæ communitatem abjecere. Quemadmodum id ex singulorum factis explorandum est. Bremæ post annum MXL. sub Bezelino Archiepiscopo, postquam claustrum cum officinis, bibliotheca, & omni supellectile igne consumptum est, communis Canonicorum vitæ dissoluta est, quibus incendii malis cum in privatas aedes secedere necesse esset, multis quoque aliis in locis Collegiorum societas, ac regularis instituti disciplina laxari ccepit.

Incidit primus Bernardi Episcopatus annus in conturbata Westphalia tempora; quo Henricus Limburgicus Montium Comes Adolphum Marchiæ Comitem hostilibus armis est aggressus. Causam belli dedit Marcani potentia, qui everfa Isenburgica & Novopontana arcibus, cetera proscripti Friderici Isenburgici, ob necem D. Engelberti, bona occupabat, exuto Theodorico Isenburgico filio; hujus cum tutor esset Limburgicus, vindicandum suscepit, tractis in belli societatem Lippiensis Comite, Steinfurti Dynasta, ceterisque Westphaliæ proceribus: ut vicina semper surgentium potentia invisa est. Multis invicem rapinis, vastationibus, dimicationibusque bellum protractum, & in Steinfurti Dynastam ac dicecesin Osnabrugensem fufum; quibus tamen congressibus, Marcanus semper superior

Trithem. in Chron. Hirsau ad ann. 977. Brov. ver. in annal. Trev. Joann. Mo. law. l. 1. de Canon. p. 14 & 15. Pan. gy. Paderborn. lib. 3. c. 3. Adams Bremens. in Bezelino.

Initia Episcopatus Bernardi turbida, ob varia, tum exorta bel.

Godofrid. in annal. Ursberg. Blondus. Naucerus. Paulus. Amilius. Sigonius. Trithemius Imperator tandem in Palestinam discessit, successu parum glorioso.

rior fuit; uti hæc multis exponuntur a Levoldo. Ne tamen tota Isenburgica stirps exstingueretur in Westphalia, Limburgicum castrum in vertice montis ad Leinam fluvium construxit, quod a Limburgico castro ad Mosam novum Westphaliæ Limburgum dixit, jure fiduciario datum Theodorico Isenburgici filio; a quo per multos annos horum Comitum Limburgicorum per Westphaliam progenies, donec nostro demum seculo exstingueretur.

Attinebatur in hunc quoque diem Otto Brunswicensis & Lunenburgensis Dux, captivus a Zwerinensi Comite; quo per id tempus extincto, e carcere solutus Brunswicum rediit. Sed multis vassallorum mox odiis armisque petitus fuit. Vassallis se junxere Magdenburgensis & Halberstadiensis Episcopi, inflammante eos, ut creditum fuit, Friderico Imperatore; quod & illi Ottonis potentiam, ad quem tota Henrici Leonis hæreditas a parente & parvis devoluta erat, ferre non possent. Multa ejusmodi intestina bella per inferiores hasce Germaniæ provincias propter diurnam Imperatoris absentiam in Italia; quanquam is hoc anno tandem post tot Honorii & Gregorii Pontificum hortamenta precesque, quas toties fefellerat, expeditionem in Palæstinam susceperit; seu ut votum aliquando exsolveret; seu ut Pontificem, a quo anathematis vinculo, ut supra diximus, illigatus erat, placaret. Ejus rei gratia Germaniæ proceres Ravennam ad conventum, quem in Quadragesima habuit, prodire iussit; ipse 11 Augusti demum concessa classe in Syriam navigavit, ac 7 Septembris Ptolemaidem delatus, alios sibi ex Christianis adversos, alios benignos habuit. Interim Hierosolymam progressus, invito licet Patriarcha, Regem se Hierosolymitanum coronavit, insignibus propria manu ex altari detractis. Nec multo post probrosa Christiano nomini pace cum Soldano inita (qua inter cetera Templum ac sepulchrum Domini in Saracenorum potestatem traditum) in Italiam remigravit; multa speciose jactando, cum non nisi Hierosolymam, Joppen, ac alia quædam loca infirmis manibus reparasset.

Neque a filio Henrico Rege multum pro Republica agebatur, quod is lubricam fere juventutem traduceret in superiori Germania; ab eo tamen ac patre laudabile æquitatis judicium rescriptumque possidemus, quo Mons Martis, qui ad id tempus Eresburgum dicebatur, vetus Caroli M. donum, Corbejenfibus assertus adversus Henricum Colonienfem Archiepiscopum, qui nescio quam jurisdictionem possessionemque sibi vindicare eo in loco voluit; id vero ejusmodi est.

Henricus R.
Friderici
filius Eres-
burgum
Corbeiensis
bus adjudi-
cat.

Henricus Dei gratia Romanorum Rex & semper Augustus. Universis Imperii fidelibus quibus præsens scriptum exhibitum fuerit, gratiam suam & omne bonum. Ad notitiam universorum volumus pervenire, Nos mandatum Domini Imperatoris patris nostri recepisse, quod nequaquam ratam habere vellet Warandiam, quam in solenni curia nostra apud Herbipolim fecisse dinoscimur de monte Martis Archiepiscopo Colonienfi in Abbatis dilecti principis nostri præjudicium Corbeiensis. Et quod eundem Abbatem in possessionem dicti montis remitteremus eidem plenam Warandiam præstando prædictus Dominus noster Imperator nobis firmiter injunxit. Nos vero mandatum Domini Imperatoris patris nostri conservare, & implere in omnibus cupientes. auctoritate præsentium in possessionem ejusdem montis dictum Principem nostrum Abbatem Corbeiensem mittimus cum omni jure; nullam jurisdictionem in ejusdem montis possessione recognoscentes Archiepiscopo Colonienfi. Mandamus itaque per gratiam nostram firmiter præcipientes, quatenus nullus ausu ductus temerario memoratum Abbatem in possessione sæpe dicti montis impedire vel molestare præsumat. Quod qui fecerit gravem indignationem nostræ Celsitudinis se noverit incursum. Testes hi sunt Henricus venerabilis Eistetensis Episcopus, Henricus illustris Dux Bavarie, Comes H de Dilingen. F. de Drubendingen. E. Dapifer de Walpruc. C. Pincerna de Winterstede & alii quam plures. Datum apud Ulmam. Anno Domini Mccxxviii. Indictione prima.

Godofrid.
in annal.
Ursberg.
Blondus.
Nauclerus.
Paulus.
Emilius.
Sigonius.
Tribemius
Imperator
tandem in
Palæstinam
discedit,
successu pa-
rum glo-
rioso.

nitia Epia
topatus
bernardi
arbida, ob
aria, tum
xorta bel-
a.

Annus Christi 1229.

Gregorii IX. Pont. 3. Friderici II. Reg. 17. Imp. 10.
Bernardi IV. Ep. Pad. 2.

Godefrid.
Ursberg.
Spond.
Bovinus.

Pontifex
de alio Im-
peratore
Friderico
subrogan-
do laborat.

Bovinus
lib. 15 an-
nal. Trevir.

Bernardus
Ep. cum
Eresbur-
genſibus
transigit de
jurisdictione
sacer.

Posteaquam vero Fridericus Imperator majori fama quam gloria ex Palaestina regressus, Pontifex propudiosam illam cum Sultano pacem, auro magis ac prece quam armis partam, in senatu purpuratorum Patrum damnavit, inique cum Longobardiae civitatibus foedere, Fridericum execrari cepit. Imperator comperta Pontificis indignatione, misit Leopoldum Austriae, Othonem Moraviam, Bernardum Carintanum, Bertholdum Aquileiensem Patriarcham, Sigefridum Ratisbonensem Episcopum, ad Pontificem mitigandum; verum ille implacabilis, misit quaquaversum per Europam Legatos, & ex his Ottonem titulo S. Nicolai in Carcere Cardinalem in Germaniam, qui Fridericum Imperatorem, ob res in Palaestina perfide gestas, & injurias, quibus Pontificis urbes & terras vexarat, diris a Sede Apostolica devotum denunciaret, animosque Principum de alio Imperatore deligendo pertentaret, at male ubique excipitur. Sane cum ex Dania redux Ottonem Brunsvici & Luneburgi Ducem hortaretur ad imperium capeſſendum, aspernatus est haec importuna consilia Dux. Leodii deinde & Aquisgrani non sine populi concitatione rejectus Legatus. Quae postquam Henricus Rex agitari didicit, civitates adversus Episcopos concitare cepit, earum defensionem suscipere, privilegia augere. Nec desunt, qui velint tum fundamenta libertatis multis in urbibus esse jacta, quae exinde sese Episcoporum imperio ceperunt exuere.

Hoc quoque anno Oppidum Montis Martis, sive Eresburgum, e pessima ruina, de qua ad annum M C X L V. supra relatum, reparari cepit; & quia incolae in subiecto montis pago Horeshusano ad Oppidum montis commigrarent, ne quid hac transmigracione jurisdictioni Paderbornensis Ecclesiae subtraheretur (quae antiquo jure Archidiaconatum Horeshusanum ex utroque loco sibi vendicabat) vigilantia Bernardi Episcopi actum est, ut in hunc modum conveniretur, quem ipsi consules & Oppidani suis tabulis consignarunt.

Nos consules & universitas Montis qui dicitur Horesberg universis praesentem paginam inspecturis praesentium tenore significandum duximus, quod cum nos a villa Horehusen ad montem qui dicitur Horesberg Paderbornensis diocesis nostra domicilia transtulisset, ac montem munientes eundem ab obedientia Ecclesiae Paderburnensis, qua eidem in spiritualibus eramus subjecti, inobedienter recessisset, tandem cum eadem Ecclesia convenientes, inter ipsam & nostram universitatem talis ordinatio intervenit, quod nos errorem nostrum recognoscentes, & ad obedientiam matris nostrae Ecclesiae videlicet Paderburnensis redeuntes, debitum in spiritualibus ad ipsam habebimus respectum, & Clericum quem Episcopus Paderbornensis apud nos Ecclesiae constructae sive construendae & a nostra universitate dotandae praefecerit, quemque Archidiaconus loci dono altaris investiverit tanquam nostrum plebanum modo ad praesens recipiemus reverenter. Remanente nihilominus apud nos post mortem ejusdem plebani alium nobis eligendi plebanum libertate, dummodo electus a nobis Archidiacono ad recipiendum donum altaris & curam animarum praesentetur, ipsamque Ecclesiam nostram Dominus Episcopus parochialem faciendo & sepulturam ibidem indulgendo, tempore opportuno consecrabit. Praeterea Archidiaconum de Capitulo majoris Ecclesiae Paderburnensis qui synodo Horehusen praesidere consuevit, in monte & praesata Ecclesia synodo praesidentem tanquam nostrum Archidiaconum cum omni jure, quod ipse Archidiaconus antequam nos ad montem transferremus in Capella S. Dyonisii Horehusen habuit, & adhuc circa universam plebem ejusdem Archidiaconatus habere dimoscitur admisimus. duobus tamen articulis non de jure sed de benignitate & gratia Archidiaconi & Ecclesiae exceptis, quod nec denarios vel obulos synodales persolvemus, & quod homines inter nos servilis conditionis a Scabinis accusati non in ferro candenti, sicut alias consuetum est, sed manu duodecima suam expurgationem praestabunt. Ne autem haec praescripta ordi-

Godefrid. in
Annal.
Alb. Stad.
Matthias
Paris.
Etero in
annal.
Odoricus in
hist. Heclif.
Bovinus
in Annal.
Trevir.
Otto Car-
din. Lega-
tus Aposto-
licus inten-
dit reforma-
tionem Cleri
& Mona-
steriorum.

ordinatio, tam ab Ecclesia Paderburnensi, quam a nostra universitate valeat impostero revocari, vel aliquid in ipsa immutari, presentem cartam sigilli nostrae universitatis appensione, ac testium annotatione roboratam, quam cartam etiam sub eodem tenore Domini Episcopi & Capituli sigillorum impressione munitam ab ipsa Ecclesia accepimus. Ad exhibendum pro & contra nos si necesse fuerit, Ecclesiae dedimus eidem, Acta sunt haec anno Dominicae Incarnationis MCCXXIX. VII. Calend. Septembris. Testes hujus rei sunt, Her-

man de Vespertbe, Johan de Eleren, Tetmar de Durslo, Johan de sancto Magno, Johan de Westhem, plebani. Milites vero, Andreas de Durslo, Olricus de Westhem, Alradus, Henric de Brocbike, Stephanus fratres de Dalbelm, Tideric de Etlen, Bodo, Henric & Johan de Schmevethe. Consules vero Vollant, Alrat, Herman, Conrat, Monetarii, Tideric de Gesmaria, Tideric de Velreberg, Ludolff de Capella, Henric Westval, Henric de Dune, Regenbart de Hoburgehusen, Regenbart de Hattepe, Johan de Fabrica, & tota universitas montis ejusdem.

Annus Christi 1230.

Gregorii IX. Pont. 4. Friderici II Reg. 18. Imp. 11.

Bernardi IV Ep. Pad. 3.

Annus exinde consequens MCCXXX subitam rerum gratamque mutationem attulit in Imperio; intervenere enim viri sapientes ac pii, Messanensium Archiepiscopus, Leopoldus Dux Austriae, Ordinis Teutonici supremus praefectus, alii Principes, qui Fridericum Imperatorem cum Gregorio Pontifice certis pacis legibus reconciliarunt; restitutusque Imperator communioni Ecclesiae. Ad hanc pacem in Imperio promulgandam Otto Cardinalis Legatus Coloniam accessit, magno omnium civium gaudio honorificentissime exceptus; ubi & Aquisgranenses ob superioris anni insolentiam in gratiam recepti sunt. Sed nec minus laudabile negotium erat hujus Apostolici per Germaniam Legati, in corrigendis formandisque Cleri & religiosorum moribus, postquam labente per bella Ecclesiae disciplina variae Episcoporum synodi sunt habitae, una priscorum Episcoporum cura ac medela. Quamobrem cum in alios Episcopatus; tum ad Monasteriensem, Paderbornensem, & Osnabrugensem Episcopos misit vice sua viros sapientes ac religiosos, qui pro commissa auctoritate vulnera sacrorum curarent, quod haec Ottonis litterae testantur.

Venerabilibus in Christo Patribus, Monasteriensi, Paderburnensi, & Osnabrugensi Episcopis Otto miseratione divina sancti Nicolai in carcere Tullianensi Diaconus Cardinalis Apostolicae Sedis Legatus salutem in Domino. Cum ex injuncto nobis legationis officio ad

statum & reformationem Ecclesiarum legationis nostrae intendere teneamur, quia per loca singula discurrere non possumus per nos ipsos, Viros de quorum discretionem & honestate confidimus, nos interdum oportet dirigere, qui suppleant vices nostras. Unde cum dilectis in Christo, Abbati Bredelarensi Ordinis Cisterciensis, Fratribus Conrado de Huxaria Priori, Provinciali Fratrum Praedicatorum Theutoniae, & Ernesto Osnabrugensi ejusdem ordinis, de quorum vita & scientia plenam in Domino fiduciam obtinemus, nostris dederimus districtae litteris in praecipis, ut in monasteriis tam Monachorum quam Canonicorum regularium, nec non & in conventibus ac Decanatibus Clericorum secularium, cum etiam vos multiplicibus occupati ad haec sicut credimus intendere non possitis, impendant visitationis officium vice nostra, corrigendo & reformando tam in capite quam in membris, quae correctionis & reformationis officio videbunt indigere. Paternitatem vestram rogamus & exhortamur in Domino, qua fungimur vobis auctoritate praecipiendo mandantes, quatenus praedictis visitatoribus favorem vestrum consilium & auxilium efficaciter impendatis. Ita quod vobis sit meritum apud Deum & status Ecclesiastici ordinis comprobemini Zelatores, Nos quoque sollicitudinem vestram debeamus ex hoc merito commendare, & negligentiam redarguere durius non cogamur. Datum Tornaci III. Idus Maji,

Quo vero emolumento hi inspectores,

Godefrid, in
Annal.
Alb. Stad.
Matthaus
Parif.
Sero in
annal.
Odoricus in
hist. Eccles.
Brevverus
in Annal.
Trevir.
Otto Car-
din. Lega-
tus Aposto-
licus inten-
dit reforma-
tionem Cleri
& Monas-
teriorum.

Bernardus
Ep. reformationem
Dioecesis
suz certis a
se & aliis
delectis vi-
ris committit.

doctores, correctoresque disciplinae Ecclesiasticae versati sunt in nostra dioecesi, anno proximo ex eorum statutis docebimus. Interim Bernardus Episcopus noster, ut omnem dioecesis suae statum sub exordia gubernationis ordinantissime componeret, delegit ex omni ordine sapientissimos, quorum cognitioni & iudicio omnia commisit, quae vel in sacris, vel in civilibus emendanda essent. Qua super re haec publicae literae supersunt.

Diversis habitis tractatibus super reformatione Paderbornensis Ecclesiae, quae propter diversos casus in temporalibus & spiritualibus est collapsa, Nos Episcopus & Capitulum, vel major & junior pars Capituli, Nobiles & Ministeriales, ceterique homines Ecclesiae Paderborn. in hunc modum convenimus, quod tales unanimi consensu & voluntate inter nos praeficiantur ordinatores & Consiliarii, videlicet de Capitulo Praepositus major, Decanus, Scolasticus, Camerarius, & Volbertus de Elsen, & quos ipsi de Praelatis & Canonice majoris Capituli & aliarum Ecclesiarum civitatis & dioecesis Paderborn. assumere voluerint. Nobiles B. de Lippia, & B. de Hofede. Ministeriales Ecclesiae Paderborn. Hermannus & Bertoldus fratres de Brakel, Albertus de Stormede, Johannes Stapel, Ludolphus de Herisia, Hermannus Marschalcus, Georgius, Henricus de Gummer, S. Dapifer, Wernerus Stapel, Wernerus de Wever, Henricus Camerarius, Amelungus filius Comitis de Wartpene, Volbertus de Egsnen, Henricus de Dynkelborch, Conradus de Ofsendorp, Conradus filius Villici, & Bertholdus Busse, & quos ipsi de consilio Capituli & praedictorum assumere voluerint. Hi omnes juraverunt, & assumendi jurabunt, quod consulent & ordinabunt ad honorem & utilitatem Domini Episcopi & Ecclesiae suae, pro ut melius sciunt & possunt, & ipsis divinitus fuerit inspiratum. Nos B. Episcopus juramus, quod ipsorum stabimus ordinationi, & amota qualibet conditione, quidquid praedicti ordinaverint, vel consulerint, pro nobis & Ecclesia nostra servabimus, & quidquid ob hanc causam dicto nobili B. de Lippia occurrerit, vel evenerit adversitatis, Ecclesia sibi assistet, & ipse e converso assistet Ecclesiae, & haec obligatio durabit a primo festo Jacobi ad quinque annos. Quod autem haec

maiores obtineat firmitatem & evidentiam plenior appositum sunt sigilla, nostrum videlicet, Capituli, Praepositi majoris, Decani, Scolastici, Camerarii, Volberti de Elsen. Nobilium B. de Lippia, B. de Hofede, Ministerialium Hermannus & Bertoldi fratrum de Brakel, & hoc de consensu aliorum sigilla non habentium. Actum anno Domini Mccxxx.

Quae dum hoc anno domi aguntur, Bernardus Episcopus & Hermannus frater Comes Lippiensis, a Gerharde fratre Bremensium Archiepiscopo implorati, fida militum auxilia cum aliis submisere bello adversus Stedingos. Celebre hujus populi nomen apud Scriptores ex rebellionem & haeresi. Sedes his erat ad Visurgis, Hontae, aliorumque omnium ripas in Bremensi dioecesi. Et jam ab anno 1204, coepit haec populi rebellio. Causa data ab aliis refertur durum imperium, quo a nobilibus & ministris Archiepiscopi tractati: ab aliis sacerdotis avaritia, cui cum foemina nobilis post confessionem obtulisset ad aram exilis pretii nummum; ille post ad exprobandam muneris exiguitatem loco Eucharistiae praebuit foeminae eundem, quem obtulerat nummum. Qua conjugis injuria exacerbatus maritus, arreptum Sacerdotem abjicit in aquas, immergitque. Ob id facinus cum auctor caedis anathemate feriretur, & hunc populus ad supplicium dare recusaret, ab efferatis hominibus rebellio accensa est; uti nobilium factione rusticanam plebem facile in partes trahunt. Hinc Bremensi Archiepiscopo sua jura & census negare, praefectos ejus ac ministros indigne tractare, fines suos ad Visurgim praemunire: multaque insolenter agere, confisi paludibus & fluminum objectu, quibus terra eorum prope inaccessa erat. Ad horum rebellionem comprimendam primum anno 1207 arma sumpsit Hartvicus Archiepiscopus, verum cum ille accepta pecunia nullo operae pretio rediret: contententibus postea Gerharde & Waldemaro, ut supra monuimus, de Bremensi Archiepiscopatu, nunc huic, nunc illi suam operam impendere: ac se in plenam libertatem efferre, delectisque sibi rebellionis ducibus, omne sacri & civilis magistratus imperium, cui haecenus paruerant, exuere, decimas & obedientiam recusare, Rustringos & Ostringos, vicinosque

Golefrid. in
annal.
Andor Hist.
Brem.
in Gerharde
II.
Alb. Stad.
Cantipras
tanus.
Joan. a Leid
in Chron.
Chr. Erfisa.
Beka in Ot-
tione III.
Hilda in
Ottone III.
Molanus de
milit. sacra
Crant. 2.111
h. 7. Metrop.
c. 47.
Chron. B.
Belgii.
HARANA in
Henr. IV.
Meyerus.
Bernardus
Ep. cum
aliis fac-
currit Brem-
ensi Ar-
chiep. in
bello adver-
sus Steding-
gos.

In quo bello occu-
bit Hermannus Comes
Lippiae Bernardi Episcopi
frater.

Ubbo Em-
muis lib. x.
Buchelius
in notis ad
Ottone III
Episc. Ul-
trajeci.

nosque in societatem rebellionis ad-
 fciscere; & quo tutius perfidiam ale-
 rent, ingenti fossa provinciam incin-
 gere, ut jam vicinis etiam formidini
 essent. Tum vero hac rebellionem, ut
 hæc mala se consequi solent, provoluti
 in fœdas hæreses, ausi sunt responsa
 dæmonum captare, templa atque aras
 evertere, in Sacerdotes ac Clericos per
 extremos cruciatus sævire, cæco furo-
 re sacra omnia contaminare, Euchari-
 stiam pedibus proculcare, cerea sibi si-
 mulacra fingere, quibus divinos hon-
 ores tribuerunt; tanquam qui omni
 christiana religione ejurata, ad pristi-
 nam barbariem & Idololatriæ cultum
 recidissent. Tam immania gentis po-
 pulique sibi subiecti facinora, quæ
 pessimo etiam exemplo vicinos affla-
 rant, non ultro ferenda ratus Gerhar-
 dus Archiepiscopus, vir magnanimus,
 & multis jam bellis clarus, collectis e
 dicecesi Bremensi, Paderbornensi, co-
 mitatu Lippienfi & Schawenburgensi,
 vicinisque provinciis ingentibus mili-
 tum copiis (quibus Hermannum fra-
 trem Comitem Lippiensem præfecit
 Ducem) recta in Stedingos ire iussit.

fingi velint; tanquam fero tandem pri-
 fcis illis scriptoribus fides in eorum di-
 ctis abroganda sit: nec appareat frater-
 num hic ab hæreticis ex eadem causa
 hæresis patrocinium suscipi. Nam
 quam fœdæ ac furiosæ præter Albi-
 geneses & Stedingos hæreses Germaniam
 etiam nostram sub idem tempus con-
 taminare ceperint, satis constat ex
 Broweri annalibus. Reperti enim, qui
 non modo Pontificem, sed omnem
 magistratum sacrum & civilem exe-
 crarentur: qui infantes fonte baptisma-
 tis ablutos rursus mergere: qui confir-
 mationis, Euchariſtiæ, matrimonii,
 & extremæ unctionis Sacramenta dam-
 narent: qui jejunia, & preces pro de-
 functis proſcriberent: matrimonia in
 vagos concubitus commutarent; eo-
 que vesaniæ abrepti sunt, ut dæmonem
 Catti specie exoscularentur, & numi-
 nis instar colerent. Et si Romanorum
 edicta consulas, fuere per id tempus
 consimiles hæretici Cathari, Putareni,
 Pauperes de Lugduno, aliæque hære-
 sum pestes, ut harum, & Albigenſium
 contagione afflati videri possint Stedingi.

*Brower. l.
 15. Annal.
 Trevir. ad
 hunc ann.*

*Oderic. in
 hist. Eccles.
 ad hunc ano-
 num.*

Verum & illi non imparati, adjutique
 ab Ottone Lunenburgi Principe, vete-
 ri Bremensium hoste ab amisso Sta-
 densi comitatu, se ad occursum Bre-
 mensium sistunt; & cum ad primum
 militarem congressum festo Natalis
 Christi cæsus occumberet Hermannus
 Lippienſis Comes, ceteri amisso Duce
 in fugam soluti sunt. Magno jactura
 & mors ejus dolore excepta; quem
 virum sapientem, multis virtutibus ac
 præliis illustrem, celebrant Scriptorum,
 magnoque luctu fratres Gerhardus Bre-
 mensis, & Bernardus Episcopus nos-
 ter profecuti sunt. Ceterum hac vi-
 ctoria elati Stedingi Sluteram arcem,
 quam adversus rebelles haud procul
 Delmenhorſta struxerat Archiepiscopus,
 captam funditus evertunt, ex-
 tremumque dicecesis Bremensis exitium
 minitantur, vicinis haud minus for-
 midabile. Quare ut a Pontifice, sacro
 adversus Stedingos bello indicto, ab
 Episcopis ceterisque Principibus domi-
 ti sint, ad annum 1234 narrabitur. In
 tanta veterum Scriptorum consensione
 non desunt ex heterodoxis nostri tem-
 poris, qui cum Ubbone Emmio Ste-
 dingis non minus, quam Albigenſibus
 hæc sacrilegia & hæresis crimina af-

Ceterum Hermannus Comes Lip-
 pienſis bello Stedingorum extinctus,
 hæredes filios reliquit superstites, Ber-
 nardum eo nomine III. Comitem ac
 Successorem, Simonem Paderbornen-
 sem Episcopum Adjutoremque Bre-
 mensis Ecclesiæ, Ottonem Monasteri-
 ensem, & Gerhardum postulatam Bre-
 mensis Episcopum; quos vel ex Ger-
 trude hærede Dynastiæ Rhedana, vel
 ex Theodorici primi Limburgici Co-
 mitis filia susceperat. Statimque Ber-
 nardo cum Ottone Teclenburgico gra-
 vis controversia bellumque fuit de Rhe-
 dano ad Amasim dominio, quod a
 Teclenburgico seu jure debitum mox
 occupatum retentumque, frustra ex-
 dote in hunc diem repetente Lippien-
 sium familia.

Felicis hoc anno Susati in celebri
 procerum Westphaliæ congressu trans-
 actum inter Henricum Coloniensem
 Archiepiscopum, & Corbeiensem Ab-
 batem; compositaque lis, quæ de Mon-
 te-Martis inter utrumque, ut supra
 etiam relatum, intervenerat. Ejus
 transactionis hæ publicæ tabulæ extant,
 multorum etiam Comitum ac nobili-
 um nominibus memorabiles.

*transigitur
 inter Ar-
 chiep. Co-
 lon. & Ab-
 batem Cor-
 beiensem
 de Monte
 Martis.*

In

*deſrid. in
 nat.
 ad Hist.
 em.
 Gerardo
 lb. Stad.
 antipras
 nus.
 an. a Leid
 Chron.
 or. Frifa.
 cha in Ot-
 no III.
 eids in
 tione III.
 solanus de
 ular, sacra
 vant xus
 7. Metrop.
 47.
 Chron. M.
 elgii.
 arana in
 genr. IV.
 Meyerus.
 Bernardus
 Ep. cum
 illis fac-
 currit Bre-
 mensi Ar-
 chiep. in
 bello adver-
 sus Steding-
 gos.*

*In quo bel-
 lo occum-
 bit Herman-
 nus Comes
 Lippienſis
 nardi Ep.
 frater.*

*Ubbone Em-
 mius lib. x.
 Buchelius
 in notis ad
 Ottonem III
 Episc. Ul-
 traject.*

In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Henricus divina favente gratia sanctæ Coloniensis Ecclesiæ Archiepiscopus Universis Christi fidelibus, ad quos præsens pagina pervenerit in perpetuum. Ad oblivionis confusionem evitandam notum esse cupimus tam presentibus quam futuris, quod super controversia inter Nos & Hermannum Abbatem Corbeyensem super monte Martis & aliis habitis, nos tum propter pacem terræ, tum propter Ecclesiæ nostræ & suæ mutuum in perpetuum promotionem & familiaritatem, prudentum consilio, & Ecclesiæ nostræ consensu, amicabiliter cum ipso composuimus in hunc modum, quod nos videlicet & Ecclesia Coloniensis retinebimus medietatem jam dicti montis cum omni jure & proventu, excepto claustrum in monte sito, quod Abbatis & Ecclesiæ Corbeiensis spirituali jurisdictioni & dominio solummodo subiacebit. Neuter nostrum Castellatum in dicto monte locabit, vel edificium aliquod construet sine alterius consensu & voluntate, si vero aliquid edificandum est, fiet de consilio auctorum, & communibus expensis. Nos autem in restaurum jam dictæ medietatis montis cum consilio Priorum & consensu Capituli Ecclesiæ majoris curiam in Drinere Ecclesiæ Corbeiensis cum omni jure contulimus perpetuo possidendam. Ad amplioris quoque dilectionis & familiaritatis firmitatem memoratus Abbas de consilio suorum fidelium, & Ecclesiæ suæ consensu, castrum **Richtenhilft** medietatem nobis & Ecclesiæ Coloniensi assignavit, & nos Oppidum prope castrum idem communibus edificabimus expensis, & munienus, quod in omni proventu nobis erit commune. In castro autem nullus constituatur Castellanus nisi de consilio partis utriusque, si vero molendina prope castrum edificata fuerint, medietas proventuum nobis & Ecclesiæ nostræ cedet. Item bona Abbatis & Ecclesiæ suæ & suorum Ministerialium & Castrensiun, tam in Oppidis, quam in villis, & hominibus, & aliis ad eum & ipsos pertinentibus ab exactationibus & quibuslibet injuriis salva erunt, & in nostra tuitione consistent; nisi forte ad proclamationem terræ ad justa iudicia contra malefactores exercenda iidem homines Corbeiensis debent subservire. Item prænotato Abbati XII dedimus fidei iussores subno-

tatos, qui fide data promiserunt, quod si aliquis hominum nostrorum ipsum vel homines suos ad summam 20 marcarum vel infra læserit, nos commoniti infra 4 septimanas faciemus emendari; alioquin fidei iussores nostros facta sibi commonitione **Merßberg** intrabunt, inde ante satisfactionem non exituri. Si vero nos justum iudicium in ipsum malefactorem exercuerimus, vel eum de oppidis & castris nostris expulerimus, ipsi fidei iussores ex eo sunt absoluti. Hi autem sunt fidei iussores, Hermannus advocatus Coloniensis, Theodoricus Dapifer, Franco Pincerna, Godfridus Camerarius, Goswinus Marscalcus, Richwinus Marscalcus, Joannes de Padberg, Goswinus Scultetus de Susato, Theodoricus & Herboldus de **Hildene**, Hermannus **Spegel**, Henricus de **Werle**. Si vero aliquem fidei iussorem prædictorum decedere contigerit, loco ipsius alius substituetur. Item Ministeriales & Castrenses nostri & Abbatis non debent in oppidis nobis communibus per iudicium detineri, nisi in manifestis excessibus, ut furto, rapina, & similibus deliquerint, propter quod ibidem iudicabuntur: etsi aliquis a nobis proscriptus fuerit, ille nostræ servabitur jurisdictioni. Item si Ministerialis noster, vel Castrensis, vel aliquis in Oppidis & castris nostris residens, nostra sera firmatis & vigiliis custoditis, erga Ecclesiam Corbeiensis deliquerit, nos, vel si absentes fuerimus, a Prioribus nostris, vel Abbate, vel si ipse præsens non fuerit, a conventu suo commoniti infra tres menses faciemus emendari. Quod si emendare non voluerit, nos eum a castris & oppidis nostris expellemus, & contra eum Abbati assistemus, quod si non fecerimus, Mons Martis totaliter Ecclesiæ Corbeiensis cedet. Ut autem inter Coloniensem & Corbeiensis Ecclesias propensior perpetuo vigeat & observetur dilectio, ea inter nos intervenit consederatio, ut nos & ipsæ Ecclesiæ contra omnem hominem excepto imperio in suo jure assistent, & si nos, vel aliquis Successorum nostrorum præmoniti ad 4 septimanas D. Abbati vel alicui Successorum suorum non astiterimus, Mons Martis ipsi & Ecclesiæ suæ totus cedet, & ipse vice versa cum suis Successoribus in simili casu penæ consimili subiacebit. Ut autem hoc factum ratum permaneat & inconversum, præsentem paginam

Henricus
Rex in his
nis hoc ante
no celebra
tis conven
tibus plura
Imperio u
tilla ordi
nat.

paginam exinde conscriptam nostræ & majoris Ecclesiæ Colonienfis sigillorum appensione fecimus communiri. Testes hujus rei sunt Conradus major Præpositus & Archidiaconus Colonienfis, Joannes Præpositus Bunnensis & Archidiaconus, Godfridus Præpositus Xantensis & Archidiaconus, Arnoldus Præpositus S. Gereonis, Henricus Præpositus S. Severini, Bruno Præpositus S. Kuniberti, Henricus Præpositus S. Georgii, Albertus Subdecanus, Goswinus Choriepiscopus, Bonifacius Scholasticus, Godfridus Præpositus Monasteriensis, Henricus Comes Seinenfis, Adolfus Comes de Marca, Godefridus Comes de Arnsberg, Bernardus de Lippia, Volquinus de Swalenberg, & Adolfus frater ejus, Conradus de Itere, Bernardus de Oste, Jonathas de Ardey, Henricus niger, Hermannus Advocatus Colonienfis, Hermannus Marscalcus, & Goswinus filius ejus, Theodoricus Dapifer, Franco Pincerna, Godefridus Cameraarius, Riquinus Marscalcus, Goswinus Scultetus Susatiensis, Joannes de Paderbergh, Albertus de Sturmede, Wernerus & Bertoldus de Brakele, Theodoricus & Heribodus de Hildene, Hermannus Spiegel, Conradus de Amelungesen & Heribodus filius ejus, Hermannus de Nienferchen, Gerhardus Hadeke, Godefridus de Hodelen, Ortmarus, Bernhardus de Dalheim, Hen-

ricus de Lutterdesen, Albertus dictus Frie, (Brie) Theodoricus de Weten, Albert de Rekelinghusen, Alardus, & alii quam plures. Acta sunt hæc apud Susatum anno Domini Mccxxx. mense Augusto.

Olim Ludovicus Pius Eresburgum (qui post Mons Martis, & patria voce Mersburg est appellatus) quantum per duas Saxonicas circum raras locus explicatur, Corbeienfi Monasterio dedit; post ubi ducatus Westphaliæ cessit Archiepiscopis Colonienfis, multum, cum aliorum dispendio, Archiepiscopi suam jurisdictionem possessionesque protulere: seu id temporum injuriis & patrocinii necessitate, seu Abbatum infirmitate indulgentiave fit factum, seu aliis ex causis incertum habeas; quibus tamen nihil jurisdictioni sacræ, quam Paderbornensis Episcopus sibi in ea loca vendicat, derogatum voluere.

Celebres per id tempus pro majorum pietate Comites Everstenii, Conradus, Otto, & Hermannus fratres; quorum largitate hoc anno facta est ampla agrorum donatio Virginibus, & religiosi viri Cœnobii Gerdenfis. Acta referuntur hæc Anno Dominicæ Incarnationis Mccxxx, regnante Romanorum Imperatore Friderico, & filio ejus Henrico, Padelebrunnensi Episcopo Domino Bernardo quarto.

Comites
Everstenii
beneficiant
Cœnobio
Gerdenfi.

Annus Christi 1231.

Gregorii IX. Pont. 5. Friderici II. Reg. 19. Imper. 12.

Bernardi IV. Ep. Pad. 4.

Henricus
Rex in his
nis hoc an-
no celebra-
tis conven-
tibus plura
Imperio u-
tilia ordi-
nat.

At per id tempus cum Gregorius Pontifex per Ottonem Legatum Ecclesiasticam disciplinam per omnes Germaniæ provincias instauraret, Henricus Rex ne quid in ordinanda Republica a se desideraretur, duplicem hoc anno Wormatiæ conventum Principum advocavit; alterum Calend. Maji, in quo salutare leges præscriptæ; quibus promulgandis adfuere testes & arbitri Sifridus Moguntinus, Theodoricus Trevirensis, Henricus Colonienfis, Albertus Magdenburgensis Archiepiscopi, multique præterea provinciales Episcopi, ac Principes. Alter conventus exitu anni in eadem urbe est habitus, multorum rursus Archiepiscoporum, Episcoporum, ac procerum accessu; in quo urbium libertas restricta legibus, ne sine Episco-

porum, aut Principum, aut Regis, aliorumve Dominorum suorum voluntate communionem, constitutionem, colligationem, (quæ verba antiqui sunt decreti) instituerent. Qua lege conjurationes, opificum & artificum Collegia, & quas Fraternitatum nomine societates, aliaque adversus Principum & Episcoporum jurisdictionem popularis status introduxerat, abrogata sunt. Tanquam Imperator & Henricus ea invalescente civium insolentia revocaret, quæ ante adversus Episcopos & Principes, ut supra diximus, indulserat. Sensim enim ejusmodi per Imperium Urbes, civium multitudine atque opibus insolentes, se ab imperio suorum dominorum subtrahere cœperunt; quod nostra demum ætate, cum Lutheri hæresis omnia liber-

B

tatis

tatis ostia adversus Magistratus aperiret, tantis malis experta Germania, quando una cum hæresi ejusmodi civitates simul Episcoporum imperium & religionem exuere.

Controver-
sia Canonico-
rum Pad-
de Archidia-
conis com-
ponitur.

Tandem etiam Inspectores correctoresque Ecclesiasticæ disciplinæ, quos Otto Cardinalis Legatus Pontificis in Westphaliam destinavit, scriptis ad Episcopum Monasteriensem, Paderbornensem & Osnabrugensem literis, Paderbornam ingressi, inter cetera controversiam, quæ inter Canonicos de Archidiaconis & bonorum divisione intervenerat, pro commissa auctoritate composuere; id quod hæ ipsorum literæ jam ante inter monumenta Paderbornensia relatæ commonstrabunt.

Frater Conradus Prior Provincialis fratrum Prædicatorum, Theutonicæ, & frater Ernestus ejusdem Ordinis. Visitatores a Legato per Paderbornensem dioccesin dati. Universis ad quos præsens scriptum pervenerit utriusque vitæ salutem. Ne ordinatio nostra super divisione Ecclesiæ parochialis S. Othelrici in Paderburna, & super aliis articulis infra annotatis, processu temporis quod suæ vetustatis celeritate delere solet omnia, memoriam effugiat humanam, præsentis scripto declaramus, quod nos accedentes ad Ecclesiam Paderbornensem, Abbate de Bridelare nostro Collega legitime excusato, Ecclesiam præfatam sancti Othelrici, secundum quod a D. O. sancti Nicolai in carcere Tulliano Diacono Cardinali Apostolicæ Sedis Legato acceperamus in mandatis, de majoris Præpositi & singulorum ac universorum de Capitulo, nec non D. Conradi ejusdem Ecclesiæ Plebani consensu post resignationem ejusdem Ecclesiæ a præfato Plebanorum D. Bernardo IV Paderbornensi Episcopo, Volrado Præposito, Amelungo Decano, Volquino de Swalenberch, & nobis factam, de consilio ejusdem D. Episcopi in has tres divisimus partes. Unam quæ est a Domo Hildebrandi Wapenrocht, usque ad curiam Episcopi, quæ vocatur Stathelrove, & deinde ad murum civitatis, & a domo jam dicti Hildebrandi usque ad domum Harmodi de Alride, & ab eadem domo usque ad molendinum Episcopi, & ab illo molendino usque ad pontem lapideum Ecclesiæ sancti Pancratii. Aliam vero partem Nortelvinke & Aspethere

usque ad domum Christinæ ante urbem, & ab eadem domo usque ad portam, qua itur Herisiam, & omnes domos & villas extra civitatem versus Orientem & Septentrionem inferiori choro sancti Liborii assignantes. Ecclesiæ vero sancti Othelrici omnes domos quæ inter has duas partes sunt & omnes villas & singulares domos quæ extra civitatem sunt versus occidentem, contulimus. Volradus vero major Præpositus ad instantiam Domini Episcopi & nostram, Ordinationem nostram ac partium assignationem approbando, Præfatam parochiam videlicet Ecclesiam sancti Othelrici cum omnibus suis pertinentiis Dominabus in Paderburna ordinis Cisterciensis in eadem Ecclesia in perpetuum mansuris. Auctoritate Patronatus de consensu Capituli majoris Ecclesiæ in remissionem peccatorum suorum & ut in perpetuum ipsius præpositi ac præfatis Dominabus, maxime quia earundem in eodem loco fundator extitit, memoria habeatur, jure contulit perpetuo possidendam. Ita tamen quod quemcumque Sacerdotem Abbatissæ & conventus dictarum Dominarum ei suisque Successoribus præsentaverint, ab ipso suisque Successoribus curam recipiat animarum, & ei suisque Successoribus sicut tenetur obediet. Et ut gratiam uberiorem Dominabus exhiberet eisdem ordinavit ut post mortem Præpositi ejusdem loci dimidia marca in recognitionem subjectionis, & pro jure synodatico majori Præposito dimidia marca persolvatur, Ecclesiam vero sancti Pancratii D. Rothehero & Ecclesiam sancti Liborii in inferiori choro debita, sicut verus patronus ad quem debitum in omnibus habebunt respectum, a quo etiam & curam animarum & temporalia simul accipiunt & eorum Successores accipient, debita contulit solemnitate. Hæ autem Parochiæ omnia jura parochialia habebunt, nisi quod crucem diebus dominicis & in solemnitatibus non ferent, sed in processione majoris Ecclesiæ cum suis erunt Rectoribus, nisi legitima fuerint necessitate præpediti. In Parasève sepulturam Crucifixi non facient, & in Nativitate Domini, in Pascha, in Ascensione, in Pentecostes, in festo Patroni & in die dedicationis ad Ecclesiam convenient majorem divinum officium audiri.

De Archidiaconatibus vero ordinantes

nantes totum Episcopatum in sex sedes, præter duos Archidiaconatus videlicet majoris præposituræ, cui hæc tres vilæ Himminchusen, Dale & Buke sunt adjunctæ, & Præposituræ sanctorum Apostolorum Petri & Andreæ, de D. Episcopi consilio & Capituli consensu distinximus. Unam sedem Horrhusen in Ecclesia S. Dionysii, cui duas Ecclesias Curbike & Athorp cum ipsarum Ecclesiis & Capellis adjunximus, locantes secundam sedem Wartberch, cui Ecclesias Dasburch, Lovene, Welletbe, Kulete, Rothen, Bylinchusen, Scerve, Ofsendorp, cum earum Ecclesiis & Capellis adjunximus, ipsum Archidiaconatum Cantoriæ deputantes. Tertiã Sedem I-burch, cui has Ecclesias Eifnen, Natejunken, Brakel, Volstesen, Herstelle, & omnes Ecclesias, quas modo habet Helwardibusensis Ecclesia. Herisiam, Wilbodissen, cum ipsarum Ecclesiis & Capellis adjunximus, ipsam sedem Cameræ assignantes. Quartam sedem Huxaria cum his Ecclesiis Corbeia, Meinbragtesen, Brochusen, Otberch, Erelen, Amelunckessen, Godelmen, Helingenberch Berninbussen, Bodikissen, Albachtissen, Hejenbussen, Homersen, Boffesen, Sanctus Egidius, Nienmovere, Oldentborp, Dune, duo Holtesminne, Lugderinken, cum earum Ecclesiis & Capellis. Quintam sedem Stenbem cum his Ecclesiis Belderfen, Oldenberge, Holtbussen, Sumersile, Monasterium, Leverinctorp, Collebike, Valkenbagen, Burghagen, Oppidum Swalenberch, Scithere, Wichbilethe, Byche, Capella Relinkerke, Sandenebike, Pumesen, Lugethe cum earum Ecclesiis & Capellis. Sextam Sedem Lymego cum his Ecclesiis Scutemer, Orlingbussen, Hepen, cum earum Ecclesiis & Capellis, quam Sedem custodiæ deputavimus, adjicientes quod cum Archidiaconatus Schildese & Hervordie vacaverint, Præposituræ Scildesensi permaneant, ita si eadem Præpositura Capitulo remanebit, alioquin & Hervordia, & Scildese ad custodiam devolventur, quæ tamen Sedes non nisi post mortem eorum qui nunc ipsarum Ecclesiarum Archidiaconi sunt, vel nisi forte voluntarie resignaverint, vacabunt. Auctoritate, etiam D. Legati districtè sub anathematis vinculo omnibus Sacerdotibus, & Plebanis præfatarum sex Sedium præcipiendo mandamus. Quatenus cum ipsas Sedes vacare contigerit; Ad Archi-

diaconos suos curam animarum & donum altaris, ab ipsis accipiendo, debitum in obedientia & procuratione eisdem faciendâ, habeant respectum. Cum vero inter cetera de mandato D. Legati de obedientiis sepe dictæ Ecclesiæ ordinaremus. Canonicis non per omnia nobis consentientibus, tandem D. Volradi majoris Præpositi, & nostro se commiserunt arbitrio, pœna centum marcarum ipsum arbitrium vallantes. Juramento igitur ab omnibus accepto, ut nostris parerent mandatis, sub pœna arbitrii videlicet centum marcarum primo præcepimus, ut omnis cessaret rancor qui erat inter majores Canonicos & minores de inæqualitate bonorum, & pacis osculum fuit utrimque datum & acceptum, & postmodum divisione facta bonorum, sub pœna arbitrii scilicet centum marcarum præcepimus, ne quis de cetero querimonium Episcopo vel Præposito moveret de collatione obedientiarum. Sed sit in potestate eorum conferre obedientias suas cui voluerint, & plures uni secundum quod ipsis videbitur expedire, nisi Dominus Papa vel ejus Legatus providerit aliter ordinandum, præcepimus etiam sub eadem pœna, ne quis vindictam sumat de Præposito majore pro eo quod arbitratus est obedientias quorundam Canonicorum esse dividendas, & excommunicavimus omnes qui de cetero rancorem verbo vel facto pro illa divisione obedientiarum contra dividentes vel eos qui bona receperunt demonstrarent, id est, qui eos pro illo facto contumeliosi & opprobriis afficerent, vel eis hoc factum improperebant, & decernimus eos qui hæc fecerint excommunicatos, perjuros, & pœnam centum marcarum incurrisse. De Mandato etiam D. Legati & nostra ordinatione omnes Canonici a majori usque ad infimum de Capitulo majoris Ecclesiæ juraverunt, quod cum in ipsorum Ecclesia non sint nisi XXIV. majores præbendæ & sex pueriles. Nullus de cetero ad non vacans: nec duo ad unum vacans eligantur, & quod nullus Canonico de cetero emancipabitur, quin idem juret ne numerus Canonicoꝝ excedat numerum præbendarum.

Suppetit in hanc rem aliud quodque rescriptum eorundem Visitatorum, in quo planius constat annus, quo hæc acta memorantur.

Frater Conradus Prior Provincia-
lis Fratrum Prædicatorum Teutoniæ &
Frater Ernestus ejusdem ordinis Visita-
tores a Legato per diocesim Paderbor-
nensem dati. Universis ad quos præ-
sens scriptum pervenerit utriusque vitæ
salutem. Cum officio visitationis in Ec-
clesia Paderbornensi fungeremur, inter
cætera quæ ibidem auctoritate Domini
S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconi
Cardinalis Apostolicæ Sedis Legati ordi-
navimus totum Episcopatum præter du-
os Archidiaconatus, videlicet majoris
Præposituræ (cui has tres villas Dale,
Imminchus & Bure adjunximus) &
Præposituræ sanctorum Apostolorum Pe-
tri & Andreae, de venerabilis Patris
Domini Bernardi quarti Paderborneu-
sis Episcopi consilio & totius Capituli
consensu (Abbate de Bredelare nostro
Collega legitime excusato) in sex Sedes
distinximus, quarum unam Horbusen
in Ecclesia S. Dionysii locavimus, Ec-
clesias Curbike & Athorp, cum omni-
bus Ecclesiis & Capellis eisdem duabus
Ecclesiis deputatis (quæ tamen non nisi
post resignationem vel mortem eorum
qui nunc præfatarum Ecclesiarum Ar-
chidiaconi sunt vacabunt) præfata Sedi
Horbusen assignantes. Verum quia ma-
jor Præpositus Paderbornensis ante hanc
nostram ordinationem non præfatum
Archidiaconatum S. Dionysii haberet,
auctoritate Domini Legati qua fungimur
circa ipsum dispensamus, quatinus ei
eundem, licet alium habeat Præposituræ
annexum liceat diebus vitæ suæ quiete
& sine contradictione possidere, districte
sub pœna excommunicationis Sacerdoti-
bus & plebanis ipsis præcipientes, ut
cum ipsas Sedes secundum nostram ordi-
nationem videlicet Athorp & Curbike
vacare contigerit, cum debita obedientia
& procuratione constricta ad ipsum ha-
beant respectum. Ne quis vero imposte-
rum hanc nostræ ordinationis formam
ausu temerario valeat revocare vel aliquo
modo immutare, præsens instrumentum
Volrado majori Præposito Paderbornensi
sigillorum nostrorum impressione dedi-
mus exhibendum imposte-
rum si necesse
fuerit per se communitum. Acta
sunt hæc Dominicæ Incarnationis Anno
MCCXXXI. Indictione IV. XII Calend.
Februarii.

Accedunt ipsius Bernardi Episcopi
literæ, quibus divisionem Parochiæ S.
Odalrici in hunc modum ratam habet.

Bernardus Dei gratia Paderbornen-
sis Ecclesiæ Episcopus. Universis Christi
fidelibus præsentem paginam inspecturis
notum esse volumus, quod nos obedire
volentes mandato Domini O. Apostolicæ
Sedis Legati in divisionem Ecclesiæ S.
Odelrici in Paderburn simpliciter consen-
simus, & consilium adhibuimus, prout
idem Dominus Otto S. Nicolai in carcere
Tulliano Diaconus Cardinalis tunc tem-
poris Teutoniæ Legatus dividi mandavit,
eandem, & hæc literis nostris sigillo no-
stro roboratis protestamur. Acta sunt
hæc Anno Domini MCCXXXI. Indi-
ctione quarta. Anno Pontificatus nostri
3. Id. Januarii.

Adfunt & Volradi Præpositi, toti-
usque Cathedralis Ecclesiæ literæ, qui-
bus ejusdem Parochiæ divisio in tres
partes facta, eo quo supra relatum est
modo comprobatur.

Volradus Dei gratia Præpositus, Ame-
lungus Decanus, & Capitulum majoris Eccle-
siæ Paderburn omnibus præsens scriptum inspec-
turis utriusque vitæ salutem. Venientes ad
Ecclesiam nostram Fr. Conradus Prior Pro-
vincialis fratrum Prædicatorum Teutoniæ,
& Fr. Ernestus ejusdem ordinis Visitatores per
Paderbornensem diocesim a Legato dati, Ab-
bate de Bredelare ipsorum Collega legitime ex-
cusato, literas Domini Ottonis S. Nicolai in
carcere Tulliano Diaconi Cardinalis Apostoli-
cæ Sedis Legati nobis obtulerunt, in quibus
ipsis dederat in mandatis, ut Ecclesiam S. Otbel-
rici in Paderburna de consilio Domini nostri
Bernardi Episcopi dividerent in tres partes,
sicut ex ipso authentico colligi poterit evidenter,
prædicti vero fratres de Domini Episcopi con-
silio, Præpositi ac nostræ Universitatis, nec
non Domini Conradi ejusdem Domini plebani
consensu in has tres partes dividerunt. Unam
quæ est a domo Hillebrandi Wapenvogt usque
ad curiam Episcopi, quæ vocatur Stotbelbove,
& deinde ad murum civitatis, & a domo jam
dicti Hillebrandi usque ad domum Hartmodi
de Alvide, & ab eadem domo usque ad molendinum
Episcopi, & ab illo molendino usque ad
pontem lapideum Ecclesiæ S. Pancratii, aliam
vero partem scilicet Novtelsincke & Aspedere
usque ad domum Cristine, & ab eadem do-
mo usque ad portam, qua itur Herisiam, &
omnes domos & villas extra civitatem versus
Orientem & Septentrionem inferiori choro S.
Liborii de nostro consensu assignantes, Ec-
clesiæ vero S. Otbelrici omnes domos, quæ inter
has duas partes sunt, & omnes villas & sin-
gulares domos, quæ extra civitatem sunt ver-
sus occidentem contulerunt. Quam Parochi-
am videlicet Ecclesiam B. Otbelrici Volradus
major Præpositus, ad quem ejusdem Ecclesiæ
jus pertinebat. Patronatus per multam dicto-
rum

Bernardus
Episc. divi-
sionem pa-
rochiæ S.
Udalrici
comprobat

Quam es-
dem divi-
sionem ra-
tam habent
Canonici
Cathedralis
Ecclesiæ.

Bernardus
Ep. beneficia
Corno-
bio Mari-
ensidensis.

Godofrid, in
Annal.

rum *Visitatorum instantiam*, ipsorum *ordinationem*, & *partium assignationem approbando cum omnibus suis pertinentiis Dominabus in Paderburna Ordinis Cisterciensis in eadem Ecclesia in perpetuum mansuris de nostro consensu contulit jure perpetuo possidendam, ita tamen ut quemcumque Abbatissa & conventus Dominarum supradictarum ei & suis Successoribus presentaverint, ab ipso suisque Successoribus curam sine difficultate recipiat animarum, & ei suisque Successoribus sicut tenetur obediet. Et ut gratiam uberioverum suorum gravaminum eisdem Dominabus exhiberet ordinavit ut post mortem Præpositi ejusdem loci dimidia marca in recognitionem subjectionis, & pro Synodatico majori Præposito persolvatur. omnia jura Parochialia hæc Parochia, habeat, nisi quod diebus Dominicis & in solemnitatibus sicut ante consuevit crucem non feret, sed in possessione majoris Ecclesie cum suo erit rectore, nisi legitima fuerit necessitate præcedit. In Parasceve sepulturam Crucifixi non faciet, & in Nativitate Domini, in Pascha in Ascensione, in Pentecostes, in festo Patroni, & in die Dedicacionis ipse ac Parochiani sui ad majorem Ecclesiam convenient, divinum officium audituri. Ut autem hæc suprascripta rata & in perpetuum inviolata permanent, præsens scriptum Ecclesie nostræ sigilli fecimus impressione muniri. Acta sunt hæc in Capitulo majoris Ecclesie Paderborn. Anno Dominice Incarnationis MCCCXXI. Indictione quarta, II Calend. Februarii.*

Bernardus Ep. beneficiat Cœnobio Martiniensis.

Sensit jam tum Bernardus Episcopus, ex quo communem Canonicorum vitam dissolverat, dissidia inter ipsos Canonicos de dignitatum contentione, ex Archidiaconi munere, & bonorum partitione; ob quæ Legati Apostolici opem implorare necesse habuit. Cetera quæ per Visitatores hosce, aut in dicecesi nostra, aut alibi in meliorem formam reparata sunt, vetustas abolevit. Interim Episcopus noster conversa ad Cœnobia religiosorum liberalitate,

cum jam fat opibus abundarent Canonici, Marienfeldenses Monachos singulari præ ceteris beneficentia grataque in Patrem memoria complexus est; quod is abdicato comitatu Lippiensi, renunciatisque omnibus, quæ in vita illi cara esse poterant, primum istic inter monachos religiosam vitam professus esset. Et cum per singulos annos multæ largitiones ab eo Cœnobio illi factæ sint; tum hoc anno Susati in congressu cum Mollenarckio Colonienfi Archiepiscopo, ceterisque e Clero & nobilitate viris largas decimas, quæ ex feudo ad ipsum reciderant, & a Bernardo nepote Comite Lippiensi obrinuerat, Marienfeldensibus Cœnobitis donavit, confectis tabulis. Hujus rei testes fuere Volradus major Præpositus Paderbornensis, Amelungus Decanus, Bernardus nobilis de Ofede, Andreas de Eliene, qui omnes una cum Wiedekindo S. Petri Præposito adstiterunt, ubi videlicet Dominus noster Colonienfis Archiepiscopus præfedit judicio, quod vulgo dicitur Boebing. Uti & facta hinc inde resignatione tam decimæ, quam domorum in manus nostras ipsius decimæ proprietatem memorato Cœnobio assignavimus, quam Wigboldus Abbas ad manus Ecclesie suscepit. Multis præterea testibus adductis. Acta hæc referuntur Susati coram Domino suo Bernardo nobili de Lippia anno gratiæ MCCCXXI Indictione IV.

Exitum hujus anni nobilitavit D. Elizabethæ Thuringiæ & Hassiæ Landgraviæ funus; quæ sanctissimæ conjugis & viduæ exemplo XIX Novembris excessit e vita, conditaque Marburgi, celebre apud posteros monumentum venerationis cultusque reliquit.

Annus Christi 1232.

Gregorii IX. Pont. 6. Friderici II. Reg. 20. Imp. 13.

Bernardi IV. Ep. Pad. 5.

Anno vertente Fridericus Imperator paci in Italia cum Longobardiæ civitatibus stabiliendæ intentus, Henricum filium Germaniæ Regem accersit; qui magna procerum turba proficiente patri occurrit. Ambo deinde apud Aquileam convenientes Pascha celebrarunt. Eo in congressu conventuque Episcoporum ac procerum, rursus, quod a Rege filio decretum

erat Wormatiæ, ad restringendam urbium libertatem, & refrenandam civium erga Episcopos insolentiam, confirmatur ab Imperatore patre publico, quod subjecimus, diplomate.

In nomine sanctissimæ & individue Trinitatis. Fridericus secundus divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, Iherusalem & Siciliæ

Fridericus Tribus & Collegia civium & eorum M^r.

Godfrid. in Annal.

gistros ci-
tra Domi-
norum vo-
luntatem
irrepentes
tollit.

Siciliæ Rex. Revocamus in irritum & cassamus in omni civitate & oppido Alemanniæ communia consilia, Magistros civium, seu Rectores, vel alios quoslibet Officiales, qui ab universitate civium sine Archiepiscoporum & Episcoporum beneplacito statuuntur, quocumque per diversitatem locorum nomine censeantur. Irritamus etiam cujuslibet artificii confraternitates seu Societates: Moneta quoque suis in locis cussa comparentur omnia venalia, ut antiquitus fieri consuevit. Ad hujus autem constitutionis & sanctionis nostræ memoriam & robur perpetuo valiturum, præsentem ducalem paginam fieri, & bulla aurea tyario nostræ majestatis impressa, jussimus communiri. Hujus rei testes sunt B. Patriarcha Aquileiensis, A. Magdenburgensis, O. Ravenas & B. Panormitanus Archiepiscopi, & alii. Signum Domini Friderici II. Dei gratia invictissimi Rom. Imp. semper Augusti, Iherusalem & Siciliæ Regis. Et ego Sifridus Ratisponensis Episcopus, Imperialis aulæ Cancellarius vice Domini Sifridi Moguntini Archiepiscopi in Germania Archicancellarii recognovi. Acta sunt hæc Anno Domini Incarnationis MCCCXXXII. mensis Aprilis die - - - quinta Indictione, imperante Domino nostro Friderico, Anno Romani Imperii XXII. regni Iherusalem VII. regni vero Siciliæ XXXIV. feliciter Amen. Datum apud Aquileiam.

Gregorius
PP. Episco-
pos West-
phaliæ &
Saxonie
cohortatur
ad succur-
rendum Ar-
chiep. Bre-
mensi ad-
versus re-
belles Ste-
dingos.

Sed longe nobiliori cura & providentia Gregorius Pontifex hoc anno Saxoniam nostram complexus. Nam ex quo a Gerardo Bremensium Archiepiscopo interpellatus edoctusque esset, quo furore hæresis faveret in Sacerdotes, clericos, omnia Christianorum sacra, quantoque periculo malum illud per inferiorem Saxoniam serperet; Pontifex prædicatores crucis haud secus, quam in sacro bello adversus Saracenos in Palaestina, & barbaros in Livonia fecerat, nominavit Episcopos Raceburgensem, Mindensem & Lubecensem, qui Principes & populos convocarent ad militiam expeditionemque adversus rebelles Stedingos, & sceleratos homines. Deinde scriptis ad Bernardum Paderbornensem, ceterosque Westphaliæ Episcopos literis, cohortatur, uti non modo Oratoribus belli hujus, sed & Bremensi Archiepiscopo

omni auxilio adfint: harum literarum exemplar hic proferre interest.

Gregorius Episcopus Servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Paderburnensi, Hildesemensi, Verdensi, Monasteriensi & Osabrugensi Episcopis salutem & Apostolicam benedictionem. Clamante ad nos dudum Bremensi Ecclesia contra perfidiam hæreticorum, qui Stedingi vocati, fideles populos regionis istius ferali more lacerant & extinguunt, nos venerabilibus fratribus nostris, Raceburgensi, Mindensi, & Lubecensi Episcopis, quibus prædicationis officium est in diocesis vestris ab Apostolica sede commissum, mandavimus, quod per easdem dioceses peccatorum veniam fidelibus pollicendo ipsos contra præfatos hæreticos concitarent, & per eorum auxilium illi auctore Deo ad gratiam conversionis accelerent, vel in confusionis foveam deducantur. Ut ergo dicti Episcopi plenius & efficacius valeant, quæ mandavimus, adimplere, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus cum agatur fidei negotium, quod cunctis debet esse fidelibus & prælatis præcipue speciale in eodem negotio dictis Episcopis efficaciter adfistatis, impendentes eis utile consilium & auxilium opportunum. Datum Anagninæ XIV. Calend. Februarii Pontificatus nostri anno VI.

Haud dissimiles sunt literæ apud Odoricum in historia Ecclesiastica ad Raceburgensem, Mindensem, & Lubecensem Episcopos, belli hujus præcones; quibus nefanda Stedingorum flagitia supra a nobis relata exponuntur. Quam in rem quoque optimus Pontifex scripsit ad ceteros inferioris Germaniæ Saxonieque Principes; a quibus altero ab hinc anno magna conspiratione bellum est susceptum. Et Bernardus Episcopus noster eo sollicitus sibi hoc negotium sumpsit, quo magis decorum ac necessarium habebat, Gerardo fratri suo Bremensium Archiepiscopo subvenire; eo cum primis bello, in quo jam alterum fratrem Hermannum Comitem Lippiensem gloriose pugnantem amiserat.

Quamquam hoc ipso anno, quo armanda Westphalia, intestinis ipsa bellis confictarit. Nam, ut auctor est Gode-

Henricus
Archiep.
Colon. in
Obsidione
Castri Stör-
mede con-
firmat bo-
na & Pri-
vilegia Coe-
nobii Bre-
delar.

Albert.
Stad.

Godefridus, sub id tempus Henricus Colonienſis Archiepiſcopus Weſtphalia cum militia ingreſſus, hoſtibus que in dedicationem acceptis, cum triumpho reverſus eſt. Hoſtibus hiſce Archiepiſcopi, cum Walramus Limburgicus, juvenis ferox & Epifcopis etiam ex ſuperiori bello multum inſeſtus, cum ingenti militum manu ſubſidio veniret, intraretque diceceſin Monafterienſem, objecit ſe illi Ludolphus Monafterienſis Epifcopus, vir animo intrepidus, armisque promptus & Limburgicum retro, unde venerat, cum clade redire compulſit. Hæc licet a Godefrido referantur, non tamen auctor ille prodidit, quinam illi hoſtes, aut quod bellum fuerit. Conſtat interim per id tempus caſtrum Sturmede ab Henrico Archiepiſcopo obſeſum fuiſſe. Adſunt enim ex tabulario Bredelarienſis Cœnobii, quod Paderbornenſis noſtræ diceceſis eſt, Henrici Colonienſis Archiepiſcopi donationum tabulæ, ex caſtris ejus obſidionis datæ, quas hic ob præclarum Ordinis Ciftertiſium, ejuſque Cœnobii encomium referre juvat.

Henricus
Archiep.
Colon. in
Obſidione
Caſtri Stör-
mede con-
firmat bo-
na & Pri-
vilegia Cœ-
nobii Bre-
delar.

Henricus Dei gratia ſanctæ Colo-
nienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus. Univer-
ſis præſentem paginam inſpecturis in
perpetuum. Ejus intuitu & reſpectu,
qui nos ad pontificalis dignitatis apicem
ſublimavit, tanto vigilantius ſacram re-
ligionem plantare, tenere, ac deſenſare
tenemur, quanto gratius obſequium in
religionis obſervantia, & rigore diſci-
plinæ Eccleſiaſticæ Jeſu Chriſto præſta-
tur, & laus ejus per viros religioſos ſu-
mit incrementum. Cum igitur novella
plantatio, Monafterium ſcilicet in Bre-

delaer Ciftertiſis ordinis in ſervitio
Dei, & glorioſæ Dei genitricis ipſius
proſiciat, Deus, qui omnium merita
penſat, & menſuras ſilens remetitur,
ob maternæ reverentiæ claritatem fra-
tribus in Chriſto ſibi ſervientibus gra-
tiam ſibi continue propitiationis im-
pendit, & labores eorum in fructu mul-
tipliciter amplificat, & in germine di-
latat honeſtatis. Nos ergo contemplan-
tes memoratam Eccleſiam divina inſtau-
ratione fulciri, cum Dominus Ordini
Ciftertiſi a mari benedixerit uſque ad
mare, circa ipſius promotionem operam
duximus impendendam, quatenus no-
ſtris & Eccleſiæ Colonienſis patrociniis
adjuta ab invaſoribus iniquis libera con-
ſiſtat, in laude Dei creſcat, fructificet
in flore virtutis, & in obſequio ejus
ſtabilis perſeſeret. Uſu itaque ac medi-
tationum provida, præſentium ſibi a D.
Adolpho & Engelberto, felicitis recorda-
tionis antecęſſoribus noſtris Colonienſi-
bus Archiepiſcopis conſeſſa, & bona, vi-
delicet ſex manſos in Upſeſpringe, &
prædium in Mere, & ſex manſos in
Veltlæn, univerſa quoque bona, quæ in
præſentiarum poſſident, vel adhuc Do-
mino dante poterunt adipiſci, ſigilli no-
ſtri munimine confirmamus, recipien-
tes ipſam Eccleſiam cum perſonis &
omnibus attinentiis ſub noſtram, & B.
Petri Patroni noſtri protectionem: ſub
anathemate diſtrictius inſubibentes, ne
quis aſu temerario moleſtate præſumat
eadem, ſicut judicium divinum & no-
ſtræ juridiſtionis effugere cupit ultio-
nem. Datum in obſidione caſtri Stör-
mede, Anno gratiæ milleſimo ducente-
ſimo triceſimo tertio, ſexto decimo Ca-
lend. Auguſti.

Annus Chriſti 1233.

Gregorii IX. Pont. 7. Friderici II Reg. 21. Imp. 14.
Bernardi IV Ep. Pad. 6.

Ea licet, quæ retulimus, in Ducatu
Weſtphaliæ agerentur, torus tamen an-
nus in apparatu belli per Weſtphaliam
Saxoniamque inſumpſus adverſus Ste-
dingos; poſtquam Mindenſis, Race-
burgenſis, & Lubecenſis Epifcopi, ce-
terique ſacræ militiae præcones Saxo-
niæ regiones peragrarunt: quod & in
Belgio, Friſia, viciniſque provinciis fa-
ctum eſt, ad largas noxarum con-
donationes a Pontifice indultas. Quare &

belli initium hoc anno proceſſit, ex quo
Orientalis Stedingia a peregrino milite,
qui ad vexillum crucis convenerat, va-
ſtata eſt; quanquam improſpero adhuc
exitu, quando Burchardus Comes Al-
denburgicus a Stedingis caſus, cum
ducentis ſuorum occubuit. Quæ cla-
des majus exinde irritamentum dedit
ceteris. Inter hæc Gregorius Ponti-
fex, qui ſollicita cura comprehende-
bat Saxoniam, etiam Corbeienſium pa-

Gregorius
PP. poſſeſ-
ſionem Ca-
ſtrorum
Merſberg
& Kuge-
lenberg Cor-
beienſibus
ratam ha-
bet.

ITO-

Albert.
ſtad.

trocinium suscepit, datoque diplomate castrum Mersberg (quod antiquitus Eresburgum, postea Mons Martis appellatum est) castrumque Kugelenbergam, atque Oppidum Volcmersen perpetua possessione ratum, & celebri illi Monasterio intactum manere iussit.

Gregorius Episcopus Servus servorum Dei. Dilectis filiis Abbati & conventui Monasterii Corbeiensis Ordinis S. Benedicti Paderburnensis diocesis salutem & Apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est, & honestum, tam vigor aequitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii ad debitum perducatur effectum. Ea propter Dilecti in Domino Filii, vestris iustis precibus inclinati, personas vestras & locum, in quo divino vacatis obsequio, cum omnibus bonis, quae in praesentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum praestante Domino iustis modis poterit adipisci, sub B. Petri & nostra protectione suscipimus. Specialiter autem de Mersberg & Kugelenberg castra, & Oppidum de Volcmersen cum pertinentiis eorundem, nec non possessiones, silvas, prata, & alia bona vestra, sicut ea omnia iuste ac pacifice possidetis, vobis & per vos Monasterio vestro auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communitimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae protectionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Anagninae II Calend. Octobris. Pontificatus nostri anno septimo.

Godofridus Albertus Chron. M. Belgii. Odoricus in histor. Eccl. Bravour. lib. 15. Ann. Trev. Nefanda in Germania haereses, quibus exstirpandis per Legatos suos Pontifici studet.

Per id tempus, quo cum Stedingis negotium fuit, longe pestilenciores haereses, de quibus & supra relatam est, iam ab aliquot annis sparsim grassabantur per Germaniam: quibus se necromantici, venefici, Atheique permiscuerant; quemadmodum ad hos extirpandos Gregorius Pontifex lamentabilem Epistolam ad Magdenburgensem, Moguntinum, & Hildesensem ceterosque Episcopos dedit. Hos adeo demerarat Daemon, ut nunc se in forma

ranae & bubonis, nunc canis, nunc cati exofculandum offerret; scholasque & nefanda sacra habebant, quibus Tyrones ejus haeresis initiarentur: hi & Eucharistiam festo Paschatis a Catholicis Sacerdotibus acceptatam mergebant in latrinam, & Deum criminabantur, quod Luciferum e Caelo dejecisset. Ex horum nefanda secta magister quidam Coloniensem ingressus Synagogam aperuit, ex qua imago Luciferi responsa dabat. Ad haec mala haeresis persananda, aut extirpanda, nominatus Conradus Marburgensis a Pontifice cum summa potestate Quasitoris, vir praedicatione crucis apud Principes celebris; quem alii Ecclesiasticum Sacerdotem fuisse volunt, plerique e S. Dominici familia religiosum, cui & D. Elizabetha Hassiae Landgravia conscientiam moderandam dederat. Huic & alii ex eodem S. Dominici ordine praesto fuere Sacerdotes, qui pro concione Magistratum & populum inflammaverunt. Igitur passim per Oppida & pagos ferale rogi, in quos accusati haereseos, nullo discrimine Clerici, Monachi, inclusae, cives, rustici, pro auctoritate & iudicio Conradi Marburgensis, conjecti exusti que sunt. Verum ut Godofridus est auctor, multi praecipiti sententia damnati. Nam eodem die, quo quis accusatus, seu iuste, seu iniuste, sine ullo appellationis vel defensionis refugio, damnatus & flammis absumptus est. Ita multos infantes simul periisse vulgo, teste Trithemio, creditum fuit: constanterque narrat Trithemius, Conradus ferri candentis examen vel ad purgationem criminis, vel confessionis admisisset. Quae si vera narrat, Magistratum potius, quorum opera usus est, quam viri hujus temeritati adscribenda; quando ut supra relatam, Pontifex id genus explorandi crimen damnavit in Templariis, absolvitque ab hoc Livones. Interim Conradus postquam primum in viliora capita quaestiones instituisset, processit ad nobiles, aususque Seinensem Comitem vocare in iudicium delatae suspectaeque haeresis; at ille Moguntiae in comitiis Principum coram Rege tam constanti animo & luculenta oratione innocentiam probavit, ut percussus Quasitor Conradus dilationem peteret.

Annus

Conradus Inquisitor haeresis Francofurt. tot Marburgum redire occiditur.

Ab. Stad. Elji. Brem. Becka in G. 10. III. Herda. Matth. Paris. Chron. M. Belgii. Meyerus. ceterique Belgii scriptores. Moverur in Stedin goa.

Annus Christi 1234.

Gregorii IX. Pont. 8. Friderici II. Reg. 22. Imp. 15.

Bernardi IV Ep. Pad. 7.

Igitur altero anno Francofurti IV Nonas Februarii conventus Principum indictus, in quo præter Abbates viginti quoque Episcopi præsentis fuere; ubi tam interritus ex conscientia fiducia crimen diluit Comes, ut Conradus lacrymans publice veniam erroris petere necesse habuerit. Inde Conradus acceptis securitatis a Rege, & Moguntino Archiepiscopo literis, dum Marpurgum proficiscitur, nobilium in se odio conflato ex insidiis occiditur, delatusque ad tumulum haud procul a D. Elizabetha terra integitur. Viro huic, ut diversa fuere iudicia, Cantipratanus ob certamina cum hæreticis felicem mortem obtigisse refert; quem Leander etiam inter viros illustres suæ familia Divorum numero adscripsit: Antoninus in factis Prædicatorum primum asserit, qui ex sua familia per martyrium ad superos transierit.

Conradus Inquisitor hæresis Francofurt. tot Marpurgum redux occiditur.

Alb. Stad. Hiji. Brem. Becka in Orton III. Heida. March. Paris. Chron. M. Belgii. Meyrus. ceterique Belgii scriptores. Moverur in Steadin gos.

Gloriose subinde hoc anno bellatum adversus Stedingos, & magno apparatu armorum, Principumque ac procerum conspiratione. Quippe ad Pontificis & sacrorum oratorum hortamenta invitati ad sacram militiam convenere Henricus Dux Brabantia, Florentius Comes Hollandia, Otto Gelnria, Theodoricus Clivia, Henricus Oldenburgi, Wilhelmus Julia, Adolphus Marchia, Theodoricus Limburgi Comites. Adulto vere ingens hic exercitus cruce signatorum Bremæ se ad Visurgim conjunxit Gerardo Bremenium Archiepiscopo, qui florentibus quoque copiis Episcoporum ex Westphalia & Saxonia contractis, stabat in armis. Univerfus exercitus, postquam 40000 recensitus fuit, ingenti omnium alacritate vindicandi sacrilegi populi injurias ad Othmundum fluvium ducitur in hostes; transitoque ponte, quem ex navibus subitario opere fabricarant, instruxere acies; stabat enim ex adverso Stedingorum exercitus sub imperio suorum ducum, quos Bolike de Bardenstete, Tammo de Hunteorpe, Dithmarus de Aggere Stadenfis memorat; ventumque ad agrum Oldenesche, memorabilis prælii locum. Ade-

rat & Clerus e latere eminus precibus Deum invocans, & lugubri carmine ingeminans sacrum Ecclesie versum *Media vita in morte sumus*. Ac postquam furibunda utrimque acies in conspectum venere, facto impetu, primum Florentius Hollandia Comes signa intulit. Excepere pugnam Stedingi intrepide, Limphatorum instar decertantes: at dubio utrimque prælii exitu, Clivia Comes a latere in vectus Stedingorum aciem disjecit. Tum gladiis hastisque favitum in obvios: pars equis etiam obtriti. Jacuere in loco prælii supra sex millia caesorum cadavera; reliqui aut in Visurgim & paludes acti, aut in fuga preempti; pauci ex profugis in Frisiam penetravere. Nec victoribus incruenta pugna fuit, qua Henricus Oldenburgicus Comes, Wilhelmus Egmontius, & Gerhardus Dynasta de Deist cum gregario milite cecidere. Ea victoria, quæ VI Calend. Junii celebratur, tota Stedingorum rebellio extincta fuit. Qui superstites fuere, postquam se Archiepiscopo ad omnia obsequia obtulerant, supplices petiere a Gregorio Pontifice in communionem Ecclesie recipi; quod is benigne indulxit, scriptis anno proximo, XII Calend. Septembris, literis ad Gerhardum Bremensem Archiepiscopum; uti præstita cautione sarcinendorum damnorum, acceptaque fide, qua in posterum se Ecclesie obedientes fore jurent, supplices ab anathematis vinculis relaxet. Aliis etiam literis, IV Calend. Decembris datis, Pontifex injungit cœmeteria, quibus hæreticorum proscriporumque extra Ecclesiam corpora humata erant, denuo consecrari. Hoc fervore religionis conspirationeque animorum tum contra hæreses in ipso fomite extinguendas actum; secus quam nostra ætate, ex qua illæ malorum milia des post enatæ, & quando finem aliquando habituræ?

Qui prælii vicu Episcopo & Ecclesia reconculantur.

Privileg. Eccles. Hamburg. Odoricus in hist. Eccl.

Henricus interea Rex, qui sese pro defensoris Ecclesie munere Ducem hujus belli ferre debebat, intestinis armis conturbabat Bojariam; quibus prospere succ-

Henricus Rex contra Patrem suum conspirat.

C

succe-

fuccedentibus, ausus etiam est in patrem rebellionis consilia agitare. Quippe, ut Trithemius scribit, Boppardiae conventu Principum convocato, alios precibus, alios promissis, alios minis aggressus; missis etiam in Italiam, qui Mediolanenses, aliosque Lombardiae populos ad defectionem sollicitarent. Causae a diversis diversae adferuntur: Godefridus & Trithemius pravorum consiliis abductum perhibent: Veteres Itali ac Scriptores hanc conspirationem initam volunt, ut ea, quae a parente inique agebantur, corrigeret: Paduanus Monachus odio Conradi fratris id ceptatum asserit, quod hunc parens in amoribus & dominatione successio- nis praeferebat.

Annus Christi 1235.

Gregorii IX. Pont. 9. Friderici II Reg. 23. Imper. 16.
Bernardi IV Ep. Pad. 8.

Godefrid.
Alb. Stad.
Richard.
de S. Gero.
in chron.
Nauclerus.
Chron. Au-
strae.
Henricus
R. a patre
Imper. cari-
ceri inclusi
tur, in quo
tandem
moerore
consumitur

Turbas, quae ex rebellionem Henrici Regis superiori anno exorta erant, Imperator altero statim anno comprefit. Nam postquam de ea edoctus erat per Marchionem Badensem, ex Italia tandem in Germaniam rediit; advocatoque Wormatiae Principum concilio, vi Nonas Julii supplicem filium in gratiam recepit, ea lege, ut castra & munitiones redderet patri. Id cum non praestaret, ex Triveltia arce abstractus, rapitur in vincula. Inde ex Germania in Italiam & Apuliam transportatus, Cnosentino carceri includitur; in quo maerore & padore consumptus, postmodum relicto duobus filiis, mortalem vitam clausit. Scriptorum iudicium fuit, & adolescentiae erroribus, & vitiorum turbine in hunc naufragii scopulum impigisse, postquam Germaniam, ut Trithemius scribit, etiam praedonum licentia & multitudine impleffer. Filio in captivitate abducto, Imperator Henricum Colonensem Archiepiscopum, & Henricum Brabantiae Ducem misit in Angliam; a quibus soror Henrici Regis Isabella in Germaniam deducta, Imperatori denuptura. Quae cum per omnes urbes, tum Coloniae ante Pentecosten magno honore & laetitia excepta, ac postquam per mensem in domo Praepositi ad S. Geonem splendide habita esset, Wormatiam a duobus Principibus deducitur; ubi magna nuptiarum celebritate Imperatori data in thorum.

Bernardus Episcopus noster, qui hoc anno fidam Gerharδο fratri suo Archiepiscopo adversus Stedingos operam navarat, bello feliciter gesto laetus, gratusque Deo, multis largitionibus cumulavit religiosorum Cenobia, quorum precibus eventum commendarat; interque cetera Monasterio Hardehusano xii jugera agrorum, quae ex feudo ad se revoluta erant, donavit, tabulis hac super re conscriptis. *Testes fuere Widekindus Praepositus, Hermannus Cappellanus, Bernardus de Osede, Hermannus Marschalcus, Ludolphus Osage, aliique Castellani in Warburg.* Uti & haec acta sunt anno gratiae Mccxxxiv, xv Calend. Septembris.

Bernardus
Ep. beneficia
Monas-
terio Har-
dehusano.

Festo subinde Virginis in caelum assumptae Rex celeberrimum Principum conventum indixit; ad quem, Trithemio referente, maxima Principum, Episcoporum, Abbatum, Comitum, & nobilium multitudo ex omnibus Theutoniae partibus accessit; numerataque sunt super duodecim millia nobilium ac militum. Chronici Elwacensis Scriptor memorat, haud minus quam LXIV. Principes convenisse Moguntiam. Principum autem nomine designantur primum Archiepiscopi & Episcopi; deinde Duces, Marchiones, ceterique primores Imperii. In his autem Moguntinis comitiis, ut Godefridus auctor est, jurata est pax publica, stabilita vetera jura, & nova statuta, quae Teutonico sermone in tabulas relata fuere. Ad haec Otto Luneburgi & Brunswici Princeps, Ottonis IV. Imperatoris nepos, Wilhelmi filius, Ducis Luneburgi & Brunswici titulo decoratus; quanquam non sine magnae familiae dispendio; iussus enim Otto Dux abjurare ducatum Saxoniae, & Palatinatum Rheni, & quae retinebat ex patrimonio majorum hereditaria per Saxoniam bona Imperio facere clientelaria, & in feudum deinceps accipere ab Imperio. Qua super re extat Friderici Regis diploma, quod vel ob praesentiam Episcoporum, qui in eo Principes appellantur, referre juvat.

Conventus
Mogunti-
nus, ad
quem pluri-
mi Princi-
pes ac nobi-
les accesserunt

In eo Otto
Princeps
Ducis Lu-
neburgi &
Brunswici
titulo or-
natus.

In

In nomine sanctæ & inuicidæ Trinitatis. *F*riodericus secundus diuina fauente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, Jerusalem, & Sicilia Rex. Gloriosus in maiestate sua dominantium Dominus, qui regna constituit, & firmavit imperium: de cuius clementia vivimus, de cuius & munere est, quod feliciter imperamus; ad hoc nos supra Reges & regna præposuit, & in Imperiali solio sublimavit, ut nobis factori nostro gratitudine devota subiectis, pacem & iustitiam moderamina nostra contineant, & qui sumus præfiliis hominum ab eo, qui præeminet orbi terræ, sublimius exaltati, viros dignos honoribus, & non immeritos ad solitudinis partem admitti liberaliter ad decus & decorem imperii nominis & honoris titulo decoremus. Hinc est ergo, quod per præsens scriptum noverit præsens ætas & futura posteritas, quod cum propositi nostri foret, ut dilectum consanguineum nostrum *O*ttonem de *L*uneberg ad fidem imperii & devotionem nostram efficeremus arctius obligatum, nec loci vel temporis oportunitas affuisset, quo conceptam erga eum intentionem nostram prosequi nos deceret. Contingente causa nostri felicissimi adventus *A*lemanniam, & pro reformatione totius terræ status indicta *M*aguntia curia generali, dictus *O*tto ad eandem curiam vocatus accessit: in qua dum assidentibus nobis Principibus nostra serenitas resideret, de reformando terræ statu disponens, nominatur *O*tto de *L*uneberg flexis genibus coram nobis omni odio & rancore postpositis, quæ inter proavos nostros existere potuerunt, se totum in manibus nostris exposuit, nostris stare beneplacitis & mandatis, & insuper proprium castrum suum *L*uneberg (quod idiome Teutonico vocatur *E*ugen) cum multis castris, terris & hominibus eidem castro pertinentibus in nostram proprietatem & dominium specialiter assignavit, ut de eo, quidquid nobis placeret, tanquam de nostro proprio faceremus. Nos autem qui tenemur modis omnibus imperium augmentare, prædictum castrum *L*uneberg, cum omnibus castris, pertinentiis, & hominibus suis, quemadmodum ex eisdem *O*ttonis assignatione in proprietatem accepimus in præsentia Principum, in imperium transtulimus, & concessimus, ut per imperium in feudari debeat. Ci-

uitatem insuper de *B*runsvic, cuius medietatem proprietatis domini a *M*archione de *B*aden, & reliquam medietatem a *D*uce *B*avariæ dilectis Principibus nostris emimus pro parte uxorum suarum quæ fuerunt filie *H*enrici de *B*runsvic, *C*omitis *P*alatini *R*heni, patruum dicti *O*ttonis, similiter in eadem curia imperio concessimus, proprietatem nobis debitam in dominium imperii transferentes. Præterea *O*tto in ipsa generali curia in manibus nostris connexis palmis super sancta cruce imperii, quæ ibidem tenebatur, præstante iuramentum, nos attendentes quam pura fide, sincera & prona devotione se totum mandato nostro & voluntati commisit, & in proprietatem nostram concessit proprie proprium castrum suum, de quo nemini tenebatur, & humiliavit se omnibus modis coram nobis: considerantes insuper, quod nunquam per eum fuerit offensum imperium, & ne contra honorem nostrum ad suggestionem alicujus voluerit inveniri, dignum & utile vidimus circa statum & augmentum ipsius imperiali munificentia providere. Quapropter cum consilio, assensu & assistentia Principum civitatem *B*runsvic & castrum *L*uneberg, cum omnibus castris, hominibus, & pertinentiis suis univimus, & creavimus inde *D*ucatum, & Imperiali auctoritate dictum consanguineum nostrum *O*ttonem *D*ucem & Principem facientes, *D*ucatum ipsum in feudum Imperii ei concessimus ad hæredes suos, filios & filias hæreditarie devolvendum, & eum solemniter juxta consuetudinem investimus per vexilla, de affluentiore gratia concedentes eidem decimas *G*oslariæ Imperio pertinentes. Ad hujus itaque concessionis memoriam, & robur perpetuo valiturum, præsens privilegium fieri & bulla aurea, typhario nostræ majestatis impressa, jussimus communi. Hujus autem rei testes sunt * *S*. *M*aguntinus, *H*. *C*oloniensis, * *S*. *S*ifridus *E*. *S*altzburgensis, *T*. *T*reverensis, *N*. *H* *H*enricus *E*. *E*verhardus *B*isuntinus, *A*rchiepiscopi: *W*. *M*agdeburgensis electus, *E*. *P*appenbergensis, *T*. *T*heodoricus *S*. *R*atisbonensis, *I*mperialis aulæ *C*ancellarius, *H*. *C*onstantiensis, *S*. *A*ugustensis, *B*. *A*rgentinus, *H*. *B*asileensis, *E*. *E*gbertus *H*. *H*ildesimensis, *I*. *L*eodiensis, *G*. *S*igfridus *C*ameracensis, *L*. *M*etensis, *N*. *T*ulensis, *G*. *M*onasteriensis, *E*. *N*uenburgensis, *O*. *T*rajectensis, *E*. *O*fenburgensis, *L*. *P*assaviensis, *H*. *E*istedensis, *C*. *C*onrad.

Conventu Moguntinus, ad quem pluri mi Principes ac nobiles accesserunt

In eo Otto Princeps Ducis Luneburgi & Brunsvici titulo ornatus,

I. Joannes
G. Gerdgins
L. Ludolph.
G. Godeschal-
cus.
E. Engelhar-
dus.
O. Otto.
E. Engelber-
tus.
H. Henricus
C. Conrado.
E. Engel-
hardus.
G. Georg.
C. Conrad.

C. Spirensis, E. Merseburgensis, G. Verdunensis, & C. Frisingensis, Episcopi: Frater Hospitalis S. Mariae Teutonicorum in Jerusalem Magister, Morbacensis, Augensis, & Elvacensis Abates: Otto Dux Bavariae Comes Palatinus Rheni, H. Dux Brabantiae, A. Dux Saxoniae, B. Dux Carinthiae, M. Dux Lotharingiae, H. Landgravius Thuringiae, Palatinus Comes Saxoniae, H. Marchio Misnensis, H. Marchio de Baden, I. & O. Marchiones de Brandenburg, H. Comes Seinenfis, H. Comes Barenfis, D. Comes Clevisensis, H. Comes Anbaldinus, & alii quam plures.

Signum Domini Friderici secundi Dei gratia invictissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Jerusalem & Siciliae Regis.

Ego Sigfridus Ratisbonensis Episcopus aulae Imperatoris Cancellarius, vice Domini Moguntini Archiepiscopi totius Germaniae Cancellarii recognovi. Acta sunt haec anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo tricesimo quinto, mense Augusto, octavae indictionis, imperante Domino nostro Friderico Dei gratia serenissimo Romanorum Imperatore semper Augusto, Jerusalem & Siciliae Rege, Anno imperii ejus sexto decimo, regni vero Siciliae tricesimo octavo, feliciter Amen. Datum Moguntiae anno, mense, indict. praescriptis.

Id diploma etsi non omnes exhibeat ex his comitibus praefules & Principes, quando & Episcopus Verdensis & Abbas Fuldensis & Corbejensis ex aliis tabulis cognoscuntur adfuisse; tum vero maxime illustrat Monasteriensium Episcoporum factos; siltitur enim inter ceteros antistites ex hoc anno Godeschalctus eorum Episcopus, quocum Chronicorum Monasteriensium Scriptores mire oberrant, incerti quo loco & ordine reponant. Quorum alii passim inter Ludovicum Teclenburgicum, & Hermannum II ad annum 1127 collocant, integro seculo exerrantes, cum ad hunc annum 1235 referendus hic occurrat, medius inter Theodoricum Isenburgicum xxv, & Ludolphum de Holte xxvii Monasteriensium Episcopos, Et vero cum Theodoricus Isenburgicus D. Engelberti necis reus post anno 1226 postulatus Romam exaucto-

ratusque haud multo post in peregrino solo obierit; verisimile est Godeschalctum per id tempus Theodorico subrogatum esse, & ab anno 1226 ad annum 1236, quo Ludolphus successerit, Monasteriensem Ecclesiam administrasse, bellaque quae in factis eorum memorantur contra Ottonem Teclenburgicum (qui & his Moguntinis comitibus praesens refertur a Meibomio) contraque Arensbergenses Comites gessisse. Sed haec Monasteriensium Scriptoribus accuratius discutienda relinquimus; ego certe haecenus nullam istius Godeschalcti memoriam in ullis aliis adhuc monumentis antiquitatum reperi, nec ullum vacuum tempus, quo haecenus inter Episcopos Monasterienses reponere liceat. Nunc ad incepta redeamus.

Dederat anno superiori Pontifex ad Reges & Imperii Principes literas, quibus bellum sacrum adversus Saracenos pro terra sancta recuperanda refumi hortabatur, flagitantibus id S. Ludovico Galliarum, & Henrico Angliae Regibus. Et jam per Germaniam Moguntinus, Trevirensis, Salisburgensis, Pragensis, Leodiensis, Patavientis, Metensis, Constantiensis, Monasteriensis, Basileensis, alique complures Episcopi, Abbates, Duces & Principes sollicitati nomen militiae addixerant. Quae consilia hoc anno turbata, ut parum a Germanis impetratum sit; seu infelices superiorum annorum expeditiones ac vestigia tot cladum animos retraxerint: seu fluctuantibus per Imperium rebus, necessaria magis domi singulorum praesentia posceretur: seu Imperator a bello hoc semper alienus Principum voluntates interverterit. Sane pracones sacros ab Friderico impeditos quaeritur, Gregorius Pontifex in Epistola ad Caesarem.

Rursum hoc anno se memoria Bernardi Episcopi nostri offert, a quo Marienfeldense Cenobium, primum & sanctissimum Bernardi patris tyrocini, decimarum in Orlinghusen donatione cumulatam. Testes tabularum, quas suo & Collegii nomine inscribit, fuere Hermannus Camevarius, Hugo Custos, Rabanus & Henricus de Lipspringe Canonici majoris Ecclesiae, alique complures Clerici. Acta haec sunt Anno Domini Mccxxxv Indict. viii.

Annus

Godesfrid.
Tribem.
Theodor. in
vita Elisa-
betha.
Olla S. Eli-
sabethae
Landgra-
viae Hassiae
in Magna
Principum
corona ele-
vantur.
Serrar. in
hisor. Mo-
gunt. & Si-
frid.
Anonymus
auctor de
Landgrav.
Odalricus
in hist. Ec-
cles.

sequer
Germ
enim
tatis &
mirac
rim a
admi
cense
hujus
rum
ratqu
Quoc
Mog
mensi
Marb
rum,
rum
num
cente
Ad ha
lonien
suos E
scopu
hardo
access
sem A
fuisse
quem
cipere
quam
Igitur
ritu le
coph
pitiq
Olla
geren
fluxit
dela.

Pontifex
denuo Prin-
cipes ad
bellum sa-
crum solli-
citat.

Odalricus in
hist. Eccl. ad
annum 1127.

Bernardus
Ep. Mon-
asterio Ma-
rienfelden-
si donat co-
cimas in
Orlinghus-
sen.

Godesfrid. in
Annal.
Chron. Au-
gust.
Chron. Au-
striae.
Imperator
Fridericum
Duces Au-
striae armis
domat.

prog
tiam
les L
his pa
men o
lite,
Italian
busda
exped
licofu
riam,
riam

Annus Christi 1236.

Gregorii IX. Pont. 10. Friderici II. Reg. 24. Imp. 17.
Bernardi IV. Ep. Pad. 9.

Godfrid. Trithem. Theodor. in vita Elisabetha. Offa S. Elisabethae Landgraviae Hassiae in Magna Principum corona elevarunt. Serrae. in histor. Mogunt. & Sifrid. Anonymus auctor de Landgravi. Odabrics in hist. Eccles.

Post illa Fridericus Imperator anno sequenti sub initium veris, ex superiori Germania in Hassiam descendit; jam enim Pontifex anno superiori, ob pietatis & sanctitatis testimonia famamque miraculorum, quibus D. Elisabetha ita- tim a morte inclaruerat, praeter cetera admiranda opera, (inter quae merito recensentur XVI mortuos, implorata Divae hujus ope, ad vitam revocatos) Divorum eam numero adscripserat, jussitque ossa honoratori cultu elevari. Quod negotium cum diluendum esset Moguntino, Trevirensi, & Hildesimensi Episcopis, accessit & Imperator Marburgum; quem magnus Episcoporum, Principum, & procerum numerum secutus; & tanta hominum multitudo confluit, ut duodecies centena millia hominum numerata sint. Ad hanc celebritatem, uti Lipsius Coloniensem Archiepiscopum, alii alios suos Episcopos, ita nos Bernardum Episcopum nostrum ex vicinia cum Gerardo fratre Bremensi Archiepiscopo accessisse dixerimus. Certe Bremensem Archiepiscopum celebritati interfuisse, testis est Jacobus Molanus; & quem in transitu cariorem hospitem excipere & comitari poterat Bernardus, quam fratrem suum Archiepiscopum? Igitur cum Calend. Maji ossa solemniter levarentur, Imperator primo sarcophagi lapidem manu sua sustulit, capitiq; Divae coronam aurem imposuit. Ossa cum suavissimum odorem aspergerent, tum liquor quidam e tumulo fluxit, omnibus aegris accedentibus medela.

Godfrid. in Annal. Chron. Augusti. Chron. Austriac. Imperator Fridericum Ducem Austriae armis domat.

Imperator post haec Confluentiam progressus, Germaniae inferioris militiam invitat ad bellum adversus rebelles Longobardos. Ac pauci licet ex his partibus induci potuerint, ipse tamen collecto e superiori Germania milite, mense Julio, invito Pontifice, in Italiam progressus: expugnatque quibusdam urbibus, in Austriam reflexit expeditionem adversus Fridericum bellicosum Austriae Ducem, modo Ungariam, modo Bohemiam, modo Bavariam victricibus armis percurfantem;

adjunctisque sibi nobilium armis, quos Dux opprefferat, Austriam subigit, Viennamque a Ministerialibus ac civibus invitatus occupat. Magno tum numero, ac splendore veteri, aderant in castris Imperatori Wenceslaus Rex Bohemiae, Bertholdus Patriarcha Aquileiensis, Sifridus Moguntinus, Eberhardus Salisburgensis, Theodoricus Trevirensis, Archiepiscopi: Sifridus Ratisbonensis, Eckebertus Bambergensis, Rugerus Pataviensis, Episcopi: Otto Dux Bavariae, Burchardus Dux Carintiae, Henricus Landgravius Thuringiae. Proscripto depulsoque Duce, Imperator in urbe Viennensi hibernat, civesque libertate Imperialium urbium donat.

Tandem Gerhardus Archiepiscopus Bremensis, & Otto Dux Brunsvicensis & Lunenburgensis ex diuturnis dissidiis armisque, quae ob castra quaedam ac possessiones bonorum sumpserant, reconciliati in stabilem pacem convenere; postquam feuda quaedam Ecclesiae suae Archiepiscopus Duci, tanquam bolum, objecit capienda. Tam dulce semper fuit Principibus pasci patrimonii Ecclesiarum, donec nostra aetate haereticis omnia devoraret, quae a Carolo M. prisci & religiosissimi Imperatoris delargiti fuerant.

Per id tempus quoque Otto Teclenburgicus Comes, homo ferocis & rapacis ingenii, cum Engelberto fratre Episcopo Osnabrugensi compositus. Multos annos Otto Comes, idemque Advocatus Ecclesiae Osnabrugensis, vexarat Episcopos sacrorum bonorum spoliis; quod eo licentius fecit postquam fratrem nactus Episcopum, a quo familiae potius, quam Ecclesiae patrimonium quaerendum, augendumque sperabat. At Episcopus exuto omni sanguinis affectu, primum precibus, deinde minis aggressus fratrem; quibus cum nihil impetraret, anathemate percutit. Verum cum nec his armis sacris flecteretur ad restitutionem, Episcopus adjutus copiis Monasteriensis Episcopi, bellum infert, expugnatque castrum

Componuntur etiam inter se fratres Otto Comes Teclenburg & Engelbertus Ep. Osnabrug.

Ar.

Arkenowam, & Essenam oppidum solo aequat; contraque Quakenbrugum suae dicecesis vicinum locum praemunit, introductis Castrensibus & incolis. Postremum res ad acre praelium devenit, quo caesus captusque Otto Comes, interemptus Dynasta Dyssenae (ex qua familia Bernardum II Episcopum nostrum produximus) aliique complures nobiles belli illius focii. Oppidum castrumque Dissen funditus eversum. Quibus malis fractus Otto Comes ex carcere ad transactionem & pacem se obtulit. Arbitrarius datus Ludolphus Monasteriensis Episcopus, vir ingenio & armis acer: additi XXII militares viri, qui pacis inter Comitem, & Episcopum faciendae fidem jurarent. Conventumque in has leges, ut Comes Advocatiam dicecesis cederet Episcopo: Vicegraviatum, quo jus dicebat in urbe Osnabrugensi, & Castellaniam, jusve quod in castrum Iburg & Castellanos habebat, remitteret: nullas munitiones intra dicecesin erigeret: vicos & feuda circa Iburgum jure fiduciario tantum retineret: in vicem Episcopus Comiti fratri 800 marcas penderet. Ita Ecclesia illa molestissimo Advocatiae onere liberata est industria Ludolphi Monasteriensis Episcopi. Quemadmodum jam ante Ludovicus ex eadem Teclenburgensium familia Monasteriensis Episcopus suam Ecclesiam ab eodem Advocatiae jugo, quod Comites Teclenburgici in dicecesin & urbem Monasteriensem habuerant, liberavit, Ecclesiae quam familiae fidelior. Hoc judicium hoc anno Osnaburgi in Cemeterio Collegii S. Joannis pronuntiatum, vulgatumque: uti haec Ertwinus, & auctor Chronici Monasteriensis scribunt; falliturque hic postremus auctor, quod transactionem hanc Ludovico Monasteriensi Episcopo Comiti Teclenburgico adscribat, quod Ludolpho attribuendum est, eo quod Engelbertus cum Ludolpho Episcopatum gesserit Osnaburgi, non cum Ludovico, ut id ex Chronotaxi Episcoporum Monasteriensium facile constare poterit. Incertum quamdiu exinde vixerit hic Engelbertus, praclarus Osnaburgensium Episcopus, Successorem nactus Engelbertum Ilenburgicum, quem postliminio Crantzius aliique ad Episcopatum rediisse scribunt, ideoque male expungi ex hoc Episcoporum Osnaburgensium

numero ostendit Gelenius ex literis anno 1248 datis.

Obiit certe hoc anno Conradus Mindensium Episcopus, Praeful ex omni virtutum, & praclarorum operum laude in fastis Mindensium consignatus. Quippe D. Engelberto familiaris postremam ejus confessionem excepit; multaque Monasteria aut condidit, aut formavit in melius. Eo Episcopo Praedicatorum ordo, qui jam Susati, aliisque per Westphaliam locis receptus erat, Mindam introducit, multisque illic viris doctis, & religione praestantibus effloruit. Celebris non minus Franciscanorum familia, propagataque per Saxoniam, cujus religiosae vitae institutum per id tempus Adolphus Comes Schawenburgicus & Holfariae, abdicatis omnibus patrimonii bonis, amplexus, tria exinde Monasteria condidit, sanctitate longe illustrior, quam nobilitate generis.

At Bernardus Episcopus noster, praeterquam quod hoc anno Scakenis suae dicecesis Cenobio donationem fecit, egenis Ministerialium suorum filiis praedium, fractus pia commiseratione, ad vitae alimoniam concessit: acceptaque stola & pede pastoralis litem hac super re a Capitulo decisam probavit. Acta memorantur haec Anno MCCCXXXVI, quarto decimo Calend. Octobris, praesentibus Volrado Praeposito, Rabodone Decano, Volquino de Swalenberg, Tetmaro Scholastico, Hermanno Camerario, Volberto, Hugone, Ludolpho Cellerario, Widekindo Praeposito Apostolorum Petri & Andreae, Volando Cantore, Brunone, Conrado Plebano, Henrico Praeposito de Cildese, ceterisque e clero & nobilitate.

Hoc praeterea anno Bernardus, indulget Ludovico Ravensbergeni Comiti focero suo jus patronatus Capellae in Oppido Bilsfeldiensi, eamque a parochiali Ecclesia absolvit.

Bernardus Dei gratia Paderbornensis Episcopus, dilecto socero suo Comiti Ludovico salutem & dilectionis constantiam. Sciat constanter dilectio vestra, quod nos cum dilecto nostro Domino Ottone Custode Paderbornensi in eo convenimus, quod quilibet imbitatorum Bilevel-

Chron. Miniens. Crantz. lib. 7. Metrop. c. 42. Gelen. in Engcl. Conrad. Mindens. Episc. obitus & praclare facta.

Bernard. Ep. egenis Ministerialium suorum filii succurrit.

Et Ludovico Comiti Ravensbergeni concessit jus Patronatus capellae Bilsfeldiensi.

Land. in vita Jord. apud Sarrum tom. 7. Obitus B. Jordani super premi Ordinis Praedicatorum Magistri.

levelde tinet, nis sing obulum Bilevelde clefian eto Ple pensatio Capella.

Godefrid. Chron. Augustan.

Annus tempestatibus horridus & Westphaliae fatalis.

Ex quam bellum factum Episcopo stenio & tisbona indicta Conrad Regem demanc exercitu toris dilectio praelio ceteroque nus hic Westph statibus grandin visisque lumbin glaciei a jecta. ventoru etae, & sae jacu mentis. pra, qu ris in It tionem nobiles, de quibus annales rum ten

Suff illustribus Ordinis gistrum Hierofodinis do cum in fragium nonagin

levelde mensam, ad quam familia pertinet, habentem Plebano de Hepen Annis singulis in die omnium Sanctorum obulum dabit pro exemptione Capellæ Bileveldæ, quæ ratione matricis ad Ecclesiam Hepen pertinebat, quousque dicto Plebano de Hepen condigna recompensatio statuatur. Quapropter dictam Capellam Bilefeldæ a matrice ejus Eccle-

sia publicamus liberam & exemptam, salvo jure diocesani & Archidiaconi loci, vobis dantes liberam potestatem in eadem Capella personam idoneam ratione Patronatus statuendi, & eam ad collationem spiritualium loci Archidiacono presentandi. Datum Paderburnæ, Anno Domini Mccxxxvi, Pontificatus nostri anno * octavo.

Annus Christi 1237.

Gregorii IX Pont. II. Friderici II. Reg. 25. Imp. 18.
Bernardi IV. Ep. Pad. 10.

Exinde Fridericus Imperator postquam Viennæ in Austria hibernarat, bellum cum Friderico Austriae Duce affectum relinquit Ecberto Bambergensi Episcopo, comitibusque Henrico Eberstenio & Nurenbergensi, primum Ratisbonam, deinde Spiram profectus ad indicta Principum comitia; in quibus Conradum puerilis ætatis filium cum Regem dixisset, eique Imperii curam demandasset, in Italiam cum robore exercitus contendit. Per quem Imperatoris discessum Fridericus Austriae Dux prælio cum Imperatoris congressus, victorque totam Austriam recepit. Annus hic interim, ut Godefridus scribit, Westphaliæ cum primis, cæli tempestatibus fatalis; passim enim incussa grandine segetes & jumenta prostrata, visique grandinum globi ovorum columbinorum magnitudine, alibi crusta glaciei ad medii cubiti longitudinem dejecta. Confecta mox alia strages exventorum procella, qua domus disjectæ, & arbores sylvæque radicitus everse jacuere, obritis hominibus & jumentis. Quæ tanquam prodigia accepta, quando per absentiam Imperatoris in Italia, & Regis pueri administrationem tumultuaria illa inter Comites, nobiles, urbes bella initium habuere, de quibus Godefridus memorat, & his annales concludit, dignus, qui multorum temporum annales continuaret.

Sustulit hic annus e Westphaliæ illustribus sanctisque viris B. Jordanum Ordinis Prædicatorum supremum Magistrum. Navem ille conscenderat, Hierosolymam & loca sacra, sui que ordinis domicilia in Palæstina intervissum; cum in mari haud procul Accone naufragium passus, cum duobus sociis & nonaginta novem hominibus submer-

gitur. Ac ne quid hic casus de sanctitate viri detraheret apud populum, visa sunt corpora inhumata cælesti luce perfusa; puer deinde ad ejus opem imploratam in vitam rediit; multis præterea miraculis Jordanus a morte coruscus fuit. Sub quod simul tempus Albertus M. gente Suevus per Germaniam sui Ordinis Vicarii munus gerebat; ac ne in locum Jordani ad supremam præfecturam evocaretur, Colonia sedem fixit, orbemque fama eruditionis complere non destitit. In tanto per Saxoniam virorum doctorum priorumque numero Bernardus Episcopus noster totus fuit in dotandis, coornandisque religiosorum Cænobiis; rursumque Monachis Campi Mariæ hoc anno duplicem donationem fecit, qua liberalitate Monachis ejus Cænobii incultam sylvam in montibus Teutoniæ extripari excolique in agros permittit; tabulas quod ad annum 1076 in Imado Episcopo productæ sint, hic prætermittimus, eo lectorem remittentes.

Pari liberalitate hoc anno Bernardus Episcopus noster Ecclesiam suam in Sandebeck complexus; quando sæpe magis necessarium egenos animarum pastores Ecclesiæ ministros, & scholas parochiarum dotare, quam aut nova Cænobia condere, aut vetera cumulare opibus; hæc enim cura prior attingit Episcopum. Tabulas hac super re confectas, quia præscam Episcopi pietatem spirant, hic ex parte repræsentamus.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Bernardus quartus Dei gratia Episcopus Paderbornensis Ecclesiæ. Universis Christi fidelibus hanc paginam inspecturis perpetuam in Domino salutem.

Godofrid.
Chron.
Augustan.

Bernardus
Ep. Silyam
quandam
in montibus
Teutonibus
donat
Marienfeldenti
Cæno-
bio.

Annus tem-
pestatis
horridus &
Westphaliæ
fatalis.

Et plures
agros Ec-
clesiæ San-
debeckens.

Leand. in
vita Jord.
apud Suri-
um tom. 7.
Obitus B.
Jordanii fu-
premi Or-
dinis Prædi-
catorum
Magistri.

Et Ludovi-
co Comite
Ravensber-
genfi con-
cedit jus
Patronatus
capellæ Bil-
feldens.

tem. Si Ecclesiarum Dei sublimitatibus inservimus, omni studio aeternae retributionis praemia nobis ad futura esse speramus. Ideoque praesentibus significamus & futuris, quod Arnoldus quondam Sandenebeke Plebanus, Bernardus Sacerdos de S. Bartholomeo, & Albertus de Wabervelde Monachus, de consensu Abbatis sui & conventus S. Pauli in Paderborna, in nostra constituti praesentia septuaginta jugera in Bodinkenhagen & quadraginta quatuor & plura in antiqua indagine juxta Sandenebeka sita cum arvis & domibus eisdem jugeribus attinentibus nobis libere resignarunt, & nos ad eorundem voluntatem eadem bona Domino Jesu Christo, B. Virgini Mariae, & B. Dionysio Sandenebeke contulimus, assignando eadem Conrado dictae Ecclesiae Plebano suisque successoribus perpetuo possidenda. Ea tamen conditione, ut quatuor solidi conventui S. Pauli Paderbornensi in festo omnium SS. & quatuor solidi in Epiphania Domini ad elemosynas pauperum persolvantur. Testes hujus rei aderant Conradus Custos, Magister Joannes Canonici Paderbornenses, multique alii Plebani, Clerici & Laici. Acta sunt haec anno Domini MCCXXXVII, in die Philippi & Jacobi, Pontificatus nostri anno nono, in domo nostra Paderbornae. Reperio & in monumentis Abdinghoviani Cœnobii hoc anno renovatum esse societatem fraternitatis, ut appellant, inter ipsos Monachos Abdinghoviani Cœnobii & Cluniacenses Monachos, ex quorum Cœnobio D. Meinwercus hanc primum Coloniâ Paderbornam traduxit, ut in ejus Episcopi gestis supra a nobis praescriptum est; quod tam insigne argumentum est, religiosae caritatis, quam & florentis in utroque Monasterio disciplinae.

Comites
Arensberg.
& Ritber-
gensis tran-
sigunt de
bonis suis.

Hic ut vicina etiam contingamus, offert se ex hoc anno compositio transactioque de bonis inter Godefridum Comitem Arensbergensem & Conradum Comitem Ritbergensem, Godefridi, ut haec literae testantur, consanguineum; quas hoc loco ex multorum Comitum & nobilium congressu ob familiarum antiquitatem referre lubuit.

In nomine sanctae & individuae Trinitatis. Ego Godefridus Comes de Arens-

berg, & ego Conradus Comes de Rethberge universis tam praesentibus quam futuris praesens scriptum intuentibus salutem. Cum ea, quae geruntur in tempore, ne labantur cum tempore, literarum solent memoria perennari. Notum esse volumus universis, quod talis compositio inter nos intercessit, ita quod ego Conradus Comes bona in Kuik & Malsuen, eo jure, quo pater meus tenuit, integraliter obtinebo. Insuper adjectum est, quod ego Godefridus Comes de Arnsberg bona trans Lippiam cum omnibus attinentiis, tam fidelibus quam ministerialibus, jam dicto Conrado Comiti meo consanguineo libere dimisi & absolute, ita quod Conradus Comes universos tam fideles quam ministeriales ab iisdem bonis infeudandos sine pecunia, insuper omni contradictione postposita, infeudabit. Item ordinatum est, quod si aliqui, qui ab ipso Comite Conrado infeudandi sunt, & a manibus suis forte rejicere noluerint, vel recepto resignaverint, eidem Comiti eadem feuda permanebunt absolute. Si vero aliqui ab eis, qui contradictores extiterint, infeudati sunt, a Comite Conrado feuda sua requirent, & eis porrigere non denegabit. Item districte dictum est quod neuter nostrum homines cujuscunque conditionis extiterint, qui ante hanc compositionem alias non manserint, si ad alterutrum nostrorum declinaverint, eos sine voluntate alterius sibi non usurpabit. Item si aliquis hominum nostrorum aliqua ex parte contrarius deliquerit, alter ipsum in praesudicium alterius non usurpabit. Praeterea ego Godefridus Comes omni actioni quam habui in memoratis bonis, nimirum Kuik & Malsuen & trans Lippiam una cum uxore mea haeredibus meis integraliter resignavi, Similiter & ego Conradus Comes praesentibus profiteor, quod omni actioni, quam in Dominio Arnsberg habere potui, una cum uxore mea & haeredibus meis succedentibus resignavi. Praeterea conditum est, quod si aliquis nostrum hujus compositionis formam infregerit, vel ob invidiam contra alium surrexerit, Nobiles viri quorum sigilla praesentibus sunt appensa cum omnibus ipsorum voluntatibus pertinentibus contra delinquentem auxilium praestabunt. Hanc vero compositionis formam fide data insuper juramento praestito promissimus observare. Ut autem haec ordinatio

tiò m
sa, p
ptam
bilium
videl
neri
in A
Seyn
de L
qui b
fueru
dum
ricus
catus
vesca
cus l
vero
de E
bertu
Wilk
Brok
Achi
pifer
Arns
Oma
Elsep
de W
bertu
benm
cus d
nister

Richardus
in chron.
Annot. vita
Gregor. IX.
O. Arie. in
hist. Eccl.
Ab. S. ad.
Fridericus
& Conras
dos ejus fi-
lius Eccle-
siam dives
xant.

quo l
elfor
longe
inter
fidel
tium
tificer
fanac
stat;
invit
tris i
Ita p
dus t
menc
arum
Magi
ceres
vere
gunti
Horu
Com

tiō nostra firma permaneat & inconvulsa, præsentem cartulam exinde conscriptam placuit sigillis nostris, nec non nobilium Præpositi S. Severini in Colonia, videlicet Domini Henrici fratris Weneri de Wisentmilde quondam Comitis in Arnsberg, Domini Henrici Comitis Seyn. Nobilis viri Domini Bernardi de Lippia & Domini Bartoldi de Buren, qui huic compositioni personaliter interfuerunt, firmiter communiti. Aderant dum hæc fierent etiam nobiles viri Henricus Burgravius Colon. Roricus Advocatus in Hagenberg, Henricus de Gravescap & Adolphus filius ejus, Henricus Niger de Arnsberg. Ministeriales vero Bertoldus de Brakele, Rudolphus de Ervete, Rutgerus de Durhenne, Lubertus Gogravius, Wilhelmus de Ole, Wilhelmus de Nekem, Godescalcus de Brokhuson, Bertoldus de Bilenhusen, Achilles Judex Lippiensis, Alradus Dapifer Lippiensis, Hunoldus Dapifer Arnsbergensis, Lubbertus de Benen, Omannus de Ostervelt, Hermannus de Elsepe, Hebcicus de Hagnen, Theyme de Wiadenbrugge, Henricus Tap, Ecbertus de Rockhusen, Rodelenus de Burbenne, Themo de Susato, & Theodoricus de Susato, & alii quam plures Ministeriales & fideles. Acta sunt hæc

Anno Domini Mccxxxvii. Calendis Septembris, ipso die Ægidii, regnante gloriosissimo Imperatore Domino Friderico, & venerabili Domino Henrico Colon. Datum Arnsberg.

Antiqua Westphalia, & potentissima Comitum Arensbergensium familia, ex qua propago Ritbergensium Comitum traditur, clara per id tempus Conrado Comite esse cepit; fateturque Gelenius vidisse se literas, quibus Conradus se Arensbergensem & Ritbergensem Comitem scribat: sive jam ille ex Hermanno Rutenbergio Burgravio Strombergensi, Henrici ejus nominis III. filio, Godefridi Arensbergensis Comitis fratre, se fundet, ut Gelenius & Cleinsorgius tradunt: sive alius etiam, quod ex his ab Henrico I. Arensbergensi Comite, ac fundatore Wedinghufani Monasterii, deducta sit. Et verisimile habeas Retbergam fuisse partem possessionemque antiquorum Comitum Arensbergensium, quæ ex divisione bonorum cesserit alicui nepoti; ut vel inde Godefridus Comes se Conradi consanguineum hisce Literis profiteatur, Res multum obscura, quæ ex collatis antiquitatum tabulis certius exploranda sit.

Annus Christi 1238.

Gregorii IX. Pont. 12. Friderici II. Reg. 26. Imper. 19.
Bernardi IV. Ep. Pad. 11.

Subit nunc annus Mccxxxviii, quo Fridericus Imperator in Italia Guelforum ac Gibellinorum factionibus longo intervallo resuscitatis populos inter se collidit. Brixiam frustra obfider: Mediolanensibus extremum exitium minatur: Romanos adversus Pontificem concitat, omniaque sacra, profanaque loca pro lubricine regnandi vastat; quibus passim Tyranni nomine invisus, Ænobardi avi & Henrici patris improbitatem revocare ferebatur. Ita pro etiam ingenio patris Conradus filius agebat in Germania, opprimendo sacros præfules, & Ecclesiarum jura. Ejus exemplo provocati Magistratus politici, & inquieti proceres, multis deprædationibus vexavere Trevirenses, Colonieses, Moguntinum, & Leodiensium, diceceses. Horum Dux Walramus Luxemburgi Comes, & Luneburgi Dux. Quierior

Westphalia & Saxonia, Archiepiscoporum & Episcoporum auctoritate ac potentia; penes quos tum summus fere erat dominatus, ne facile se alii Principum ac procerum commovere audent. Morte quidem subtractus hoc anno Henricus Mollenarchius Coloniensis Archiepiscopus, acerrimus Ecclesiasticæ libertatis vindex; sed huic subrogatus Conradus Comes de Hochsteden, Metropolitanæ ædis Præpositus, vir excelli & interriti animi, qui pari, qua Mollenarchius, se auctoritate ferebat per Westphaliam, toga fagoque inclutus. At ne inferior Westphalia per id tempus infestaretur a Trentonibus, aut Frisis, conjunctis viribus Embslandiam tuebantur Ludolphus Monasteriensis Episcopus, & Corbejenfis Abbas, trahebantque castra sua præmunita Castellanis. Quæ vero inter ipsos præfules orta est controversia

Alb. Stad. Tritem. in chron. Hirsau.

Controversia de Castro Langedgiano componitur.

D

de

Richardus in chron. auctor vita Gregor. IX. Odric. in hist. Eccl. Alb. Stad. Fridericus & Conradus eius filius Ecclesiam divexant.

de castro Landeggiano, ea in hunc modum hoc anno composita est.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. Ludolfus Dei gratia Monasteriensis Episcopus Wilhelmus Præpositus, Godfridus Decanus, totumque Capitulum Monasteriensis Ecclesiæ. Omnibus hujus pagine inspectoribus notum esse cupimus, quod cum inter nos & Abbatem Corbeiensis hinc inde questio moveretur super castro Landetge, composuimus in hunc modum. Videlicet quod Abbas Corbeiensis & sua Ecclesia tres Castellanos locabit in eodem castro, & quarta mansio eidem remanebit, & tertiam partem castri tam in vigilibus quam custodibus aliis custodiet. Item promisit, quod nec ipse nec aliquis Successor suus turrem in eodem castro construet, sed turrem ædificatam pari modo cum Ecclesia nostra Monasteriensi perpetuo retinebit, ita tamen quod nos & nostri Successores ejusdem turris instituantur custodes, & ipsi pari modo Abbati jurabunt, & ne Abbas, vel aliquis Successor suus turrin construat, nos eidem in restaurum 4 marcas assignabimus annuatim. Item portarius pari modo eidem jurabit. Item quidquid proventuum evenerit in foro Abbati æqualiter cedet. Item si oppidum prope castrum ædificatum fuerit, nos iudicium & monetam collocabimus, sed proventus inter nos æqualiter dividetur, & ita de omnibus proventibus, antiquo tamen telonio, quod Sevart dicitur, excepto. Ut autem hoc factum stabile & inconvulsam permaneat, præsentem paginam tam appensione sigilli nostri quam Capituli Monasteriensis fecimus roborari. Testes hujus rei sunt Wicholdus nobilis de Holte, Burgravius de Stromberg, Hermannus nobilis de Harstorp, Bernhardus, Fridericus, & Hermannus fratres de Menbuwede,

Burgravius de Vegethe (fors Vegethe) & fratres sui Hermannus & Joannes, Hermannus Worenze, Albertus Dapifer & frater suus Adolfus, Suetherus tunc Judex Monasteriensis, & alii quam plures. Acta sunt hæc anno Domini MCCXXXVIII.

Menſe Octobri Bernardus Episcopus noſter evocatus Geismariam, quod in finibus Haſſiæ eſt Oppidum, ad dedicationem templi, quod D. Franciſci familiæ tum per has regiones multum propagatæ cum Cænobio conditum erat. Id Oppidum, quia intra jurisdictionem Episcopi Paderbornenſis erat, Bernardus magna hominum frequentia ſolemni ritu conſecravit. Eo ſimul in Oppido cum hæc celebritas ageretur, Bernardus Episcopus noſter ampla feudi bona, quæ duo nobiles fratres de Schoneburg ultro Episcopo reddiderant, Gerdenſi Virginum Cænobio donavit. Acta hæc habent tabula Episcopi Geismariæ conſecta in die conſecrationis Eccleſiæ fratrum Minorum, in die Gereonis & Sociorum ejus, præſentibus teſtibus ad hoc requiſitis, Everhardo de Hervordia, Joanne de Elſen, Magiſtro Mauritio de Schildere Canoniciſ Paderbornenſibus, Plebano Regenode de lburg, & Alberto de Elſen. Militibus Stephano de Halderson, Hermannno de Veſter, Harmanno Spiegel, Theodorico de Tidinghuſen, Olrico de Wulferſohn, Bertholdo de Herſtelle, Bertramo de Stainheim, Hildebrando, Sigehardo, Joanne de Deſle, Conrado de Beverungen, Hermannno de Tilia, Burcharado de Natſunge, & aliis quam plurimis, Anno Domini Mccxxxviii. Ex tot illuſtrium nobilitum familiis non niſi duæ modo, Scilderorum & Spiegeliorum, ſuperſtites. Tam caduca hæc bona fortunæ; in quibus tanta nobilitum jaçtancia: & tam cito occidunt, quæ æterna quærentur.

Bernardus Ep. Geismariae templum Franciscan. consecravit, & plura Gerdenſi Cænobio bona contulit.

Pontifex Scaenſi Monasterio prospicit.

rum & L. diaco. Etion. ſiti & in Sc.

Alb. Stad. Tribem. Auçor vita Gregorii. Odoic. in hiſtor. Eccl. Spondan. Diffidia inter Pontificem, Imperatorem, & Imperii Principes, & hinc turbata.

ter Nam. mati per l. Pont. conc. quoc. Geru. capu. omni. Multi. cepti. cum. prov. auçt. aliu.

Annus Christi 1239.

Gregorii IX. Pont. 13. Friderici II Reg. 27. Imp. 20.

Bernardi IV Ep. Pad. 12.

Auçor vita Gregor. IX. Alb. Stad. Marthaus Paris. Sigon. l. 18 Brouver. lib. 18 Ann Tribem. in chron.

Gravis exinde tempeſtas Germaniam & Saxoniam conturbare cœpit, poſtquam Fridericus Imperator a Gregorio Pontifice nova ignominia notatus a piorem & ſacrorum communione ſubmotus. Nec enim Romam modo, quam anno ſuperiori adverſus Pontificem con-

citarat, ſubigere, Pontificem patrimonio S. Petri exuere, ac totam Italiam in ſervitutem deprimerem machinatus; ſed & per Germaniam Episcopos libertate ac privilegiis & bonis ſpoliare, Eccleſiarum vacantium patrimonia avertere in caſtrorum munimenta, Legatum Pon-

Imperator a Pontifice excommunicatus Germaniam conturbat.

Pontificis in Galliam missum aduersus Albingenses hæreticos intercipere, Clericos & Sacerdotes rapere ad tribunalia & carceres, & quæ huiusmodi ab Alberto Stadenſi ceterisque Scriptoribus adferuntur in medium; tanquam qui Henrici IV & V Imperatorum consiliis regnum & Sacerdotium sibi ex regia potestate vendicaret. Ob quæ delicta, cum a Pontifice admonitus esset, nec corrigeret, in cœna Domini solemnibus Ecclesiæ cœremoniis imperio exuendus proſcribitur. Id postquam missis ad omnes Reges & Principes literis denuntiatum fuit, sollicitatque Germaniæ Episcopi promulgare, ingentes motus concitati sunt. Principes politici hæc Pontificis edicta spernere: Episcoporum alii parere, alii recusare. Hinc in diffidio inter regnum & sacerdotium calamitosum rursus schisma, & quæ inde mala consequi solent, Germaniam conſuſſere.

nenſis diœceſis precibus inclinati præſentium vobis auctoritate mandamus, quatenus ea, quæ de bonis ejusdem Monasterii alienata inveneritis illicite vel diſtracta, ad jus & proprietatem illius legitime revocetis, Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, per cenſuram eandem, appellatione ceſſante, cogatis veritatis teſtimonium perhibere Datum Laterani xv Calend. Maji Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Pari beneficentia Bernardus Episcopus Buxtorfianum in urbe Collegium Canonorum complexus tribus prædiis cumulavit; quorum duo ex feudi bonis ad ipsum reciderant, tertium a B. Meinwerco fundatore donatum erat, sed injuriis nobilium interverſum; ob quod tam inſigne beneficium Collegium anniverſariam Bernardi memoriam grato ſanxit animo. Acta ſunt hæc coram teſtibus Volrado Præpoſito, Rabadone Decano, Thetmaro Scholaſtico, Hermanno Camerario, Volberto de Elfen, Ludolpho Cellerario, Gerhardo Canonico Paderbornenſibus. Miniſterialibus Hermanno Marſchalco, Henrico Camerario, Georgio, Joanne, & Wernero dictis Stapel, Wernero de Wever, aliisque compluribus nobilibus ac civibus. Anno Incarnationis Domini MCCXXXIX.

Bernardus Ep. tria prædia collegio Canon. Buxtorfian. no donat.

Pontifex Scakenſi Monasterio proſpicit.

Inter has tamen curas interpellatus Pontifex, per brevi diplomate Scakenſi Monasterio Virginum noſtræ diœceſis ſollicite conſultum voluit.

Gregorius Episcopus Servus ſervorum Dei. Dilectis filiis priori Corbeienſi & Decano noſtræ Eccleſiæ Paderbornenſis diœceſis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Dilectorum filiorum Præpoſiti & conventus Monasterii Monialium in Scaken Ordinis S. Benedicti Paderbor-

Annus Christi 1240.

Gregorii IX. Pont. 14. Friderici II. Reg. 28. Imp. 21.

Bernardi IV. Ep. Pad. 13.

Fluctuabat per hæc Germania inter fidem Pontificis & Imperatoris. Nam postquam ſuperiori anno anathematis telo defixus erat, multo ferocius per Italiam in Pontificem ſævire cœpit. Pontifex omni humana ope deſtitutus, concilium œcumenicum indixit, ad quod Episcopi ex Gallia, Anglia, & Germania evocati, quod cum in ſuum caput procudi intelligeret Imperator, omnes vias terra, marique præcluſit. Multi etiam Patrum ex itinere intercepti, in carceres rapti, & ad Fridericum in Apuliam deportati. Quibus provocatus Pontifex Imperatorem exauctorandum decernit, legendumque alium in ejus locum. Quod etſi Rex

Galliæ, Angliæ, & Daniæ probarent; obſtitere tamen Germaniæ Principes, ſat gnari, quibus malis ejusmodi ſchismatis imperium conturbaretur. Auſi etiam Pontifici reſcribere, uti Albertus Stadenſis æqualis eorum temporum ſcriptor, auctorque hiftoriæ Bremeniſis tradunt, *Ad Pontificem non pertinere Imperatorem vel inſtituere, vel ſubmovere, ſed electum a Principibus coronare.* Electores autem per id tempus introducunt, tanquam veteri lege vel conſuetudine jam receptos, Moguntinum, Colonienſem, & Trevirenſem, Archiepiſcopos: Palatinum Imperatoris Dapiferum, Ducem Saxonie Mareſchalcum, Margravium Brandeburgicum

D 2

Came-

Alb. Stad. Tridem. Auctor viſa Gregorii. Oſeric. in hiſtor. Eccl. Spondan. Diſſidia inter Pontificem, Imperatorem, & Imperii Principes, & hinc turb.

Imperator a Pontifice excommunicatus Germaniam turbat.

Camerarium, quibus Regem Bohemiae, etsi non eligat, cum Teutonicus non sit, adjungunt Pincernam. At qui hæc suprema Pontificis jura ita restringebant, tum parum memores fuisse habentur, qua potestate Imperii translatio facta sit: aut quibus exemplis Pontificum apud Baronium hæc res subnixæ: aut quibus de causis cum extrema Ecclesiæ necessitas, vel ingens animarum discrimen id exigit, fieri posse censeatur. Quæ Imperator in Italia, eadem Conradus Rex patris exemplo moliebatur in Germania; cujus auctoritate fultæ urbes quædam in magistratus Ecclesiasticos insurgere, & nova libertatis privilegia, sibi deposcere inter Archiepiscopos. Interim qui Pontificis partes suscipere memorantur Siffridus Moguntinus & Conradus Coloniensis; eoque per has nascentes turbas aucta Colonia Archiepiscopo intentare bellum: quo licet per Lunenburgicum: & Brabantia Ducis composito, Archiepiscopus tamen Bonnam alta fossa

Autor Chron. Col.

Annus Christi 1241.

Gregorii IX. Pont. 15. Friderici II. Reg. 29. Imp. 22.

Bernardi IV. Ep. Pad. 14.

Alb. Stad. Richard. in Chron. Math. Paris. Petav. Odoricus in hist. Eccles. Spondanus. Chron. August. Inruptio Tartarorum, & continuata ab Imperatore turbæ.

Per hæc conturbata Ecclesiæ tempora moritur hoc anno 11. Calend. Septembris, Gregorius IX. Pontifex, vir præcelsi animi, & insignis doctrinæ; cum multis ærumnis, tum dolore ex irruptione Tartarorum confectus. Nam hæc barbaræ gentes, quæ irati Numinis vindicta ad diffidia Christianorum consequi solet, Poloniam, Ungariam, & Bohemiam miserabili vastitate ab aliquot annis pervaserant. Harum metu percussi Saxones nostri, ne in has regiones penetrarent, Mersburgi sese cum exercitu objecerant; averterantque, Imperator, cujus muneris erat exemplo majorum Imperium a barbarorum incursionibus tueri, intestinis armis Pontificem & Italiam lacerabat. A morte Pontificis, quod haud minus calamitosum erat, Sedes Apostolica duos fere annos vacua fuit; seu quod Cardinales discordarent in electione successoris: seu quod Imperator Cardinales, ne Romam convenire possent, aut in vinculis teneret, aut impediret; quo liberius, expugnata Faventia, dominatum per Italiam promoveret, faviretque in Pontifices. Nec

sa novisque operibus præmunire aggressus est.

At Bernardus Episcopus noster, qui diocæsin suam pacatissimam habuit, non aliis illam magis præmunit armis, quam Sacerdotum & religiosorum precibus; eo singulis annis tam liberalis in Cœnobii Monachorum. Quemadmodum & hoc anno nobiles decimas, quæ a Godeschalco Pyrmontano Comite ipsi ultro redditæ erant, Monasterio Swalenbergeni, quod vulgo Marienmunster vocant, delargitus est; ea simul, quod in tabulis scribit, gratia, ut ejus Monasterii fratres, Patris & matris nostræ, fratrum & sororum nostrarum, nostrumque nomen Calendario suo annotantes memoriam nostram agant in perpetuum. Multis deinde testibus adscriptis ex Clero & nobilitate. Acta hæc referuntur anno Domini MCCXL. Pontificatus nostri anno XIII in die Joannis Baptistæ.

Bernardus Ep. decimas quasdam Cœnobio Marienmunster delargitur.

mitior patre Conradus Rex indigne tractabat Episcopos, & quotquot Pontifici studere comperit. Auctor interim est non nemo, ab eo exercitum adversus Tartaros productum; sed ea laus potius Friderico Austriae Duci debetur, a quo barbari, hi populi circa Viennam grassantes cum maxima clade rejecti sunt. Saxonia interim, ut Crantzius scribit, sub imperio Alberti Saxonie, & Ottonis Luneburgi ac Brunsvici Ducum quiescebat.

Autor hist. Bav. r. p. lib. 24. lib. 8. Saxo c. 7.

Per id tempus, quo consilio incertum, Siffridus eo nomine III Moguntinus Archiepiscopus Paderbornam accessit, collocatusque est cum Bernardo Episcopo nostro. Quo in congressu Abbati Cœnobii Mariæ Ordinis S. Benedicti apud nos usum infusæ in Sacris concessit: restes hæc literæ.

Siffridus Dei gratia sanctæ Moguntinensis sedis Archiepiscopus, Sacri Imperii per Germaniam Archicancellarius. Dilecto in Christo Abbati de Monasterio Paderbornensis diocæsis salutem in Domino. Ad honorem tui ac Paderbornen-

Archiep. Mogunt. concessit abbat in Marienmunster usum infusæ.

Senensis in Chron. Prædicato rum. Cantipratanus lib. 2. cap. 30. 67. Bolandus. Joannis Teutonicus supremi Ordinis Prædicatorum Magistri comendatio.

Alb. Stad. Math. Paris. Odoricus in hist. Eccles. Spondanus. Crantz. l. 8. Saxo. c. 10. Conradus Rex Germaniam evocavit.

nen] dign] acce] nost] de sp] cessio] inju] tinen] tes i] stra] perp] devo] ceden] grat] to la] no 2] nus] lustr] dunt] patu] Brus] rum

anne] Opp] ultro] D. D] omni] est;] do d] brevi] nomi] demu] tor p] accep] eunte] suo,] nici;] dition] prim

F] S] cus I] in m] litate] centi] tifice] Card] mæ p] culis] fugis] fcopi

nensis Ecclesie, cui immediate subesse dignosceris, auctoritate presentium, accedente consensu Venerabilis fratris nostri Domini Paderbornensis Episcopi, de speciali gratia nostra tibi tuisque successoribus perpetuo indulgemus, ut usum infule habeatis, tam in synodo Moguntinensi quam in Paderburnensi incedentes infulis decorati. Et ut de hac nostra gratia vobis inulta possitis habere perpetuam firmitatem presens scriptum devotionis nostre super ea duximus concedendum. Datum Paderburne anno gratie MCCquadragesimo primo, quinto Idus Augusti, Pontificatus nostri anno XII.

Ex hisce simul literis, quibus annus Pontificatus Siffridi notatur XII, illustrari poterunt quae tam obscure traduntur a Serrario de initio ejus Episcopatus; certiorque conficitur sententia Bruschi, qui ad annum 1330, quam aliorum, qui ad annum 1225 revocant.

Illustrior hoc anno Westphalia Joanne Teutonico, qui Wildeshufii in Oppido natus D. Raymundo, cum is ultro se abdicasset, in suprema Ordinis D. Dominici praefectura, concordibus omnium Patrum suffragiis subrogatus est; id quod illi decenni puero aliquando divinitus significatum, fore ut novae brevique oriturae familiae Praedicatorum nomen daret, Episcopus legeretur, ac demum supremus ordinis sui moderator praeficeretur. Omnia haec eo, quo acceperat ordine, evenere. Nam praeeunte hortanteque Jordano populari suo, cooptatus in familiam D. Dominici; in qua ob insignem pietatem, eruditionem omniaque virtutum decora primum Provincialis Ungariae, deinde

Bosniensis Episcopus renunciatus est. Quam dignitatem cum amore religiosae vitae ultro poneret, rursus per Lombardiam sui Ordinis Monasteriis moderandis praefectus est; quo in munere cum viri hujus prudentia, ac vitae sanctimonia multo conspectius eluceret, toti per Europam Ordini supremum Rectorem praefecere. Hic ille Joannes Teutonicus, qui pro Thoma Aquinate liberando Fridericum Imperatorem adiit, ejusque auctoritate Aquinatem interceptum a consanguineis e carcere liberavit, ac Parisios deduxit, unde post paucos menses Coloniam missus, Albertum doctissimum ea aetate magistrum audivit: nec multo post magistro suo celebrior, totum orbem Christianum admirabili ac divinitus infusa doctrina illustravit. At Joannes Teutonicus, ex quo hoc aono supremum magistratum iniit, in decimum tertium exinde annum gessit: quo Argentinae 4 Novembris sanctissime excessit, miraculis non minus a morte, quam in vita clarus. Igitur ut B. Jordanus alter post D. Dominicum, ita hic quartus post Raymundum supremus ejus familiae moderator, uterque gente Westphalus. Sub utroque moderatore Dominicanorum familia sacra haud secus, quam Franciscanorum, conditis jam ubique per Saxoniam Ccenobiis, quam latissime propagata; quantumque post D. Benedicti sanctissimum institutum Pramonstratenfes, & post illos Cisterrienses; tantum hi duo praestantissimi Ordinis, praeter cetera Europae regna, etiam Germaniam Saxoniamque nostram illustravit; quemadmodum novis hisce religiosorum hominum institutis divina providentia labentem religionem semper instaurasse visa est.

Annus Christi 1242.

Friderici II. Reg. 30. Imper. 23. Bernardi IV Ep. Pad. 15.

Savire per haec non desit Fridericus Imperator in Italia, Saracenis etiam in militiam conductis; quorum crudelitate immania scelera patrata, eoque licentius, quod Romana sedes adhuc Pontifice orbata esset, & vix sex septemve Cardinales, uti Parisius est auctor, Romae praesentes essent, ceteris aut in vinculis haerentibus, aut in alia regna profugis. Conradus Rex, ne quid ab Episcopis Germaniae pro Apostolica sede

tentaretur, urbesque in fide Imperatoris confirmaret, mense Martio Treviros regali splendore intravit, inde Aquisgranum concessit. Nihil attinebat Coloniam invisere, quae jam civili bello cum Conrado Archiepiscopo decertabat; & quantum illa pro Imperatore, tantum ille pro Apostolica sede laborabat. Quare Confluentiam profectus Rex, Rhenum ascendit ad vexandum Siffridum Moguntinum Archiepiscopum,

Erörter in Annal. Trevir. lib. 15

Senensis in Chron. Praedicatorum. Conscriptus lib. 2. cap. 30. 57. Bolandus, Joannis Teutonici supremi Ordinis Praedicatorum Magistri comendatio.

Alb. Stad. Matib. Paris. Odoric. in hist. Eccles. Spondanus. Crantz. l. 8. Saxo. c. 10. Conradus Rex Germaniam concitat.

Archiep. Mogunt. concedit. Abbae in Muriensi. ster usum infule.

Cleinberg.
in chron.
Wessob.

Pacata inter-
rim Saxo-
nia.

pum, fidem Apostolicæ Sedis Præful-
lem. Non tamen ausus Saxoniam in-
trare Rex, ne bellicosam gentem, &
Romanæ fidei tenacissimam laceraret;
incertus quid Landgravius Thuringiæ,
quid Otto Brunswicensis & Albertus
Duces, quid Archiepiscopi Magdebur-
gensis & Bremensis, ceterique Episco-
pi ac Principes molituri essent. Felix
interim Saxonia ex pacatissimo Reipub-
licæ statu; nec alia fere bella, quam
inter Adolphum Comitem Marchiæ, &
Theodoricum Isenburgicum de bonis
Friderici Isenburgici, quæ, ut supra
diximus, ob necem D. Engelberti Adol-
pho Comiti, fido Henrici Mollenarchii
Archiepiscopi adjutori, donata cessa-
rant. Ea lis demum anno sequenti, ar-
bitris Engelberto Osnabrugensi Episco-

po, Duce Limburgico, & Comite
Montium composita; publica que bo-
norum divisio, jurantibus super reli-
quias Divorum Laicis, transacta & in
tabulas relata est.

Bernardus interea Episcopus no-
ster, cui nullus adhuc annus sine singu-
lari in religiosos aut consecratos Deo ho-
mines beneficio interfluxit, Bodecense
Canonicarum Virginitatis Collegium,
quod a D. Menulpho conditum dixi-
mus, sua liberalitate prædiique donati-
one auxit. Quæ super re literarum mo-
numenta adsunt, Bernardi Episcopi
manu signata; memoranturque Elisa-
betha Præposita, Walderadis Decana,
aliæque Virgines, ut hæc in ejusmodi
Virginitatis liberis collegiis eo munere
titulo præerant.

Bernardi
Ep. in Mo-
nasterium
Bodecense
beneficenti-
æ.

Annus Christi 1243.

Innocentii IV. Pont. 1. Friderici II. Reg. 31. Imp. 24.

Bernardi IV. Ep. Pad. 16.

Alb. Stad.
Richard. in
Chron.
Masshaus
Paris.
Monach.
Paderb. in
Chron.
Innocentius
IV. electus
Pontifex
Imperatori
resistit.
Concilium
Metropoli-
tanum Mo-
guntinum,
in quo lis
mota a Ber-
nardo Ep.
Paderb. de
prærogati-
va sessionis.
Gretzer. l. 1.
c. 15. com-
ment. in E-
pisc. Eistad.

Illuxit tandem annus MccXLIII,
quo, ut convenire possent Cardinales,
Imperator quosdam ex carceribus laxa-
rat. Hi mense Junio Anagninæ congres-
si, una consensione Senibaldum e nobili
Fliscorum Comitum genere Cardina-
lem delegere Pontificem, dictusque eo
nomine Innocentius IV; quo cum ma-
gna spes pacis se obtulit, postquam In-
nocentius Legatos ejus rei gratia ad Im-
peratorem misit. Quæ tamen frustra
in pertinace & feroci Imperatore tenta-
ta, ut multi exponunt Scriptores &
Annales Ecclesiastici. Nec juvit pristinæ
amicitiæ cum Imperatore; quantum
enim Imperator jura Ecclesiæ oppressa
volebat, tantum oblectabatur Innocen-
tius, quod cum supremo munere jam
alios animos induisset; hinc solitus que-
ri cum suis Fridericus, ex amicissimo
Cardinale obtigisse sibi inimicum Pon-
tificem. Sub id tempus Siffridus Mo-
guntinus Archiepiscopus provincialium
suorum Episcoporum synodum habuit
in urbe Moguntina, ad Cleri populi-
que mores ac cetera Reipublicæ vulnera
curanda; quanquam nec ejus ætatis
Scriptores, nec Serrarius hujus Synodi
meminerint, nisi Fritzlarientis concilium,
quod sub Siffrido III celebre
fuit, indicetur; in quo contra vexatores
Ecclesiæ multa sunt salubriter de-
creta. Hanc interim, de qua agimus,
synodum refert Jacobus Gretzerus in

commentario ad Philippum Eistaden-
sem Episcopum. Ac postquam magna
frequentia convenirent Episcopi concilium
inituri, Bernardus Paderbornensis
Episcopus noster litem movit Eistaden-
si, Hildesimensi, ac Wormatiensi
Episcopis de prædria, quod primum
sessionis locum sibi post Archiepiscopum
a dexteris deberi ante hos Episco-
pos contenderet. Quo jure subnixus,
nec nostri annales, nec ceteri prodide-
re; utrumne jure antiquitatis, quo certe
Eistadenfis & Wormatiensis præva-
lent; an consecrationis, quo ordine
antiquitus, ut ex Hincmaro liquet, Epi-
scopi in conciliis confedere; an alia præ-
rogativa Paderbornensis Ecclesiæ incertum
habeo. Sane Moguntinus Archiepiscopus
his auditis statim interfectus pronuncia-
vit pro Eistadensi Episcopo. Serrarium si
hic consulas, multas ille Episcoporum ex
diversis synodis sessiones producit, in
quibus alius atque alius ordo reperitur.
Antiquior & receptor hic est in Metro-
poli illa; in quo a dextera Archiepiscopi
collocantur *Wormatiensis*, *Spirensis*,
Argentinenfis, *Curiensis*, *Paderbornensis*,
Halberstadiensis: A læva *Herbipolensis*,
Eistadensis, *Verdensis*, *Hildesimensis*,
Constantiensis, *Augustanus*, universum
duodecim Episcoporum quorum Metro-
polis illa antiquitus semper celeberrima fuit.

Serrar. l. 1.
Mogunt.
cap. 1. 31.

Au-

Fundatio
Monasterii
Holthufani
in Dynastia
Burana
Bernardo
Ep. com-
probatur

Fundatio
Monasterii
Holthufani
in Dynastia
Burana a
Bernardo
Ep. coms
probat.

Aucto hoc anno dicecesis Paderbornensis Holthufano Cistertiensium Virginum Cœnobio, quo in Dynastia Burana duo patruales Dynastæ Bertholdi de Buren, eorumque conjuges haud procul a castro oppidoque Burano ex suis bonis dotatum condidere; eoque ab Innocentio Pontifice, in literis ad Virgines, Buranum Cœnobium vocatur. Id pium opus Bernardus Episcopus noster, qua erat in religiosos, ita liberalitate sua adjuvit provexitque, ut participato fundatoris nomine gratæ Virgines Episcopum coluerint; id quod hæc foundationis tabulæ, quibus institutionem Cœnobii ratam habet, planius docebunt.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis Amen. Bernardus quartus Dei gratia Paderbornensis Episcopus omnibus hanc paginam inspicientibus utriusque vitæ salutem. Ne rerum gestarum memoria lapsu temporis evanescat, oportet eas literarum & subscriptione testium perbennari. Cum igitur nobiles de Buren Bertoldus & Bertoldus propter Deum & salutis suæ remedium conventum Cistertiensium sororum adunare intenderent in oppido Buren, ut dicti nobiles consensum nostrum ad suum propositum inclinarent cum collaudatione uxorum suarum & hæredum legitimorum Ecclesias utriusque Oppidi in Buren, capellam ante castrum in Buren, capellam in Holthuf prope Buren cum suis pertinentiis, & arcam, in qua Cœnobium situm est, in manus nostras publice resignarunt. Quæ omnia ad intercessionem eorundem nobilium ita dicto Cœnobio in dominium & proprietatem contulimus, ut Plebanus earundem Ecclesiarum Dominus Detmarus temporibus vitæ suæ in suis proventibus non molestetur; nec detrimentum aliquod patiatur; post mortem vero dicti Plebani Abbatissa & conventus eligent personam, ab Episcopo Paderbornensi Spirituali & temporali regimine investendam, quæ & ab Archidiacono loci curam recipiet animarum, servans per omnia obedientiam & subjectionem, quæ ante ab eisde[m] Ecclesiis solebat Paderborn. Episcopo & suæ Ecclesiæ exhiberi, sive in interdicitis, sive in sententiis contra cujuslibet tyrannidem fideliter exequendis. In prædicto etiam Cœnobio taliter a nobis fundato hominibus, bonis,

pratis, areis, silvis, pascuis, viis & in-viis, jam possessis & postmodum possidendis sæpediti nobiles & posteri eorum nullum jus aut dominium habebunt; sed erit Cœnobium liberum; & ab omni servitute laicali absolutum, secundum privilegia Cistertiensium, & libertatem. Ut autem plane & lucrose caderetur in denunitati Paderbornensis Ecclesiæ, dicti nobiles in restaurum areæ claustralis, cuius dominium & proprietatem jam dicto Cœnobio contulimus, dederunt nobis & Ecclesiæ nostræ proprietatem trium mansorum in Wygnodeberch, in parrochia Stenbus, & a nobis in feudo receperunt, Ut autem hæc nostra, & ipsorum actio perpetuum robur obtineat, præsentem paginam bullæ nostræ & scripturæ munivimus firmamento. Hujus rei testes sunt Conradus Custos, Johannes Scholasticus, Hermannus Plebanus sancti Pancratii, Thetmarus Plebanus in Buren, Albertus Capellanus, Godescalcus Presbyter, & alii quam plures, Præterea nos Abbatissa & sæpeditum Cœnobium in Buren nos recepimus, quod in aliis quatuor Cœnobiis extra dicecesin Paderbornensem constitutis Domino Bernhardo Episcopo fundatori nostro plenam fraternitatis obtinebimus, in quibus annuatim sua & patris & matris, fratrum, & sororum ipsius, sicut in Cœnobio nostro Buren, agetur memoria eorundem in perpetuum. In cuius rei notitiam huic scripto sigillum nostrum fecimus apponi. Nos etiam Bertoldus & Bertoldus filii duorum fratrum Domini in Buren, quia hæc omnia ad nostram supplicationem ordinata sunt, plene consentientes & subscribentes præsentis pagine sigilla nostra duximus apponenda. Acta sunt hæc anno Domini MCCXLIII, Pontificatus nostri anno xv.

Non hic stetit hoc anno Bernardi Episcopi liberalitas in religiosorum ecclesiis, quando & Wilbacensis Cœnobii Virgines producant tabulas, quibus Bernardus Episcopus largas in Malride decimas in celebri Sacerdotum, & nobilium conventu delargitus est. Testes sistuntur Jordanus Abbas, Henricus Custos Ecclesiæ S. Petri & Pauli in Paderborna, Adolphus Prior in Gerden, Gerundus Canonicus, Albertus Capellanus, Godescalcus Presbyter. Laici Bernardus nobilis vir de Ofede, Bertoldus de Brakel,

Bernardus
Ep. Cœno-
bii Wilba-
censis & Har-
dehufano
benefacit.

Brakel, Ludolphus Dapifer, Hermannus Marefcalcus, Ludolphus de Ofda-
gen, Hermannus Spegel, Herboldus
Pincerna, Bertholdus de Bilonchusen,
Albertus de Ofthem, Albero de Her-
stelle, aliique complures. Acta sunt
hæc Anno Dominicæ Incarnationis
MCCXLIII. Pontificatus nostri Anno
decimo quinto, in Palatio nostro Pa-
derbornæ.

Pari largitate Bernardus Episcopus
decimas fiduciarum juris, quas vir nobi-
lis Adolphus de Walbecke ultro red-
didit, Hardehusanis Cœnobitis dona-
vit, tabulis hæc super re confectis, XIII
Calend. Julii, Anno MCCXLIII, In-
dictione I. Anno Pontificatus XV.

Qui hisce ac superioribus duabus
litteris constanter annus XV. Pontifica-
tus Bernardi adscribitur, is annum con-
secrationis designat, quando ab electio-
ne jam XVI. annum cum Bernardo E-
piscopo ingressi sumus. At nondum
his expleta liberalitas hujus Episcopi;
alia quippe donatione decimas, quas
ab aliis pecunia redemerat, Cœnobio
Campi Mariæ ultro dedit, gratia ex
patre in eum locum memoria; ea ta-
men lege, ut quotannis Cœnobitæ duas
libras ceræ Ecclesiæ Paderbornensi pen-
derent, quæ in anniversario Rothonis
Episcopi die collucerent. Literæ hu-
jus donationis consignatæ Anno
MCCXLIII. Testes adscribuntur Con-
radus Custos, Magister Mauritius, Al-
bertus Capellanus, Godefridus Presby-
ter, Henricus Camerarius, Godefridus
Advocatus. Tanta nimirum venera-
tione apud Bernardum fuit Rotho,
quemadmodum & Imadus Episcopus
noster, quos Divum etiam cultu, ut
* supra ex simili Marienfeldensium do-
natione meminimus; profecutus est.
Ad hæc, ut insigni pietate in Divos erat
Episcopus, vetus cum Cenomannis E-
piscopis & Canonicis sacrum fraterni-
tatis fœdus, quod a D. Liborii trans-
latione convenerat, cum Paderbornen-
sibus renovavit. Quare & hoc anno
a Gaufrido Cenomannorum Episcopo
præstantes S. Juliani reliquias novo ejus
Collegii dono impetravit, qua super re
hæc apud Bollandum epistola extat.

* in Imado
Episcopo.

Bernardus
Ep. fœdus
fraterni-
tatis cum Ce-
nomannis
renovat, &
S. Juliani
reliquias
obtinet.

Reverendo Patri ac Domino N.
Dei gratia Paderbornensi Episcopo,

& venerabilibus viris carissimis in Chri-
sto Fratribus, Præposito, totique ejus-
dem Ecclesiæ Capitulo, Gaufridus di-
vina permissione Cenomanensis Ecclesiæ
minister humilis N. Decanus & Capi-
tulum ejusdem Ecclesiæ salutem & in sin-
ceram in Domino caritatem. Grates
Deo referimus, devotionem vestram
in Domino commendantes, eo quod vos
societatis nostræ non immemores, nos
per literas & nuntium visitastis. Per hoc
enim vestra devotio nostrum inflama-
mat affectum, & ad familiaritatis aug-
mentum in posterum invitat. Hinc est
quod petitioni vestræ grato nimirum oc-
currentes assensu, quod a nobis petitis,
denegare non possumus, sicuti nec debe-
mus. Vestræ namque & nostræ Ecclesiæ
fraternitatis unitatem, quam devotis
brachiis amplexamur, desiderio deside-
ramus perpetuo, mutuoque ac irrefra-
gabiliter observari. Magnum quidem
est, quod queritis, quodque Ecclesiasticæ
secularive, quantumcumque gravi per-
sonæ nondum concesseramus hucusque,
licet a multis magnis & authenticis plu-
ribus fuerit attentatum, nec hætenus im-
petratum, ut videlicet de sanctissimo cor-
pore gloriosi confessoris, Principis &
patroni nostri beatissimi Juliani vene-
randas vobis reliquias destinemus. Sed
caritas, cujus proprie est proprium igno-
rare, preces suas interposuit. Et multo
tractatu super hoc inter nos habito, tan-
dem animos impulit ad consensum. Hæc
sola vobis concedere cogit, quod aliis mi-
nime fecissemus. Nec tandem alienari
dicimus, quod per venerabilem virum,
Dominum videlicet Svederum Canoni-
cum vestrum & Fratrem nostrum, de
supradictis reliquiis vestræ mittimus
Ecclesiæ, quam propriam reputamus.
Hinc est, quod de sanctissimo Patris no-
stri & patroni prædicti humero vobis
partem per latorem præsentium præsen-
tamus, ut eum velitis venerari nobis-
cum, qui Christi jugo colla submittens
supposuit humerum ad portandum. Ut
vero tantum sanctuarium tutius & cau-
tius mitteremus, præfatus Canonicus
vester in Capitulo nostro solemniter in
fide sua certissime promisit, quod illud
ad vos, quam cito commode poterit,
cum reverentia personaliter deportabit.
Vestram ergo fraternitatem rogandam
duximus ex affectu, quatenus vobis ob-
latum munus reverenter recipiatis, di-
ligenter & honorifice reservetis, & di-
em.

Monach.
Paduan.
Matth. Pa-
rij.
Othric.
Spondan.
Imperator
Italian var-
stat.
Pontifex
profugit in
Gallias.

Milites
Teutonici
Christi re-
ligionem
per Boru-
fiam propa-
gant.
Episcopus Inuar.
ad Bruss.
Othric, in
histor. Eccl.

em festum, quo beatissimus ille patronus noster de mundo transiit ad caelum, sexto videlicet Calendas Februarii in Ecclesia vestra solemniter celebretis, & per vestram dioecesim celebrari solemniter faciat. Ut autem hoc possit solemnius & in melius adimpleri, Responsoria vobis & antiphonas destinamus, & alia ad cantum pertinentia, quae penes nos in solemnitate praedicta communiter decantantur, quae nequaquam sicut audivimus, hactenus habuistis. Doceatis etiam, si placet, populum vestrum, & efficaciter inducatis, ut ab omni servili

opere abstineat ea die, indubitanter scientes, quod penes nos, ubi corporis ejus reliquiae requiescunt, Praesul hic insignis vim sacri destruit ignis, sanat energumenos, fovet hospitio peregrinos. Credimus sane, quod si affuerit in vestris precibus pia populi devotio, haec & majora meritis ejus suffragantibus Pater piissimus supplicantibus erogabit. Duret in longum valeatque caritas vestra. Datum Cenomani anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo tertio, mense Aprili.

Annus Christi 1244.

Innocentii IV. Pont. 2. Friderici II. Reg. 32. Imp. 25.

Bernardi IV. Ep. Pad. 17.

Monach.
Paduan.
Matth. Pa-
ris.
Odoic.
Spondan.
Imperator
Italiam vas-
tat.
Pontifex
profugit in
Gallias.

Verterat interea annus, quo pace frustra inter Fridericum Imperatorem & Innocentium Pontificem tentata, Imperator Campaniam, Samnium, Viterbium, ceteraque in Thusciam Romani patrimonii loca invasit, incolis & Clericis Imperator Italiam vastat, omni maleficiorum genere tractatis; cumque multo crudelius ageret Ezelinus, gente Germanus, ac Caesaris Dux, simulque Entius Sardiniae Rex, Caesaris filius, faveret per Italiam, Pontifex deserta Roma classe Genuensium vectus in Galliam profugit, honorificentissime a Ludowico ac matre ejus Blanca piissima Regina exceptus; Lugdunum dehinc 18 Octobris ingressus, missis per orbem Christianum literis, Ecclesiasticos praesules ad concilium oecumenicum invitavit. Imperator similiter ut Germanos contineret, ad Praesules & Principes dedit literas, quibus suam causam probare nitebatur, depressa Pontificis auctoritate. Fridericus Austriae Dux, qui cum Conrado Frisingensi Episcopo illi aderat Archiducis titulo exornatus: urbes privilegii illectae. Nec segnius laborabat Conradus Rex, verebaturque pater & filius ne recrudescente schismate, in fata majorum incurrerent. Interea Saxones nostri, post reportatam anno superiori a Teutonicis militibus ingentem victoriam, magno nobilium numero in Livoniam transgressi, Christi religionem mirifice per Borusiam propagant auctoritateque Innocentii Pontificis per Legatum occupatae regiones in tres partes dividuntur, quarum duae ordini Teu-

tonico ad belli sumptus permittae, tertia Episcopis & Ecclesiis cessit.

Neque hic annus vacuus a beneficio Bernardi Episcopi; suppetunt enim binae tabulae rite confectae, quibus hoc anno duo decumana praedia, quorum alterum aere suo compararat, alterum donatione ultronea ad se reciderat, Simoni, Praeposito Bustorfiano Canonorum Collegio, impetrata prius Collegii Cathedralis voluntate, donavit. Ac is Simon Praepositus, opinor, Bernardi nepos erat, post in Episcopatu Successor. Sub id tempus Bernardus Episcopus jus advocatiae Cœnobii Schildecensis transcribit Ludovico Comiti Ravensbergensi, cognato suo.

Bernard.
Ep. bina
praedia Prae-
posito Bu-
storfiano
donat.
Jus Advoca-
tariae cœno-
bii Schilde-
censis trans-
scribit Co-
miti Ravens-
bergensi.

Bernardus Dei gratia Paderbornensis Episcopus omnibus hanc literam inspecturis aeternam in Domino salutem. Praesentibus confitemur, quod nos nobili viro socero nostro Comiti Lodewico de Ravensberg Advocatiam Ecclesiae Schildecensis, communicato Ecclesiae nostrae consilio, jure nostro & Ecclesiae Schildecensis, contulimus. Insuper recognoscimus & omnia bona, quae a nobis, & ab Ecclesia nostra jure possidet feudali. Datum anno Domini MCCXLIV & Dominica, qua cantatur, in excelsis throno, Pontificatus nostri anno decimo septimo.

Surgebat per id tempus secundum D. Benedicti institutum Scakense Monasterium Virginum in comitatu Waldenensi, hujus inopiae Hermannus

Abbas Cor-
beiensis sue
currit ino-
piae Virgi-
num Sca-
kenisium.

E

Cor-

Milites
Teutonici
Christi re-
ligionem
per Borus-
siam propa-
gant.
Epist. Inno-
centii ad
Brass.
Odoic. in
hister. Eccl.

Corbeienfis Abbas multo etiam largius subvenit, quod hæ literæ testantur.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis, Hermannus Dei gratia Corbejenfis Abbas, totusque ejusdem Ecclesiæ conventus omnibus hujus paginæ inspectoribus. Ne illa, quæ geruntur in tempore: labantur cum tempore, consuevit ea prudentum industria scripturæ testimonio perbennare. Notum igitur esse cupimus, quod cum Cœnobium ancillarum Christi in Scaken sub regimine nostro, & in proprietate Ecclesiæ nostræ esset constructum, nos debita sollicitudine præcavere cupientes, ne in posterum ad tantam perveniret inopiam, quod sorores ibidem Deo servientes non possent sustentari, de communi consensu tam conventus quam Ministerialium Ecclesiæ nostræ officium in Imminibus cum agris, silvis, pascuis, litoribus, cum omni proventu absque decima auri, sicut nostra possidet Ecclesia, integraliter relinquimus Ecclesiæ Scakenfi perpetualiter pos-

sidendum, receptis tamen prius ab eadem Ecclesia trecentis & sexaginta marci gravis monetæ. Et ut hoc stabile & inconcussum permaneat, præsentem paginam tam Ecclesiæ nostræ quam nostra sigillorum appensione fecimus roborari. Testes hujus rei sunt Albertus Prior, Conradus Præpositus, Otto Præpositus, Thetmarus Præpositus de novalli, Johannes Cellerarius, Henricus Camerarius, Hermannus de Nienkerken totus conventus, & alii quamplurimi. Acta sunt hæc Anno MCCXLIII prælationis nostræ anno XXI.

Tanta tum scilicet Abbatum Corbejenfium opulencia & magnificentia, cum suos Marefchallos, Pincernas, Dapiferos, Camerarios, ceterosque Ministros Comites nobilesque ex splendore Principum haberent; quæ nunc ex umbra ejus Cœnobii conspiciuntur, postquam cum Huxaria plura Corbejenfium bonâ hæresi in spoliolum cesserunt.

Annus Christi 1245.

Innocentii IV. Pont. 3. Friderici II. Reg. 33. Imper. 26.

Bernardi IV. Ep. Pad. 18.

*Ab. Stad.
Tribem.
Matth.
Paris.
Litra In-
noc. Pont.
Ab. Consi-
Oloric. in
hist. Eccles.
Scandan.
Binius.
Causa con-
vocatae Sy-
nodi Lug-
dunensis.*

Aderat nunc annus quadragesimus quintus, supra ducentessimum millesimum, concilio œcumenico Lugdunensi celebris. Convenere Cardinales multi, Episcopi centum & quadraginta, Abbatesque complures. Patriarchæ duo, Constantinopolitanus & Antiochenus; quanquam pauci Teutonici Episcopi, teste Alberto Stadenfi accesserint, metu videlicet Friderici Imperatoris, & Conradi Regis. Causa convocandi concilii graves. Nam præter Cleri populique collapsos mores corrigendos, profanato a barbaris sepulchro Domini, totius Palæstinæ & regni Constantinopolitani jactura imminabat. Tartari deinde Ungariam occupabant. His malis per concilium medela proposita erat. Quanquam prima convocati concilii causa Fridericus Imperator, qui ad dicendam causam postulatus, misti suo nomine Thadeum Sueffanum, virum juris peritum facundumque, is etfi non sine admiratione pro Imperatore objecta crimina refelleret; postquam tamen convictus Imperator, pacem toties juratam violasse: patrimonium Petri spoliasset: Car-

dinales & Legatos contra omnia jura aut in carceres rapuisse, aut in mare demersisse: Clericos ad Laicorum tribunalia traxisse, & per tormenta in mortem adegisse: Ecclesias pro lubidine diripuisse: undecim Archiepiscoporum, complures Episcoporum sedes vacuas fecisse: Abbates & Cœnobita in prædam dedisse: fœdus detestabile cum Saracenis iniisse, eorumque ritus probasse, ac Mahometi adeo nomen publice in templo Hierosolymitano permisisse implorari, & quæ ejusmodi ex sententia Pontificis palam in concilio pronunciata referuntur, imperio exutus est; simul Principes, subiectique populi a juramento fidei exsoluti, vitiumque anathematis pœna, ne quis cum Imperatore consilium auxiliumve communicaret. Percenset hæc omnia quoque chronici Augustani scriptor, asseritque audiente Henrico Landgravio dixisse Imperatorem. *Tres mundum seduxisse, Moysen Hebræos: Messiam Christianos, & Mahomet Saracenos: & si Principes suis institutionibus assentiri velint, multo se meliorem vivendi & credendi rationem cunctis na-*

*In qua Le-
perium Fi-
derico ab-
rogatum.*

*Electores
Imperato-
ris in hoc
concilio
non sunt
primum in
stituti.
Baron. ad
ann. 1196.
Bellarm. in
de translat.
imper.
Gretzer, in
Apolog. pro
Bellarm.
Windeck, de
elect. Imper.
Tribem. in
ebrau.
Hirjan.*

Petrus de vinea lib. 1. c. 31. Odoric, ad hunc annum.

tionibus ordinaturum. Quod tamen postremum Imperatorem doluisse auctor est Petrus de vinea. Acquistam atheum sibi persuaserit Imperatorem? Quantus autem Pontificis, Episcoporum, Sacerdotum, & omnium religiosorum hostis fuerit Fridericus, satis ipse in epistola ad Principes Christianos prodit; ita enim inter cetera scribit. *Habemus conscientiae puritatem, & per consequens Deum nobiscum, cujus testimonium invocamus, quia semper fuit intentio nostrae voluntatis, Clericos cujuscunque ordinis ad hoc inducere, & maxime maximos, ut tales perseverarent in fine, quales fuerunt in Ecclesia prima, Apostolicam vitam ducentes, humilitatem Dominicam imitantes. Tales namque Clerici solebant Angelos intueri, miraculis coruscare, aegros curare, mortuos suscitare, & sanctitate non armis sibi Reges & Principes subjugare; at postquam nunc opibus & deliciis abundant, iis subtrahere nocentes divitias, & ad primam paupertatem redigere, opus est caritatis, ad quos vos omnes Principes oportet necum omnem diligentiam adhibere.* Satis haec indicant, quam diverso spiritu agitatus sit Imperator a primis Francorum Regibus, & religiosissimis Imperatoribus ac Principibus; a quibus Romani Pontifices, Episcopi & Abbates, omnesque Ecclesiae, & religiosorum ordines, tot opibus cumulati sunt; tanquam Imperator hic omne illud patrimonium Ecclesiae pro haeticorum ingenio destitueret in spolia Politicorum Principum. Ob qua haud immerito Pontifex, & concilii Patres Imperatoria dignitate exuendum censuere.

Electores

Imperatoris in hoc concilio non tantum primum instituti.

Baron. ad ann. 996.

Bellarmin.

de transl. imper.

Grezer. in Apolog. pro Bellarm.

Windeck. de elect. Imper.

Trithem. in Chron.

Hofian.

Jam vero cum inter cetera etiam sententia Pontificis & concilii decretum sit, ut illi, ad quos in eodem Imperio spectat Imperatoris electio, libere successorem eligant; Satis constat non in hoc concilio Lugdunensi septem Electores Imperatorum, quod quidam contendunt, primum constitutos ordinatosque esse; sed Pontificem conciliumque se ad antiquiorem ordinationem referre, in qua jam Moguntinus Colonienfis, & Trevirensis Archiepiscopi ex ordine sacro; ex Principum vero secularium numero Palatinus, Dux Saxoniae, Marchio Brandeburgicus & Rex Bohemiae Electorum dignitatem

obtinuerint; quemadmodum & supra ex Alberto Stadenfi relatum; secus qui sensere, ab Matthaeo Parisio abducti; homine extero, & Germanicarum rerum ignaro, & ob id erroribus saepe obnoxio; a quo Electores Imperatorum ex hoc concilio perperam & depravato ordine introducuntur Dux Bavariae; Dux Saxoniae, Dux Brabantiae, idemque Lotharingiae Dux, Archiepiscopus Colonienfis, Moguntinus & Salisburgensis. Quapropter Baronii, Bellarmini, Grezeri, Pauli Windeckii, aliorumque sententia potior, qui ad Gregorium V. & Ottonem III. hanc Electorum institutionem referunt. Et Matthaeus Parisius, dum praeter electores Imperatorum Ducem Lotharingiae, Brunswici, Sueviae, Limburgi, Landgravium Thuringiae, ceterosque ex mente concilii Lugdunensis convocandos scribit, Electores cum ceteris Principibus miscet. Hoc Bellarmini, etiam hac super re judicium adversus Onuphrium. Quanquam Baronius velit non constare, quo certo finitoque tempore numerus septem Electorum constitutus introductusque sit.

Sunt praeterea, qui apud Trithemium censeant Imperium exinde per xxviii annos ad Rudolphum Imperatorem tanquam per interregnum vacasse; quod ii, qui interea delecti Reges Imperatores, aut a paucis recepti, aut confirmati non sint. Sane Imperii majestatem deinceps magnopere imminutam esse testantur civiles seditiones, tumultuaria bella, & libertas, qua quisque ut viribus praevaluit, bellum alteri indixit, & jus sibi ab armis sumpsit.

Inter has publicas occupationes Innocentius Pontifex, interpellatus a Paderbornensi Legato Monasterium Holtusianum, ante biennium apud nos institutum, Apostolica auctoritate confirmat, & hoc, quod hic reddimus, diplomate in tutelam suscipit.

Confirmatur ab Innocentio PP. institutio Monasterii Holtusiani.

Innocentius Episcopus Servus servorum Dei, Dilectis in Christo filiabus Abbatissae, & conventui Monasterii in Buren Cisterciensis Ordinis Paderbornen. Sacrosanctae Romanae Ecclesiae devotos & humiles filios ex assuetae pietatis officio propensius diligere consuevit, & ne pravorum hominum molestiis agitentur,

E 2

tur,

tur, eos tanquam pia mater suae protectionis munimine convovere. Eapropter dilectae in Christo filiae vestris postulationibus grato concurrentes assensu personas vestras & Monasterium, in quo divino estis obsequio mancipatae, cum omnibus bonis, quae in praesentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum iustis modis praestante Domino poterit adipisci, sub beati Petri, & nostra protectione suscipimus. Specialiter autem terras, possessiones, ac alia bona vestra, sicut ea omnia iuste, & pacifice possidetis, vobis, & per vos eidem Monasterio auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae protectionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum, Datum Lugduni II Idus Julii, Pontificatus nostri anno tertio.

At Bernardus Episcopus noster, tanquam divino monitu se ad extrema vitam urgeri persentiret, haud aliud impensius egit, quam ut piis largitionibus, sibi religiosarum Virginum preces & patrocinium apud Deum promereretur. Quam in rem variae donationum tabulae apud nos extant, quibus Monasterio Abdinchoviano, & Cœnobio Virginum Gerdensium liberales praediorum donationes fecit; reperioque in literis Gerdensium Virginum annum Pontificatus sui decimum octavum a Bernardo adscribi; quo certi redduntur ceteri Episcopatus anni, per quos haecenus cum Bernardo Episcopo nostro processimus.

Annus Christi 1246.

Innocentii IV Pont. 4. Friderici II. Reg. 34. Imp. 27.
Bernardi IV. Ep. Pad. 19.

Monach. Paduan. Alb. Stad. Innocentii Littera. apud Odorici. Aug. Chron. August. Tribem. Chron. Mog. Serrar. Siffrius in epis. Histo. Landg. Thuring. Crantz. lib. 8. Sax. Friderici Imp. deponitio ingentes in Imperio turbas ciet.

Friderico exauctorato subrogatur a quibusdam Henricus Hassiae Landgravius.

At Friderici damnatio anno statim consequenti ingentes turbas per Imperium invexit. Italia quippe in duas factiones lacerata. Qui Pontifici studebant Welfi, qui Imperatori Gibellini appellati; eaque factionum nomina jam ante ex Germania in Italiam irrepserunt. Nam ut Otto Frisingensis scribit, duae in Romano Imperio potentes, & aemultrices inter se familiae erant, Una Henricorum de Guibelinga, ex qua Henricus Barbarossa, & Sueviae Imperatores: Altera Welfonum de Altorfio, quae magnos Duces peperit, ex eaque tot Welfi Bavariae Duces; ac deinde ab Henrico Catulo, & Henrico Leone Brunswicensium ac Lunenburgensium Ducibus in Saxoniam traducti. Ceterum Conradus Rex a parente ex Italia in Germaniam remissus ad continendos Principes & Praelatos, ne in Pontificis partes transirent. Quod ille gnaviter, alios minis & terroribus, alios promissis, oblatisque privilegiis aggrediendo, praestitit. Ac licet Rex Bohemiae, Dux Bavariae, Brabantiae, Saxoniae, & Brunswici, Marchionesque Misniae, & Brandenburgicus abhorrerent a novo Rege eligendo; Attamen quae erat veneratio in Pontificem & Lugdunense concilium, Siffrius Moguntinus, Con-

radus Coloniensis, & Arnoldus Treverensis Archiepiscopi, adjuvante Herbipolensi, aliisque Episcopis, ac Principibus quibusdam, festo Ascensionis Christi Herbipoli congregati, exposito Pontificis mandato, Henricum Thuringiae & Hassiae Landgravium Levirum S. Elisabethae delegere Germaniae Regem, Virum, ut Paduanus Monachus scribit, Catholicum, strenuum, benignum & sapientem. Multum ille oblectatus, tandem ab Archiepiscopo persuasus diadema regium admisit. Hinc ceteri Principes Regem Clericorum dixerunt, quem Baronius & Bucherius Aquisgranum, Serrarius Moguntinam a Siffrido Archiepiscopo coronatum tradit, Henricus Rex literis Pontificis confirmatus florentissimum exercitum contrahit, cruce etiam signatum, cum eoque Francofurtum ad comitia, quae indixerat, armatus procedit; quo cum Conradus Rex cum exercitu occurreret, acri inter utrumque Regem praelio decertatum est, mense Augusto, die S. Oswaldo Regi sacro. Falliturque Crantzius, qui Henricum Regem profligatum scribit; victus enim caesusque Conradus Rex, post ingentem cladem acceptam profugit in Sueviam, insequente Henrico Rege; obtrevissetque Con-

Conditur
Cœnobium
Valekenha-
genae a Co-
mitibus
Svalenber-
gicia.

Conradum victor Rex, nisi ab Ottone Bavariæ Duce receptus vires instaurasset, ducta ejus filia in matrimonium, ex qua Conradum infelicem extremumque ejus familiæ filium suscepit.

Hos inter motus Saxonia sterit quæta, quando nec Archiepiscopi, nec Episcopi nec Principes ceteri, etsi a Pontifice sollicitati sese novo Regi adungere consultum habuere.

Conditur
Cœnobium
Valckenha-
genſe a Co-
mitibus
Swalenber-
gicis.

Quare cum bona pace frueretur Westphalia, hoc anno Volcquinus Swalenbergæ Comes in diœcesi nostra Paderbornensi insigne Virginum Cisterciensium Cœnobium condidit, quod primo vallis liliorum, postea Valkenhagenſe Cœnobium est dictum. Pium hoc patris opus approbavere tres filii Comitis, Widekindus, Adolphus, & Albertus, singulis suam donationem conferentibus. Prima Virginum antistes imposita Cunegundis Volcwini filia; auctum postea Cœnobium donationibus Godeschalci Pyrmontani Comitis, aliorumque vicinorum Comitum. Post ubi temporum injuriis ad inopiam & paucitatem Virginum est prolapsum, Virgines ultro cessere Episcopo Paderborn. qui evocatos ex Wirtenghufen Ordinis D. Wilhelmi religiosos viros deserto Cœnobio imposuit. Sed neque his diu placuit locus; eademque qua Virgines paupertate conflictati, ultro obtulere Theodorico Colonienſi Archiepiscopo, Paderbornensis Ecclesiæ Administratori, a quo anno 1432 Crucigeri Patres Colonia postulati Cœnobium optimo religionis flore, multisque bonis auctum incoluere ad hæresis tempora, quibus cum hi a religiosæ vitæ disciplina desciscerent, hæresisque pro lubricine passim Cœnobiaraperet, venere & ipsi in spoliū Lippensium Comitum; donec inter Theodoricum Furstenbergicum Episcopum, & Lippensium Comitem certis pactis initis, pars Comiti, pars Theodoro Episcopo cessit. Et quia per id tempus Theodorus Episcopus Academiam, & Collegium Patrum Societatis Paderbornæ instituerat, suam ille partem Cœnobii Patribus delargitus est.

Ad hunc demum annum seculi referimus mortem Bernardi Episcopi nostri, quem ille decimum nonum Epi-

scopatus annum ingressus erat. Mors ejus in necrologio Marienmunſter Cœnobii adscripta ad diem XVIII Calend. Maji. Nam etsi Albertus Stadenſis ad sequentem annum MCCXLVII referat, Hoc anno, inquit, Bernardus Paderbornensis Episcopus obiit, cui Simon frater Domini Bernardi de Lippia successit, & frater ejusdem Simonis, scilicet Otto major Præpositus Bremensis, Monasterienſi Episcopo subrogatur; erroris tamen compertus ex publicis tabulis transactionis inter Conradum Colonienſem Archiepiscopum, & Simonem Paderbornensem Episcopum, quas anno sequenti proferemus; iis siquidem literis, quæ VIII Idus Aprilis consignatæ sunt, memoratur Simon electus Paderbornensis. Jam vero si Bernardus Episcopus eodem anno XVIII Calend. Maji mortuus statuatur, ut paulo ante ex necrologio attulimus, necesse est Simonem ante obitum Bernardi Episcopi electum fuisse, quod prorsus absolum est fateri. Deinde res ipsa hoc anno Bernardum obiisse comprobatur. Nam Simon Successor, ut ex iisdem tabulis constabit, anno sequenti Saltzottenam Oppidum & castrum proximum Villisen præmuniit, ob quod collisus cum Colonienſi Antistite VIII Idus Aprilis in publico procerum conventu transegit cum Archiepiscopo. Quapropter dum Albertus Stadenſis utriusque Episcopi, Simonis & Ottonis electionem memorat sequenti anno, id de Ottone tantum dicere visus est, cui ex serie narrationis oblatam conjunxit Simonis electionem. Longius exerravit, qui cum scriptore Chronici Sclavici anno 1248, aut cum Kerſenbrochio & Cleinsorgio anno 1254 obiisse tradunt, aut qui cum Gobelino nostro per XXVIII annos Episcopatum gessisse volunt. Quanquam in numeris hisce errorem intervenisse opiner, ac XVIII annos scripsisse crediderim Gobelinum; quæ sententia nostræ accedit, qui in XIX annum Episcopatum prorogavimus; quod & Crantzius dicere visus, qui XVIII annos illi tribuit in Episcopatu, Gobelinum in his, ut plerisque aliis, secutus.

Obitus Bernardi Episcopi, ad hunc annum referendus.

Nunc ut postremo elogio decoratur Bernardus; Præsul certe fuit, qui magna omnium ordinum concordia, & bona cum vicinis pace Ecclesiam ad-

Ejus laus.

administavit. Vir integritate vitæ, modestia, liberalitate in egenos & religiosorum ordinum Cœnobîa egregius; id quod tot donationum tabulæ a nobis per singulos annos relatæ satis docere poterunt. Una tantum labe a Gobelino, Crantzio & Bruschio notatus, quod communem Canonicorum vitam, habitationemque in una claustrî disciplina, a majoribus acceptam primus dissolvi passus fuerit. Quanquam si cetera per Germaniam Cathedralis Ecclesiæ inspiciantur, id sero tandem factum sit in Paderbornensi Ecclesiâ interque postremas Ecclesiâ nostra memoranda, quæ vigorem illum laxaverit. Quæ in re id tamen prætermittendum non est; etsi in multis Collegiis Canonicorum socialis habitatio dissoluta fuerit, non continuo tamen communis mensa, ad quam convenere, & frequentati Chori rigor desuit; uti id ex factis Hildesensis Ecclesiæ, aliisque observare fas erit. Haud ignoro, quantum Cranzius, quan-

tumque Heterodoxi nostrorum temporum hanc dissolutionem socialis vitæ perstringant. Verum cum nec lege Apostolica Canonici illi ad hanc adstricti reperiantur: neque Monachorum instar, aut aliorum religiosorum ordinum institutum suum professi fuerint, ut voti alicujus læsi reos damnes, causas habuere, ob quas Ecclesiâ laxationes Claustrî indulserit, & pro temporum injuriis consultius etiam habere potuerit. Omnium hoc vitium est, vetustate temporum, & prolapsione morum degenerare in pejora, quantumque a fonte receditur, inquinari rivos. Nos qui hæc tamen Bernardi memoriam, quantum licuit, vindicavimus, nullum tamen sepulchri ejus vestigium reperimus; quo tamen Episcopo nemolmadi & Rothonis Episcoporum nostrorum monumenta, perpetuis cereis & veneratione quadam Divorum, sanctius colere visus est.

SIMON

Simon ex
Comitibus
Lippinſ.
& Præpoſi
to Cathedra
lis Eccleſie
Episcopi
Paderb.
Hiſt. Brem.
Juſtinus
Preſbyt. in
Lippe.
Cranz. l. 8. c.
Metrop. c.
15 & 20.
Gobelin. in
Cajm.

S I M O N
COMES LIPPIENSIS XXIV.
EPISCOP. PADERBORN.

Annus Christi 1247.

Innocentii IV. Pont. 5. Wilhelmi Reg. I.

Simonis Ep. Pad. I.

Subtracto ex humanis Bernardo Episcopo subrogatus est Simon, Bernardi ex Hermanno fratre nepos. Nam huic Comiti Lippiensi quatuor fuere filii, Bernardus III familiae propagator, Simon Paderbornensis, Otto Monasteriensis Episcopus, Gerhardus Bremensis Praepositus, is qui haud multo post obitum Gerhardi Bremensis Archiepiscopi, & horum simul patrum, ex dissidio Canonicorum Bremensium in contentionem de Archiepiscopatu venit; quando altera pars Canonicorum eaque potior Hildebaldum, altera Gerhardum Praepositum elegit. Quanquam is Gerhardus Praepositus, ut ex literis ad annum 1257 relatis constabit, nepos horum Episcoporum fuerit, Bernardo III fratre natus, secus quam Lippiensium genealogia haecenus tradidit. At Simon & Otto fratres concordibus eligentium suffragiis ad Episcopatus suos pervenere. Simon a primis annis in Clerum Paderbornensem adscriptus & Praepositus majoris Ecclesiae nostrae factus. Quo ex munere a Gerardo patruo Bremensis Ecclesiae Archiepiscopo evocatus, delectusque ex consensu Cathedralis Ecclesiae & Ministerialium Bremensis Ecclesiae tutor, dicecesin illam vicario gubernationis munere administravit; quod Archiepiscopus patruus jam senio debilitatus, & pedum usura captus, non nisi vehiculi subsidio uteretur. Id ille Tutoris, ut vocant, munus per VII annos magna animi constantia gessit; & ut militari ingenio erat, adversus Stedingos rebellionem parantes arma sumpsit, op-

pressitque. Factum dilaudat Crantzius, virumque insignem vocat, qui ab Hamburgensibus etiam arbiter appellatus. Carpit Simonem nostrum Auctor Bremensis historiae, tanquam cum Stedingis conspirationem inierit, multaque damna Bremensi Ecclesiae intulerit. Inde, qua ex causa incertum, collecto exercitu Wildeshusum versus movit; quibus offensi Oldenburgici Comites, & Henricus Boghenarius Comes, collectis copiis aggrediuntur, pugnaque ad Munderslo commissa Simonem profugant. Simon undique hostis milite circumfusus, ne captivus in potestatem veniret, Monachi habitu indutus furtim se periculo subduxit, effugitque.

His licet casibus jactatus; utcumque etiam turbidi inquietique ingenii haberetur; nihilo tamen minus communibus Canonicorum suffragiis Episcopus Paderbornensis eligitur; seu id patrocinio familiae, & commendatione Gerhardi Bremensis Archiepiscopi ac patruum Simonis; seu Canonicorum desiderio sit factum, affectantium Episcopum, qui militari manu promptior, familiaeque subsidio innixus, vicinorum injurias animosius quam superiores Episcopi propulsaret; quod & primo statim Episcopatus anno fortiter aggressus. Nam Saltzcottenam, Oppidum suae dicecesis, vallo, muris, & fossis circumcinxit; translatis in illud tribus adjacentibus villis Habringhusen, Villhusen, & Hohenrod; castrum deinde Villisen haud procul ab oppido situm

Simon ex Comitibus Lippiens. & Praeposito Cathedralis Ecclesiae Episcopus Paderb. *Hist. Brem. Justinus Praebyt. in Lippe. Crantz. l. 8. Metrop. c. 15 & 20. Gobel. in Cojm.*

Saltzcottenam praemunit.

fitum præmittit; quo & Albertum de Sturmede ministerialem Colonienfis Archiepiscopi, ceterosque nobiles Ecclesiæ Paderbornensis molestos coërceret. Quibus primum cum Colonienfi Archiepiscopo collisus, prope Westphaliam inferiorem concivit in arma.

Controversia de Castro Villissen & oppido Saltzkotten inter Simonem & Archiepiscopum Coloniensem ponitur.

Quæ res ne longius serperet, cum publicæ Imperii turbæ gravius percellerent animum Conradi Archiepiscopi, altero mox anno in conventu procerum Westphaliæ inter Episcopos transactio in hunc modum est facta.

Conradus Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, & Simon eadem gratia Paderbornensis electus, Omnibus ad quos præsens scriptum pervenerit, salutem in Domino. Discordia quæ inter nos super ædificatione castri Villissen & Saltcotten vertebatur Domino electo Monasterien. & Abbate Corbeien. mediantibus sopita est sub hac forma. Quod nos Paderborn. electus Oppidum Saltcotten venerabili Patri Domino Conrado Colonienfi Archiepiscopo sine aliqua contradicitione tenebimur ad destruendam munitionem ut nulla remaneat sicut ante, & villicationem curtis in Villissen & possessionem ejus cum ejus pertinentiis Alberto de Sturmede ministeriali nostro recognoscimus eo jure quo ipse & antecessores sui habuerunt, nobis justitia, quam nostri antecessores habuerunt, in eadem villicatione reservata. Et si aliqui agri de villicatione prædicta castro Villissen adjacentes ipsi castro necessarii fuerint, Domino Colonienfi Archiepiscopo & electo Monasterien. & his qui ab ipsis ad hoc fuerint deputati, nos secundum concilium prædictorum dicto Alberto recompensationem dictorum agrorum faciemus. Cæterum damna quæ ab iis extra guerram nostram existentibus sive in universo Abbatissæ Hervorden. juribus, vel alias in ducatu Domini Archiepiscopi Colonienfis præfati intulimus ante expeditionem suam secundum gratiosam moderationem ipsius Domini Archiepiscopi & Monaster. electi, & eorum quos ipsi sibi assumere voluerunt, persolvemus. Item nullam munitionem in ducatu Colonienfis Archiepiscopi sine sua licentia faciemus, nisi non in judicio, quod Botting appellatur cum Ab-

bate Corbejensi, & aliis nobilibus in ducatu constitutis aliud per sententiam obtinere possimus. Item confitemur, quod omnis discordia quæ erat inter Dominum Coloniensem Archiepiscopum & suos coadjutores ex una parte, & nos nostrosque coadjutores ex altera parte, circa quod quolibet remaneat in hereditate sua, est in pace amicablem & totaliter terminata. Nos vero Conradus Colonienfis Archiepiscopus propter honorem nobis a venerabili Paderbornensi electo in compositione prædicta exhibitum ædificationi castri in Villissen in ducatu nostro factæ consentimus, & ei damus licentiam hoc habendi. Nos vero electus Paderbornensis, ut prædicta compositio rata & firma permaneat, data fide in manibus Colonienfis Archiepiscopi ad ejus observationem nos obligamus viginti quinque militibus subscriptis, & fidejussoribus a nobis constitutis, qui fide data ad observationem compositionis prædictæ se pro nobis Domino Colonienfi Archiepiscopo similiter astrinxerunt, taliter quod si eadem compositio fuerit violata, nisi hoc infra mensem emendetur, ipsi moniti infra mensem susatum intrabunt, inde non recessuri, donec de violatione fuerit satisfactum; nisi contra compositionem hujusmodi veniant munitionem construendo, tunc prædicti fidejussores ex parte Domini Colonienfis Archiepiscopi moniti statim susatum intrabunt, inde non recessuri, donec Archiepiscopo fuerit satisfactum. Nomina fidejussorum sunt hæc. Comes Conradus de Redbergh, Cunradus de Schonenberg, viri nobiles, Bertoldus & Hermannus de Brakel, Raven de Papenheim, Albertus & Hermannus de Scharndenberg, Cunradus de Amelungessen, Ludolfus de Herisia, Cunradus Luscus Dopifer, Amelungus de Paderborn, Herboldus Pincerna, Goswinus de Wetene, Burchardus de Westbeim, Henricus Camerarius, Cunradus de Wellede, Wernerus & Henricus de Wevere, Florin de Frisenhofen, Henricus de Summere, Andreas de Ermbus, Burchardus de Holtbusen, Albertus de Nedere, Bertoldus de Nere, Cunradus & Albertus de Nettelen. In cujus rei testimonium præsentibus literas conscribi & nostris sigillis fecimus communiti. Nos etiam Monasteriensis electus, & Abbas Corbeiensis, & B. Dominus de Lippia, qui dictæ compositioni etiam interfuimus, sigilla

Archiep.
Colon. plu-
rad te sine
justitiæ ti-
tulo attra-
hit.

figilla nostra rogati duximus apponenda. Acta sunt hæc apud Salcotte, anno Domini MCCXLVII in crastina Dominica, qua cantatur judica, que fuit VIII Idus Aprilis.

Archiep.
Colon. plu-
ra ad se sine
justitiæ ti-
tulo attra-
hit.

Saltzcottena falinis celebris, antequam in Oppidum emergeret, cum circumjacentibus villis totum erat Episcopi Paderbornensis, donatione Cæsarium ac Regum; quemadmodum jam anno MCLX Bernardus Episcopus noster ex villis illis donationem fecit Cœnobio Hardehusano ad salern coquendum, uti supra a nobis relatum est. At vero quia Archiepiscopus Colonienfis intra Ducatum Westphaliæ munitiones sine suo assensu pati non voluit; Oppidum Saltzcottenum, a Simone Episcopo præmunitum, everti jussit, intentata vi pagis. Quemadmodum Montem Martis, qui totus a Ludovico Pio Imperatore Abbati Corbejensi assertus erat, Archiepiscopus non nisi partito inter se & Abbatem opere & præsidio muniri permisit; cum tamen integrum jus esset Abbati in Montem Martis, antequam Ducatus Westphaliæ ad Colonienfes Archiepiscopos transfiret. Quo dominatu etiam Abbatem Wertinensem tractavit, jura Regum & Imperatorum sibi vendicando, extorquendoque castrum Isenberg; quam in rem publicæ literæ extant apud Werthinenses anno proximo consignatæ. Agebatque Conradus echini instar ad leporis cubile precario admissi, donec calefactus hospitem, a quo receptus erat, totum e cubili ejiceret.

Habent hoc potentiores Principes ut debiliores opprimant; quod tum eo pronius erat, cum Fridericus Imperator omiffa omni Germaniæ cura in Italia tumultuabatur, victusque a fedelatis Longobardiæ populis in Apuliam ad captanda otia & delicias discesserat, Imperiumque inter Conradum & Henricum Regem intestinis bellis discerperetur, atque omnis inferioris Germaniæ dominatus penes Conradum Coloniensem Archiepiscopum esset, virum, qui regia auctoritate se ferebat. Igitur controversia hæc in præsens composita, bonaque pax & amicitia inter Simonem Episcopum nostrum & Conradum Archiepiscopum per septennium culta, donec anno 1256 magno totius Westphaliæ motu recrudesceret.

Ceterum cum in his transactionum tabulis nostris supra recitatis, ac 8 Idus Aprilis consignatis inter arbitros memoretur Otto Monasteriensis Episcopus electus, subrogatusque in locum Ludolphi, erroris comperti habentur Monasteriensium fastorum scriptores, qui Ludolphum anno 1247. festo Primi & Feliciani, 12 videlicet Junii, obiisse scribunt: cum jam Otto in Aprili in ejus locum delectus fuerit; ut prorsus existimes eundem errorem in Otone, quem in Simone nostro apud Albertum Stadensem observavimus, intervenisse, ac Ludolphum anno superiori cum Bernardo Episcopo excessisse e vita; postquam in XX annum, præclara cum laude Monasteriensem Episcopatum administrasset: nulliusque unquam hostis arma veritus, Ecclesiam suam victor semper egregie defendisset. Alios inter hostes Meinhovilianos dynastas, jam a multis sæculis Monasteriensi dicecesi infestissimos, commisso prælio vicit; in quo cæsus uterque juvenis, & tota hæc familia extincta: captus Gelriæ Comes, qui cum Cliviæ & Flandriæ Comite hostili manu accesserat: vidua vero Hoveliana, belli auctrix, bonis exuta, atque e dicecesi profligata. Quæ tamen haud multo post penititudine ducta, ultro bona sua D. Paulo obtulit, quorum accessione aucta dicecesis quatuor oppidis & viginti quatuor parocciis; dataque Ludolpho occasio construendæ in hac dynastia arcis Wolbecanæ, & nobilissimæ hujus Satrapiæ ad patrimonium suæ Ecclesiæ adjungendæ.

Ludolphi
Ep. Monaster. excessus e vita.

Sed ad Simonem Episcopum nos referamus. Evocatus ille hoc anno a Siffrido Moguntino Archiepiscopo ac Metropolitano suo Coloniam ad conventum Principum & consilia de novo Rege subrogando. Quod certum habemus ex literis Simonis, quibus ab Hardehusano Cœnobio plaustrum vini, quod ab Episcopo Paderbornensi quotannis dabatur, certis decimis redemit: literæ vero sic habent.

Simon Ep.
evocatur
Coloniam
ad conven-
tum Prin-
cipum.

Simon Dei gratia Paderbornensis electus. Omnibus hoc scriptum inspecturis utriusque vitæ salutem. Noverrint omnes hujus pagine auditores, quod cum a venerabili Patre ac Domino Siffrido sanctæ Moguntinæ sedis Archie-

F

chie-

chiepiscopo, & a Domino Petro ad velum aureum Dyacono Cardinali Apostolica sedis Legato auctoritate Apostolica ad Curiam Coloniam vocaremur, ut ad eandem curiam pro necessitate universalis Ecclesie edictam expensas necessarias haberemus, decimam in majori Dasberg ad mensam nostram pertinentem Abbati & conventui in Heriswart pro medietate vendidimus, pro altera vero parte redemptum piasrum vini, quod pro recepta consuetudine ab Episcopis conventui dabatur. Has deinde literas ita claudit. Quia vero nos Henricus Præpositus, Rabodo Decanus in Capitulum Paderbornense omnibus præscriptis consentimus, etiam huic scripto sigillum Ecclesie nostræ duximus apponendum, consentientes & rogantes, quod venerabilis Dominus Gerhardus sanctæ Ecclesie Bremensis Archiepiscopus, qui præmissis etiam interfuit, ad ampliorem evidentiam sigillum suum apposuit. Actum in Ecclesia Paderbornensi. Anno Domini MCC, quadragesimo septimo in crastino conceptionis Joannis Baptistæ.

Nihil de hoc conventu ceteri scriptores, qui ex literis hisce nostris primum dederunt. Nam postquam XVI Februarii Henricus Rex, seu lapsu equi, seu ventris profluvio extinctus erat, Archiepiscopi & Principes magnopere conturbati sollicitique de novo Rege subrogando fuere.

Convenit inter Episcopum Pad & Abb. Corbeiensem de Parochia Montis Martis.

Mense deinde Septembri pridie Nativitatis B. Virginis tractatum inter Simonem Episcopum & Hermannum Corbeiensem, interque Capitulum Paderbornense & Corbeiensem conventum de controversa jurisdictione, quæ in hunc modum composita, uti hæc tabulæ in Monumentis Paderbornensibus relatæ exhibent.

Hermannus Dei gratia Abbas, Strigerus Præpositus, Albertus Prior, totusque conventus Corbeienensis Ecclesie: nec non Themo Præpositus Montis Martis & fratres sui ejusdem montis. Universis Christi fidelibus hæc paginam inspecturis salutem in Domino. Super dissensione mota inter Dominum Simonem Electum & Capitulum Paderbornense ex parte una, & nos ex parte altera super parochia, Archidiaconatu; &

jurisdictione Diocesani ordinaria Montis Martis, quam Dominus Paderburnensis & Ecclesia sua petebat ratione juris communis, & nos privilegiis & præscriptione defendebamus. Magistro Ottone Decano Bremensi, Magistro Thetmaro Canonico Monasteriensi, Henrico Decano & Hermannio Scholastico novæ Ecclesie mediantibus talis compositio intervenit, quod tenore præsentium publice & solemniter confitemur, quod venerabili Domino Simoni Electo & Capitulo Paderburnensi ordinariam jurisdictionem & jura spiritualia Diocesano & suæ Ecclesie de jure communi debita in Monte Martis secundum formam recognoscimus infra scriptam. Consentientes & eligentes quod Volradus Canonicus Paderburnensis Archidiaconus in Horehusen, & sui Successores, qui pro tempore fuerint, habitatoribus Montis ejusdem sive in Monte in Capella B. Nycholai, sive in Horehusen in Ecclesia B. Dionysii, prout ipsis placuerit, synodo præsideant. Et quia Præpositus & fratres prædicti montis ad Abbatem tantum & conventum Corbeiensem in spiritualibus & temporalibus respectum habere debent, ipsi tam ab Episcoporum, quam Archidiaconorum Paderburnensium juribus sunt exempti. Consensum est etiam inter Paderburnensem & Corbeiensem Ecclesias, quod illi tantum sunt excepti a frequentatione synodi & a juribus synodalibus, qui infra ambitum claustrum cum Præposito & fratribus habitant, & in emanitate existentes eorum servitiis specialiter sunt deputati. Præterea Præpositus ejusdem loci nomine Abbatis & conventus Corbeienensis denarios synodales tantum de habitatoribus Montis colliget annuatim, Archidiacono contra eosdem habitatores si necesse fuerit in hoc per censuram ecclesiasticam adjuvante, de quibus synodalibus denariis Præpositus idem sex solidos graves Archidiacono statim dum collecti fuerint annis singulis sine qualibet difficultate persolvet. Themo etiam nunc Præpositus, qui parochia præest in eodem Monte, a Domino Volrado Archidiacono curam animarum & donum altaris recepit & obedientiam Archidiacono debitam repromisit, & deinceps Præpositi Montis Martis vel alii, qui ac Abbate Corbeienfi Archidiacono in Horehusen Canonico Paderburnensi fuerint præsentati, ad eandem parochiam donum

Wilhelmus
Hollandie
Comes eli-
gitur Rex
Romano
rum.

Vi postea
& armis
domiti.
Matth. Pa-
ris.
Chron. M.
Belg.
Joann. a
Beka.
Bavini.

domum altaris & curam animarum perpetuo recipient in futurum, & Præpositi vel alii, qui parochiam eandem habuerint, ratione ejusdem parochiæ in Ecclesia Paderburnensi Episcopales synodos frequentabunt. Quod autem ea quæ præscripta sunt Ecclesiæ Paderburnensi perpetuo servabimus. Nos & Ecclesiam Corbegensem Paderbornensi Ecclesiæ sub pœna quingentarum marcarum his literis obligamus. Acta & completa sunt hæc in Ecclesia Corbeiensi anno Domini MCCXLVII, in crastino natiuitatis B. Mariæ Virginis.

Wilhelmus
Hollandiæ
Comes eligitur
Rex Romanorum.

Mense deinde Septembri rursus ad Rhenum, & conventum Principum postulatus Simon. Nam postquam Pontifex certior factus de Henrici Regis excessu, Petrum Caputium Cardinalem misit Legatum in Germaniam; qui cum Principibus suaderet, Henricum Ducem Brabantiae eligerent; Dux oblatam coronam rejecit, obtulitque loco suo eligendum Wilhelmum Hollandiæ Comitem, ex sorore Mechtilde nepotem, juvenem florentissimum, & vix dum xx ætatis annum egressum. Quam in rem in Oppido Woringa apud Ubios comitia Principum indicta; ad quæ præter Moguntinum, Colonien-

fem, & Trevirenses, Archiepiscopos, accessere ceteri Episcopi ac Principes inferioris Germaniæ; salutatusque in his festo D. Michaelis Wilhelmus Hollandiæ Comes Rex Romanorum: falliturque Albertus Stadenfis, qui Nussiae factum tradit. Missi idcirco Aquisgranum, denunciatum Magistratui & civibus, urbem novo Regi aperirent abs se coronando. Ad quæ Aquisgranenses, non alium abs se Regem agnoscere, quam Fridericum Imperatorem & Conradum filium. Quo responso offensus Legatus Apostolicus, urbi sacrorum usum interdixit. Nec minus indignati Archiepiscopi & Principes, militem contrahendum decernunt, ad perduelles Aquisgranenses refranandos. Interim Conradus Coloniensis Archiepiscopus, & Principes Coloniæ intrant ad Basilicæ D. Cuniberti, quam recens instaurarat, dedicationem; numeratique plus quam xiv Episcopi, qui & Regis electioni, & celebritati dedicationis interfuere. Aquisgranensium exemplo, ausus Cæsaris insulæ præfectus imperium novi Regis detrectare. Quam munitionem Rex ipse difficili oppugnatione aggressus, frustra que omnibus machinis admotis, fame tandem ad deditorem compulit.

Quem tamen Aquisgranenses nolunt recipere.

Annus Christi 1248.

Innocentii IV. Pont. 6. Wilhelmi Reg. 2.

Simonis Ep. Pad. 2.

Vi postea
& armis
domiti.
Math. Parris.
Chron. M.
Belg.
Joann. a
Beka.
Bæviini.

Electio Wilhelmi Regis consecuta est altero anno, & multo splendidiore pompa, coronatio; sed obstabant interea Aquisgrani, in quo peragi volebat, pertinacissimi civium animi. Quare sub initium veris (ut inter Legatum Apostolicum, Archiepiscopos, & Episcopos convenerat) tota inferior Germania concitata sub vexillis sanctæ crucis convolvit ad arma. Numerataque feruntur supra ducenta millia armatorum; quibus Wilhelmus Rex, Petrus Cardinalis Legatus Apostolicus, ceterique Principes progressi, castra ipsi Calendis Maji circa urbem explicuere. Nihil his territi cives, jurati in fidem Friderici Imperatoris, urbem acerrime propugnant: non insultus, nec machinæ obsidionales, non fontium aquæ, obstructæ aggeribus, & in urbem refusæ, fregere animos; eoque hæc pertinacius agebantur, quoda Con-

rado Rege promissa auxilia expectarent. Producta per 6 menses obsidio; donec ad ultimum fame domiti, sub exitum Octobris deditorem facerent. Ingressus Rex urbem xxx Octobris, Calend. Novembris, festo omnium SS. solemniter coronatus in Basilica Virginis. Nihil illa coronatione magnificentius erat. Rex in sacrario augustalibus ornamentis inducus a Monasteriensi & Mindensi Episcopis, eductus a Leodiensi & Ultrajectensi, collocatusque in throno a Coloniensi. Quem exinde tres Archiepiscopi Cancellarii Siffrius Moguntinus, Conradus Coloniensis, & Arnoldus Trevirensis partitis ritibus consecrarunt, unxeruntque Regem. Aderant & ceteri Electores, Marchio Brandenburgicus, Dux Saxonie, Dux Bavarie, Comes Palatinus, Rex Bohemie, magna que corona Episcoporum & Principum. Post ex con-

Wilhelmus
Aquisgrani
solemni ritu
coronatur.

filio Principum additi Regi Otto Episcopus Ultrajectensis, Regis patruus, & Dux Brabantiae avunculus. Lata novo Rege inferior Germania; nec reperiuntur Princeps aut Episcopus, qui non cum tribus Cancellariis Archiepiscopis omnem illi fidem & operam deferret. Tam exosum Friderici Imperatoris, & Conradi Regis nomen erat. Rex vero, postquam Leodium profectus in gratiam Henrici Regis, Ottoni fratri ejus Gelriae Comiti, Neomagum 21000 argenti marcis oppignorasset, ad sumptus regiae dignitatis sustinendae, Hagam rediit, novique palatii structuram cepit.

Basilicae Colon. fundamenta jaciuntur a Conrado Archiep. Colon.

Sed longe magnificentius opus hoc anno aggressus Conradus Colonienfis Archiepiscopus, admirandae illius Basilicae Colonienfis, festo in caelum assumpta Virginis susceptae, fundamenta jecit, fabricae longitudinem 385, latitudinem 160 pedibus dimensus, & in formam crucis complexus. Surrexit exinde chorus, ac prima aedis pars, laboratumque in ea per 74 annos. Ad quam perfectionem si navis templi, si praegraves turrets, ac cetera structurae opera pervenissent, nihil tota Europa augustius haberet, quo antiqua mundi miracula exaequaret. Dilaudavit Innocentius Pontifex, literis ad Conradum Archiepiscopum & Capitulum Lugduni hoc anno datis, caeterae fabricae consilia, quod ex prioris Basilicae busto longe magnificentiorem fabricam refuscitarent.

Qui & fecit eum Engelberto Episc. Osnabrug.

Magnanimus Archiepiscopus; & ingentibus per id tempus abundans divitiis, foedus quoque cum Engelberto Osnabrugensi Episcopo iniit, quod his tabulis referre operae pretium duximus.

Engelbertus Dei gratia Osnabrugensis Ecclesiae Episcopus, omnibus praesentibus inspecturis in perpetuum. Universos praesentes & futuros scire cupimus, quod nos de consensu Capituli nostri, & consilio Praelatorum & fidelium nostrorum, cum venerabili in Christo patre & Domino nostro Conrado Colonienfi Archiepiscopo, fide manuali ad invicem data, talem iniicimus foederis unionem, quod nos & nostri Successores ei suisque Successoribus & Ecclesiae suae contra quemlibet ipsis injuriam inferentem,

cum requisiti fuerimus, perpetuo assistemus, & auxilium praestabimus in nostris expensis inter Rhenum & Wiseram. Idemque Archiepiscopus suisque Successores in suis expensis nobis nostrisque Successoribus & Ecclesiae nostrae idem facient e converso. Ut autem hujusmodi consederationis unio a nobis nostrisque Successoribus inviolabiliter observetur, & secundum formam praescripti foederis impleatur, praesentem paginam super hoc confectam nostro & Capituli nostri sigillis duximus roborandam in testimonium praedictorum. Acta sunt haec apud Smerleke juxta Susatum, praesentibus Henrico Praeposito S. Severini, Philippo Praeposito Susatiensi fratre nostro, Brunone Praeposito Osnabrugensi fratre nostro, Lothario Praeposito S. Cuniberti, & Ottone de Wickerode Canonico Colonienfi, Gifone Theaurario, & Hugone de Vorenkampe Canonico Osnabrugensibus. Laicis vero Wilhelmo de Juliaco, Adolpho de Monte, Adolpho de Marca, Simone de Spanheim, Godefrido de Arnisbergh, Ludewico de Ravensbergh, & Theodorico nepote nostro de Ilenbergh, Comitibus. Item Henrico de Ilenbergh, Walramo de Monsioge Nobilibus. Item Alberto de Hurde, Henrico de Wolmunsteine, Alberto de Sturmede, Goswino Sculteto Susatiensi, Henrico & Bartholdo filiis ejus, Henrico de Vittinghoven, Gobellino de Meschede, & aliis quam plurimis. Datum anno Domini 1248 in Annuntiatione B. M. Virginis.

Multum haec literae illustrant corriguntque factos Osnabrugenses, quibus Engelbertus Ilenburgicus, a cede D. Engelberti exauctoratus, rursus sistitur sedi suae Osnabrugensi redditus, quem facti eorum expungunt, ac loco ejus Brunonem substituunt; qui tamen hoc anno Praepositum tantum egit sub fratre suo, ac triennio demum post Osnabrugensium Episcopus in locum Engelberti fratris delectus est.

At Conradus Rex, cum neque adversus Pontificem, neque Wilhelmum Regem prevalere possent, haeresin tum surgentem fovere cepit. Fuere tum impii homines in Suevia, qui palam docebant, Papam nullam habere potestatem in Ecclesiam, Episcopos & Praelatos aut Simoniacos, aut haereticos: Sacer-

Conradus Friderici Imp. filius haereses in Germania fovet.

Mart. Paderb. Chron. Colon. Spondanus. l. 20. v. 1.

Solicirudo Wilhelmi R. & Legati Regis pro novo Archiep. Moguntino Sufrido Iuliacogando.

Sacerdotes peccato obnoxios omni potestate absolvendi & ligandi excidisse: Monachos Ordinis S. Dominici & Francisci, itemque Cistercienses impiam vitam agere: neminem præter se reperiri, qui veritatem doceret: orandum pro Friderico Imperatore, & Conrado Rege, ceteros Principes & Episcopos

detestabiles esse. Sed hæc pestilentissima hæresis, ut Albertus Stadenfis refert, suppressa statim in fomite, voce & Doctrina Catholicorum Doctorum. Quantumque hoc sceleratorum hominum patrocinio se Imperator & Conradus Rex firmare cogitabant, tantum Principes & populum averterunt.

Annus Christi 1249.

Innocentii IV. Pont. 7. Wilhelmi Reg. 3. Simonis Ep. Pad. 3.

Fluctuabat interea Germania inter duos æmulos Reges. Conradi quippe partes constanter propugnabant Otto Bavariæ Dux, urbesque Bavariæ, Sueviæ, Wormatiæ, Spira, Mediomatricum, ceterique superioris Germaniæ populi; nec sese a veteri Imperatorum fide minis Pontificis & Legatorum abduci sunt passi. Pro Wilhelmo Rege stabant fidi Belgæ, Moguntini, Colonienses, Saxones, & omnes fere inferioris Germaniæ provinciæ. Quibus Conradus Rex provocatus ferro flammaque adversariorum agros vastavit. Nec segnior Wilhelmus Rex, suorum agminibus stipatus Rhenum ascendit; expugnatoque Calendis Martii Ingelheimio, Romanæ Ecclesiæ privilegia prius Regum atque Imperatorum more regio diplomate confirmat. Inde Moguntiam evocatus accessit cum Legato Apostolico ad Archiepiscopi electionem moderandam, quod Siffridus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster vii Idus Martii humanis excefferat. Vir, ut Trithemius inquit, qui Ecclesiam suam mirifice ampliavit, interque turbulenta bellorum tempora sapientissimus vixerat; laudabilis etiam in fastis Moguntinis, quod inter bella quæ gessit, & civiles occupationes nunquam Sacerdotalia munia neglexerit, Pontificis, ut supra diximus, & Romanæ sedis studiosissimus. Quare magnopere sollicitus Wilhelmus Rex & Legatus Pontificis, ut suarum partium Archiepiscopus subrogaretur, quod multum momenti in eo spectatissimo Germaniæ præfule positum esset. Moguntini Canonici, ut hanc jacturam tanti præfulis sarcirent, misere oratores ad Pontificem, qui pererent Conradum Coloniensem Archiepiscopum, seu ut ad se transfret, deserto Coloniensi Archiepiscopatu, seu urroque simul fungeretur. Id cum Pontifex negaret, elegere

Christianum eo nomine II Moguntinæ Ecclesiæ Præpositum, virum quidem doctum, bonum, & prudentem; sed qui a publicis & Pontificis studio, armorumque tractatione abhorreret, eoque biennio post amotus.

Column interim Reipublicæ per id tempus Conradus Coloniensis Archiepiscopus, & summa post Regem apud eum auctoritas. Is hoc anno procerum conventum habuit octavo Idus Septembris prope montem Isenberg, in quo jus Advocatiæ, quod Adolphus Waldecensis Comes in Cænobium Flectorpiense diocesis nostræ obtendebat, discussum est, præsentem Simone Paderbornensi Episcopo nostro, & Hermano Corbeienfi Abbate. Quanquam ut ex aliis literis biennio ab hinc datis constat, ab eodem Conrado Archiepiscopo Flectorpiensis Ecclesiæ ab omni Advocatiæ onere libera pronunciata sit. Eo jam dudum Advocatorum avaritia proferperat, ut non defensionis & Patrocinii, sed lucri causa hæc Advocatiæ munera prentarentur.

Simon præterea Episcopus noster, etsi militari ingenio habitus, hoc ipso tamen anno ampla feudi bona, quæ ad ipsum reciderant, ex consensu Capituli & Ministerialium Gerdenfi Virginum Cænobio dedit, palam in tabulis hæc super re confectis professus, se id exemplo Bernardi Episcopi & avunculi sui pro expiatione peccatorum suorum facere. *Testes hujus donationis Hermannus Camerarius, Henricus Cantor, Henricus Thesaurarius, Canonici majoris Ecclesiæ, ceterique nobiles viri, Acta sunt hæc anno Domini MCCXLIX.*

Surrexerat jam ædificiis sacris e ple-

Jus advocatiæ in Cænobium Flectorp. Waldecensi Comiti auferretur.

Simon Ep. Gerdenfi Virginum Cænobio plura bona confert.

Confirmatur ab Innocentio Pont. bona &

pa-

Matth. Paderborn.

Solicitando Wilhelmi R. & Legati Regis pro novo Archiep. Moguntino Siffrido successore.

Conradus Friderici Imp. filius hæreses in Germania fovet.

immunitates
Monasterii
Falkenhagen-
sis.

patrociniis Simonis Episcopi, & liberalitate Pirmontani Comitum, aliorumque. Quare hoc anno Innocentius Pontifex magnifico diplomate, ad preces Simonis Episcopi, probavit, præmunitque Apostolicæ Sedis, tutela.

Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Dilectis in Christo filiabus, Abbatissæ Monasterii de Valle Liliorum, ejusque sororibus tam præsentibus quam futuris regularem vitam professis in perpetuum Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse præsidium, ne forte cujuslibet temeritatis incursum aut eas a proposito revocet, aut robur, quod absit, sacræ religionis enervet. Ea propter Dilectæ in Christo filia vestris justis postulationibus clementer annuimus. Et Monasterium S. Dei genitricis & Virginis Mariæ de Valle Liliorum Paderburnensis Diocesis, in quo divino estis obsequio mancipatæ, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti privilegio communimus. Inprimis siquidem statuimus, ut ordo monasticus, qui secundum Deum & beati Benedicti regulam atque institutionem Cisterciensium fratrum a vobis post concilium generale susceptum in eodem Monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona idem Monasterium in præsentiarum juste ac canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, & eis, qui vobis successerint, & illabata permanent. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipsum, in quo præfatum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, cum pratis, vineis, terris, nemoribus, usuagiis, & pascuis, in bosco & plano, in aquis & molendinis, in viis & semitis, & omnibus aliis libertatibus & immunitatibus suis. Sane novalium vestrorum, quæ propriis sumptibus colitis, de quibus aliquis hæcenus non percepit, sive de ortis, virgultis, & piscationibus vestris, & de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat. Liceat quoque vobis personas liberas & absolutas e sæculo fugientes ad conversionem recipere,

re, & eas absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli sororum vestrarum post factam in Monasterio vestro professionem fas sit sine Abbatissæ suæ licentia de eodem loco discedere. Discedentem vero absque communium literarum vestrarum cautione nullus audeat retinere. Illud districtius inbibentes, ne terras, seu quodlibet beneficium Ecclesiæ vestræ collatum liceat alicui personaliter dari, sive alio modo alienari absque consensu totius Capituli, vel majoris aut sanioris partis ipsius. Si quæ vero donationes, vel alienationes aliter quam dictum est, factæ fuerint, eas irritas esse censemus. Insuper auctoritate apostolica inbibemus, ut nullus Episcopus, vel quælibet alia persona ad Synodos, vel conventus forenses vos ire, vel iudicio seculari de vestra propria substantia, vel possessionibus vestris subjacere compellat, nec ad domos vestras causa ordines celebrandi, causas tractandi, vel aliquos conventus publicos convocandi venire præsumat, nec regularem electionem Abbatissæ vestræ impediatur, aut de instituenda vel removenda ea, quæ pro tempore fuerit contra statuta Cisterciensis ordinis se aliquatenus intronittat. Pro consecrationibus vero altarium vel Ecclesiarum; sive pro oleo sancto, vel quolibet Ecclesiastico sacramento nullus a vobis sub obtentu consuetudinis, vel alio modo quicquam audeat extorquere, sed hæc omnia gratis vobis Episcopus diocesanus impendat. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis, Catholicum adire Antistitem, gratiam & communionem apostolicæ sedis habentem, qui nostra fretus auctoritate vobis, quod postulatur, impendat. Quod si sedes diocesani Episcopi forte vacaverit, interim omnia Ecclesiastica Sacramenta a vicinis Episcopis accipere libere & absque contradictione possitis, sic tamen, ut ex hoc in posterum proprio Episcopo nullum præjudicium generetur. Quia vero interdum proprii Episcopi copiam non habetis, si quem Episcopum Romanæ sedis, ut diximus, gratiam & communionem habentem, & de quo plenam notitiam habeatis, per vos transire contigerit, ab eo benedictiones monialium, vasorum & vestium consecrationes altarium auctoritate apostolicæ sedis recipere valeatis. Porro si Episcopi vel alii Ecclesiarum Rectores in Monasterium vestrum vel personas inibi constitutas suspen-

spensionis, excommunicationis, vel interdictionis sententiam promulgaverint, si ve etiam in mercenarios vestros, pro eo, quod decimas sicut dictum est, non persolvitis, si ve aliqua occasione eorum, quæ ab apostolica benignitate vobis indulta sunt, seu benefactores vestros pro eo, quod aliqua vobis beneficia, vel obsequia ex caritate præstiterint: vel ad laborandum adjuverint, in illis diebus in quibus vos laboratis & alii feriantur eandem sententiam protulerint, ipsam tanquam contra sedis Apostolicæ indulta prolatam decernimus irritandam. Nec litteræ illæ firmitatem habeant, quas tacito nomine Cisterciensis Ordinis & contra indulta Apostolicorum privilegiatorum constiterit impetrari. Præterea cum commune interdictum terræ fuerit, liceat vobis nihilominus in vestro Monasterio exclusis excommunicatis & interdictis divina officia celebrare. Paci quoque & tranquillitati vestræ paterna in posterum sollicitudine providere volentes, auctoritate Apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum, seu Grangiarum vestrarum nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, seu violentiam audeat exercere. Præterea omnes immunitates, & libertates, a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ordini vestro concessas, nec non libertates & exemptiones secularium exactioinum a Regibus & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti privilegio communimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu quibuslibet exactioinibus fatigare, sed omnia integra conserventur, earum, pro quarum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura salva sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularive persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove ammonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore, ac sanguine Dei & Domini Redemptoris no-

stri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant, Amen, Amen.

- ✠ Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus Ss.
- ✠ Ego Petrus Albanensis Episcopus Ss.
- ✠ Ego Wilhelmus Sabinens Episcopus Ss.
- ✠ Ego Petrus tt. S. Marcelli presbyter Cardinalis Ss.
- ✠ Ego Wilhelmus basilicæ duodecim Apostolorum presbyter Cardinalis Ss.
- ✠ Ego frater Johannes tt. S. Laurentii in Lucina presbyter Cardinalis Ss.
- ✠ Ego frater Hugo tt. S. Sabine presbyter Cardinalis Ss.
- ✠ Ego Johannes S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis Ss.
- ✠ Ego Wilhelmus S. Eustachii Diaconus Cardinalis Ss.

Datum Lugduni per manum Magistri Marini sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vicecancellarii XVI Calend. Augusti Indictione VII Incarnationis Dominicæ anno MGCXLIX Pontificatus vero Domini Innocentii PP. IV anno septimo.

Obiit hoc anno Adolphus primus Markanus Comes, cujus clementiam liberalitatem & fortitudinem, felicitatemque armorum extollit Levoldus. Sustulit ex Margaretha conjugæ Gelricæ Comitissæ sorore quatuor filios, Everhardum Coloniensem Canonicum, quem in hastiludio Novesienfi anno 1244 temere arma tractantem amisit, Gerhardum Monasteriensem Episcopum, Ottonem Canonicum Leodiensem & Præpositum Ultrajectensem, eum qui deferta Cleri vita, nuptias cum Irmingarde Holtani Dynastæ filia contraxit, obtinuitque a fratre Engelberto Altenanam & Blanckensteiniam præfecturas; at illo sine liberis defuncto, omnis paterna hæreditas transiit ad Engelbertum quartum filium, stemmatis propagatorem. Novi exinde, & potentes Marchiæ Comites, a quibus multum vexati vicini Episcopi ut hujusmodi nunquam Episcoporum bonis exfariari potuerunt; nec prius æmulandi studium desinit, quam se crescente potentia Episcopis pares ferrent.

Digladante inter se Germania D. Ludovicus Francorum Rex, qui anno

Adolphi
primi Mar-
cani Comi-
tis obitus
& familiæ
propogatio

D. Ludovi
ci Galliae R.
expeditio
in terram
sanctam.
Matth. Pa
rij.
Albertus
Stadenf.
Scriptores
Gallia.

superiori cum ingenti exercitu suae gen-
tis transvectus, per mare in Palaestinam
penetrarat, hoc anno memorabili felici-
cique praelio Soldanum cum Saracenis
fudit; ad quam victoriam Damiatam
etiam nobilem urbem aggressus, circa
festum Pentecostes expugnavit, rece-
pitque a prima expugnatione, de qua
supra relatum in Olivero Episcopo no-
stro. Enim vero si Germania cum D.
Ludovico paribus expeditionis armis

concurrisset, nihil propius erat, quam
ut tota Palaestina in potestatem christia-
norum rediisset. Sed altero mox anno
Nonis Aprilis infelici praelio congressus,
ad Nilum victus captusque Ludovicus
Damiatam reddere coactus est, & vi-
tam centum marcarum millibus redi-
mere. Tam adversa numinis ira haec-
tenus pro terra sancta pugnatum, dum
Christiani intestinis se diffidiis, & civi-
libus armis dilacerant.

Annus Christi 1250.

Innocentii IV. Pont. 8. Wilhelmi II Reg. 4.

Simonis Ep. Pad. 4.

Moritur
Fridericus
Imperator.
Matth. Paris.
Paralip.
Urbi.
Alb. Stad.
Maynard.
Dandalus.
Guilhelm.
de Puteo.
Siffridus
Chron. Aus-
guſt.
Cranz. l. 8.
Saxon. c. 18.

Tandem anno proximo, qui seculi
hujus quinquagesimus agebatur, Italia
& Germania Friderico molestissimo Im-
peratore liberata, quem mors Idibus
Decembris sustulit. Mortis genus va-
rium refertur a Scriptoribus. Sunt qui
velint a Manfredo notho filio primum
veneno tentatum, ac deinde immissa in
os culcitra praefocatum; alii resipuisse
in extremis, eoque anathemate absolu-
tum, & habitu Cisterciensis Monachi
assumpto in Apulia fato suo excessisse;
quod a Maynardo Immolensi Episcopo,
Dandalo, aliisque relatum; ex Germa-
nis Siffridus presbyter perceptis Eccle-
siae Sacramentis mortuum tradit. Prin-
ceps fuit, qui Pontificem, Episcopos,
Clerum, & religiosos viros averſatus,
per xxxviii annos regni, imperii xxx
exagitavit: ingenio sat acri, sed turbido,
& commutabili, eoque admirabilem
vertumnum quidam dixere; hoc
demum consecutus, ut qui ex illa fa-
milia Suevica inter Imperatores Ponti-
ficem Romanum semper extremum af-
fixerat, Imperatorum quoque extre-
mus esset. Inter omnes hasce turbas,
quae summa temporum felicitas fuit,
nullo adhuc bello publico concussa Sa-
xonia. Interim hoc anno, ut Albertus
Stadensis scribit, *Joannes Holfatiae Co-
mes, auxilio Bremensis Archiepiscopi,
& avunculi sui Simonis Paderbornensis
Episcopi, magno cum exercitu expedi-
tionem in Daniam fecit, adversus Eri-
cum Daniae Regem.* Is postquam Chri-
stophorum fratrem e regni finibus eje-
cerat, & Kanutum patrum captivum
abduxerat castroque incluserat, Abe-
lem quoque fratrem Ducem Slesvicen-
sem multis haecenus injuriis male tracta-
tum infectabatur: at Abel, quod sorore

Comitis genitus esset, Joannem & Ger-
hardum fratrem, Joannes vero Comes
Simonem avunculum & Episcopum
nostrum, vicinosque Comites, quibus
Ericus Rex haecenus non minus infestus
fuerat, imploravit. Igitur junctis ar-
mis ad Daniae fines progressi, Renoldes-
burgum arcem, quam olim Kanutus
Rex Holfatiae ducibus extorserat, pra-
munierantque exinde ceteri Reges Da-
niae, oppugnant. Hac in obsidione
certis nunciis intelligunt, Ericum Re-
gem ab Abele interemptum. Illum
nimirum inter alea lusus Abel frater
captum abstraxerat in navim, Carnifici-
que capite mulctandum dederat. Tum
vero postquam Abel regnum Daniae
adiit, cujus gratia haec arma sumple-
rant, omiſſa arcis oppugnatione Comes
Holfatiae, & Simon Episcopus noster,
ceterique copias suas reducere in pro-
vincias suas. Ceterum cum Simon Epi-
scopus noster avunculus Joannis &
Gerhardi Comitum Holfatiae fratrum
scribatur, argumento est Hedwigem
Hermannii Comitis Lippiensis filiam de-
nuptam fuisse Adolpho Holfatiae Co-
miti ejus nominis IV, qui post res pra-
clare domi & in Livonia gestas, anno
mccxxxix abdicato Comitatu, trans-
gressus ad familiam S. Francisci Mona-
chum induit, Abelemque hunc Du-
cem Slesvicensem Joanni & Gerhardo
filiis tutorem dedit. Inde anno mccxliij
Romam profectus, impetrato Pontifi-
cis assensu, sacris ordinibus initiatus,
Hamburgi in Coenobio sui ordinis pri-
mam Deo hostiam Sacerdos obtulit,
cunctis, qui aderant, ad divini operis
spectaculum pietatemque collacryman-
tibus. Videre nimirum ex glorioso Sa-
xoniae milite aemulum Christi Sacerdo-
tem;

Alb. Stad.
Cranz. l. 8.
Metrop. c. 15
l. 8. Sax. c. 17
Holfatiae
Comes, au-
xilium Simonis
Ep. Pader-
bornensis, alio
rumque,
aggreditur
Ericum R.
Daniam.

Adolphus
Holfatiae
Comes &
Franciscus
ingrediam

Innocentii
epiſt.
apud Odori-
cum.
Sicco in
Annal.
Alb. Stad.
Matth.
Paris.
Siffrid. pro-
byter.
Cranz. l. 8.
Sax. c. 19.
Pontifex la-
borat pro
Wilhelmo
in Regno
stabiliendo.

tem; tanquam Adolphus Hedwigis conjugis suæ avum Bernardum Comitem Lippiensem imitatus, quem ex Comite Lippiensi Cisterciensem Monachum, Abbatem, & Episcopum Livoniæ supra introduximus. Et vero Adolphus heroica virtute non minus illustris Monachus, quam Comes. Nam cum in Oppido Kyl Monasterium sui ordinis erigeret ostiatimque pauperis Monachi habitu pro operariis & fratribus lac colligeret, occurrere in media platea filii Comitis Joannes & Gerhardus equis sublimes; ad quorum inopinatum aspectum rubore perfusus, sensit humanum quid ex pudore mendicandi; quem ut generoso virtutis actu vinceret hydriam lactis capiti imposuit, eaque inversa totum corpus a

vertice ad talos perfudit. Vixit religiose annos quatuordecim multisque Cœnobiis Ordinis sui constructis, pervenit ad annum sexagesimum primum.

Ac postquam hoc anno fama tam barbare interempti Erii Regis Daniæ pervenit ad Conradum Coloniensem Archiepiscopum, Waldomarum ille, filium Abelis interfectoris Rothomagenientem ex Gallia, & per Coloniensem diœcesin transeuntem interceptit, captivumque abduxit. Causa ab auctoribus non proditur. Quæ tamen res haud temere offendit Simonem Episcopum nostrum; qui etsi patris factum nunquam probavit, infantis tamen filii causam miseratus est.

Waldomarus Abelis Daniæ R. filius ab Archiep. Col. captivus abducitur.

Annus Christi 1251.

Innocentii IV Pont. 9. Wilhelmi Reg. 5.

Simonis Ep. Pad. 5.

Posteaquam Friderici Imperatoris mors renunciata Innocentio Pontifici Lugduni in Galliis versanti, nihil ille sollicitus habuit, quam scriptis ad Ducem Baviaræ & Saxoniarum, ad Marchionem Misnensem & Brandenburgicum, ceterosque Principes & præfules literis regnum in fide Wilhelmi Regis continere. Quam in rem die cœnæ Domini in magna Episcoporum corona Wilhelmi regnum confirmavit, & Conradum anathemate defixit: missusque in Germaniam Hugo Cardinalis, qui Principum animos Wilhelmo Regi conciliaret; demandatumque Gwihelmo Eika, religioso ordinis Prædicatorum viro, ac Regis Sacellano, populos ad crucis vexillum invitaret. Atque ut connubio etiam Wilhelmum firmaret in regno, Pontifex suasit Alberto Saxoniarum Duci, filiam suam Wilhelmo Regi in matrimonium collocaret. Verum, quod Albertus Stadenfis tradit, *Wilhelmus Rex filiam Ducis Ottonis Brunsvicensis duxit, & in ipsa nuptiarum nocte, in palatio, in quo sponsus & sponsa cubabant, neglectu luminis, quod vicinum stramen corripuit, incendium exortum, quo corona Regis multæque res pretiosæ exustæ, præter duos sartores, qui in cubiculo vestibus consuendis occupati erant, absumpti sunt. Rex in idem flammæ circumlabentis periculum venerat, quem Regina gnara domus per opportunos exitus eduxit.*

Innocentii epist. apud Odoricum. Siero in Annal. Alb. Stad. Mattha. Paris. Siffred. pressbyter. Craner. l. 8. Saxo. c. 19. Pontifex laborat pro Wilhelmo in Regno stabiliendo.

Adolphus Holstie Comes regionem Francicam ingrediens

Aucta connubiis, quæ vincula sunt potentiae Principum, Branfvicensis familia. Nam alteram filiam Otto Brunsvici Dux in matrimonium dedit Alberto Duci Saxoniarum, tertiam Henrico fratri ejus Principi Anhaltino, quartam Landgravio Hassiæ. Filii præterea quatuor Ortoni fuere, Albertus & Joannes familiae hæredes, & duo ex illis Episcopi, Conradus Verdensis, & Otto Hildesienfis. Horum affinitate se firmabat Wilhelmus Rex.

Nec segnior Conradus Rex in demerendis sibi Principum atque urbium studiis; multumque laborabat, ut Rhenenses proceres a Wilhelmo Rege abstraheret. Hæc parantem prævertit Hollandus, contractoque per amicorum auxilia auxilia justo exercitu, pene improvisus Rhenum ascendit; cui Conradus cum instructis copiis occurrit; commissoque ad Oppenheimium prælio, victus fufusque Conradus. Quæ clade accepta abjecit spem Germaniarum retinendæ, & in Apuliam ad defuncti patris hæreditatem adeundam maturavit, quam illum certis testamenti tabulis scripsisse tradunt auctores nonnulli.

Conradus R. prælio victus Germania excedit. Naucerus Gen. 42. Brauer. in Annal. Trevir. l. 16. Paralip. Ursberg. Ad annum 1250. Siero. Bekk.

Inde summa Imperii potestas pervenit ad Wilhelmum Regem. Et quia per dissidia duorum Regum invaluerant factiones procerum & nobilium, G atque

Foedus in-
ter com-
plures Prin-
cipes & ur-
bes Imperii
ictum.

atque urbium, cumprimisque qui Sue-
vicæ familiæ studebant, multaque pas-
sim tumultuaria bella, latrocinii, &
spoliis Clericorum, mercatorum, ci-
vium & agricolarum turbabant Ger-
maniam; foedus publicum convenit in-
ter certos Principes, Comites, atque
urbes certas, quod etiam a Wilhelmo
Rege per Adolphum Waldecensem Co-
mitem iudicando in aula regia præ-
fectum Moguntia 29. Junii approba-
tum volunt. In hanc societatem, quem
admodum id refert auctor Chronici
Augustani, qui Stero habetur, nomi-
na dedere Gerhardus Moguntinus,
Conradus Coloniensis, Arnoldus Tre-
virensis Archiepiscopi, Jacobus Me-
tensis Episcopus, Abbas Fulden-
sis, Ludovicus Palatinus Rheni, Dux Ba-
varia, Sophia Landgravia Thuringia,
Conradus Comes Sylvester, Richerus
Comes de Catzeneleboe, Fridericus
Comes de Lingoe, Bertholdus Comes
de Zigenhagen: multi præterea Comi-
tes, Dynastæ, ac nobiles. Inter urbes
memorantur Moguntia, Colonia, Wor-
matia, Spira, Argentina, Basilea, Fri-
burgum, Brisacum, Columbaria, Slech-
tadium, Hagena, Weisenburgum,

Nuin stadium, Winpina, Heidelberga,
Lauterenbachium, Oppenheimium,
Francofurtum, Fridberga, Wezlaria,
Marburgum, Müllehaufium, Aschaf-
fenburgum, Selistadium, Bingia, We-
salia, Bopardia, Andernacum, Bonna,
Nuffia, Aquisgranum. In Westphalia
Monasterium, aliaque civitates supra
LX, quibus & Brema accensetur. Be-
ka supra LXX numerat. Potens foedus,
& Anstatio non absimile ad mercimo-
niorum libertatem, & tranquillitatem
publicam sancitum, quod tamen a mor-
te Wilhelmi Regis sensim elanguit.

E domesticis nostris haud aliud ex
hoc anno suppetit, quam quod Her-
mannus magnificus Corbeiensis Abbas
larga donatione decimas, quibus Co-
mes Waldecensis, & nobilis de Dale-
wich hætenus fruebatur, in Flector-
piense Cœnobium transtulerit; uti hæc
super re tabulæ suis testibus hoc anno
consignatæ extant. Simoni vero Epi-
scopo nostro id unice curæ fuit, ut sa-
cra & civilia in bonam rerum omnium
formam componeret. Quanquam quo
anno, aut a quibus consecratus Epi-
scopus, ex annalium memoria exciderit.

Annus Christi 1252.

Innocentii IV. Pont. 10. Wilhelmi Reg. 6.

Simonis Ep. Pad. 6

Brow. Lis
Ann. Trev.
Wilhelmus
R. Pontifi-
cem Lug-
duni invi-
sit.

Discessu Conradi Regis in Italiam
pacatur Germania. Quapropter &
Pontifex Wilhelmum Regem ad se in-
vitavit Lugdunum in Gallias. Quo
postquam ab Arnolde Trevirensi Ar-
chiepiscopo deductus pervenit, quam
honorificentissime exceptus est a Pon-
tifice. Conciliis inde variisque de sta-
tu Imperii sermonibus ultro citroque
habitis, die Parasceves Pontifex e sub-
limiori loco, idiomate suo peroravit ad
populum; quam concionem Arnoldus
Archiepiscopus Regi & nobilibus inter-
pretabatur, ut ex veteri Trevirensi
scriptore refert Browerus; adeo per
id tempus, quod alii requirunt, mu-
nus concionandi non intermisere Ro-
mani etiam Pontifices. In eo tamen
congressu Wilhelmus augustali corona
decoratus non est, quod Pontifex iter
in Italiam apparabat, ut Romæ solemni
ritu invitatum coronaret; fallunturque
Batavi Scriptores, qui Genuæ diade-
mate insignitum volunt. Rex peractis

Lugduni Paschalibus, in Germaniam
redit, & mense Julio ineunte celebrem
Francofurti conventum Principum ha-
buit; in quo Conradus Rex Imperii
hostis pronunciat, bellumque Mar-
garethæ Flandriæ Comitissæ, quod cli-
entelam Regis detrectaret, indictum
est. Multa ibi ex consensu & concor-
dia Principum salubriter ad tranquilli-
tatem Imperii firmandam decreta; lau-
davitque Pontifex literis ad Wilhelmum
Regem Pensii datis, quod in comitiis
Francofurtensibus omnes, quotquot
intra annum feuda Imperii a se non im-
petrarent, ex consensu Principum bo-
nis exuendos sanxisset. Quapropter
Matthæum Parisium mirari subit, a
quo traditur Wilhelmus fatigatus Prin-
cipum odiis in Hollandiam profugisse.

Ceterum Otto Brunswici Dux, Wil-
helmi focer, cum ad comitia Franco-
furtensia iturus se accingeret, festo Pri-
mi & Feliciani die excessit e vita, a quo,
ut Crantzius inquit, late propagata no-
bili-

Post con-
ventum
Principum
Francofur-
ti habet.

Odericus in
hister. Est.

Alb. stal.
Moricus
Otto Dux
Brunswi-
centis.

bilitas domus Brunswicensis, per Albertum videlicet & Joannem filios, ad hanc usque diem clarissimis Brunswicensium & Luneburgensium Ducibus superstes est.

Hugo Cardinalis dispensat cum Widekindo Canonico Paderb. in pluralitate beneficii.

Hugo Cardinalis presbyter S. Sabinae, quem Pontifex in Germania reliquit Apostolicum Legatum, ad Principum animos in Wilhelmi Regis fide continendos, in Saxoniam digressus, Ottonem Brunswicensem Wilhelmi Regis focerum tum adhuc in vita superstitem Brunswici convenit: qua in urbe 8 Calend. Aprilis literas dedit ad Simonem Episcopum nostrum, quibus potestatem fecit dispensandi cum Widekindo Paderbornensi Canonico, nobilis viri Comitis de Schawenburg filio, retinendique sacerdotium, ac sacrorum munerum beneficia: quae tamen 500 marcarum annuum stipendium non excederent. Eo jam libertas luxusque Cleri invaluerant, postquam socialis intra claustrum vita dissoluta est, literae sic habent.

Simon Dei gratia Paderburnensis Episcopus, universis praesentes litteras inspecturis salutem in Domino. Mandatum Reverendi Patris ac Domini, Fratris Hugonis titulo S. Sabinae Presbyteri Cardinalis, Apostolicae sedis Legati, recepimus in hunc modum. Viro venerabili Dei gratia Electo Paderburnensi Frater Hugo miseratione divina titulo S. Sabinae Presbyter Cardinalis, Apostolicae Sedis Legatus, salutem & sinceram in Domino caritatem. Per sinceram devotionis meritum dilectus filius Widekindus Canonicus Paderburnensis, natus nobilis viri, Comitis de Scoenburg, noscitur meruisse, ut ipsum debeamus honore congruo praeveneri. Nos igitur ipsius Canonici precibus inclinati, providentiae vestrae, qua fungimur auctoritate, mandamus, quatenus cum ipso quod beneficia Ecclesiastica, si etiam curam habeant animarum, licite recipere si sibi canonice offerantur, & cum illis, quae obtinet, libere retinere valeat, constitutione generalis concilii non obstante, dispensetis auctoritate nostra usque ad summam, quam secundum Deum videritis expedire, proviso, quod Ecclesiae debitis non fraudentur obsequiis, & in eis animarum cura nullatenus negligatur. Datum Brunswich

VIII. Calend. Aprilis, Pontificatus Domini Innocentii PP. IV. anno novo. Hujus igitur auctoritate mandati, qua fungimur, in hac parte cum praedicto Widekindo Canonico Ecclesiae nostrae, quod praeter beneficia, quae obtinet in praesenti, una cum obtinendis, etiam si curam habeant animarum, adhuc alia beneficia, etiam si similem curam habeant, si sibi canonice offerantur, recipere valeat, ac una cum praedictis licite retinere, constitutione non obstante praedicta, usque ad summam quingentarum marcarum, quia hanc consideratis personae suae meritis expedire vidimus, juxta formam dictam in nomine Domini misericorditer dispensamus. In cujus dispensationis testimonium litteram hanc conscribi, & sigillo nostro fecimus roborari. Actum & datum Paderburnae, Anno Domini millesimo ducesimo quinquagesimo secundo, feria quarta post assumptionem beatissimae Mariae Virginis.

E Saxonia Hugo Cardinalis Coloniensem digressus, a religiosis viris Ordinis D. Benedicti, Montem Martis incolentibus, pro subsidio novae fabricae, quam moliebantur, interpellatus est; quibus ille hasce publicas literas dedit, cum impertitis indulgentiis, quotquot largitione pia operis structurae subveniunturi essent.

Idem Hugo impertitis indulgentiis, hortatur fideles ad succurrendum P. P. Benedictinis in fabrica Monasterii Montis Martis.

Universis Christi fidelibus per Alemanniam constitutis, ad quos praesentes litterae pervenerint, Frater Hugo miseratione divina titulo S. Sabinae Presbyter Cardinalis apostolicae Sedis Legatus salutem in Domino. Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout gessimus in corpore sive bonum fuerit sive malum. Oportet nos diem messonis extremae, misericordiae operibus praeveneri, ac aeternorum intuitu seminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in caelis, firmam spem fiduciamque tenentes, quoniam qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam aeternam. Cum igitur, sicut dilecti in Christo Praepositus & conventus Monasterii de Monte Martis Ordinis S. Benedicti Paderburnensis aeternis nobis intimare curarunt, iidem Monasterium ipsum edificare

care cœperint opere sumptuoso nec ad consummationem ipsius propriae sibi suppetant facultates: Universitatem vestram rogamus, monemus & hortamur in Domino, in remissionem vobis pecaminum injungentes, quatenus de bonis vobis a Deo collatis pias ad id elemosynas & grata caritatis eis subsidia erogatis, ut per subventionem vestram opus ipsum valeat consummari, & vos per hæc & alia bona, quæ Domino inspirante feceritis, ad æterna possitis felicitatis gaudia pervenire. Nos autem de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus & confessis, qui eis ad hoc manum porrexerint adjutricem, XL dies de injuncta sibi penitentia miseri-

corditer relaxamus: quas mitti per questuarios districtius prohibemus, eas si secus actum fuerit carere viribus discernentes. Datum Coloniae VI. Calend. Octobris, Pontificatus Domini Innocentii PP. IV. anno nono.

Transiit hoc anno ad superos B. Joannes Wildeshufanus, gente, ut supra diximus, Westphalus, quartus Ordinis Prædicatorum supremus moderator, rerum gestarum, & miraculorum memoria clarus. Sub quod tempus simul excessit Henricus Colonien- sis, ejusdem familiae sanctissimus sacerdos, hortatorque expeditionis sacrae, quam S. Ludovicus in Palaestnam suscepit, cui & fidelem se comitem adjunxerat.

Obitus B. Joannis Wildeshufani & Henrici Colonien- sis ordinis, Dominici.

Annus Christi 1253.

Innocentii IV. Pont. 11. Wilhelmi Reg. 7.

Simonis Ep. Pad. 7.

Conradus infelix Itoliz. Alb. Stad. Math. Paris. Odoricus in hist. Eccles. Uti & Margaretha Flandriae Com. Hollandia, a Wilhelmo R. devicta Meyer. l. 9. Annal. Beka in Henrico Episcopo. Paris. Cantipr. l. 2 c. 2. Chr. Misad.

Subit annus MCLIII, quo Rex Conradus rapida victoria Apuliam & Siciliam subegit, Neapolimque, Beneventum, & Capuam, quæ Pontificis clientela se addixerant, arcta obfisione ad deditionem compulit. Quibus successibus elatus, pro ingenio Patris favire cœpit. At cum Romanæ Ecclesiæ periculosius immineret, Pontifex Carolo Andegavensi Comiti, D. Ludovici fratri, Siciliam jure fiduciario capeffendam præscriptis conditionibus obrulit. Nec minus illustri victoria Wilhelmi Regis adversus Margaretham Flandriae Comitissam. Ea mulier postquam per fraudem inter filios Principatum divisisset, contempnissetque Wilhelmi Regis auctoritatem, ausa etiam est ingenti classe comparata, bellum Hollandia inferre; at mox fœda clade, qua supra viginti hominum millia occubuisse feruntur, victa. Id quod justo numine factum scribit Cantipratanus, ad Belgarum superbiam contundendam. Remissis inde belli curis, Rex per Autumnum in Saxoniam digressus cum Regina ad paternam ejus domum; collatisque cum Brunswigi Ducibus consiliis, inter cetera 6 Idus Septembris Widekindi Mindenensis Episcopi electionem, quæ recens facta erat, in locum Joannis Antistitis, ratam habuit, exornatumque inter Imperii Principes regalibus, in tutelam suscepit; quod hoc egregio diplomate,

quo Widekindum consanguineum suum ac Capellanum appellat, posteris notum esse voluit.

Wilhelmo R. Episcopo Mindenensi regalia confertur.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, honorabilibus viris, Decano & Capitulo, ministerialibus, infœdatis Vasallis, & hominibus Ecclesiæ Minden. dilectis fidelibus suis, gratiam suam & omne bonum Dignum est, & consentaneum rationi ac regiam concedet Majestatem, ut illorum commodis, & promotionibus quadam regalis munificentia gratia & favore benignius intendamus, qua per se & suos erga promotionem & exaltationem nostram vigilantibus elaborant. Cum itaque sicut audimus, Venerabilis vir Widekindus Ecclesiæ Minden. Præpositus dilectus consanguineus & Cappellanus noster, cui nobilitas generis, morum honestas, & alia laudabilia merita suffragamur, a decano & Capitulo ejusdem Ecclesiæ unanimiter sit electus, ne bona ejusdem Ecclesiæ, quam in nostram & Imperii protectionem recepimus specialem, hostili lacerentur incurso, & improborum insultibus dissipentur, regalia & administrationem bonorum temporarium ipsius Ecclesiæ sibi concedimus de benignitate regie Majestatis, ut de cetero tanquam Princeps Imperii, bona ipsius Ecclesiæ administret, ordinet & dispenset, prout melius ad utilitatem ipsius

Cœnobium Vitenfense conditur.

us Ecclesie videbitur expedire: vobis universis & singulis auctoritate Regia firmiter injungentes, ut sibi tanquam nostro Episcopo in omnibus, quae ad ipsum pertinent, plenius intendatis, nos vero tenore praesentium districtius inhibemus, ne quis ipsum in administratione hujusmodi super bonis ipsis impedire audeat vel etiam molestare, quod qui facere praesumpserit, gravem Celsitudinis nostrae offensam se noverit incursum, & in reatus sui poenam centum marcas auri fisco nostro componat. Datum Brunswig VI Idus Septembris Indictione XI. Anno Domini M.CC.LIII.

Multi exinde praecclare gessit hic Episcopus; interque alia Hammeliam, Oppidum Visurgi adscitum, quingentis argenti marcis Coloniae numerandis a Monachis Fuldensibus emit; eo quod fundatio Ecclesiae Hammelenis xxy annos antecesserit Mindensis Ecclesiae exordia, atque ab ipso D. Bonifacio, uti Chronici auctor tradit, consecrata sit. Eo quoque Episcopo conditum est Coenobium Vlorense ad Visurgim in comitatu Ravensbergeni ad fines dicecesis nostrae, liberalitate Henrici Oldenburgici Comitis, quem Bogenarium dixerit, castro videlicet suo in Coenobium commutato, introductoque Virginum Cisterciensium coetu ex Leodiensi Monasterio. Constitit aliquando id Coenobium ad confluentes Werrhae & Visurgis in vico Remen, loco, qui ex Francorum annalibus celebris est; verum ob fluviorum exundantiam translatus est ubi nunc rudera conspiciuntur. Prolapsa Virginum disciplina, introducti religiosi e familia D. Benedicti; nec multo post iis quoque descendentibus, Wilhelmus Dux Juliae ad Ravensbergicum fiscum traxit; quod subinde Wolfgangus Dux Neoburgi & Juliae, syncerus Catholicae religionis cultor, Patribus societatis donavit. At non ita multo post ab Electore Brandeburgico, adversae religionis Principe, bona haec sacra ad fiscum retracta. Conditor primus Henricus Comes pietissimus vir, patre Burchardo Oldenburgico, quem anno 1234 bello Stedingiano occubuisse diximus, progenitus. Is quod prole careret, Christum heredem scripsit. Idemque hic Comes Oldenburgicus Wildeshufium, quod hereditate uxoris, filiae Comitis de Lucka, possidebat,

Ecclesiae Bremensi vendidit, accepta ab Hildeboldo Archiepiscopo pecunia, quae in capita civium statuta erat; quam tamen ipse Archiepiscopus haud multo post a civibus digna rebellionis poena extorsit.

Benignior etiam fortuna in Monasteriensis Ecclesiam, cui per id tempus Vechta Oppidum, & totus ille per Embslandiam Comitatus obtigit, industria & bellica fortitudine Ottonis Episcopi. Res ita se habet. Cum Sophia vidua ac Vechtenensis Comitissa multum vicinorum injuriis vexaretur, nec imbellis mulier par esset inimicorum potentiae, primo Osnabrugensis Episcopi, cujus jurisdictioni sacrae parebat locus, opem implorat; quo recusante, si, inquit, S. Petrus, tutelaris videlicet Osnabrugensium Patronus, me juvare nolit, D. Paulus imploratus aderit. Quare ad Ottonem Monasteriensium Episcopum conversa ejus auxilia implorat. Otto haud secus, quam Simon Episcopus noster, manu promptus, laboranti viduae opem tulit, hostibusque oppressis in libertatem asseruit. Eo beneficio commota Sophia, totum Vechtensem Comitatum cum Oppido, partim dono, partim pretio, Monasteriensi Ecclesiae cessit. Quod Matris factum Juditha filia Walramo Monsiojae in Julia Domino denuptaratum habuit; id quod his literis Monasteriensium facti tradunt.

Comitatus
Vechtenensis
Ecclesiae
Monasteriensi
adjungitur.

Justa miseratione divina Domina de Monsioje; omnibus hoc scriptum inspecturis salutem in auctore salutis. Quoniam aetas hominum labilis factorum suorum memoriam diu retinere nequit, nisi scripturae testimonio roboretur; & quoniam omne Dominium in Vechta ad me sicut ad veram heredem pertinuisse dinoscitur, cum ad annos discretionis perveneram, & adhuc eadem bona a nobis vendita non fuissent, parentum meorum factis, atque piis donis congratulando consensi & consentio per praesentes, Datum anno McCLI.

Proferuntur & aliae literae hoc anno LIII consignatae, quibus Walramus & conjux, & mater omnem comitatum, omniaque per Frisiam bona Ottoni Episcopo Monasteriensi transcribunt; ad quas deinde literas Wilhemus Romanorum Rex hoc anno comitatum Vechtensem

Obitus B.
Johannis
Wildeshufii
fani & Henrici
Coloniensis
ex ordine
Dominici.

Wilhelma
R. Episcopo
Mindensis
regalia
contant.

Coenobium
Vlorense
conditur.

Wilhelma
R. Episcopo
Mindensis
regalia
contant.

fem Ottoni Episcopo & Successoribus jure fiduciario ab Imperio possidendum dedit: tabulis hisce Wilhelmi Regis subscripsit Simon Paderbornensis Episcopus Ottonis frater. Walramum Monfioyæ Dominum, quem ex Teclenburgicis ortum tradit Wilthemius, ad hanc venditionem comitatus Vechtenfis pronum fecit æs alienum, a Theodorico patre contractum; ob quod & alia bona vendidit. Et vero ut altius aliquanto jus Monasteriensis Episcopi in comitatum Vechtensem, atque ipsam etiam Embdam, veterem Embslandiæ arcem, portumque Germaniæ nobilissimum, repetamus, hæc paucis hoc loco subjungere visum est.

Quomodo comitatus Vechtenfis & Embdani ad Ecclesiam Monasteriensem pervenerit, & hic ab ea abstractus sit.

Celebris Friderico Imperatore, & Henrico filio Rege, inter Westphaliæ proceres Hermannus Ravensbergenfis Comes; cui ob præclara virtutum belorumque decora ab Henrico Rege anno 1225. donatus Vechtenfis comitatus, Oppidumque Embdæ cum arce: additumque non modo jus monetæ in urbe Bilsfeldiensi & Embdana, sed & duplici telonio cumulatus est; quorum alterum in Vlote ad Visurgim, alterum Embdæ in Oppido ad Amasim habuit; omniaque hæc beneficio D. Engelberti impetrata, qui tum Henrici Regis juventutem moderabatur.

Mortuo Hermanno Comite, lis orta est inter duos ejus filios Ludovicum & Ottonem de paterna hæreditate; ea vero per Episcopum Paderbornensem, Comitem Oldenburgicum, Hermannum Comitem de Lippia, & Bernardum filium composita; cessitque Ludovico Comitatus Ravensbergenfis arx, & Bilsfeldia, Ottoni comitatus Vechtenfis, Vlota, & Embda, sicuti ab aliis comitatum Embdanum scribi lego. Ac postquam Otto Comes excessit e vita, comitatus Vechtenfis una cum Embda civitate, relictus penes Sophiam viduam & filiam Juditham, quæ ad eum, ut diximus modum, Ottoni Monasteriensi Episcopo Simonis Episcopi nostri fratri partim donatione, partim venditione transcribere. Mansit exinde Vechta, comitatusque Vechtenfis ad hunc diem Ecclesiæ Monasteriensi. Similiter Embda cum arce retenta per 200 annos in potestate Episcoporum Monasteriensium ad tempora Henrici

Hæc ex vestro scripto subscripsit sub signo H

Morsani Episcopi; habuereque Episcopi Monasteriensis in ea præfectos suos; quos inter cum circa annum 1434 Imola præfectus vectigal Amasis intenderet, prædasque simulageret, magna commerciorum jactura, & mercatorum indignatione; Hamburgenses & Lubecenses arcem Embdanam intercepte, abducto in captivitatem Imola præfecto, & ad mortem retento in vinculis. Accusati ob vim illatam Hamburgenses & Lubecenses; questusque Episcopus de injuria cum Archiepiscopo Colonienfi, Duce Gelriæ, Juliæ, Cliviæ, & Montium, vicinorum opem implorat: Contra Hamburgenses & Lubecenses omnes Anseaticas urbes in societatem belli traxere. At ne ea in bellum erumperet, res ad compositionem deducta est, datusque est inter alios arbiter Bremenfis Archiepiscopus. Interim moritur Morsanus Episcopus, & res in lite obhæsit, nec restitutio Embdanæ arcis facta est.

Successit deinde Joannes Bavarus, egregius Monasteriensis Episcopus, interque cetera reparatæ dicecesis opera urbs restitutionem Embdanæ arcis; cum interea Ulricus Dynasta Frisiæ arcem & munitionem ad se traxit, dolone interceptæ arcis, an, quod verius reputo, transactione cum Hamburgensibus & Lubecensibus non adscribitur.

Post ubi Henricus Swartzenburgensis ad Monasteriensem Episcopatum pervenit, lis per Conradum Osnabrugensem Episcopum ad compositionem revocata est inter Episcopum Monasteriensem, & Ezardum atque Ukerum fratres Oistrisiæ Comites, transactumque ea conditione, uti Comites 10000 Rhenensium florenorum mutuo darent Episcopo, urbemque Embdam cum arce pignoris loco retinerent, donec hæc pecuniæ summa ab Episcopo Monasteriensi refunderetur; præscriptumque anni spatium, intra quod solutio redhiberi posset. Extant hujus contractus inter Henricum Swartzenburgicum & Comites initi tabulæ apud Monasteriensis. Verum ut in aliis consignatum est literis, nunquam hæc pecuniæ summa a Comitibus Episcopo representata fuit. Quæ causa fuit, ut Episcopus Franciscus de Waldeck Embdam omniaque, Monasteriensis Eccle-

Constantiæ hæc ex vestro scripto subscripsit sub signo H

Hæc literis subscripsit sub signo H

Litera sub signo B. Copia comitatus Vechtenfis & Embdanæ inter Henricum Swartzenburgicum & Comites

Abbas Corbejenfis A. d. vocatum Groning. &c. transfert titulum in Episc. Halberst.

Mors Conradus Regis. Sicuti in C. b. P. a. v. Mon. M. a. r. i. s. O. n. o. r. i. c. u. s. i. n. b. i. s. E. c. c. l. e. s. i. a. E. t. i. n. n. o. c. e. n. t. i. i. v. P. o. n. t.

fiæ jura ex integro repeteret. At postquam civilibus turbis Franciscus Episcopus, & bello Anabaptistarum totus involutus fuit, Embdam, & nobilissimum illud Ecclesiæ peculium, portumque in potestate Comitum & hæresis in hunc usque diem reliquit. His omiffis nostra prioribus conjungamus.

Reperio tabulas, quibus hoc anno Hermannus Corbeienfis Abbas Advocatiam in Groningen, Coppentede & Ammendorp, aliaque bona, quæ a Comite Henrico de Blanckenborg ad se reciderant, transtulit feudi titulo in Ludolphum Halberstadiensem Episcopum, & Halberstadiensem Ecclesiam; ea tamen lege, ut Monachorum cætus, qui in Groningen erat, disciplina claustræ, & quæ ad Abbatis imperium &

jurisdictionem pertinent, ab hac Advocatiæ translatione perpetuo exempta maneat; sicuti hæc multis inter Ludolphum Episcopum & Hermannum Abbatem convenere. *Testes Hermannus major Præpositus, Wigerus Decanus Burchardus Vicedominus, Cono de Diepholt, Rodolphus Portenarius, Wolradus de Kerchberg, Volradus Præpositus Walbecensis, Evervinus Præpositus S. Bonifacii, Widekinus de Nuenberg, Henricus de Drondorp, Hermannus de Cruceberg, Bertholdus de Klettenberg, Albertus de Aldenburg, aliique e primaria nobilitate viri, & Ecclesiæ Halberstadiensis Ministeriales. Acta hæc sunt anno 1253, 3 Idus Maji, Halberstadii anno electionis Ludolphi Episcopi primo, Hermannii Abbatis XXXI.*

Annus Christi 1254.

Innocentii IV. Pont. 12. Wilhelmi Reg. 8.

Simonis Ep. Pad. 8.

Annus qui consequitur millesimus ducentessimus quinquagesimus quartus memorabilis primùm excessu Conradi Regis, quem Manfredus frater concubina genitus, dato, ut tradunt, veneno II Calend. Junii extinxit, idem qui Fredericum patrem ante quadriennium injecta in os culcitra necasse fertur. Mense Decembri secuta mors Innocentii IV Pontificis, Romana sede dignissimi. Evocarat ille Wilhelmum Regem Romam ad augustalem coronam & manu sua accipiendam, confirmandamque ejus auctoritatem in Imperio (quod apud multos Principes in contemptum venerat) seu quod victoriis obtentis languidus uteretur, seu quod apud suos in Hollandia & in Imperii angulo resideret. At quæ majestas Regni, quæ prisca Regum potestas esse poterat? postquam jam Duces ac Principes omnes Imperii provincias in hæreditariam possessionem traxerant, nihilque præter Imperiales urbes, telonia, & regia quædam bona relicta erant, unumque hoc ageretur, ut singuli in suis provinciis Reges essent, unde enatum ut dissoluto Imperii vinculo, quo membra capiti hæere debebant, dissidiis & tumultuariis bellis lacerata gemeret Germania. Interim, quod Trithemius tradit, hoc anno convenere Moguntiarum urbium Legati, fœdus inter

se renovando, fidemque Wilhelmo Regi jurando, ad publicam Imperii tranquillitatem conservandam. Memorantur inter has urbes Moguntia, Wormatia, Francofurtum, Boppardia, Weßalia, Bingia, Oppenheimium, Fridberga, Frislaria, multaque inferioris Germaniæ civitates; quod Principibus, & militibus, prædonibusque cumprimis, ut Stadenfis refert, minus placuit; quod dicerent sordidum esse, vivere Principes ac nobiles sub imperio mercatorum; quæ tamen Stadenfis, Stero, auctorque Chronici Sclavici, ad sequentem annum referunt.

Hoc conturbato rerum statu, cum & Simon Episcopus noster, omnesque Westphaliæ proceres dominatum Coloniensis Archiepiscopi indigne ferrent; altoque vulnere hæreret in animo Simonis Saltzcottena, quam ad imperium Archiepiscopi muris nudare jussus erat fœdus iniiit Simon cum adversariis Archiepiscopi. Et irruptionem in Ducatum Westphaliæ fecisse, multaque damna intulisse scribit Cleinforgius; tametsi nihil hac super re Levoldus, aliique tradant; quibus tamen, ut volunt, offensi Archiepiscopi clientes, ac Ministeriales, ceterique Archiepiscopi nobiles ad arma provolarunt. Horum primarii Godefridus Comes Arensbergensis,

Abbas Corbeienfis. Ad vocatiam Groning. &c. transfert feudi titulo in Episc. Halberit.

Mors Conradi Regis. Stero in Chron. Paris. Mat. Paris. Odoricus in huj. Eccles. Et Innocentii IV. Pont.

Conventus Moguntin. in quo consultum Imperii tranquillitati. Trithem. in Chron. Alb. Stad. Auctor Chron. Sclav. Stero in Chron. Aug.

Simon Ep. in bello adversus Archiep. Colon. captus, abduci tur & detinetur.

Littere sibi signo B. Copia contransio ter Episcopi Henricum Swartzburgicum & Comitum

Monumen-
ta Paderb.
in stemmate
Furstenb.

gensis, Otto de Altena, Engelbertus de Marca, Theodoricus novi Limburgi Comites: Theodoricus de Bilstein, Fridericus Furstenbergicus, ac Wene-
marus frater, Bertholdus de Bueren, Albertus de Sturmmede Marschalcus Westphaliae, Henricus de Isenberg Dapifer Archiepiscopi, Goswinus de Rutenberg, Albertus de Hörde aliique complures, singuli suis militibus ac famulis stipati armatique movere in Simonem Paderbornensem Episcopum, virum bellis interritum, sed in hac hostium suorum aggressione improvidum. Enim vero seu conferta pugna, seu actu militari factum, interceptus a Colonien-
sibus Simon Episcopus noster, captivusque ad Conradum Archiepiscopum productus; a quo ad biennium exinde in libera custodia attentus est. Et cum hoc anno Wilhelmus Rex, & Petrus Apostolicae Sedis Legatus Novesii convenirent in comitio Principum, simulque Rex & Legatus constanter apud Conradum Archiepiscopum pro liberando Simone Episcopo agerent; nihil tamen ab Archiepiscopo nec precibus Regis, nec Legati minis impetratum est; itaque ad postulata utriusque ex-
canduit Conradus Archiepiscopus, ut subjecto luculento igne domum, in qua Rex cum Legato versabatur, incenderit. Ac nihil propius erat inter-
gliscentes flammam, quam ut Rex & Legatus conflagrarent, nisi uterque se praesenti periculo subtraxisset. Quem-
admodum haec ab Alberto Staden-
si, auctore Chronici Slavici, & Crantzio perscribuntur. Tam impotentis animi erat Archiepiscopus, quocum Simoni Episcopo nostro de jure Ecclesiae obluendum erat. Colonien-
ses, quibus haec nobiscum communia sunt, omnem belli hujus causam rejiciunt in turbulentum Simonis nostri ingenium, arma pro quiete affectantis; sed qui Conradi Archiepiscopi dominatum, aliaque adversus Regem & Apostolicum Legatum expenderit, dubium fecerit utri Episcopo culpa potius adscribenda sit; nisi quod duo ferventis ingenii capita collisa belli flammam dederint.

Alb. Stad.
in Chron.
Chron. Sclav.
vicum.
Crantz. l. 8
Saxon. c. 19.

Wilhelmus
Rex donat
Ecclesiae
Mindensi

Rex interim hoc anno insigni victoria potius adversus Frisones, quos terra marique adorsus, caesos clade quinque millium obrivit. Inde victor Frisiam ingressus, rebellem populum

compressit; quod ex his simul tabulis, quibus Widekindo Mindensi Episcopo dynastiam Steinwendensem confirmat, exploratum habemus. Juvat hic literas ad integerrimi Regis pietatem religionemque commonstrandam proferre.

dynastiam
Steinwede,
Haddenbu-
sen & Bo-
chere.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, universis sacri Imperii fidelibus praesentes literas inspecturis gratiam suam & omne bonum. Cum in processu dignitatis honore nos protulerit exaltator humilium, & sceptrum Romani Regni, palmanque victoriae nobis divina dispositione commiserit, Ecclesias & personas Ecclesiasticas, ad imitationem nostrorum praedecessorum Imperatorum & Regum, tanto libentius tantoque liberalius debemus prosequi favore gratiae specialis, quanto clariori praesagio dignitatem hujusmodi de caelesti suscepimus voluntate. Cum itaque illustris vir Albertus Dux Saxoniae carissimus Princeps & affinis noster comitiam liberorum in Steinwede, Haddenbusen & Borchere, quam a nobis & Imperio tenebat in feudo; ad petitionem venerabilis W. Mindensis Episcopi dilecti Principis nostri per suas patentes literas nostro culmini duxerit resignandam. Nos ejusdem Episcopi piis supplicationibus inclinati, resignationem ipsam ratam habentes, & gratam, praedictam comitiam eidem Episcopo & Ecclesiae Mindensi sibi commissae liberalitate Regalis culminis praesumere concedimus, a nobis, & Imperio feudi titulo possidendam; tenore praesentium districtius inhibentes, ne quis eundem Episcopum, & ejus legitimos successores, ac eandem Ecclesiam molestare audeat super his, vel etiam impedire. Si quis autem contra hanc paginam nostrae concessionis, sive inhibitionis & resignationis praedicti Ducis venire praesumpserit, gravem Celsitudinis nostrae offensam se noverit incursum. Hujus rei testes sunt Veylis H. Spirensis Princeps & Cancellarius, Wernerus de Bollandia Dapifer, & magister Arnoldus Prothonotarius Regalis Aulae, A. Comes de Waldek, Henricus Comes de Selmesze, & alii quam plures; in cujus rei evidentia plenior praesentes literas exinde conscribi, & sigillo Majestatis nostrae jussimus communiri. Datum in Castris in depopulatione Westfrisiae decimo quinto Calend. Junii, indicatione duodecima, Anno Domini MCLIV.

Quo

Legatus A-
postolicus
Monasteri-
um Secken-
se protegit.

Nonclerus
Tribemius
Eksa,
Meditata
Regis in
Italiam
profectio
varie impe-
ditur.

Quo patrocinio Rex Mindensem Ecclesiam, eo Legatus Apostolicus Scakense Monasterium diocesis nostrae complexus. Testes Legati literae, quae apud nos extant, Nonis Decembris Leodii datae, quibus sacri illius loci Virginibus omnem, quam cetera habent Monasteria immunitatem dilargitur, defensionemque suscipit.

Petrus miseratione divina S. Georgii ad velum aureum diaconus Cardinalis, Apostolicae sedis Legatus, Discreto viro Decano Ecclesiae Susatiensis, Coloniensis diocesis, salutem in Domino. Cum personas dilectorum in Christo, Praepositi, Priorissae, & conventus Monasterii in Scaken Ordinis S. Benedicti

Badeburnensis diocesis, & locum, in quo divino sunt obsequio mancipati, sub Ecclesiae Romanae, & nostra protectione duxerimus admittendas; Specialiter autem Ecclesias, domos, terras, redditus, villas, curtes, etiam alia bona ipsorum, sicut ea omnia iuste & pacifice possident, ipsis & per eos Monasterio ipsorum nostrae protectionis literis confirmantes: discretioni tuae praesentium auctoritate mandamus, quatenus non permittas ipsos super his contra protectionis & confirmationis nostrae tenorem ab aliquibus indebite molestari: Molestatores huiusmodi per censuram Ecclesiasticam compescendo. Datum Leodii, II Non. Decembris, Anno Domini MCCLIV.

Annus Christi 1255.

Alexandri V. Pont. I. Wilhelmi Reg. 9. Simonis Ep. Pad. 9.

Subinde Wilhelmus Rex, cum Alexandrum Pontificem sibi non minus quam Innocentium studiosissimum haberet, serio de adeunda Italia cogitare cepit, ad imperiale diadema capiendum. Ejus rei gratia Coloniae in conventu Principum, 8 Calend. Junii convocato, protectionem ad initium Quadragesimae anno insequenti indicit; alioque haud multo post conventu Principum, Wormatae celebrato, de statu Imperii pertractat. At quae non insolentia per id tempus in Regem? Nam cum Regina a Comite Waldecensi, aliisque proceribus aulae deduceretur ad vicinum Castellum, oblectandi animi causa; ausus nobilis quidam Reginam intercipere, captivamque abducere; nec prius Regi remisit, quam omni regali ornatu spoliasset. Accessit novum Italiae expeditionis impedimentum, Frisonum iterata rebellio; de qua postquam VVormatae certior factus, secundo Rheno descendit Trajectum, ubi nova injuria exceptus. Considerabat forte Rex in atrio cum primoribus Ecclesiae; quo observato, homo quidam nefarius grandem silicem e sublimi loco dejecit in caput Regis; sed lapsu fallente mediatum scelus irritum fuit. Rex manu lapidem attollens, ecce, inquit, quam immeritam mihi necem cives machinentur. Mox in equum sublatus, urbe excedit, minitendo, ni intentatae necis auctorem sibi tradant, urbem se cum civibus exciurum. U-

trumne Rex hoc anno Frisiam sit ingressus, haud satis constat. Nam quae recitantur Pontificis literae hoc anno datae, quibus Regi de victoria adversus Frisones gratulatur, incertum, an de superioris anni victoria agant: annus certe proximus Regi funestus fuit.

Harebat interea Simon Episcopus noster captivus in potestate Coloniensis Archiepiscopi; administrabatque diocesis ejus loco tantisper Henricus Comes de Swalenberg, Cathedralis Ecclesiae Praepositus; quemadmodum in literis Gerdenis Cœnobii anno proximo sexto Calend. Aprilis consignatis se vices Episcopi Paderbornensis gerere profiteretur. Ac Pontifex etiam, ne quid per absentiam capti Episcopi diocesis detrimenti pateretur ab infestis hominibus, scripsit ad Praesulem Cantoremque Osnabrugensis Ecclesiae, eique curam mandat Ecclesiae nostrae, potestatemque facit coercendi praedones & raptores per censuras Ecclesiasticas.

Alexander Episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio Cantori Ecclesiae Osnabrugensis salutem & Apostolicam benedictionem. Praesumentium ministros Dei persequi debet elidi temeritas, ut eis a perveritate cohibitis sit illis facile commissi curam officii salubriter exercere. Cum igitur venerabilis frater noster Episcopus Paderbornensis in bonis suis & Paderburnensi Ecclesia a multis,
H
sicut

Legatus Apostolicus Monasterium Scakense protegit.

Nasclerus Tritheimius Eius, Meditata Regis in Italiam protectio varie impeditur.

Odoricus in hist. Eccles.

Pontifex scribit ad Cantorem Ecclesiae Osnabrug. ut Episcopo Paderb. assistat contra Praedones.

ficut accipimus; plures patiatur injurias & jacturas; Nos pium arbitantes & congruum, ut super hoc in nobis remedium invenisse gaudeat opportunum, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatinus eidem Episcopo adversus prædonum, raptorum, & invasorum audaciam efficaciter assistens non permittas ipsum super dictis bonis a talibus molestari, molestatores ejusmodi per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, presentibus post triennium minime valituris. Datum Anagninæ, Nonis Octobris, Pontificatus nostri anno primo.

Sane quantum offenderat Pontificem injuria Regi & Legato suo a Conrado Archiepiscopo Novæ illata, tanto ille sollicitior fuit pro Simone Episcopo ejusque Ecclesia; fatisque intelligebat Pontifex potestate magis Colonienfium premi Simonem Episcopum nostrum, quam rei æquitas ferre posset. Et Pontifex, ut Episcopum solatio foveret, & Clerum populumque in fide & amore Episcopi sui contineret, ultro etiam indulgentias e Thesauro Ecclesiæ

Paderbornensibus dilargitur, quod adjunctæ literæ testantur.

Alexander Episcopus servus servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo, & dilectis filiis, Capitulo Paderburnensi salutem & Apostolicam benedictionem. Licet is, de cuius munere venit, ut sibi a fidelibus suis digne ac laudabiliter serviat, de habundantia pietatis suæ, quæ merita supplicum excedit & vota, bene servientibus multa majora retribuatur, quam valeant promereri, nihilominus tamen cupientes reddere Domino populum acceptabilem, Christi fideles ad complacendum ei, quasi quibusdam illævis muneribus, indulgentiis scilicet & remissionibus invitamus, ut exinde reddantur divinæ gratiæ aptiores. Cupientes igitur ut Ecclesia vestra congruis honoribus frequentetur, omnibus vere penitentibus & confessis, qui Ecclesiam ipsam in anniversario dedicationis ejusdem die venerabiliter visitaverint, annuatim de omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum confisi quadraginta dies de injuncta sibi penitentia misericorditer relaxamus. Anagninæ ----- Octob. Pontificatus ----- primo.

Idem Ecclesiæ Paderbornensis indulgentia largitur.

Ab. Stad. Sero in chron. Aug. gub. Matt. Paris. Thiribem in Chron. Hirsau. Naucier. Cranzius. Bek in Chron. Chron. M. Belg. Scriptorum Holland. & Frisia apud Bul. thel. in notis ad Bekam. Functus Wilhelmi R. a Frisii oculis, intro.

ALEXANDER
PP. IV.

S. PA.
S. PE.

†

Non hic intermiserim rescriptum Wilhelmi Regis ad Corbeienfes supermota per id tempus controversia, Utrumne Abbati sine consensu conventus fas esset feuda Abbatie suæ vendere, aut abalienare; quam Wilhelmus, cum prisco Regum more, Egmondæ in Hollandia pro tribunali federet iudex in hunc modum decidit.

Wilhelmus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. Universis sacri Imperii fidelibus presentes literas inspecturis gratiam suam & omne bonum. Ad notitiam universorum volumus pervenire, quod nobis nuper apud Monasterium Egmundense pro tribunali sedentibus requisitum fuit in iudicio coram nobis per sententiam diffiniri. Utrum aliquis Abbas Princeps Imperii bona &

feuda sui Monasterii sine consensu sui Capituli vendere valeat, alienare, distrabere, vel donare. Ad quod responsum fuit, & in nostra presentia sententiabiliter iudicatum, quod nec vendere, vel alienare, aut distrabere, seu donare potest aliqua feuda, vel bona sui Monasterii non requisito consensu nostro & sui Capituli, & obtento. Unde cum juri sit consonum, & consentaneum rationi, Nos sententiam ipsam ratam & gratam habentes, auctoritate regalis culminis confirmamus eandem, & ab universis & singulis mandamus ipsam inviolabiliter observari. Si contra factum fuerit, tunc decernentes irritum & inane, nec alicujus habere roboris firmitatem. Datum apud Monasterium Egmundense VI Calend. Augusti. Indictione XIII anno Domini Mccclv.

Annus

Annus Christi 1256.

Alexandri IV. Pont. 2. Wilhelmi Reg. ult.
Simonis Ep. Pad. 10.

Consequitur nunc annus Christi **MCCLVI**, Wilhelmo Regi funesto casu ex Frisonum bello fatalis; ii licet superioribus annis saepius a Rege victi obtritique essent, paludum tamen & conspirationis fiducia ausi denuo rebellare. Ad quos perdomandos Rex cum exercitu fines eorum ingressus, hostes feliciter primum successu obrivit, consilio cumprimis & fortitudine Wilhelmi Brederodii, quem signis militaribus praefecerat Ducem. At dum Rex hyeme gelida per palustres locos glacie induratos temere ac longius speculatum ceteros praegreditur, rupta glacie cum equo altum in paludes haud procul Hochwolda immergitur. Quem ubi obluentem in caeno conspexere in vicino arundineo latitantes Frisii, certatim advolant, & jaculis contisque, ignari, ut volunt, quis esset, confodiunt. Accidisse haec v. Calendas Februarii major auctorum consensus tradit. Postquam a Frisiis Regis cedes cognita, corpus paludibus extractum sepeliere clam in rusticana domo. Alii Mittelburgum translatum tradunt, conditumque in Caenobio quodam. Stadenfis, ac Crantzius scribunt, hodieum ignorari, quo loco humatum sit regium corpus. Occubuit tam miserabili fato Rex anno aetatis xxvii, regni ix, juvenis magnitudine animi, studio religionis, ac bellica laude egregius, & magnis Germaniae Regibus, si fata siverent exequandus; eoque a nobis grata memoria celebrandus, quod pro Simone Episcopo nostro liberando impense semper laboravit. Dignus qui regno diuturniore potiretur, nisi Dei consilia, quae mortalibus incognita, aliud statuisent. Hac funesta Regis morte odium inter Hollandos & Frisios in longa post bella accensum, quod a dominatu Hollandorum in Frisios initium sumpserat. Sed longe calamitosus Germania diffidiis civilibus ac bellis per mortem Regis concussa, postquam Imperium multis collatum, nemo vero Principum acceptare dignatus est. Supererat unicus Imperatorum ac Regum Conradinus puer, Friderici II Imperatoris nepos, Conradi Regis filius, Dux Suaeviae; sed hunc Pontifex datis v. Ca-

lend. Augusti literis ad Principes, interminata anathematis poena, eligi vetuit.

Concussus hoc anno intestino bello Albertus Dux Brunswicensis. Nam quae passim nobilium erat insolentia in Principes, ausus per id tempus Dynasta Aseburgi, opibus & arcibus in ducatu Brunswicenti & dicecesi Paderbornensi praepotens, concitis ceteris nobilibus, arma ostentare adversus suum Ducem, & ludibrio etiam contemptio neque insultare. Gerebant inter gentilitia signa Duces Leonem (quemadmodum proavus eorum Henricus Leo id signum ex Anglia induxerat cum regia conjuge) Aseburgici vero lupum; quem cum in clypeis suis Leoni a tergo inhaerentem fugantemque depinxissent, multisque praeterea verborum contumeliis Ducem tanquam Leonem ignavum irritassent; Leo ille tanquam per aures tractus tandem expergiscitur, arreptisque in contemptores armis arcem Aseburgicorum obsidet; eaque expugnata, praediis & bonis omnibus multatos e ducatu ejicit. Inde Aseburgici profugi in dicecesin nostram includere se in arcem Hinneburg, Brakeliae Oppido in alto monte assitum. Insequitur per Visurgim armatus Dux, arcemque Hinneburg obsidione incingit. Ubi dum haeret Dux expugnationi castris intentus, Theodoricus, seu Conradus, ut alii potius nominant, Ebersteinus ad Visurgim Comes, tracto in societatem armorum Gerharde Moguntino Archiepiscopo, in Gottingensem Ducis principatum irrumpit, praedis & incendiis omnia vastando. Reliquerat Albertus Dux per ea loca Praefectum cum expedita militum manu, is cum viribus longe impar esset, consilium ab arte & ingenio militari capit, noctuque in castra hostium silenter penetrat, ac Comitum cum Archiepiscopo in villa cubante captivum Brunswicum abducit. Archiepiscopum Dux in arcta custodia per annum habuit; Eberstenium vero Comitum erecta trabe e pedibus suspendi iussit; quo in supplicio per triduum vivus haesit, dum animam exhalaret, rebellium nobilium praedonumque specta-

H 2

cu-

Alb. Stad. Sero in chron. Aug. guss. Mast. Paris. Toribem in Chron. Hirsau. Nausler. Crantzius. Beka in Chron. Chron. M. Belg. Scriptores Holland. & Frisia apud Buelchel. in notis ad Bekam. Funeltus Wilhelmi R. a Frisiis occisi, intr. ritas.

Auctor ad. dit ad Lamb. Crantz. l. 3. Saxon. c. 21. Meibom in notis ad Le. erbeckium. Hamelman. nus de familia Sax. familia Aseburgica, e Duce Brunswicenti ob rebellionem pulsa in Dicecesi Paderb. ducitur.

culum. Hoc Comitum interitū vetus Ebersteiniorum Comitum ad Visurgim familia a quibusdam extincta memoratur. Sed eam hic ad Visurgim ad nostram prope ætatem superstitem fuisse, multa docebunt literarum monumenta, & res ab iis gesta. Assenburgii diu exules, cum in Oppido Brakel domicilium peterent, amicorum rogatu arcemque etiam Hinneburg impetrarunt sibi relinquī, quam ad nostra usque tempora incolunt. Constans inde, & multis militaribus viris clara familia.

Laboratur
pro Simo.
ne Ep. e
captivitate
liberando.

Haud dissimili rerum conturbatione laborabat Westphalia, ob captivitatem Simonis Episcopi. Stabant pro Simone in libertatem asserendo fratres, Otto Monasteriensis Episcopus & Bernardus Lippienfis Comes, ceterique potentis familiæ consanguinei, ac magna pars nobilium Westphaliæ, læsa oppressaque superbo Colonienfis Archiepiscopi, ejusque clientum ac Ministerialium dominatu. Ac ne in apertum bellum erumperent nobilium factiones, institutus est Essendæ totius ordinis equestris conventus. Et facile se induci passus est Colonienfis Archiepiscopus; quod jam majoribus imperii curis urgeretur in subrogando Rege Germaniæ. Igitur postquam XIII Calend. Septembris conventum est, in hunc modum primo transactio facta est.

Litteræ Com
positionis
inter Ar
chiep. Col
& Ep. Pad.
super oppi
dis Geseke
& Saltcote
tota.

Notum sit omnibus præsens scriptum visuris, quod inter venerabilem Patrem Dominum Conradum Archiepiscopum, Præpositum, Decanum, & Capitulum Colonienfis ex una parte; ex alia vero parte inter venerabilem Patrem Dominum Symonem Episcopum, Præpositum, Decanum, Capitulum Paderburnense ita de consilio hominum Ministerialium & fidelium utriusque Ecclesiæ est actum, & convenit, quod Oppidum Saltcoten cum omni ejus utilitate, pertinentiis, juribus, & proventibus universis, prout jam est, vel erit in futurum, in augmento cum termino, quod dicitur Wibilde, erit attinens equali Dominio & pro indiviso Archiepiscopo & Ecclesiæ Colonienfis & Episcopo & Ecclesiæ Paderburnensi perpetuo. Si quid vero occurrerit emendum in Oppido, hoc simul ement, & proventus ex hoc emergentes erunt communes, & participabunt equaliter. Simile erit de

Oppido in Gyske cum molendino extra fossatum, et si molendinum adiacens extra villas Saltcoten & Gyske de novo constructum fuerit, communiter ement, & equaliter participabunt, sed si Dominus Symon Paderburnensis Episcopus invaserit Archiepiscopum Dominum Conradum, seu Ecclesiam Coloniensem, seu terram & homines suos incendio seu rapinis, & hoc fuerit manifestum, eo modo, quod vulgariter Openbare Urloge dicitur, Oppidum Saltcoten in omni reddito cum omnibus pertinentiis & juribus, & cum omni integritate, in qua hoc habuerunt, erit Archiepiscopi & Ecclesiæ Colonien. in perpetuum de expresso consensu & voluntate præfatorum Episcopi, Prælatorum, Capituli, & aliorum Clericorum, & Laicorum Nobilium & Ministerialium Paderburnensis Ecclesiæ, & nihilominus Oppidum Gyske erit Archiepiscopi & Ecclesiæ Colonienfis, sicut fuit ante ordinationem præsentem conscriptam & consecratam. Nos vero Archiepiscopus, & Capitulum Colonienfis, & Nos Episcopus & Capitulum Ecclesiæ Paderburnensis, quia præmissa omnia de bona nostra voluntate & consensu facta & ordinata dinoscitur ad majorem rei evidentiam sigilla nostra præsentibus duximus apponenda. Actum apud Essendæ, præsentibus Ottone Monasteriensi, Brunone Osnabrugensi Episcopi, Gotzwinno Decano, Godefrido choriepiscopo, Philippo Thesaurario, Winrico de Dullendorpe Præposito Monasteriensi, Gerlaco de Hammersten Canonico Colonienfis, Stephano Decano, Hermanno Scholastico majoris Ecclesiæ, Volquino Decano S. Pauli Monasteriensi, Hinrico Præposito, Everhardo de Hervordia, Magistro Johanne de Schildesce Prioribus, Scholast. Hinrico Lusco Canon. Paderburn. Joachim plebano in Saltcoten, Godefrido de Arnesberg, Adolpho de Monte, Theoderico de Hsenberg, Ottone de Althena, Engelberto de Marcha Comitibus, Bernardo de Lippia, Bertoldo & Bertoldo de Buren, Wernero de Gudensberg, Hermanno de Osde Viris nobilibus, Humoldo, Marschalco, Hinrico de Vitinchoven, Bertoldo & Wernero de Bracle militibus, & aliis quam pluribus, tam Clericis quam laicis. Datum tertio decimo Calend. Septembris Anno Domini Millesimo ducentesimo, quinquagesimo sexto.

Tertio

Fœdus
ictum inter
Colonien
ses, & Ep.
Pad. &c.

le
i
Pa
ric
ro

T
ri
pr
lic
W

tol
Ha
Va
me
nu
de

Be
bo
con
Ch

der
Li
fœ
&
inj

pr
Co
no
m
de

Ar
rat
ver
let

en
Be
nes
con

ten
ast
nu
ten

Col
ock
no

tru
der
esse

ver
te,
Sim
non

Fœdus
ictum inter
Colonien-
ses, & Ep.
Pad. &c.

Tertio ab hinc die, xi videlicet Ca-
lend. Septembris, hujusmodi fœdus
ictum est inter Colonienſes, Simonem
Paderbornensem, Ottonem Monaste-
riensem, Bernardum Comitem de Lip-
pia fratrem utriusque Episcopi, cete-
rosque ejus partis proceres ac nobiles.

Nos Dei gratia G. Decanus, Ph.
Theſaurarius --- Choriepiscopus, cete-
rique Priores Colonienſes, Præſentibus
proteſtamur, quod nos & ſubnotati, ſci-
licet G. Præpoſitus Monasterii in Eiſla,
Winricus Canonicus Colonienſis, Ber-
toldus & Bertoldus nobiles de Buren,
Hunoldus Marſchalcus, Heinricus de
Vitinchove, Heinricus Schultetus de Vol-
menſene, Albertus de Florthe, Gozwin-
nus de Menethe, Godofridus de Meſche-
de, Heinricus Schultetus de Suſato,
Bertoldus ejus frater, & quidam alii
homines Eccleſiæ Colonienſis fide data
corporale ſacramentum venerabilibus in
Chriſto Patribus, Monasterienſi & Pa-
derbornenſi Episcopis D. Bernardo de
Lippia, & eorum hominibus ſuper con-
federacione de mutuo auxilio concepta,
& ab ipsis & a nobis jurata, prout in
inſtrumento exinde conſecto continetur
præſtitimus, quod Dominum noſtrum
Colonienſem Archiepiscopum pro poſſe
noſtro bona fide monebimus, & induce-
mus, ut ipſe, & Dominus H. Traje-
ctenſis Episcopus, & duo alii ab ipſo
Archiepiscopo nominandi hanc conſede-
rationem jurent corporaliter & obser-
vent. Quod ſi idem Archiepiscopus nol-
let id implere, præſati --- Monasteri-
enſis & Paderbornenſis Episcopi, D.
Bernardus de Lippia, & eorum homi-
nes, prout in conditione ante juratam
conſederacionem adjectum exitit, neque
tenebuntur, neque nos tenebimur ultra
aſtricti vinculo hujus juramenti, ſed eri-
mus abſoluti. Nos præſati Priores con-
tenti ſumus unico ſigillo dicti Decani
Colonienſis. Datum in Eſnethe, in
octava Aſſumptionis beatæ Mariæ, an-
no Domini MCLVII.

Verum cum hæc omnia inter u-
trumque Episcopum infirma adhuc vi-
derentur Colonienſi, multaque ſuper-
eſſent ex utraque juridiſtione contro-
verſa, de Briloniæ Oppido, de Erwi-
te, de caſtro Viſſen, aliisque quæ a
Simone Episcopo in libertatem aſſerto
non minus controverti, quam pro ju-

re poſtulari poſſent; timeretque Ar-
chiepiscopus, ne vir cordatus, & mi-
litari manu promptus, & magnis fa-
miliæ nobiliumque Weſtphaliæ ſubſi-
diis ſubnixus jura ſua armis repeteret:
in eodem conventu Eſſendienſi, ad
quem tres Episcopi, Otto Monasteri-
enſis, Bruno Oſnabrugenſis, Wide-
kindus Mindenſis, præterque Comites,
totus fere equeſtris Ordo diæceſis Co-
lonienſis, Paderbornenſis, Monasteri-
enſis & Oſnabrugenſis convenerant,
novis ruruſum vinculis præſcriparum
conditionum Paderbornenſem Episco-
pum aſtrinxit; compertumque victo a
victore iniquas juxta atque æquas leges
nunquam liberius imponi, quam cum
acceptandi neceſſitas urget debiliorem.
Demum tanquam conſcientia malæ cau-
ſæ percuſus Archiepiscopus, auſus
etiam appellacionem liberam ad Ponti-
ficem & Regem Simoni Episcopo in-
tervertere. Igitur cum interſit poſte-
ritatis noſſe, quam duris conditionibus
actum ſit cum Simone Episcopo & Pa-
derbornenſi Eccleſia, juvat hæc uni-
verſalis compoſitionis pacta actaque,
quibus priora ſimul reperuntur, ex ip-
ſis archetypis, & originum literis, quæ
apud nos extant, annalibus noſtris in-
ferere; nec pigebit etiam noſtrates an-
tiquas procerum familias, ſplendorem-
que Weſtphaliæ nobilitatis ex his re-
volvere.

Tenor ordinatæ compoſitionis ac
paciſ inter Simonem Paderbornenſem
Episcopum, & Conradum Colonien-
ſem Archiepiscopum.

Quæ pax
inter Ar-
chiep. Col.
& Ep. Pad.
inita.

Ante omnia caſtrum Viſſe deſtruetur,
Oppidum Saltzboten manebit inde-
ſtructum, & cum omni ejus utilitate,
pertinentiis, juribus & proventibus u-
ni-verſis, prout jam eſt, vel erit in fu-
turum in augmento cum termino, qui
dicitur Wicbileda, erit attinens æquali
dominio & pro indiviſo Archiepiscopo &
Eccleſiæ Colonienſi, & Episcopo & Ec-
cleſiæ Paderb. perpetuo. Si quid vero
occurrerit emendum in Oppido, hoc ſi-
mul ement, & proventus ex hoc emer-
gentes erunt communes, & æqualiter
participabunt. Simile erit de Oppido in
Geſeke cum molendino extra foſſatum,
& ſi molendinum adiacens extra vicum
Saltboten & Geſeke de novo conſtructum
fuerit, communiter ement, & æquali-
ter

ter participabunt. De Alberto de Stormede ita est ordinatum, quod Episcopus Paderbornensis faciet sibi iustitiam Archiepiscopo sibi assistente. Et si idem A. de Stormede eo non fuerit contentus, Archiepiscopus Colonienfis, Monasteriensis, & Osnabrugensis Episcopi cum dicto Archiepiscopo inter Paderbornensem & dictum Albertum amicabilem component, & si Monasteriensis cum prefatis concordare non possit, stabitur dicto Archiep. & Osnabrug. in hac parte, ita tamen quod hoc non vergat in exheredationem Ecclesie Paderb.

Item Archiep. & Ecclesia Colonienfis id juris per omnia in Ecclesia Hervorden habebunt pacifice & quiete, quod antecessores dicti Archiepiscopi obtinuerunt, & Abbatissa Ecclesie Hervorden. & ipsa Ecclesia in omni eo iure, ac juris possessione, seu libertate permanebit, quibus sub Archiepiscopi predecessoribus consistebat, nec Episcopus, aut Præpositus Paderbornensis aliquid juris Ecclesiastici contra ipsius Ecclesie libertatem antiquum seu privilegia sibi vendicabit, seu usurpabit, nisi hoc per iustitiam obtinuerint, coram iudice superiori.

Item altum iudicium apud Erveibe, quod hogerichte dicitur, obtinebit Archiepiscopus, eo modo per omnia, quo sui predecessores obtinuerunt.

Item Oppidum Brielon idem Archiepiscopus sine omni inquietatione & contradictione ipsius Ecclesie possidebit, quemadmodum sui predecessores bonæ memoriæ Engelbertus & Henricus Archiepiscopi possederunt.

Item Vilsse sine licentia Archiepiscopi nullatenus reedificabitur, & nullo unquam tempore aliqua nova munitio vel castrum aliquod per ipsum Episcopum Paderb. vel ipsius auctoritate, aut promotione, seu procuracione in terminis ducatus Archiepiscopi absque ipsius licentia construetur.

Item nullo unquam tempore ipse Episcopus, vel aliquis suo nomine, procuracione, seu consensu, vel auctoritate in Archiepiscopum, seu Ecclesiam suam, terram aut homines suos violentiam aliquam seu guerram, spoliū aut rapinam faciet, sed si quid talium causetur sibi irrogari, hoc prosequatur coram Archiepiscopo Colonienfi, qui sibi faciet de hoc iustitiæ complementum.

Item dabit Episcopus Paderb. literas patentes ad Papam urbano modo, &

ad omnes, ad quos Archiepiscopus requisierit, quæ contineant excusationem Archiepiscopi super captivitate & detentione Episcopi Paderborn. & has literas dabit sub sigillo suo, Ecclesie suæ, & fratris sui Episcopi Monasteriensis.

Item si quæ sunt super captivitate Episcopi Paderb. vel detentione, vel aliquod ipsorum negotium contingente, literæ a Domino Papa, vel ejus Legato, vel curia regali obtentæ, nullæ sint, nec eis utatur vel ipse, vel Ecclesia sua, nec aliquis pro ipsis, nullæque ullo tempore impetrentur, & si fuerint impetratæ irritæ sint & inanes.

Item si Archiepiscopus super ista ordinatione, compositione, seu pace aut hoc negotium contingente, literam a Domino Papa, seu ejus Legato confirmatoriam aut conservatoriam, aut aliam quamcunque impetrare voluerit per se, vel per procuratorem, Episcopus Paderbornensis nec per se, nec Ecclesia sua, nec aliquis pro ipsis, nec ad procuracionem eorum se opponet, quinimo Episcopus dabit literas suas patentes, quod tali impetrationi suus consensus accedat.

Item si Archiepiscopus guerram movere voluerit alicui, vel alicui ei, Paderbornensis Episcopus contra Archiepiscopum non iuvabit, nec assistet alicui contra Archiepiscopum consilio vel auxilio; ita tamen, quod si Archiepiscopus Ecclesiam Paderb. Episcopum Monasteriensem, Dominum Bernardum de Lipia, & ejus primogenitum Comitem Conradum de Reithberg, & ejus natum guerrare voluerit, Episcopus Paderb. pro posse suo se interponet ad hoc sedandum. Si vero ipse infra quindenam in hoc non profecerit, Albertus de Horde, Henricus de Vitinchoven, Hunoldus Marscalcus, Godefridus de Meschede, electi ab Episcopo, Bertoldus & Hermannus de Brackele, Ludolphus de Herisia, Amelungus de Driborgelecti a Colonienfi Archiepiscopo infra quindenam subsequenter component amicabilem, si possunt; quod si factum non fuerit, Episcopus Osnabrugensis, Albertus de Horde, Henricus de Vitinchoven, & Hunoldus Marschalcus ex parte Archiepiscopi electi jurati conveniant in Susato, inde non recessuri, quousque sub Sacramento suo, quamocius poterunt, dixerint, utrum Colonienfis iustam causam habeat guerrandi, & si dixerint eum habere iustam, Paderbornensis

nensis non iuvabit, si vero injustam, iuvabit, & stabitur tali determinationi dictorum trium, si quartus non concordat, cum dictis tribus, idem erit observandum. Si aliquis dictorum amicorum Paderborn. causetur se guerrari & lœdi per Archiepiscopum, ut propter hoc vel ad guerrandum compellatur, & si prædictorum quis mortuus fuerit, qui dicere debebat cum aliis, vel alias contigerit, quod interesse non poterit, vel forte noluerit, vel a Domino suo recesserit, alius loco illius de consilio remanentium per Archiepiscopum substituetur, qui iuratus cum aliis loco condicto dicet & stabitur dicto, dummodo tres concordent, prout superius est expressum, & ante pronuntiationem istorum quatuor vel trium Episcopus Paderborn. non iuvabit.

Item Ecclesia erit infra Oppidum Saltkoten & baptisterium & sepultura, nec quid requiretur ab Oppidanis, attamen aream dabunt infra Oppidum in qua domus suo plebano edificabitur per Oppidanos & ad structuram Ecclesiæ iuvabunt, salvo tamen jure patronatus Episcopo Paderbornensi.

Item Hermannus de Hardenberg, Alberoni de Ole, Gozwino de Rodenberg, Hermannus Pincernæ, Helmvico de Elspe & aliis hominibus Archiepiscopi, qui dixerint Paderbornæ Episcopum sibi debitorem alicujus pecuniæ, faciet, justitiam coram Archiepiscopo Colonien. si.

Item Paderborn. Episcopus requisitus cum trecentis dextrariis & ferro coopertis una vice serviet Archiepiscopo Colonien.

Tenor asscuracionis.

Episcopus Paderb. fidem dabit, & juramentum præstabit corporale, quod observabit supra dicta, videlicet formam ordinationis, compositionis & pacis, Prælati & Capitulum majoris Ecclesiæ Paderborn. & alii Clerici, & nobiles & ministeriales, qui ab Archiepiscopo nominati fuerint, & quos Paderborn. habere poterit, fraude & dolo exclusis. Postmodum fidem dabunt & jurabunt, quod ipsi dominum suum talem habebunt, quod ipse formam supra dictam conservet inconvulsam, & si ipse eandem infregerit in aliqua parte, quod ipsi non assistant sibi consilio & auxilio contra Archiepiscopum Colonien. Ecclesiam suam, neque suos.

Item civitas Paderborn. & Oppida-

ni in Wartbergh literas suas patentes dabunt, quod dominum suum non eant, & inducant pro posse suo, quod conservet formam præscriptam, quam si infregerit in aliqua parte, consilio vel auxilio sibi non assistant contra Archiepiscopum memoratum, Ecclesiam suam, neque suos, nec victualia dabunt, nec vendent eidem.

Dominus de Lipp. frater Domini Paderborn. & ejus primogenitus, & homines eorundem duodecim, quos Dominus Archiepiscopus viderit expedire, fidem dabunt & jurabunt, quod ipsi Dominum Paderborn. talem habebunt, quod formam supradictam observet, quod si non fecerit, ipsi non assistent sibi consilio vel auxilio contra Archiepiscopum memoratum, Ecclesiam, neque suos.

Idem faciet Episcopus Monasteriensis cum viginti quinque militibus nominandis. Idem faciet Comes de Rethberg cum sex, quorum nomina sunt, Albertus de Mulede, Otto de Sindene, Ecbertus de Rokingbusen, Henricus de Welde, Hugo de Kleicampe, Rotberus de Sindene. Dominus de Wolterge, Comes de Schowenburg, Dominus de Hoya, Otto de Ravensberg, de Everstene, & de Cigenhagen Comites. Advocatus junior de Scalkesberg fidem dabunt, & jurabunt, quod si Episcopus Paderborn. formam præscriptam infregerit, ipsi consilio vel auxilio sibi non assistent contra Archiepiscopum memoratum, neque suos, & singuli super his dabunt literas suas patentes, similiter Bremensis dabit literas patentes cum juramento.

Item Osnabrug. Mind. Episcopi, & Abbas Corbejen. pro ipso Episcopo Paderborn. fidejurabunt, quod ipse supra dicta observet, quod si infregerit, ipsi erunt manifesti adjutores Colonien. contra Paderborn. & illud processum habebit, si præfati voluerint facere ad petitionem Paderborn. Episcopi, & ipse bona fide laborabit, quod hoc fiat.

Item si Dominus de Lipp. & ejus primogenitus contra juramentum suum venientes juverint Paderb. Episcopum, prædicti duodecim milites fidem dabunt, ut jurabunt, quod Episcopum Paderb. vel Dominum Lippen. vel ejus primogenitum contra Archiep. Colon. non iuvabunt vel contra suos.

Item si Episcopus Monaster. contra juramentum suum veniens juverit fratrem suum Paderb. viginti quinque milites

lites ex parte Archiepiscopi nominati fidem dabunt, & jurabunt, quod Episcopum Monastr. contra Archiep. Colon. vel suos non iuvabunt. Idem fiet de Comite de Retberg cum sex militibus.

Item Episcopus Monasteriensis & Dominus de Lipp. eligent, quod si ipsi, quod absit, pejurarint, assistendo fratri suo contra formam supradictam venienti, se incidisse in penam sex millium marcarum, quas ipse Archiepiscopus recuperare poterit in redditibus eorum, & insuper in personis & rebus illorum, qui coadjutores cum armis fuerint eorundem contra Archiepiscopum memoratum, sive suos.

Item ipse Paderborn. elegit & acceptavit sub pena quinque millium marcarum, quod formam supra dictam observet, quam si non observarit, Archiepiscopo salvum erit recuperare dicta quinque millia marcarum in redditibus Episcopi Paderb., & insuper in personis & bonis eum coadjutantium.

Item ponet Paderborn. viginti quinque fidei iussores, qui promittent fide data & juramento preestito, si Episcopus infregerit intrare Geseke a die monitionis infra quindenam adjacendum tam diu donec ipse Episcopus impleverit, & emendaverit, quod infregit, & quisquis fidei iussorum non servaverit, quod promisit, eliget se teneri Archiepiscopo in centum marcis, quas Archiepiscopus in persona & bonis suis sine offensa recuperabit. Et si aliquis horum fidei iussorum decesserit, Episcopus requisitus infra mensem sub sacramento alium substituet, qui ei fuerit nominatus.

Item cum compositio illa fuerit consummata, ipse Paderb. Episcopus procurabit cum Archiepiscopo, quod civitas Colonien, & alie civitates per litteras patentes testificentur, quod ipse Paderb. talem compositionem promisit servare sub penis, & asssecurationibus compositioni insertis.

Item dabunt Monasterien, & Paderborn. Episcopi ad Dominum Papam & Legatum futurum patentes literas consentientes in ipsis, quod si Episcopus Paderborn. non observaverit compositionem, quod ipse elegit se auctoritate Papae excommunicatum ipso facto, & quo Dominus Papa, & Legatus dent super hoc executores, seu quascunque alias literas, quarum auctoritate, monitione premissa, excommunicatus deunciat-

tur, & compellatur ad solutionem pecunie supradictae, & ad observationem omnium preedictorum. Executores super eo erunt de veteri monte, de Hesterbach, & Campis Abbates Ordinis Cisterciensium, vel duo ex his.

Item si Episcopus Paderborn. invaserit Archiepiscopum, seu Ecclesiam Colon. seu terram, & homines incendiis seu rapinis, & hoc fuerit manifestum eo modo, qui vulgariter Openbare Orlage dicitur, Oppidum Saltcotten in omni reddito, & cum omnibus pertinentiis & iuribus, & cum omni ea integritate, in qua hoc habuerunt, erit Archiepiscopi, & Ecclesie Colon. in perpetuum de expresso consensu & voluntate prefatorum Episcopi, Prelatorum, Capituli, & aliorum Clericorum & Laicorum nobilium, & Ministerialium Paderb.

Nihilominus Oppidum Geseke erit Archiepiscopi & Ecclesie Colon. sicut fuit ante ordinationem presentem conscriptam & confectam.

Item inter Archiepiscopum ex una parte, & Monast. Episcopum ex altera ita conventum est, quod castrum Lunen. destruatur funditus, nec ullo tempore in futurum erit ibi castrum vel munitio, sed erit villa, sicut ultra quadraginta annos.

Nos Episcopus Paderborn. & Decanus major Colon. protestamur in hanc formam esse concordatum, & in testimonium sigilla nostra presentibus duximus apponenda.

Hunc in modum habet exemplar nostri tabularii, quod multo fufius producent Colonienfes adduntque fidei iussorum nomina, quos Simon Episcopus noster dederit, memoranturque hi jurasse fidem D. Henricus de Sualenberg Prapofitus major, Everhardus de Herivordia, Joannes de Scildeze Priores, Joannes Scolasticus, Henricus Lufcus Canonici Paderbornenses, Joachim Plebanus de Vilsfe. Item super eodem fidei dederunt & jurarunt Wernerus de Gudensberg, Hermannus de Ofede, Albertus de Hardenberg, Bertoldus, Wernerus de Brackele, Ludgerus de Herifisa, & ejus natus Albero, Amelongus de Driborg, Udo Summerkalf, Herboldus, & Albertus fratres de Amelungesen, Ludolphus Marscalcus, Tedardus de Nerde, Conradus Scultetus de Wartberg, & ejus frater

Acta priori
anno inter
Archiep.
Colon. &
Ep. Paderb.
ab Alexan-
dro Pont.
refcindun-
tur.

frater Gerardus, Henricus Camerarius, Andreas de sola domo, Conradus Stapel, & Hermannus frater ejus, VValradus de Petersem, Bertoldus Sumerkalf, Henricus de Gummere, Ulricus de Ulufen, Joannes de Nedere, Conradus de Sitteren, Regenbodo Bufer, Joannes de Dinckelberg, VVillardus de Drevere, Florinus de Vanen, Elias de Ahle, Ulbertus de Bickinghufen, Conradus de Ethen, Lubekinus de Dalberne, Rodolfus de Stenvordia, Albero de VVelethe, Henricus de VVevel, Fridericus de VVinstorp, Joannes de Grotenvedere, Ulbertus de Effern.

Qui vero nomine Episcopi Monasteriensis juravere compositionem hanc e nobilitate ejus. Simon de Gemene, VVilhelmus Ruffe, Godefridus Burggravus de Rogehede, Hermannus & Henricus nati ejus. Fridericus Menhuwele, & Rodericus filius ejus, Albertus Dapifer Bernardus filius ejus, Godefridus de Loten, Joannes Pincerna senior, Joannes Pincerna de Mervelt, Bernardus VVerens, Gerlacus & Bitterus de Rethe, Hermannus de Langene, Gerlacus de Bever, Rudolphus de VVerne, Advocatus de VVarendorp, Rupertus de Suanesbule, Henricus de Corendin, Hermannus de Kakenne, Theodoricus de Billerbeck, Henricus de Stromberg, VVetzelo de Lembeck, Sueterus VVerentz.

Rursum cum alios fidejussores postularer Archiepiscopus, qui fidem jurarent, si Paderbornensis Episcopus

paeta violaret, & hos quoque dedit Simon Episcopus noster, recitanturque in Colonienfium tabulis, Bertoldus, VVernerus & Hermannus de Brackele, Ludowicus de Herifia, & Albero ejus natus, Amelungus de Triborg, Verdo de Sumerkalf, Hereboldus de Amelungessen, Elias de Ahle, Albertus de Scardenberg, VVernerus de Gudensberg, Hermannus de Ofede, Ludolphus Marscalcus, Lotharius de Korde, Conradus Sculterus de VVartberg, & Gerardus ejus pater, Henricus Camerarius, Andreas de sola domo, Conradus & Hermannus fratres dicti de Stapel, Alradus de Breitenhufen, Bertold Summerkalf, Henricus de Gummere, Olricus Ulvenssen, Joannes de Nedere.

Demum Saltzkottani Oppidi, & totius controversiæ transactionem subfignasse referuntur V. P. Conradus Archiepiscopus Colonienfis, Otto Monasteriensis, Simon Paderbornensis Episcopus, Præpositus, Prælati, & Clerici Ecclesiæ Paderbornensis, Bernardus de Lippia & Bernardus ejus natus, Conradus Comes de Retberg, VVidekindus de Swalenberg viri nobiles, milites fidejussores. Actum ac datum apud Effende nono Calend. Septemb. Anno Domini 1256.

His tanta ordinum convocazione, tantaque operum mole, & præstruptione potentiæ suæ confectis, Archiepiscopus Simonem Episcopum nostrum integræ tandem libertati post biennii custodiam restituit, magna deinde cleri populique gratulatione receptum.

Annus Christi 1257.

Alexandri IV. Pont. 3. Alphonfi & Richardi Regum Romanorum I. Simonis Ep. Pad. II.

At postquam hæc coacta compositio, & iniquæ transactionis leges ad Alexandrum IV Pontificem relatæ sunt; non modo is indignissime tulit captivitatem Episcopi npsri, sed & omnia compositionis paeta rescidit, omnesque clientes Simonis Episcopi ac ministeriales fidejussoresque a juramento absolvit. Quod Pontificis judicium cum hic instar omnium esse debeat, ad Simonis Episcopi nostri justamque Paderbor-

nensis Ecclesiæ causam declarandam, operæ pretium erit ipsas Pontificis literas ad Episcopum & Capitulum datas referre.

Alexander Episcopus Servus servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo, & dilectis filiis Capitulo Paderburnen, Salutem & apostolicam benedictionem. Ad audientiam nostram pervenit, quod venerabilis frater noster Colonienfis Archi-

Acta priori anno inter Archiep. Colon. & Ep. Paderb. ab Alexan. dro Pont. rescinduntur.

chiepiscopus, & quidam sui complices, te frater Episcopo in offensam ordinis clericalis, & pontificalis dignitatis opprobrium ausu sacrilego capientes te tam diu in castris suis detinere captivum, donec tu & vos dilecti filii capitulum cum eis quandam ordinationem & compositionem inire estis coacti, per quas nonnulla castra, loca, jura, jurisdictiones, redditus, possessiones, & res alie vestrae ac Ecclesiae Paderburnen. juri, & proprietati dicti Archiepiscopi & Coloniensis Ecclesiae cedere debent, & quaedam ex castris & locis praedictis destructioni penitus subjacere, per quas renuntiastis insuper juri vestro, quod vobis in nonnullis castris, villis, Ecclesiis, terris, possessionibus, & aliis competeat, promittentes expresse, quod nullas ab Apostolica sede, vel legatis ipsius, aut Imperatore, qui pro tempore fuerit, contra compositionem, vel ordinationem hujusmodi literas impetrabit, acto in compositione & ordinatione praedictis, ut litterae hujusmodi impetrentur, nullam obtineant firmitatem, datis etiam super hoc litteris, confectis instrumentis & documentis publicis, penis adjectis, fidejussoribus, & diversis cautionibus exhibitis, interpositis, fide ac etiam corporalibus juramentis. Nonnullis quoque de vassallis vestris promittentibus juramento, quod vobis non adessent contra Archiepiscopum & complices antedictos, si ordinationem non servaretis eandem. Nos itaque volentes super his, quae reudare dicuntur in gravem dictae Paderburn. Ecclesiae lesionem, salubre remedium adhibere, vos & fidejussores datos a vobis, ac vassallos, & alios quoscunque in ordinatione & compositione praedictis, pro vobis nominatos, & obligationibus, promissionibus, renuntiationibus, pactioibus, cautionibus, & assurationibus fidei & juramenti, exhibitionibus, & quibuscunque aliis in praesatis compositione & ordinatione ductis, praemissis veris existentibus, auctoritate praesentium absolventes, praedictam Paderburnen. Ecclesiam, in eum statum, in quo erat ante tempus compositionis, & ordinationis praedictarum, & captivitatem hujusmodi duximus reducendam. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis & reductionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, in-

dignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum. Datum Laterani XVII. Calend. Aprilis, Pontificatus nostri anno tertio.

Supervenere mox alia Pontificis litterae ad Simonem Episcopum nostrum & Capitulum Paderbornense, quibus liberam Episcopo potestatem facit, construendi castra, & munitiones in fundo suae Ecclesiae. Nam postquam in judicio Romano obruta illa & coacta compositio expensa est, insolens prorsus, & iniquus Coloniensis Archiepiscopi dominatus omnibus videri cepit, qui Apostolica auctoritate per interregnum coerceretur, litterae sic habent.

Alexander Episcopus Servus servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo & dilectis filiis Capitulo Paderburnen. salutem & Apostolicam benedictionem. Vestra devotio promeretur, ut illa vobis libenti animo concedamus, quae vos & Ecclesiam vestram possint a dispendiis praeservare. Sane petitionis vestrae series continebat, quod eadem Ecclesia & homines ipsius propter munitionum defectum patiantur a praedonibus & nobilibus illarum partium jurium & bonorum suorum non modicum detrimentum, & interdum dicti homines captivantur, super quo petistis vobis per sedis Apostolicae providentiam subveniri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, construendi castra & munitiones in fundo praedictae Ecclesiae, prout videritis expedire, Venerabilis fratris nostri Coloniensis Archiepiscopi contradictione injusta & prohibitione, seu conventionibus, obligationibus, promissionibus, renuntiationibus, pactioibus, cautionibus, assurationibus, fidei & juramenti exhibitionibus, & quibuscunque aliis inter eundem Archiepiscopum, & te frater Episcopo initis, dum tu, seu obsides a te dati detineremini sub custodia carcerali, sive aliquibus indulgentiis a sede Apostolica impetratis, per quas id impediri valeat, vel differri, nequaquam obstantibus, devotioni vestrae liberam concedimus auctoritate praesentium facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum

Ab eodem Pontifice Simoni Episcopo facultas datur construendi castra in fundo suae Ecclesiae.

Bernardus Comes Lippiensis restituit Castrum Ravensberg.

torum Petri & Pauli Apostolorum ejus III Calend. Junii, Pontificatus nostri
se noverit incursum. Datum Viterbi anno tertio.

Alexander
PAPA III.

Haud incelebris hoc anno quoque congressus fuit Hervordiae, convocatis Simone Episcopo nostro, Ottone Monaster. Episcopo, Gerhardo Bremenfi Prapposito, ceterisque consanguineis e nobilibus Westphaliae, in quo Bernardus Comes de Lippia castrum Ravensberg facta compositione, tabulisque in hunc modum conscriptis reddidit.

Bernardus Nobilis de Lippia senior omnibus in perpetuum. Acta solemniter delet oblivio, nisi scripturarum fulciantur testimonio. Noverint itaque tam posteris, quam praesentibus, quod nos compositionem sincero pacis osculo firmatam, quam nobilis vir Dominus Henricus Prappositus majoris Ecclesiae in Patherborne, Hartmannus Wolf, Johannes de Busche, Rodolphus Nagel, Sifridus de Brincke, Tidericus Matevent milites, & Wernerus & Tidericus de Karthem, nec non Ministeriales de Ravensberg, & omnes coadjutores ipsorum nobiscum amicorum nostrorum consilio pacifice inierunt, super eo, quod castrum Ravensberg, quod sub tuitione nostra habuimus, a nobis alienarunt, praesentibus literis nostris patentibus protestamur sigilli nostri munimine roboratis, quod nunquam nec a nobis nec amicis nostris super eo calumniam patientur. Praeterea sub asssecuratione militari & fide data ad stabilimentum memoratae compositionis nos eisdem obligavimus, quod venerabiles fratres nostri Dominus Episcopus Otto Monasteriensis, & Dominus Episcopus Simon Paderbornensis, & nobilis vir avunculus noster Comes Otto de Tekeneburg, nec non filii nostri Dominus Gerbardus prappositus Bremenfis, & Dominus Bernardus nobilis de Lippia junior, & civitates nostrae Lippia & Lemego literis suis & sigillis compositionem supradictam protestantes roborabunt. Item si aliquo casu impediende dicta amicorum nostrorum sigilla obtinere non possemus, in reliquis affirmabimus, quae obtinere praevaleamus, sed quanto citius semper poterimus literas supradictorum

amicorum nostrorum eisdem erogabimus. Datum Hervordiae, anno Domini 1257 feria quarta ante festum beati Jacobi.

Sub id tempus, quo haec agebantur, Simon Episcopus pro sacra jurisdictione sua dicecesis asserenda haud minus intentus, vetera a Corbeiensibus repetere cepit; quod certum haberet Cœnobium illud a primordiis intra limites dicecesis Paderbornensis constructum, ac priscis Episcopis subiectum fuisse. Quare cum Corbeiensis se inter exemptos ferrent, ad Pontificem appellavit. Pontifex qui veteri Episcoporum juri consultum voluit, hisce conscriptis mandat, aut suam exemptionem commonstrent, aut Episcopo se submittant.

Alexander Episcopus Servus servorum Dei. Dilectis filiis, Decano & Scholastico Frislarienti, & Archipresbytero Ecclesiae Nuemburgensis, Moguntinensis dicecesis salutem & Apostolicam benedictionem. Sua nobis venerabilis frater noster Episcopus & dilecti filii Capitulum Paderburnense petitione monstrarunt, quod Abbas & conventus Monasterii Corbeiensis ordinis sancti Benedicti Paderburnensis dicecesis asserentes Monasterium ipsum fore exemptum, & se in exemptionis possessione fuisse a tempore, cujus memoria non existit, eidem Episcopo tanquam Dicecesano suo intendere denegant, & sibi de suis juribus respondere, in eorundem Episcopi & Capituli Paderburnensis Ecclesiae praevjudicium & gravamen, quanquam dicti Abbas & conventus exemptionis privilegium non ostendat. Quare dicti Episcopus & Capitulum nobis humiliter supplicarunt, ut providere ipsis & eidem Paderburnensi Ecclesiae paterna super hoc sollicitudine curarem. Quocirca discretioni vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus eosdem Abbatem & conventum ex parte nostra moneatis, & inducere procuretis ut infra quindecim dies post monitionem vestram obediant dicto Episcopo, vel privilegia exemptionis ostendant,

Simon Ep.
sacram in
Cœnobium
Corbeienfe
jurisdictionem veteri
jure repetit

alioquin vocatis, qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propositis, quod canonicum fuerit, appellatione postposita, statuatis. Facientes quod decreveritis per censuram Ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem qui fuerint, nominata, si se gratia, odio vel timore subtraxerint, per censuram eandem, appellatione cessante, compellatis veritati testimonium perhibere. Quod si non omnes his exequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Laterani V. Calend. Martii, Pontificatus nostri anno tertio.

Inter hos Germaniæ fluctus cum Simon Episcopus noster tam a Colonienſi Archiepiscopo, quam a cetera, quæ Archiepiscopo hærebat, nobilitate, prædonumque multitudine urgeretur, fœdus iniiit cum Alberto duce Brunswicensi, quo in mutua auxilia contra insurgentes hostes in hunc modum est conventum.

Simon Dei gratia Paderbornensis Episcopus, sanctæ Bremensis & Corbeienſis Ecclesiarum tutor, & nos eadem gratia Albertus Dux de Brunswike attendentes utilitatem, commodum & honorem, quæ nobis, terris, & hominibus nostris ex mutuis promotionibus & auxiliis poterunt provenire, omnem quæſtionem vel discordiam, quæ super quibuscunque causis inter nos hætenus suborta fuerat, concordavimus sub hac forma. Quod ab invicem nos diligere, & fideliter promovere studebimus cum effectu nullum damnum, vel molestiam ab alterutra partium in posterum inferendo, nullus etiam nostrum homines alterius, vel aliquid in præjudicium alterius, vel gravamen manifeste vel occulte manutenebit, vel jurabit in aliquo, vel vovebit, verum si ab Ecclesiis nostris vel terris hinc inde aliquid injuriæ vel damni fuerit irrogatum, aut si super bonis vel proprietatibus aliqua quæſtio suscitetur, hoc inter nos componi debet amicitia, vel justitia mediante. Ac quod faciendum octo viros fide dignos ex utraque parte duximus statuendos, qui quæſtionem motam componant, prout superius est expressum, & observabitur utrobique, quod ab eisdem in justitia vel amicitia concorditer fuerit definitum. Nos Simon Paderburnensis Episcopus ex parte nostra statuimus Barioldum & Herman-

num de Brakle, Albertum & Herboldum fratres de Amelungessen, nos vero Albertus Dux de Brunswick ex parte nostra statuimus subnotatos Hermannum de Olwardeshufen, Henricum de Homburg, Georgium de Wettesen, Hermannum de Uslaria. Si vero præfatorum quis discesserit, alius eidem idoneus infra mensem substituetur, qui ad hoc fuerit requisitus, & per præfatos octo infra mensem, postquam eis intimatum fuerit, se dabitur, ut prædictum est, quæſtio suscitata. Nos etiam Simon Paderburnensis Episcopus & Albertus Dux de Brunswick fide corporaliter præstita promissimus ea quæ præscripta sunt, perpetuo inviolabiliter observare. Huic etiam ordinationi compositionis nostre testes aderant, quorum nomina sunt subscripta, Joannes & Gerhardus Comites Holsatiæ, Henricus & Joannes, Comites de Oldenburg, Adolfus de Dannenberg, Henricus de Luoghowe, Conradus de Wernyngerothe, Henricus de Woldenberg, Hermannus, Ludovicus & Conradus de Everstein Comites, Gunterus nobilis de Lindwor Præpositus, Hildeboldus, Engelbertus Canonici Bremenses, Conradus de Dorstatt, Luthardus de Meyerſſen Nobiles, Henricus de Homborgh, Gevehardus de Bortvelde, Joannes de Soytenberg & ceteri quam plures. Ut autem omnia supra scripta in suo robore perpetualiter perseverent, præsentem paginam sigillorum nostrorum munimine duximus roborandam. Actum & datum in campo apud Elſtorpe, anno Domini Mccclii, in die B. Laurentii Martyris.

Honorificum Simoni Episcopo, & cum tanto duce fœdus tempori opportunum; cum nullo adhuc certo Rege ac rectore in locum Wilhelmi subrogato, Saxonia totaque passim Germania tumultuariis bellis ageretur, ac tantum quisque auderet, quantum socialibus armis prevalere poterat, palamque nobiles insurgerent in Principes, & omnia spoliis permiscerent. Albertus Brunswicensis Dux præ ceteris Simonem Episcopum nostrum, ob famam rerum gestarum animique constantiam, dignum habuit, quocum arma sua conjungeret. Quod in hisce literis tutorem se scribat Bremensis Ecclesiæ Simon Episcopus noster, facilis ratio redditur ex historia Bremensi; quod, ut

Simon Ep.
cum Duce
Brunswic.
fœdus iniiit
contra præ-
dones cete-
rosque ho-
ſtes.

Steno in Chr
August.
Palaanus
Moua,
Marianus.
Polenus.
Scripſor
Trevir.
apud Brov.
Chron. M.
Belg.
Paralip.
Urb.
Spondan.
Marianus
Breviar. L.
16. ann.
Trevir.
Archiep.
Colonienſ.
liberat pro
Richardo
Anglo in
Imperium
extollendo.

ut supra diximus, a Gerardo Patruo, Bremensi Archiepiscopo, Tutor delectus sit, quem chronicon Sclaviae anno demum sequenti obiisse tradit, Christi videlicet MCLVIII, rexitque Ecclesiam illam tutor per VII annos, ut historia Bremensis docet, Praepositus videlicet adhuc Paderbornensis, quem deinde titulum cum munere retinuit Episcopus Paderbornensis, ad mortem Gerardi Archiepiscopi. Hunc in modum Corbeienfis Ecclesiae Tutor, quod tum frequens erat, delectus, fuerit, quemadmodum & Henricus Paderbornensis Praepositus, ut post referemus, Corbeienfium Tutor fuit. Qua vero causa data Simon aggressus Corbeienfes Ecclesiae Paderbornensi submittere voluerit, utrumne offensus, an rogatus, incertum habeo.

Sero in Chr. August. Paulanus Mosa, Marianus, Polonus, Scriptor Trevir. apud Brow. Chron. M. Belg. Paralip. Urbis, Spontan. Marianus Breviar. l. 16. ann. Trevir. Archiep. Colonienf. laborat pro Richardo Anglo in Imperium extollendo.

Turbatus interim per haec tempora status in Imperio, qui Colonienfem Archiepiscopum a privatis hisce Westphaliae turbis ad publica evocavit. Nam cum in toto Imperio nullus reperiretur Princeps candidatus, qui se post obitum Wilhelmi Regis ad coronam Imperii offerret, aut oblatam acceptare dignaretur; Conradus Colonienfis Archiepiscopus, qui supremam sibi Imperii moderationem vendicabat (quod Gerhardus Moguntinus Archiepiscopus superiori anno captus ab Alberto Brunswigi Duce adhuc in vinculis haereret) in Britanniam navigavit, & Richardo Cornutii Comiti, Henrici Anglorum Regis fratri, spem certam regni fecit. Inde in Germaniam reversus Archiepiscopus Gerhardum Moguntinum, Ludovicum Palatinum Rheni ejusque fratrem Henricum Bavariae Ducem traxit in partes; & quia profusissima largitione ferebatur a Richardo emptus ad suffragia occupanda, Ludovico Palatino myriadem marcarum numeravit: Moguntino, qua se ex captivitate Alberti Ducis liberaret, octo millia marcarum dependit in lytrum: Arnoldo Trevirenfi Archiepiscopo quindecim millia marcarum oblata. Sed is cum indignum reputaret majestati Imperii, ac foedum Germanicae nationi, coronam augustalem venalem habere, exterorum aurum & pecuniam respuit.

Ineunte vere Principes Rheni, quibus jus creandi Regis erat, Francofur-

tum ad comitia accedere, eo mox discordes discessere. Causa dissidii fuit, quod Conradus Colonienfis Archiepiscopus monitus, ne praeter morem tam superbo comitatu urbem intraret. Qua re ille offensus, extra urbem tanquam in castris comitia egit, ibique factione suorum XIII Januarii Richardum Regem Romanorum pronunciat. Improbatur haec Arnoldus Trevirenfis Archiepiscopus & Saxo, Richardumque vitio creatum Regem obnunciare; eo quod extra Francofurtum ab armatis extra morem comitorum delectus; quodque Colonienfis nullo jure suffragii accessisset, quippe qui ob Legatum Pontificis Novesii injuriose tractatum, & ob vincula Paderbornensi Episcopo injecta, ab Ecclesiae consortio separatus esset. His fretus Trevirenfis una cum Saxone, Marchione Brandeburgico, Episcopo Spirensi & Wormatiensi, ceterisque superioris Germaniae proceribus pridie Calend. Aprilis in pervigilio Palmarum Alphonsum Castellae & Legionis Romanorum Regem cooptavit. Missi in Hispaniam Constantiensis & Spirensis Episcopi, qui in Germaniam evocent. Rex Bohemiae inter haec varius, modo uni parti, modo alteri suffragium addixit. Interea Conradus Colonienfis Archiepiscopus eductum ex Anglia Richardum, festo Ascensionis die, Aquisgrani solemniter Regem consecrat, & trabea indutum in sede Caroli M. collocat, cui & a plerisque Rheni inferioris Principibus, arcium praefectis & urbium Legatis fides jurata est.

Difcordia Principum in electione novi Regis.

Archiepiscopus Trevirenfis cum aliis coronam Imperii deferret Alphonso Regi Castellae.

Richardus ab Archiepiscopo Colon. Aquisgrani coronatur. Heister. in suffrag. Apologia Maxim. Archiep.

Inter Episcopos, qui coronationi Regis Aquisgrani interfuere, memoratur quoque Simon Episcopus Paderbornensis, Regem deinde Coloniam comitatus inter Imperii Principes; ibi enim cum Richardus Rex Aquisgransium privilegia ritu majorum comprobaret, diplomati simul regio subscripsit. Testes quippe recitantur dilecti Principes nostri, videlicet Conradus Colonienfis, & Gerhardus Moguntinensis Archiepiscopi, Bruno Osnabrugensis, Simon Paderbornensis, & Nicolaus Cameracensis Episcopi; & Albertus Abbas Monasterii Verdenfis, Goswinus majoris Ecclesiae Decanus, Philippus ejusdem Ecclesiae Thesaurarius, Otto Aquensis Ecclesiae Praepositus,

tus, Walramus Dux Limburgensis, Adolphus Comes Juliacensis, & Walramus frater ejus, Joannes Comes de Schavenberg, aliique complures Co-

mites, proceres, ac nobiles, uti hæc acta recensentur anno MCLVII XXVI. Maji.

Annus Christi 1258.

Alexandri IV Pont. 4. Richardi & Alphonfi Reg. 2.
Simonis Ep. Pad. 12.

Alphonfus
ab ingressu
Germaniæ
retardatur.

Fluctuabat interea inter duos Reges Germania. Alphonfus etsi votis tuorum expetitus in Germaniam, atque is etiam se ostenderit non alienum a capeffendo regno, quod maternum genus duceret a Sueviæ ducibus, & Germanis Imperatoribus, quippe filius Beatricis, per eamque Philippi quondam Augusti nepos; distulit tamen accessum in Germaniam, seu quod intestinis regni sui motibus implicaretur, seu quod voluntati suorum procerum diffideret, filiorum ætate nondum matura ad successionem regni. Quare sat illi in præfens fuit regni imperiique titulus; qua mora multum obanguere ejus factionis studia. Et mirum, inquit Cranzius, quæ spes exteros erexerit ad capeffendam Imperii coronam. Magis autem demirari subit, aut ignavos, aut dementatos Principum animos, quibus placuit pro more evocare exteros ad Imperii coronam, quæ tot retro sæculis apud Germanos Saxonesque tanta concertatione & gloria servata fuerat. Sed effata sentim, & sua senectute exanguis Germania, non reperit inter Principes suos, qui humeros Imperii oneri ferendo subjicere, vellet aut idoneus censeretur. Sunt tamen qui hæc ad discordiam ipsorum Principum retulere, tan-

quam quisque gnarus, quanta aliorum ambitione & invidia Imperium a popularibus admitteretur. Pontifex ne quem Regum offenderet, partium studia declinavit, dominante cumprimis per Italiam Manfredi Friderici Imperatoris filio ex concubina genito, a quo Neapolis capta, & Sicilia subacta: Conradi Regis filii tanquam ex rerum natura expuncti; nulla nec regni, nec hæreditatis paternæ provisio.

Richardus interim hoc anno in Germania substitit: nec aliud memorabile ab eo gestum, quam quod per urbes ad Rhenum & Mosam magno nobilium comitatu circumvectus, Regem se majori profusione pecuniæ, quam auctoritate regia ostentavit; eo calamitosus per Germaniam status, confusus judiciorum ordo, nulla imperandi parendique provisio, libera tumultuantium bella, dum singuli vel in suarum rerum defensionem, aut alienarum direptiones intenti arma rapiebant. Ac nullibi scædus tumultuantium per biennium, quam inter Colonienfes, plebem in patricios, patriciis in plebem concitatis; habuitque Conradus Archiepiscopus satis quod domi persanaret, qui totius Imperii vulnus in se trahebat curandum.

Tumultu
Colonie
plebem in
ter & patricios.

Cranzius
l. 8. Metrop.
6. 23.

Ottocarus
R. Bohemiz
Bavariam
Austriamque
invasit.
Stere in
Chron.
Augusti.

Moriuntur
Gerardus
Bremenfis,
& Otto
Naltherienfis
Antistites
Simonis
Ep. Pad.
fratres.

Annus Christi 1259.

Alexandri IV. Pont. 5. Richardi & Alphonfi Reg. 3.
Simonis Ep. Pad. 13.

Richardus
R. Angliam
repetit, re-
lictâ Imperii
admini-
stratione
penes Ar-
chiep. Col.
Auctor ano-
nymus apud
Brev. ver.
lib. 16.
Annal.
Trevir.

Richardus demum Rex, cum biennium in Germania oberrasset, perlustroando civitates, postremumque Basileam venisset, atque istic ut in ceteris urbibus ærarium exhaustum reperisset; abjecta Germaniæ cura, trans mare, unde venerat, contemptus a Germanis in Angliam remigravit, relicto Vicarii munere in administranda Republ. penes Conradum Coloniensem Archiepiscopum; cui in mandatis simul datum, ut Episcoporum electiones moderare-

tur, eisque regalia suo nomine imperitiret, quemadmodum id auctor vetus chronici Sclavici scribit; quem tamen in eo corrigas, quod regalium donationes investituram appelleret, jam diu e Germania proscripam. Adjuncti Conrado Archiepiscopo Philippus Falckensteinus, & Philippus Hohenfeldius; alterique horum Weteravia, alteri Imperialium urbium præfectura commissa. Tam exilis tum majestas Imperii, in quo nec vicarios Duces, nec

Auctor
tus Civitatis
Sclavici

Predicatur
Gerardo,
fore ipsam
Præpositum
& Episcopum.

Mar-

Marchiones, nec Comites, aliosque provinciarum præfectos, ritu antiquorum Cæsarum ac Regum, appellare ausus; quod jam omnes illi ex temporariis ministris hæreditarios se dominos ferrent. Ac recte Crantzius de Saxonia nostra, Dux Saxonie post Henricum Leonem magnum retinuit titulum, sed tenuem ditionem; quando exinde ad Duces Brunswicenses & Lunenburgenses ceterosque Marchiones omnis provinciarum possessio transit. Ne quid hic memorem de Archiepiscopis & Episcopis, penes quos idem Principatus erat, uno quidem omnes pares, quod in regalibus accipiendis Cæsarem ac Regem agnoscerent; sed eo semper Episcoporum causa potior, quod a Carolo M. ac ceteris Cæsaribus Regibusque suas dioceses hæreditaria ac perpetua possessione in Successores transmittendas obtinuerint.

Crantzius
l. 8. Metrop.
6. 2.

Ottocarus
R. Bohemie
Bavaria
Austriam
invasit.
Sero in
Chron.
August.

Igitur hoc dejecto statu, ut cetera perturbata diximus, Ottocarus Rex Bohemie juventutis audacia præceps, anno superiori Bavariam invasit (ex qua tamen cum clade rejectus ab Henrico Bavariae Duce) præterque Austriam attractam multas urbes, magno Germanie contemptu, regno suo adjecit. Tartari Poloniam extremum vastarunt, multis hominum millibus in captivitate abductis.

Morianus
Gerardus
Bremenensis
& Otto Monasteriensis
Antistites
Simonis
Ep. Paderbornensis
fratres.

Amisit hoc anno Simon Episcopus noster duos præclaros familie suæ Episcopos, Gerhardum patrum, Bremenensem Archiepiscopum, & Ottonem fratrem, Monasteriensis Episcopum. Ac Gerhardum quidem hoc anno excessisse e vita, tradit auctor Chronici Slavici & historia Bremenensium Archiepiscoporum. Nam ex quo Gerhardus hic cognomento victoriosus Gerardo seniori Archiepiscopo Bremensi, anno Christi MCLXIX aut XXI Francofurti in comitiis extincto, successerat, per annos xxxix Bremenensem Archiepiscopatum gessit, & ad hunc, in quo versatur, annum vitam produxit; eoque Simon Episcopus noster se Tutorem Bremenensis Ecclesie scribere potuit. Memorat de eo auctor Chronici Slavici, dum adhuc Canonicum Paderbornensem ageret, occurrisse ei hominem inculto habitu, vultuque nec turbido nec lato, dixisse: observa hunc diem Ger-

Prædicatur
Gerardo,
fore ipsum
Præpositum
& Episcopum.

harde, anno enim evoluto eris Paderbornensis Præpositus, & cum munus adieris, pendes mihi duas marcas. Res, ut prædixerat, evenit. Rediit hic de novo ad Gerhardum, edixitque, anno evoluto, & hoc, quem designo, die, eligeris Archiepiscopus Bremensis, & postquam in folio collocatus fueris, dabis mihi quinque marcas, prorsus ut prædixerat factum est. Rediit tertium hic vates, duas, inquit, res tibi, uti evenere, prædixi: nunc tertiam tibi pandam sine remuneratione. Quinquaginta scilicet annos vives Archiepiscopus, iis expletis, nulla tibi vitæ dies supererit. Sed hoc vaticinio mendax ille demum compertus; vixit enim in Archiepiscopatu suo Gerhardus annos xxxviii, & tricesimo tandem nono anno, festo Pantaleonis die abiit e vita.

Ottonem quoque Episcopum Monasteriensis hoc anno excessisse e vita mortalium, tradunt facti & chronica Monasteriensium Episcoporum, unde hic versus adnotati ad ejus obitum.

*Otto bis senis huic sedi præfuit annis,
Vebta cum rebus est nostris emptis
diebus,*

Quæ annorum ratio convenit cum Alberto Stadenfi, qui eum anno MCXLVII electum tradit: aut nostræ etiam opinionationi, qui sequenti anno eodemque quo Simonem Episcopatum adiisse diximus; quemadmodum inchoati anni, & medii, quo defunguntur, sæpe pro integris numerantur a scriptoribus. Præsul certe Otto, qui integra laude Episcopatum gessit; nec in alio reprehensus, quam quod liberalitate effusior sæpe visus; Simoni Episcopo nostro per omnem vitam fraterno amore & auxilio conjunctissimus fuit, ad nobilium & prædonum insolentiam refrænamdam. Successorem nactus Wilhelmum ejus nominis II ex Holtiorum nobilium familia, ex qua jam ante Monasteriensium Episcopum Ludolphus, & Wilhelmus postea Colonienfium Archiepiscopus delectus. Hanc plerique in diecesi Osnabrugensi collocant; quamvis non nemo sedem horum nobilium de Holte trans Luppium prope Dinsladium Clivie Transrhenanæ & Westphalie Oppidum monstret, qui genere olim, opibus, & potentia clari Vestam Recklinghusanam possederunt.

*Teschema-
kerus.*

Sustu-

Obitus Arnoldi Archiep. Trev. *Broverus lib. 16. Ann. Trev.* Sustulit præterea hic annus Arnoldum Trevirensē Archiepiscopum, virum ea tempestate egregium. Et cum a morte ejus alii Arnoldum Sleidanum, alii Bolandinum deligerent, Pontifex

tertium, quod uterque vitio creatus esset, Henricum Effingium folio imponit, virum genere & sapientia egregium.

Annus Christi 1260.

Alexandri IV. Pont. 6. Richardi & Alphonfi Reg. 4.
Simonis Ep. Pad. 14.

Brover. l. 16. Annal. Serravini in Mogunt. Trithemius. Defuncto Gerardo Archiep. Mogunt. succedit Wernerus.

Confecuta altero mox anno, qui Christi MccLX succedit, mors Gerardi Moguntini Archiepiscopi; eique subrogatus Wernerus Metropolitanus noster, ex familia Comitum Falckensteiniū, nepos ex fratre Siffredi Archiepiscopi, majoris Ecclesie Præpositus, vir, ut Trithemius scribit, *excellens ingenio & prudentia, qui Ecclesiam suam optime per 24 annos administravit.* Is cum statim ab electione Romam proficisceretur ad salutandum Pontificem, & pallii decus impetrandum, comitem itineris aliquamdiu ultro sibi oblatum habuit Rudolphum Habsburgensem Comitem, quem postea Germania gloriosissimum Imperatorem sortita est. Jam tum Rudolphum ex religione & virtute cognitum designabat Wernerus, quem ad Imperii coronam eveheret. Tradit Siffridus presbyter per id tempus quatuor Metropolitanos Moguntinum Trevirensē, Bremensē, & Magdeburgensem ab Alexandro IV Pontifice Romæ consecratos esse Episcopos.

Statuta Ecclesie Colon. Tom. XI. concil. Paris. recent. edit. Synodus Colonien. sis, & quæ in ea sancta.

At Conradus Coloniensis Archiepiscopus, postquam ab Alexandro Pontifice de lustranda dicecesi sua, & colapsis in Clero moribus emendandis monitus esset, celebrem hoc anno, 4 Idus Martii provincialium suorum Episcoporum synodum magno Westphaliæ bono habuit; in qua cum multa salubriter XIV legibus sancita sunt; tum Clericis gravibus pœnis detractæ concubinæ, interdicitæque negotiatio: vetitum ne quis in Clerum recipiatur, nisi literis & scientia apprime instructus; præscripta tonsura & decorus Canonici habitus. Interque alia sancitum, ut in omnibus Canonice Collegiis repararentur Dormitoria & domicilia, ad quæ Canonici ad communem somnum capiendum & chorum frequentandum ex prisco more convenirent, post decantatas vero matutinas laudes omnes

a Decano deducerentur ad prælectionem sacram audiendam, ritusque Ecclesie perdiscendos; quemadmodum ordo sacrorum, & cura divini numinis quotidie peragendi, ceteraque præscribuntur; Præposito vero ea, quæ extra Ecclesiam aguntur, bonorum videlicet & redituum procuratio, ex quibus Clerici vivant, & possessionum defensio committitur. Pistrinum etiam publicum esse voluit synodus, ex quo panes quotidie distribuerentur Clericis, non frumentum; & quæ hujusmodi ad disciplinam Cleri formandam requiri poterant, ea in synodo sapientissime ordinata sunt. Quam ob rem acta hujus synodita censuere digna Parisienses, quæ inter conciliorum decreta referrent. Adeo per id tempus non tota communis vita dissoluta fuit. Sensim hæc prolapsio facta, dum primum socialis in claustris habitatio, deinde communis mensa, postremum nocturna illa congregatio solveretur. Ex quo Canonicorum, priusquam cooptantur, mos etiamnum apud nos obtinet, quo per certos dies intra vetus claustrum pernoctare, & primi matutinum psalmorum Chorum frequentare jubentur. In eadem Coloniensi synodo Conradus Archiepiscopus XXVIII salubria statuta edidit, secundum quæ Monachos D. Benedicti intra suam dicecesin vitam conformare voluit.

Sub id tempus Simon Episcopus noster jam bona amicitia conjunctus cum Conrado Archiepiscopo Coloniensi, magnopere probavit, quæ in Coloniensi synodo acta erant, connixus cum ceteris Westphaliæ Episcopis prolapsos inter belli turbas mores instaurare; commodumque Simonem inviserat Gerhardus frater, Præpositus Bremensis Ecclesie, vir judicio Bremensium Canonicorum mitra dignus; quocum & alia pertractavit, quæ ad politicam dicecesis gubernationem pacemque

Simon Ep. Warburgensis facultatem munitur, endi urbem mureque incingendi.

Simon Ep.
Warburgensis
dat facultatem
muniendi urbem
muroque
incingendi.

quæ posebantur. Inde Calend. Junii celebrem conventum Præsulum, ac nobilium, Ministerialiumque suæ diocesis habuit Warburgi; in quo consulibus ac civibus potestatem fecit muniendi urbem, includendique novam partem urbis, quæ superiori in descensu montis subiecta est, & ad dimolam fluvium porrigitur; idque se ob fidam hæctenus operam ac merita civium indulgere profiteretur. Ab eo dehinc tempore vetus & nova civitas in unum Reipublicæ corpus, unumque munimentum coaluit, magnamque semper diocesis præsidium in ea fuit adversus finitimorum Hassorum aliorumque hostium incursus, ex quo a Dedicone Comite olim urbs illa cum castello e comitatu Warburgensi Meinwerco Episcopo donata cessit, Literæ Simonis Episcopi sic habent.

Simon Dei gratia Paderbornensis Episcopus universis presentia visuris in perpetuum salutem in eo, qui est omnium vera salus. Ut factarum rerum memoria perpetuo perseveret, expedit actus nostros temporales per scripturas authenticas æternari. Hinc est quod nos novum Oppidum Wartbergh, per quod Ecclesia nostra Paderbornensis in omnibus suis necessitatibus est suffulta, cupientes in omnibus specialiter promoveri, Consulibus & universitati ejusdem Oppidi, Capituli nostri Paderbornensis, Ministerialium & universitatis ejusdem Ecclesiæ nostræ communiti accedente convenientia & consensu, ex dilectione & gratia speciali duximus indulgendum, ut oppidum suum muro necessario inter se & oppidi vicinum & sibi contiguum & munitionibus circumquaque necessariis muniant & circumdent. Et ut hæc nostra ordinatio & gratia sibi facta a nobis & nostris successoribus & ab Ecclesia nostra perpetualiter firma & inviolabilis observetur, præsens scriptum sigillo nostro, & Ecclesiæ Paderbornensis, Hermannii Nobilis de Osede, nomine omnium Castellatorum in Wartbergh, Bertholdi, Werneri, & Hermannii Dominorum de Brakelo, civitatis Paderbornensis & Oppidanorum in Wartbergh sigillorum munimine jussimus & fecimus roborari coram testibus subnotatis. Gerharδο Præposito Bremensi, & Widedikindo de Osede Canonico Paderbornensi, Adolpho Comite de Waldeck, Her-

manno de Osede, Hermannio de Holtbusen, Nobilibus Bertholdo & Wernero de Brakelo, Conrado de Ettelen, Conrado de Reckelingshusen, Henrico dicto Pankoken & Helia nato ejus, Theodorico de Mederike, Johanne de Offerbusen, & Castellanis nostris Friderico de Istorp, Conrado & Alberto fratribus de Welde, Gotscalko de Welde, Conrado & Volperto fratribus de Eysen, Denbardo de Norderde, Gerharδο & Gotscalko fratribus de Dinckelenbergh, Conrado, Gerharδο, & Helmico fratribus & Scultetis, Johanne de Nedere, Ludolfo de Humbrannen Militibus, Hermannio Marscalco, Joanne de Vellede, Bertramo & Frederico, Theodorico, & Theodorico de Norderde, Berharδο & Helmico fratribus Schulteti nati, Conrado Lufcho, & Conrado de Ettelen. Famulis Conrado de Sindessen, Regene Budone conducto Bassen, Henrico de Hoegeden, Johanne de Oiften, Ernesto & Henrico de Grimmel-sen Militibus, Adolpho de Binelsdorp, Gerharδο, Alexandro, & Conrado de Nedere, Joanne & Alberto fratribus de Nedere, Amelungo & Gotscalko fratribus de Nedere, Volperto de Rosbecke, Conrado de Offendorp, Frederico de Dasbergh, Johanne de Hoeweden, & sororio ejus Hermannio Ruffo, Henrico & Conrado fratribus de Rotworsen famulis, & civibus prædicti Oppidi. Proconsulibus Alberto & Siffrido. Monetariis & consulibus pro tempore Hermannio de Dalben, Conrado de Wickelen, Wernero Schulteto, Conrado dicto Raat, Hermannio de Amelunxen, Conrado de Papenbeim, Johanne de Natzung, Conrado Brumardi nato Henrico Sartore, Alberto dicto Lethe, Arnolde de Helmerdesbusen, Eckardo Ernberti nato, Hermannio de Heindessen, & universitate Oppidorum in Wartbergh, cum aliis quam pluribus. Nos enim omnes supra scripti vel Ministeriales Vasalli & universitas Ecclesiæ Paderbornensis, qui sigilla nostra non apposuimus, vel sigilla propria non habemus, sigillis appensis contenti sumus, & omnia supra dicta dicimus ita esse vera. Actum & datum Wartbergh anno millesimo ducentesimo sexagesimo in Calend. Junii Pontificatus nostri anno XIV.

Referunt ad hunc annum verissimiliter mortem Brunonis Osnabrugensis Episcopi Isenburgici Comitis, viri integer-

Obitus Brunonis Ep. Osnabrug.

K

*Erman, in
chron.
Osnaburg.
Crantz. L. 7
Metrop.
c. 43.*

tegerrimi, & praelare de sua Ecclesia meriti; nihilque ad famam nominis, & virtutum decora in eo, nec in ceteris duobus Episcopis desideratum fuit, nisi quod disparem indole fratrem fortiti Fridericum, interfectorem D. Engelberti; jam multo senio confectus, qui in hos annos vitam produxit. Subrogatus Brunoni Widekindus e Comi-

tum Waldecensium familia. Nihil his temporibus frequentius per Saxoniam, quam ubique in Episcoporum thronis conspicere Comitum filios, generis & virtutum claritudine eminentes, quorum auctoritate & familiarum potentia diceceses servabantur defensa adversus nobilium & prædonum spolia.

Annus Christi 1261.

Alexandri IV. Pont. 7. Richardi & Alphonfi Reg. 5.
Simonis Ep. Pad. 15.

*Siffridus
Presby.
Serrarius
in Mogunt.
histo. &
Wernero.*

Nam cum per interregnum, quo alter Regum in Hispania, alter in Anglia versabatur, nullo certo rectore Imperium gubernaretur, omnia liberius factionibus, & depraedationibus ac turbis miscebantur. Auctor interim est Siffridus Presbyter, hoc anno a Wernero Moguntino Archiepiscopo concilium Episcoporum jussu Alexandri Pontificis celebratum, quod & ab aliis Archiepiscopis imperatum memorat, ob Tartarorum incurSIONES, aliæque Ecclesiæ pericula; mandatumque a Pontifice, ut ad signum crucis præcones sacros convocarent Christianos, publicisque precibus ac sacrificiis præverterent iram Numinis. Quare facile mihi persuaserim Simonem cum ceteris ejus Metropolis provincialibus Episcopis ad hanc synodum convenisse, quam Serrarius extare scribit.

purpuratorum deligitur. Is ille Urbanus Pontifex, qui festum Corporis Christi, divino in hoc sacramentum amore ac spiritu afflatus instituit.

Conjungit hic annus mortem Conradi Coloniensis Archiepiscopi, a quo Simonem Episcopum biennii custodia inclusum diximus. Praesul fuit, qui magnis animis magna opera pro Archiepiscopatu suo; vicarioque Regis munere pro Imperio gessit: uti hæc multis annales Coloniensium extollunt. Quanquam dum inferiores hæc provincias regeret, dominatu sæpe supra antistitis sacri modestiam se efferre visus sit: gesto in 24 annum Archiepiscopatu, Successorem habuit Engelbertum eo nomine II Falkenbergi Comitem, D. Gereonis Præpositum.

*Mort. Con.
radi Arch.
ep. Colon.*

*Moritur
Alexander
Pontifex
cui Successor
dicitur Urbanus
IV.
Nangius
Odoric. in
histo.
Eccles.*

At non diu superstes Alexander Pontifex, postquam has saluberrimas curas sumpserat; excessit enim hoc anno VIII Calend. Junii. In cujus locum sublectus Urbanus IV, gente Burgundus; seu ut alii Gallus Fricassinus. Is licet humili loco natus; postquam tamen ob ingenii doctrinæque præstantiam, in omni cleri gradu inclaruerat, primum Episcopus Virdunensis, post Hierosolymitanus Patriarcha factus. Quo ex munere cum Viterbium accesserat, punctum causæ acturus, diffidentibus Cardinalibus in electione novi Pontificis, ipse extra numerum

Tertium funus Widekindi de Hoja Mindensium Episcopi accessit. Multis ille possessionibus locupletavit Ecclesiam suam; magnaque constantia propugnavit adversus hostes. Nam & ducem Lunenburgensem, Comitemque Wunstorpium auxiliariis Mindensium civium copiis superavit: & Comitem Ebersteinium, qui cum Hamburgensibus conspiraverat, armis domuit; ut tum in sago non minus, quam in toga Episcopali salus posita erat. Episcopatum excepit Cono, quem alii e familia Diepholtiorum Comitem, alii e Dynastiarum Weggiorum producant.

*Er. Wide
kindi de
Hoja Ep.
Mindens.*

*Aubr
Addit. ad
Lamb.
S. h. h.
Siffridus
Presby.
Crantz. lib. 2. Sax.
c. 27.
Infelici
prelio Al-
bertus
Brunswi-
censis cum
Landgra-
vio Thu-
ringia con-
gruatur.*

Annus Christi 1262.

Urbani IV. Pont. 1. Richardi & Alphonfi Reg. 6.
Simonis Ep. Pad. 16.

Trahebatur adhuc interregnum, magna Germaniæ perturbatione. Urbanus Pontifex ab utroque Rege sollicitatus pro augustali dignitate, audita

utri-

Pontifex
pro neutro
Rege deci-
dit, & Con-
radinum
aligi vetat.

utriusque Regis causa, nihil decidit; ac ne alterutrum offenderet, utrique Cæsaris titulum detulit. Interim dum Germania Principes contrariis inter se studiis pugnant, fuere qui Conradinum Conradi Regis filium postulandum suaderent. Quo comperto, Urbanus Pontifex haud secus, quam Alexander fecerat, scriptis ad Moguntinum, Coloniensem & Trevirensis Archiepiscopos literis, interminataque anathematis poena mandat, ne Conradinum ad Imperium evehant. Tam exosa invisaque stirps illa erat, ob diras majorum vexationes, quibus tot annis Romanam sedem afflixerant.

Interim Argentorati, Treviri, Coloniae civiles turbæ bellaque adversus Episcopos suos: alibi nobilium conspirationes; quibus malis expers non fuit Simon Episcopus. Nam Albertus de Stormede, inquietus per Westphaliam dynasta, & quæ illi hærebat factio nobilium, rursus vexare Episcopum nostrum ac diocesin cepit. Ob hujus viri tyrannidem, ut monumenta nostra loquuntur, coactus Simon alia Ecclesiæ suæ bona oppignorare, alia dividere, militemque scribere ad insolentiam adversariorum reprimendam, quod hæc Simonis literæ docent.

Simon Dei gratia Paderbornensis Episcopus, & Capitulum ejusdem Ecclesiæ omnibus præsens scriptum visuris in perpetuum, salutem in eo, qui est omnium vera salus. Cum labilis sit memoria hominum super terram, ad confirmationem ipsius literæ sunt inventæ, ut quod ea mortali hominum desicit, per scripturas authenticas æternaliter æternetur. Hinc est quod notum esse volumus, tam præsentibus quam futuris, quod medietatem decimæ in majori Darsburg, & aream superiorem in eadem villa Monasterio in Hersvith Cister. Ord. & nostræ diocesis pro centum marcis legalium denariorum numeratæ pecuniæ & solutæ ob evidentem necessitatem Ecclesiæ nostræ, quæ nobis per tyrannidem Alberti militis de Stormede, & aliorum emulorum Ecclesiæ nostræ imminabat, emptionis titulo præcedente & dominio ejusdem decimæ cum omnibus pertinentiis suis ad jus & proprietatem ejusdem Monasterii integraliter translato tradidimus & assignavimus ex omnium consilio & consensu perpetuo possidendam. Ad cujus facti nostri perpetuam evidentiam & munimen præsens scriptum sigillis nostris fecimus communi. Datum Paderborn. anno Domini Mccclx Id. IV Nonas Junii.

Ursberg.
sup. Annal.
les Trevir.
Chron.
Colon.
Albertus
de Storme-
de Diocesi
in Paderb.
infestat.

Annus Christi 1263.

Urbani IV. Pont. 2. Richardi & Alphonfi Reg. 7.

Simonis Ep. Pad. 17.

Mox longe gravius bellum exarsit in Saxonia, inter Albertum Thuringiæ & Henricam Hassiæ Landgravium. Hassus quod validioribus armis a Thuringo opprimeretur, confugit ad Albertum Brunswicensis Ducem, cujus sorore genitus erat; eoque Brunswicensis promptior ad ferendam opem consanguineo suo, cum ingenti exercitu Thuringiam ingressus, Saxoniam imperio tributariam fecit. His exacerbatus Thuringus Theodoricum Marchionem Misniæ implorat, junctisque armis Brunswicensis aggressi atrocissimo prælio superant. Pugnatum in pervigilio Apostolorum Simonis & Judæ prope Wetin a solis ortu ad horam diei nonam. Vulneratus, captusque magnus Saxoniam bellator Albertus Dux Brunswicensis, quocum in captivitatem venire Zuerinensis, Ebersteinus Ha-

naltius, alique complures Comites, ac nobiles. Dux per annum in vinculis hæsit, non prius solutus, quam octo marcarum millia, octoque munitiones Thuringo daret. Utrumne Simon Episcopus noster, quem Brunswicensis confederatum diximus, in belli societatem venerit incompetum habeo.

Ceterum Simon Episcopus, quantumvis armatis controversiis cum nobilitate Coloniensi in propugnanda diocesi distringeretur, non tamen omisit annuos synodos ad Cleri disciplinam multo impensus formandam; interque alia convocatis Archidiaconis suæ diocesis, quos præcipuos sacrorum ministros habebat, oculosque Episcopalis muneris, veterem illis atque amplam sane jurisdictionem, quam obtendebant hisce literis comprobavit.

Simon Ep.
amplam
Archidia-
conorum
facultatem
comprobat

K 2

Si.

Simon Dei gratia Episcopus Paderbornensis, Henricus Præpositus in præpositura, & in Huxaria sedium Archidiaconus, R. Decanus Archidiaconus in Detmele, Præpositus Volradus Archidiaconus sedis in Harbusen, E. Archidiaconus Hervordensis, Magister Johannes Decanus Hilden. Archidiaconus sedis in Stenbem, Mauritius Cantor Paderbornensis Archidiaconus sedis in Wartberg, W. Thesaurarius Archidiaconus in Lemego, H. de Suninghusen Præpositi Apostolorum Petri & Andreae, & Camerarii Paderbornensis & in Archidiaconatibus ad dictam Præposituram & Cameram pertinentibus vices gerens, universis Plebanis Ecclesiarum rectoribus & Presbiteris Paderbornensis diocesis utriusque vitæ salutem. Noverint universi præsens scriptum visuri, quod a tempore, cujus non extat memoria, & secundum canonicas sanctiones has habuit Ecclesia nostra consuetudines, quas adhuc observamus, quod Plebani & Presbiteri in alicujus Archidiaconatu constituti coram Archidiacono loci sunt conveniendi; & quod Archidiaconi, si volunt, ipsos possunt ad suam præsentiam in Ecclesiam Paderbornensem citare, & super excessibus suis, si sint enormes, ab officio suspendere, interdicare & ex-

communicare. Idem etiam Plebani & presbiteri sententias ab Archidiacono personaliter, sive litteratorie, vel per nuntium suum, cui vices suas commiserit, latis modis omnibus exsequantur. Has auctoritates & jurisdictiones ab antecessoribus nostris, & hæcenus a nobis observatas, a Successoribus nostris cupientes observari, quia sic ad nos sunt devolutæ, quod nullatenus immutare volumus, vel audemus, Auctoritate venerabilis Patris & Domini nostri Paderbornensis Episcopi, cujus vices nos Archidiaconi gerimus, & propria, præcipimus sub vera obedientia dictas auctoritates & jurisdictiones inviolabiliter ab omnibus observari. Nos etiam Episcopus jus & consuetudinem Archidiaconorum nostrorum approbantes omnes Plebanos, sive Ecclesiarum rectores, & alios Clericos nobis ad obedientiam restrictos jure prædictorum Archidiaconorum nostrorum, qui derogare præsumpserint in præmissis, auctoritate præsentium ab officio decernimus esse suspensos. Datum Paderbornæ. Anno Domini millesimo ducentesimo, sexagesimo tertio. Idus Martii.

(L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.) (L.S.)
(L.S.) (L.S.) (L.S.)

Annus Christi 1264.

Urbani IV. Pont. 3. Richardi & Alphonfi Reg. 8.
Simonis Ep. Pad. 18.

Civium Colon, contra Archiep. suum rebellio, Trithem. in chron. Hirsau, Chr. Colon.

Anno dehinc proximo resuscitata gravis rebellio civium Colonienfium adversus Engelbertum Archiepiscopum suum. Nam postquam is Roma redierat cum minacibus Pontificis literis, Civis sprete Pontificis auctoritate, primo Theodoricum Archiepiscopi fratrem ex hospitio in custodiam abripiunt; postmodum impetu facto in palatium ipsum Archiepiscopum captivum trahunt ad portam Rhenanam, multisque contumeliis & injuriis per furorem plebis tractatum conjiciunt in carcerem. Quæ postquam vulgata in publicum, advolavit Henricus Leodiensis Episcopus, ejusque frater Otto Gelrie Comes, Engelbertus Marcanus Comes, omnisque Metropolis, ac Ducatus Westphaliæ nobilitas ad liberandum Archiepiscopum suum. Horum armato adventu cives ad certa concordie pacta, & multa 400 marcarum deducti, Archiepiscopum dimisere liberum. Hæ domesti-

cæ Colonienfium turbæ, quibus per omnem vitam exagitatus Archiepiscopus, quietum fecere Simonem Episcopum, ne Colonienfium procerum injuriis premeretur.

Evocatus subinde Simon Episcopus noster ad conventum procerum Westphaliæ, quo inter Ottonem & Ludovicum Comites Ravensbergenfes, Simonis consanguineos, & Ludolphum ac Bernardum milites de Gesmele in hunc modum est transactum.

Otto Comes in Ravensberg omnibus in perpetuum. Ne modernorum pacta legitima ulla vetustatis posteritate valeant calumniari, expedit, ut quæ rite geruntur literarum testimonio roborentur. Noverint itaque tam posteri quam præsentis, quod hæc est forma compositionis inter Ludolphum & Bernardum fratres dictos de Gesmele milites, & amicos eorum consummata hinc inde ex una parte

Compositio quam facta inter Comites Ravensberg, & Nobiles de Gesmele

parte, & nos & Ludovicum fratrem nostrum, & heredes nostros, nec non amicos nostros hinc inde ex altera. Dominus Ludolphus de Gesnele, & Dominus Bernbardus frater ipsius super rancore, qui vertebatur inter nos & ipsos, in hunc modum nobiscum composuerunt, quod nobis cum centum viris, quinquaginta armatis & dextariis phaleratis uita quae, qui vulgariiter Mase vocantur ad Albiam cum tribus septimanis ante nostram expeditionem non requisiti fuerint, tribus vicibus obsequentur, prima vice cum quinquaginta, secunda vice cum totidem, nec non tertia vice modo praemisso jure militari. Item si alicujus guerrae necessitas nos urget, nos & heredes nostros, prout melius poterunt, adjuvabunt. Item nullis nobis malignari volentibus seruiant, Ecclesia sua, & consanguineis eorum duntaxat exceptis. Item decem marcarum redditus nobis erogabunt, & illos a nobis aut nostris hereditibus tenebunt jure feudali. Item decimam in Weringthorpe & Utmeringthorpe Ecclesiae Osnabrugensi resignabunt, & operam efficacem, ut nobis concedatur, adhibebunt. Similiter ut uni ministerialium in dicta Ecclesia, cui praemissam decimam habere voluerimus, confirmetur, omni occasione postposita praestabunt. Item ut omnia praemissa ad effectum perducantur, & inviolabiliter observentur a parte jam saepe dictorum militum Ludolfi & Bernardi viginti quatuor milites fide militari data promiserunt, ut si in omnibus promissis aliquis defectus acciderit, quod illi, qui sunt in diocesi Monasteriensi civitatem Monasteriensem intrabunt, & alii qui sunt de diocesi Osnabrugensi civitatem Osnabrugensem inde non exiuri, donec omnia promissa fuerint adimpleta. Horum nomina sunt haec Hermannus de Langen, Henricus de Monasterio, Rolandus de Ugtorpe, Bernbardus de Gesnele, Bernbardus de Beveren, Harbertus de Asthorpe, Fridericus Vos, Johannes de Tringlade, Herbordus de Spredocae, Nicolaus Hovet, Fridericus Vegesac, Hermannus de Davernberg, Johannes & Hermannus fratres de Meravelde, Jacobus Bitter, Lutbertus de Lange, Wescelus de Lembeke, Conradus Gans, Wescelus de Evertnem, Engelbertus de Westerrothe, Nicolaus de Beveren, Rembertus de Stochem, Otto Friso milites. Item nulla mors poterit haec

cancellare, quin praenominati fratres Ludolfus & Bernbardus & eorum fidejussores compositionem praemissam tam nobis quam hereditibus nostris debeant adimplere. Item hujus compositionis testes sunt venerabilis vir Dominus Simon Episcopus Paderbornensis, Dominus Widekindus Praepositus major Monasteriensis, Praepositus Hermannus de Lippia, nobilis de Lippia junior, Ludolfus de Dasle, Hugo, Ursus, Herbordus Vos, Johannes de Busche, Henricus Vincke, Gosscalcus Wener, Alradus Pallidus, Rembertus de Busche, Ludovicus Hake, & alii quam plures. Item ut in facto tam legitimo nulla imposte-rum possit intervenire calumnia, praesentem paginam fecimus conscribi & sigillorum Domini Paderbornensis, & Domini Lippiensis junioris, nec non Domini Praepositi jam dicti, & Domini Hermannus de Lange munimine & nostro roborari. Datum Monasterii anno Domini 1264. 3. Calend. Julii.

(L.S.) (L.S.)

Superest quoque hujus anni rescriptum, quo Canonici Collegii S. Pauli, quod intra Corbeiam & Huxtariam situm erat. Abbates quidem Corbeienses suos fundatores agnoscunt, de cetero, cum diocesis Paderbornensis sint, non ad aliud Abbati obstrictos teneri, quam ut certis per annum festis diebus Corbeiensium supplicationes deducant, id ita habet.

Ad quid
Canonici
Huxari-
ens sc Abb-
ti Corbei-
si obstri-
ctos agno-
scant.

Nos Hermannus Dei gratia Praepositus, Henricus Decanus, ac totum Capitulum novae Ecclesiae apud Corbeiam Paderbornensis diocesis protestamur & recognoscimus per praesentes, quod cum Abbates Corbeienses, qui fuerunt pro tempore, jam praedictam Ecclesiam nostram a prima fundatione construxerint, & de bonis ipsius Monasterii Corbeiensis ad servandum ibidem sub debita gubernatione Praepositi & Decani Canonicorum Collegium sufficienter dotaverint, & in hujus rei recognitionem non immerito nos ac nostri Successores Abbati Corbeiensi, qui pro tempore fuerit, tanquam nostro patrono temporali, in cuius ordinationi Praepositura Ecclesiae nostrae semper consistit, & ipsi Corbeiensi Monasterio, salvo nobis jure liberae electionis Canonicorum nostrorum, quod semper habuimus, ad honorem ac reverentiam specialem perpetuo teneamus, in qua-

Composita
quedam
facta sunt
Compositio
veniens
& Nobiles
de Gesnele

us
Sta
ant
um-
ur.
re-
tio-
ra-
ni-
ma

quarundem solemnitate processionibus vespertinis ac missalibus ab antiquo servatis, nominatim inferius exprimendis, tenemur eosdem specialiter honorare. Nobis autem, ut nostris Successoribus, neque Abbas, neque alii Prælati seu officiiatui Monasterii Corbeiensis ad jura aliqua tenebuntur, nisi tantum ad quarundem solemnitatum servitia, cum ad ipsos processionem fecerimus, ita tamen si infra refectorium cum ipsorum confratribus, quando eis hæc in refectorio ministrantur, voluerimus acceptare. Processiones itaque vespertinæ, quas nisi necessarium impedimentum obtiterit, observare, ac facere tenemur, ad Monasterium Corbeienſe sunt istæ in S. die Paschæ ad Vesperas, in Vigil. Inventionis S. Stephani, In Vigil. dedicationis Monasterii Corbeien, in die natiuitatis Domini ad Vesperas. Processiones vero missales observabimus illis quinque diebus, qui immediate prædictas Vigiliis aut vespertas consequuntur. Item processiones rogationum. Item in die Ascensionis ad Missam. Item in secunda feria Pentecostes. Item in festo B. Justini, quod est ad vincula Petri. Item in assumptione B. Virginis gloriosæ. Item in fe-

sto omnium Sanctissimorum. Item in purificatione B. Mariæ Virginis. Item in die palmarum. Item ad Monasterium in Rothen, in inventione S. Crucis, & in festo B. Mariæ Magdalene processionibus more solito faciemus. Ad habendam itaque firmiorem hujus rei memoriam & servandum hæc omnia prænotata & nunquam ab hujusmodi recidendum, Nos Præpositus, Decanus, & Capitulum supradicti has præsentis literas ad cautelam, & perpetuam firmitatem decrevimus roborandas. Datum Anno MCCLXIV. 3. Idus Maji.

Sexto deinde Nonas Octobris ex-
cessit e vita Urbanus IV. Pontifex; ob-
servatumque quo die decumbere cœ-
pit, horribili aspectu cometam illuxisse, qui deinde post tres menses ea nocte, qua sanctissimus Pontifex animam Deo reddidit, repente evanuerit. Nec vanum fuit prodigium multarum calamitatum; consecuta enim mox bella inter Principes & Reges, discordiæ inter cives & Præfules sacrorum, aquarum inundationes, maris tempestates, pestis, multaque passim mortalium mala.

Mortuus
Urbanus
IV. Pont.

Annus Christi 1265.

Clementis IV. Pont. 1. Richardi & Alphonsi Reg. 9.
Simonis Ep. Pad. 19.

Siffrius
presby.
Stere.
Tribem.
Odericus in
hist. Eccles.
Spondanus.
Conventus
Principum
Saxon.
Auctor
addit.
ad Lamb.
Crantz. l. 1.
Saxon. 6. 27.

Interim sub initium anni sequentis, quæ Dei fuit providentia, obtigit Ecclesiæ Clemens IV, nonis Februarii absens in locum Urbani IV subrogatus, natione Gallus Narbonensis, quamquam matre Germana genitus: vir inter ævi illius sapientissimus auctoritate & virtute singulari. Sapientissime quoque Saxoniam nostram Principes, cum & per interregnum omnia dissolvi viderent, & per fatale sidus impendentia mala timerent, convenere Quidlenburgi; Albertus nimirum Thuringiæ Landgravius, Otto Marchio Brandenburgensis, Albertus & Joannes duces Brunswicenses, Marchio Misniæ, Comites Holfatiæ, ceterique primores, consultantes in medium de pace ac concordia conservanda; tanquam præscam Saxonum Rempublicam instauraturi, cum nec Regem certum, nec Cæsarem haberet Imperium. Eo quoque in conventu bellum sacrum adversus paganos in Prussia decretum, sum-

ptumque est ingentibus animis sub vexillo crucis; quanquam ob hiemis lenitatem penetrare non licuerit.

Hoc præterea anno cum per interregnum omnia liberis nobilibus infestationibus miscerentur, urbesque adversus suos dominos rebelles infurgerent, Thymo Corbeiensis Abbas Advocatiam Oppidi Huxtariensis, quam ultro abdicavit Comes de Pymont, transtulit ad Albertum & Joannem Brunswicenses Duces, ad rebelles Oppidi cives retundendos. Quemadmodum & Simon Episcopus noster, ut supra diximus, cum eodem Alberto Duce mutuum defensionis fœdus iniit, quo se magis adversus hostes suæ dicecesis Brunswicensium auxilio firmaret.

Thymo
Corbeiensis
Advocati-
am Oppidi
Huxtariensis
Duce
Brunswicenses.

Tymmo Dei gratia Abbas Corbeiensis, & Henricus eadem gratia Paderbornensis Præpositus, Tutor Ecclesiæ antedictæ. Universis Christi fidei libus tam
pre-

presentibus quam futuris hanc paginam inspecturis salutem a Domino & Domino Dei filio Jesu Christo. Recognoscimus & tenere presentium protestamur, quod ad liberam resignationem Comitis Hermanni de Piromont, suæque conjugis, ac recti fratris sui Comitis Gotscalci bonæ memoriæ, nec non puerorum utriusque ac heredum, illustrioribus Principibus Dominis Ducibus Alberto & Joanni de Brunswig Advocatiam Hoxariensis civitatis infra muros porreximus, eo jure quo præfati Comites de Piromont ab Ecclesia nostra tenuerunt in feudo multis annis, salvo tamen eo, quod nobis nostrisque Successoribus, Abbatibus, Præpositis, & Ecclesiæ nostræ permaneant salva & integra jura nostra, quæ sunt hæc secundum consuetudinem hæctenus observatam. Civis Hoxarienses ad expeditiones nostras, cum indigerimus, tenebuntur; potest & Abbas pro tempore facere petitiones pro subsidio faciendis. Præposito vero super vino, pane, & cerevisia tale jus servabitur, sicut multis temporibus servatum est. Nullus minister, vel de Abbatis familia, aut conventus in civitate Huxariensi obligabitur, nisi prius coram Abbate de eo querimonia deposita fuerit, sicut decet. Insuper Advocatiam in Bodensfelde & Hamelen, quam Hermannus & Ernestus milites de Usler a nobis & a nostra Ecclesia tenuerunt in feudo, porreximus Ducibus memoratis simul cum feudo, quod Bodo Domini Bertoldi filius de Hamborgh a nobis tenere debebat, & nunquam curabat recipere, & si etiam recepisset, propter multiplices suos excessus, quos adversus nostram perpetravit Ecclesiam, ipsum suum feudum culpis suis dignoscitur merito perdidisse. Domini Duces etiam jam præfatum feudum Domino Henrico de Hamborgh nobis astantibus porrexerunt, promittentes in manus nostras, quod nunquam deinceps præfatum feudum dicto Bodoni restituent, vel relinquunt. Præter ista Domini Duces sæpius nominati nos & Ecclesiam nostram tueri debent contra quemlibet, & in suis juribus conservare. Ceterum cum privilegia nostra imperialia perspexerimus cum rescriptis eorundem privilegiorum ad dictos Dominos Duces, nostræ nuncios Ecclesiæ remittimus, secundum quæ rescripta super feudis eorum possit nova forma concipi literarum. De supraabundante autem

gratia adjicimus, si Hoxarienses rebelles extiterint, & in quibus tenentur, non velint Dominis Ducibus obedire, quod ipsis de omnibus castris Ecclesiæ ac munitionibus contra Hoxarienses pro viribus astabimus & muniale auxilium præstabimus bona fide. In prædictorum siquidem omnium firmissimum argumentum, & ad omnem dubietatis scrupulum de cordibus tam futurorum quam presentium penitus amovendum, presentem paginam super his conscriptam sigillorum nostrorum appensione exquisiti de maturo fidelium nostrorum consilio, & ipsorum consensu accedente pariter & conventus assensu duximus roborandam. Hujus itaque rei testes sunt & præsentant aderant venerabilis pater Dominus Theodericus Viconensis Episcopus, Henricus Prior Corbeiensis, Fridericus Præpositus, Borchardus Cellerarius, Henricus Custos, Requinus Magister Caritatum, Bartoldus Capellanus Domini Abbatis, Henricus Decanus novæ Ecclesiæ, Cantor, Plebanus Corbeiensis, Comes Henricus de Sternberg, Comes Ludolphus de Hallermunt, Lotardus de Meinersen, Henricus de Homborg, Gebhardus de Bortfelde, Fridericus de Nemborff, Baldewinus de Grenichen, Henricus de Borestedde, & alii quam plures. Actum & datum Hannoveræ. Anno Domini MCCLXV. in Vigilia Ascensionis Domini ejusdem anni.

Multum patrocini ex his literis quærunt Duces Brunswicensis nostrorum temporum, quo sibi hæreditariam a Tymone Abbate advocatiam Hoxariensis Oppidi afferant; possentque eodem jure Episcopus Paderbornensis sibi hæreditarium Tutoris munus vendicare, eo quod per id tempus bis Tutor Corbeiensium delectus. Sed hæc tum potissimum temporaria fuere munia, perturbulenta interregni tempora, tam Episcopo quam Duci delata ad defensionem ac tutelam; quæ pro arbitrio Abbatis & Cœnobarum, si res posceret, abrogari illis, transferrique in alios poterant. Et quæ unquam lex Cæsaris, aut Regis per Imperium Episcopos & Abbates alligavit ad perpetuum & hæreditarium Tutorem, vel Advocatum? cum tot tabulæ Cæsarium adsint, quibus Abbatibus & Abbatissis libera potestas data eligendi Advocatum.

Imo

Imo quantum non laboratum per id tempus, ut noxium & infestum illud genus advocatorum eliminaretur ex Ecclesiis? & quæ non in hanc rem Pontificum decreta? tantum abest, ut Pontifices hæreditarias esse voluerint advocatias. Quamquam olim cum una religio possideret Germaniam, Advocati cooptati adversus hostes juris sacri, & bonorum sacrorum; post ubi nostro fatali ævo hæresis turbavit Germaniam, urbesque cum Advocatis a vera religione descivere; Advocati qui Episcoporum & Abbatum jura, & religionem adversus rebelles urbes tueri debebant, munus suum convertere in parocinium hæresis, Deo & dominis suis, quorum ministri erant, infidi.

Excedunt e
vivi Wil-
helmus II
Ep. Monast

Eduxit hic annus e vita mortalium duos Westphaliæ Episcopos; primo Wilhelmum ab Holte, eo nomine II Monasteriensium Antistitem, quamquam sine Episcopi consecratione, quam longius ac par fuit, distulisse scribitur. Vir cetera religiosus, qui festum undecim SS. Virginum, D. Gregorii, ac Vincentii Martyris per dicecensin solemniter ritu colendum præscripsit. Auxit urbem Monasteriensem Ecclesia D. Lamberti, & Bilderbecensem gravi Advocati jugo liberavit; sublectus in locum ejus Gerhardus a Marcka, Adolpho Comite genitus, Engelberti tum regentis frater.

Alter, qui excessit, Cono Mindensium Episcopus, gesta per quatuor annos & menses quinque præfectura sacra. Præful quem facti mirifice commendant a continuo precandi studio; quippe cui familiare ipsas noctes vigiliis & precibus conjungere & præca Episcoporum religione præfulgere. Successorem habuit Ottonem, e Prædicatorum familia sacerdotem. Ita enim de illo Antonius Senensis: Otto de malis ex equestri ordine diu militiam tractavit, post renunciatis omnibus institutum D. Dominici amplexus; ex quo ob singularem prudentiam & virtutum decora Mindensis Episcopus delectus est. Cleinsorgius Ottonem hunc ex Hojanorum Comitum familia deducit; ut falli dixeris Cranzium aliosque qui obscuro loco natum tradunt. Eo præfule Mindæ pons Visurgi instratus, ac mirifice Prædicatorum ordo ea in urbe eruditus & præstantibus viris floruit. Verum cum Otto sex annis & undecim mensibus præfuisse, obiisseque anno MCCLXXV in utroque Chronico tradatur, aut, ut Leerbeckius vult, anno MCCLXXIV; necesse est Mindentem Cathedralam ab excessu Cononis biennium ex diffidio aliquo eligentium vacasse, quod & Cranzius judicat, opinaturque a Pontifice impostum.

Et Cono
Mindensium
Chron.
Mind. a
Flor. editum
inter scrip-
tos veteris
Chr. Mind.
a Meibomio
editum.
Leerbeckius
Chron.
Sclav.
Cranz. l. 1.
Metrop.
c. 42.

Simon Ep. v.
iterum Tu-
tor Corbe-
senium de-
lectus, Col-
legium Ca-
nonicorum
foris situm
in Oppi-
dum Haxa-
rense trans-
fert.

Annus Christi 1266.

Clementis IV. Pont. 2 Richardi & Alphonfi Reg. 10.
Simonis Ep. Pad. 20.

Carolus
Comes An-
degaven-
sis Rex
Siciliæ
renuncia-
tur.
Monachus
Paduan. l. 3
Richard. in
hist.
Nangius in
gest. S. Ludo-
vici.
Szeronis
Append.
Odoricus
in hist.
Eccles.
Spondanus.
Lewald.

Annus dehinc sexagesimus sextus supra ducentimum & millesimum lætus Romano Pontifici Italiæque affulsit. Nam Carolus Andegavenis Comes, S. Ludovici Francorum Regis frater, jam ante ab Urbano IV Pontifice evocatus in Italiam Rex Siciliæ renunciatur, a quo memorabili hoc anno ad Beneventum prælio victus Manfredus Friderici II Imperatoris ex concubina filius. Eo inter ceteros interempto, liberata est Romana Ecclesia infesto Tyranno, qui pro majorum malignitate Pontifices dire vexarat. Regnumque Siciliæ a Suevis ac Germanis ad Francos est translatum. Languescens jam per multos annos Germanis, ac fæde inter duos Reges dissidentibus, supererat Conradinus Conradi Regis filius, unicus

stirpis Suevicæ hæres; sed & hunc victor Carolus exclusit regno.

Turbida non minus Germania, ob insolentiam nobilium atque urbium, ubique fere convellentium immunitatem Ecclesiarum. Quam in rem Engelbertus Coloniensis Archiepiscopus synodum congregavit, multisque salutaribus decretis Clericorum libertati consuluit. Sed jam eo invaluerant hæc mala, ut non tam censuris Ecclesiasticis, quam armis libertas vindicanda. Subinde Coloniae cruentum diffidium inter patricos & plebejos. Qua opportunitate oblata, Archiepiscopus copiis Moguntini Archiepiscopi, Adolphi Montium & Theodorici Clivia Comitum, suorumque clientum adjutus, urbem

Diffid. i
suo præf. i
Colonia.

urbem obsidet, ratus ex dissidio civium urbem in suam potestatem venturam; sed casso eventu: obsidio frustra Archiepiscopum, odia civium multo acerbius accendunt in ipsum præfulem.

Tranquillior Simoni Episcopo sua diocesis erat; & qua valebat auctoritate apud suos & vicinos Principes, in pervigilio D. Bartholomæi, quod ex vetustis Huxtariensium literis accepimus, rursus Tutor Corbeiensium est delectus. Nam quantum ex ceteris eorum temporum monumentis accipimus; Thymo Abbas, & celebre illud Cœnobium magnopere nobilium ac prædonum insolentia infestabatur. Quam in rem Simon Episcopus noster Collegium Canonicorum D. Pauli, quod in ripa Visurgis intra Cœnobium & Huxtariam erat, pro Episcopali auctoritate ejus loci, transtulit in ipsum Huxtariæ Oppidum; id quod exinde S. Petri Collegium appellatum est, Ecclesia ejus loci Collegium transmutata. Quæ per has tabulas consignata posteris esse voluit.

Simon Dei gratia Paderbornensis Episcopus, omnibus hanc paginam inspecturis salutem in vero salutari. Cum omnis ætas ab adolescentia sua prona sit ad malum, ideoque hominum malitia succrescente in tantum invaluerit prædonum audacia, quod viri Ecclesiastici maxime seculares Canonici extra munitiones nequeant cum securitate debita Domino famulari. Nos attendentes, quod una conventualis Ecclesia sita inter Corbeiam & Huxar. nostræ diocesis propter prædonum insultus & tribulationes varias honore debito in divinis, & in observantia religionis antiquæ est, modis omnibus destituta, & Canonicorum aedificiis destructis incendio, ipsi necessitate urgente nolentes & dolentes reliquerunt eandem Ecclesiam desolatam, & insuper pendentes utilitatem in vario præbendarum incremento ipsam Ecclesiam cum suo conventu & cum reliquiis beati Pauli & beate Lutrudis cum sepultura mortuorum, & scotis nostri Capituli & aliorum discretorum accedente consilio & consensu in locum alium munitionum videlicet Huxar in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti transferimus ad Ecclesiam Petri, volentes & constituentes & in virtute sanctæ obedientiæ precipiendo mandantes, ut Præpositus, Decanus & Capitulum sic translati a nobis

disciplinam & religionem, quam ipsorum Antecessores in nova Ecclesia olim consueverant servare observent, ac omnem honorem & justitiam, quam Corbeiensis Ecclesiæ statutis temporibus in processionibus facere consueverunt, in Huxar residentes ipsi Corbeiensis Ecclesiæ faciant reverenter, ac si in nova Ecclesia personaliter residerent. Volumus etiam & constituimus, quod dicta Ecclesia S. Petri cum suo conventu & cum sua communitate gaudeat, quantum ad libertatem tam in personis quam in rebus privilegio, quo gaudet nostra Paderb. Ecclesia secundum constitutiones canonicas & legales. Præcipimus etiam quod dicta nova Ecclesia auctoritate Capituli S. Petri Huxar per honestum & bonæ conversationis presbyterum officietur perpetuo in divinis. Ut autem hæc rata & inconvulsa subsistant, præsentem litteram tradidimus nostri & Capituli nostri sigillorum appensionibus roboratam. Actum & datum in Paderborn. anno Domini MCCLXVI. v. Calend. Maji.

Animo deinde converso in Cœnobio religiosorum, Simon Iburgi in arce sua varias donationes, Gerdeni Virginum Cœnobio factas auctoritate Episcopali ratas habet. Inde Lovenæ pro tribunali in congressu præfulem ac nobilium jus dicendo molestam litem Gerdenibus motam decidit. Testes sistantur venerabilis D. Thymo Abbas Corbeiensis, Hermannus Hospitalarius, Albertus Comes de Everstein, Joannes de Kalenberg, Godscalcus & Gerhardus de Dinckelburg, Udo de Wetben, Hermannus, & Joannes de Patberg, aliique complures e nobilitate viri. Acta sunt hæc in octava Nativitatis B. Virginis, anno MCCLXVI. Simul ex his aliisque literis constat, non omnem adhuc Eversteniorum Comitum stirpem, post actum in furcam Comitem Eberstenium, ut supra ex aliorum narratione retulimus, ad Visurgim extinctam fuisse. Aliis præterea tabulis hujus anni Simon Episcopus ampla decimarum bona in pagis Dasburg & Corbeke, quæ ex feudo ad ipsum reciderant, Cœnobitis Hardehufanis dilargitur, ductus cum primis, ut fatetur, singulari in religiosos viros affectu. Id vero sicuti ex consensu Capituli facere necesse habuit; ita testes magno numero adscribuntur e clero & nobilitate, actaque hæc referuntur Paderbornæ IV Calend. Maji.

L

Annus

Simon Ep.
iterum Tu-
tor Corbe-
jenium de-
lectus, Col-
legium Can-
onicorum
foris situm
in Oppi-
dum Huxar
trans-
fert.

Simon Ep.
Cœnobii
Gerdeni &
Hardehufanis
beneficis
cit.

Annus Christi 1267.

Clementis IV Pont. 3. Richardi & Alphonfi Reg. II.

Simonis Ep. Pad. 21.

Gobelin,
asar. 6. c. 67
Archiepisc.
Moguntin-
us, implo-
rata D. Lis
horii ope,
calculi do-
loribus Paderbornæ
liberatur.

Annus insequens, qui Christi afflaxerat MCLXVII, Simoni Episcopo honorificus fuit duorum Archiepiscoporum congressu. Nam cum per id tempus, ut Gobelinus noster memorat, Wernerus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster, acerbis calculi doloribus cruciaretur, audiissetque D. Liborium eo in genere morbi celebrem esse miserorum patronum, multosque ejus implorata ope cœlitus juvari; fama miraculorum excitus, confususque Paderbornam accessit. Atque is postquam a Simone Episcopo benigne exceptus, ad Divi corpus, quod apud nos ex Gallis translatum colitur, supplex procubuit, votaque exsolvit, omni deinde calculi dolore liberatus est. Latusque non minus, quam gratus Archiepiscopus literas mox vulgavit, quibus 40 dierum indulgentias elargitur omnibus, quotquot in Moguntina sua dicecesi subsidia ad restaurationem basilicæ Paderbornensis collaturi essent; id quod publicum simul testimonium ac monumentum hujus cœlestis beneficii fuit. Ac Simon Episcopus noster suam erga Divos testatus pietatem, festum undecim millium Virginum denuo celebre esse voluit.

Simonis
Ep. studium
in res
primendo
Wahlcentis
Comite,
Corbeien-
sis infesto

Alter Simonis Episcopi nostri congressus fuit cum Engelberto Colonienfi Archiepiscopo, pro Tutoris Corbeienfium munere, quo uterque se inscribit in literis mox producendis. Enim vero cum per id tumultuarii interregni tempus multis injuriis & spoliis tractarentur Corbeientes a vicinis, ausus est & Adolphus Waldecensis Comes arcem & Oppida & bona Corbeienfium per vim invadere, adscitis in societatem belli Widekindo filio, Osnabrugensium Episcopo, ceterisque nobilibus & clientibus etiam Corbeienfium, quorum rapaces manus pronæ erant in spolia Ecclesiarum. Hos Simon Episcopus noster, pro Tutoris munere, armis suæ dicecesis, & Corbeienfium est aggressus, multosque perfidos fiduciaris in vincula traxit. Id vero bellum cum tumultuariis dimicationibus alternisque

deprædationibus traheretur per has Westphaliæ partes, ne latius serperet, indixere tutores Episcopi Engelbertus Colonienfis, & Simon Paderbornensis Episcopi publicum in campo conventum; ad quem præter Comites & equestris Monasteriensis & Widekindus Osnabrugensis Episcopi, quorum judicio & arbitrio transactum est inter Thymonem Corbeienfem Abbatem, & Adolphum Waldecensem Comitem de castro Lichtenvelt olim etiam a Dithmaro Abbate instaurato duobusque Oppidis Sassenberga, & Vorstenberga ceterisque possessionibus Corbeienfium a Waldecensi interversis; latius enim per Waldecensem Comitatum se porrigebant bona Corbeienfium, quam Comitum rapacitas ferre poterat; ipsumque adeo Corbacum, quod nunc primarium Waldecensium Comitum est Oppidum, vetus Corbeienfium possessio erat. Quæ eo indignius per spolia rapi ferebat Simon Episcopus noster, quod per eundem Comitatum se quam latissime porrigeret jurisdictio sacra Paderbornensis Ecclesiæ; quemadmodum Corbacum etiam Sedes erat Vice Archidiaconi Paderbornensis. Igitur ut compositione fumus belli sopiretur, in hunc modum transactio partium arbitrio facta est.

In nomine Domini Amen. Nos Engelbertus Dei gratia sanctæ Colonienfis Ecclesiæ Archiepiscopus, ac sacri Imperii per Italiam Archicancellarius, & Simon eadem gratia Paderbornensis Episcopus recognoscimus & tenore presentium protestamur, quod discordia, quæ inter nos & amicos nostros ex parte una, & nobilem virum A. Comitem de Waltecke & amicos suos ex parte altera dudum extitit, sopita est amicabiliter sub hac forma. Quod nos qui nunc Corbeienfis Ecclesiæ tutores existimus, de consensu Abbatis & Capituli dicti Comiti & heredibus suis de Waltecke castrum Lichtenvels, & duo oppida Sassenberga ac Vorstenberga dictæ Ecclesiæ pertinentia cum hominibus, terris, possessionibus, & omnibus juribus suis ab Oppido Corbeke,

Compositio
discordia
inter Engel-
bertum &
Simonem
Ep. Pad.
& Comitem
de Waltecke

beke, & sursum versus Lichtenvels pro septingentis marcis denariorum apud Corbeke & Medebeke, legalium Ecclesiasticis beneficiis, & Ministerialibus duntaxat exceptis, obligamus, quæ in vigilia, vel in sancto die, aut in crastino Beatæ Walburgis, & non in alio anni termino annis singulis pecunia integraliter persolvenda infra oppidum Corbeke dum volumus & poterimus redimemus, & qui pecuniam Corbeke adduxerint, firmum conductum habebunt illæ veniendi & ad propria redeundi. In cuius rei robur & testimonium nos dictæ Ecclesiæ Abbatem & Capitulum cum effectu inducimus ut præfatam obligationem ratam & gratam habeant, & eam suis patentibus literis approbent & confirment. Promissum est etiam, quod dicta Ecclesia ad redimendum castrum & Oppida præfata cum omnibus iuribus suis quocumque modo nobis ab Ecclesiæ tuitione cedentibus liberam habebunt facultatem in annis & terminis prænotatis. Si vero dictas literas Abbatis & Capituli procurare non potuerimus, nos præfatum Comitem & hæredes suos ab omni actione tam spiritali quam seculari, quæ contra ipsos ratione dictæ obligationis & bonorum a quibuslibet moveri poterit, penitus absolvemus, ipsis insuper contra omnes in dictis castro & oppidis injuriam & violentiam ex parte Ecclesiæ Corbeienfis ratione dictæ obligationis facere volentes, tam spiritali quam seculari brachio pro nostris viribus favorabiliter consilio & auxilio succurremus, salvo omni jure omnium dictos terminos inhabitantium, ita quod quilibet bona hæctenus & nunc obligata per memoratum Comitem & hæredes suos redimi non poterunt, nisi de possidentium vel Ecclesiæ fuerit voluntate. Præterea sæpedictus Comes cum decem militibus, Comes de Arnesberg & filius suus cum sex militibus firmam præstabunt cautionem, ut cum memorata pecunia integraliter persoluta fuerit, prout superius est expressum, castrum, oppida, & bona prænotata cum integritate omnium suorum Corbeien. restituentur Ecclesiæ, & inhabitatores eorum jurabunt, quod eidem pertineant, ut tenentur. Nos Dei gratia E. Colon. Archiepiscopus, S. Paderb. G. eadem gratia Monasteriensis Episcopi, W. Osuabrugensis electus, O. de Marca, F. de Retberg Comites, H. Dominus de Lippia, H.

Burchgravius de Stromberg, H. Marscalcus Westphaliæ, Hermannus de Monasterio, Wezelus de Lembeke, Hugo Ursus, Bernhardus de Beveren, Henricus & Bertholdus fratres de Sufato, Gerwinus de Rankenrode, Godefridus de Huvele, Thidericus dictus Valenspit, Hermannus de Mervelde, Nicolaus de Beveren, Albertus Dapifer, Albero dictus Criveth, Rodolfus de Horne, Herboldus de Amelungessen, Johannes de Brockebe & Conradus de Erlen, dicimus publice omnia supra dicta per nos amabiliter fuisse, & concorditer ordinata, quod nos qui sigilla non habemus sigillis appensis contenti sumus. Actum & datum in campo apud Distide. Anno Domini MCCLX septimo in Vigilia beatæ Mariæ Magdalene.

Ad sunt præterea Simonis Episcopi literæ, quibus in captivos nobiles de Iteren, ac ceteros perfidos Corbeienfium clientes, quod Adolpho Waldensium Comiti adversus suos Dominos militassent, severe animadvertitur; quos non prius captivitate laxari permisit, quam jurarent se Paderbornensi Episcopo & Corbeienfi Abbati cum XII armatis equitibus per triennium militaturos, quorum singuli phaleratum equum ducerent in omnem expeditionem parati. Literæ hæc pridie Natalis Virginibus consignatæ in oppido Volmerfen. Ea sane tum temporum & prædonom licentia erat, unde sagum pro toga fumendum erat sacrorum præfulibus, aut jactura omnium sacrorum bonorum faciendæ.

Nec Engelbertus Colonienfis Archiepiscopus, multum ab hac transactione quietus fuit, quando hoc ipso anno rursus tumultuatum Coloniae inter plebem & optimates. Et cum ad malum illud persanandum evocaretur a patriciis in urbem Wilhelmus Juliacensis Comes, auctoritate atque armis per id tempus prævalidus, discordantes quidem optimates cum plebe composuit; verum urbem contra Archiepiscopum longe graviore vulnere concitavit. Quo comperto Archiepiscopus arma convertit in Juliacensem, contractoque milite, quem nobilitas, clientes & Clivienfis Comes submisere, cum subitario exercitu, præcipitantiis quam ab amicis probabatur, movit in

Chron. Colon.
Chron. M. Belgii.
Glen. abis ex Archi. product.
Hesiferus in suffrag.
Iterata Colonienfium rebellio indeque prælium, quo victus captusque Archiep. Colon.

hostem. Nec seignius Wilhelmus Juliacenſis Comes ac filius contraxere ſuas ac ſederatorum copias, quibus adverſus Archiepiſcopum proceſſum; ventumque eſt ad locum, qui ſylva Mariæ dicitur inter Tulpetum & Lochnich. Ibi, ut auctor Chronici M. Belgii memorat, commiſſum eſt acre prælium. Caſus captuſque Archiepiſcopus, & per tres annos ſupraque in Nidecano carcere a Juliacenſi conſtrictus hæſit. Pugnæ huic interfuit Gerhardus Comes Marcanus, Monaſterienſis Epicoſopus Juliacenſis partes ſecutus, captumque Archiepiſcopum ſine ſenſu doloris ſpectavit. Ob quod inhumanum facinus a Clemente Pontifice anathemate percuffus, & diceceſis Monaſterienſis interdicto ſacrorum ſubjecta eſt. Vir erat Archiepiſcopus indole bonus & benignus in omnes, ſed bello infelix; quod malitia temporum non ferret optimos Eccleſiarum præſules, nec ipſe Conradi Anteceſſoris Archiepiſcopi conſiliiſ paruiſſet, a quo deſignatus ſucceſſor, juſſus fuerat obſides, & rebellia Colonienſium civium capita re-

tinere in cuſtodia; quos dum Engelbertus pro ingenii bonitate laxarat vinculis, illi beneficium convertere in novam rebellionem, attractoque in ſocietatem perduellionis Juliacenſi Comite, homine ſuperbo, contempſere Clerum & ſacrorum præſules, quos per omnem vitam multis injuriis & ſpoliis divexarant. Auctor eſt Ubbo Emmius hoc eodem bello præſulem Paderbornenſem a Gerharo Monaſterienſi Epicoſopo captum eſſe, cujus rei ego nullum veſtigium reperio in monumentis noſtris; quamvis mihi facile perſuaſerim Simonem Epicoſopum noſtrum Colonienſi auxiliares copias ſubmiſſiſſe.

Multis hæc denarrantur in chronico Colonienſi, ſed ordine temporum conuſo. Sane captivitatem Archiepiſcopi ad exitum hujus anni referendam eſſe, ſatis docent ea, quæ Clemens Pontifex ſcriptis anno ſtatim proximo per Caſtanetum Legatum ſuum egit pro liberando Archiepiſcopo, uti id multis deducit Gelenius & Heiſterus ex actis Colonienſis Eccleſiæ.

Annus Chriſti 1268.

Clementis IV. Pont. 4. Richardi & Alphonſi Reg. 12.
Simonis Ep. Pad. 22.

*Sicco.
Paduanus
Monach.
S. Anton.
Siffrid.
G. Avicus in
hiſtor. Eccl.
Conradini
Ducis interitus, quo
ſam familia
Suevia
extincta.*

At longe triſtior anno proximo caſus Conradini juvenis. Is quod Conrado Rege genitus, unicus ſupererat Imperatoriæ familia hæres, a Germanis quibusdam Principibus & Henrico Romanæ urbis præfecto perſuaſus, ingentes copias e ſuperiori Germania contrahit, quibus per Alpes in Italiam cum Friderico Auriæ Duce, ceterisque Germaniæ proceribus tranſcendit ad recuperandam Siciliam, & paternæ hæreditatis regna adeunda. Ac felicia Conradini erant initia; & poſtquam Gibellinorum acceſſione auctus, magno cum triumpho a multis Italiæ populis eſt exceptus, fruſtra obſtante Pontifice, in cujus conſpectum Viterbii etiam acies victoris in modum explicare viſus. Ad quæ cum ii, qui circum Pontificem erant, trepidarent: Pontifex omnis, inquit, hic conatus, ſumi inſtar brevi evaneſcet. Ferunt præterea Pontificem, cum Viterbii e muro Conradinum & Fridericum Auriæ conſpexiſſet, cum gemitu dixiſſe: video hos duos adoleſcentes tanquam victimam duci

ad mortem; nec vaticinium dicto abſuit. Etenim non multo poſt deventum ad prælium haud procul Neapoli, quo Conradini & Caroli Andegavenſis acies commiſſa. Pugnatum acerrime tribus horis, & jam pro victore ſe gerebat Conradinus, ordinesque in prædam ſolvebantur; quando hoc animadverſo Carolus cum expedito militum globo coortus totam aciem diſjicit in fugam: & Conradinus e fuga retractus, agnitusque ex annuli indicio, una cum Friderico Auriæ Neapoli a carnifice obtruncatur. Tragicus vitæ exitus, quem præter Nangium, Villanum, Sieronem, aliosque Lipſius eleganti ſtylo dedit. Auctor eſt Nangius, antequam victoris gladio percuteretur, permiſſum in vicino ſacello audire Sacrum funebre, quod pro iſtis tanquam defunctis oblatum, factaque confeſſione ad ſupplicium ductos. Ita vero in Conradino extincta Sueviæ Ducum, tot Regum atque Imperatorum familia, Deo, ut Paduanus ſcripſit, in tertiam quartamque progeniem ulciſcente parentum

Moritur
Clemens
Pont. &
Sedis 2 an-
nis Vacat.

Littera Cas
Roveri
apud Gelen.
M. S.
Archiep.
Colon. e
captivitate
liberato, &
ſatis con-
ſpiratione,
fruſtra ten-
tatur,
Corop. Col.
Chron. M.
Belgii.
Lzeoldus.

tum in sedem Romanam delicta. Sueviam orbatam hæredæ, ut, ruente quercu, quilibet ligna colligit, divisere Badenses, Wirtenbergenses, & Habsburgii. Haud levem interim apud Principes invidiam contraxit Carolus ob severitatem supplicii, eoque a Pontifice etiam objurgatus; tantum abest, ut Pontifex suator necis haberi possit. Quanquam alii post obitum Pontificis supplicio demum affectum memorent. Excessit Clemens Pontifex in pervigilio S. Andreae, sedemque duobus annis ob diversa Cardinalium studia vacuum reliquit, nova temporum calamitate, quod præter Imperii accederet Sacerdotii interregnum.

Ceterum per Saxoniam res quietæ, aut obscuræ potius Scriptorum inopia, neque in Simone Episcopo aliud subministrant monumenta nostra, quam quod Præposito & Cœnobia Gerdensi venditionem bonorum publicis tabulis in conventu nobilium & multorum te-

stium Iburgi ratam habuerit; & quia eadem bona Adolphi Comitis Waldecensis feuda erant, ipse jure feudi ultro cessit, permisitque Gerdensium Virginum Cœnobia transcribi. Qua super re Comes publicas, quæ apud nos extant, tabulas confecit, suo, & Widekindi filii electi Osnabrugensis, ut vocat, Episcopi sigillo consignatas. Adeo jam Simon & Adolphus Comes Waldecensis in unam donationem, & bonam amicitiam convenerant; quantumvis antea armis inter se pugnarant. Rursumque his literis Widekindum filium electum ac nondum consecratum Osnabrugensem Episcopum lego, ut verisimile habeas, Widekindum non ita pridem Brunoni Episcopo in ea Ecclesia Osnabrugensi subrogatum; quam tamen successionem alii ad annum 1260 reducant. Nec minus falli dixeris, qui Widekindum Episcopum hoc anno extinctum tradunt, subrogato Balduino de Rusle in sedem Osnabrugensem.

Annus Christi 1269.

Sed. Vac. I. Richardi & Alphonfi Reg. 13.

Simonis Ep. Pad. 23.

Sauciabat per hæc colorum animos indigna Engelberti Colonienfis Archiepiscopi captivitas; & Juliacensis Comes, morte Clementis Pontificis obstinatio, facile eludebat Constantini Legati labores, penisque Ecclesiasticis liberationem urgentis. Quemadmodum hæc constant ex publicis Constantini literis, ceteris que ad Henricum Spirensis Episcopum, ad Præpositum & Decanum Osnabrugensem, ad Præpositos Agrippinates SS. Gereonis & Georgii, quibus Juliacenses interdicto sacrorum castigari jubet. At nulli magis exacerbati captivitate Archiepiscopi, quam ejus consanguinei, affines, confederatique. Horum vindicta pimum versa in Colonienfes. Opportunitas ad id oblata est conspiratione quorundam civium, quos inter veteramentarius cum tugurium incoletet, sub arcu muri clam murum perfodit, aditumque aperuit, per quem armatum virum cum equo intromitteret. Igitur, ut conspiratum erat, ad conditum diem convenere Walramus Limburgicus Dux, Theodoricus Valckenburgicus Archiepiscopi frater, Dominus de Hins-

berg, alii que conjurati, noctu urbem intrant, magnoque numero se colligunt, detecta prodicione, convolant cives, & per quod intrarant foramen muri repellunt; trucidatus Valckenburgicus Archiepiscopi frater, captus in ipso ostio muri, extractusque Limburgicus, ceteri aut cæsi, aut elapsi. At hæc dum Levoldus, Auctor Chronicæ Belgii, & vetus Coloniae inscriptio ad hunc annum MCLXIX referunt, haud video, uti post liberationem Archiepiscopi factam narrentur, quem in triennii carcere adhuc hæsisse oportuit.

Simon Episcopus noster, qui per tumultuaria bella multas impensas fecerat, cum multa alia Ecclesiæ bona, tum hoc anno prædium Holthufanum prope Buranum Oppidum, ex consensu Cathedralis Collegii, Virginibus Holthufani Cœnobia vendere necesse habuit, quod his publicis literis ob memoriam Canonicorum, quos inter Otto Comes Reibergensis Simonis Successor, referre visum est.

Simon Dei gratia Paderbornensis Ecclesiæ Episcopus. Omnibus hæc literam

Simon Ep. prædium quoddam prope Buranum Cœnobia Holthufano vendit.

Moritur Clemens Pont. & Sedis 2 annis Vacat.

Littera Cas. flones apud Colon. M. S. Archiep. Colon. e captivitate liberatio, facta conspiratione, truita tentatur. Caron. Col. Chron. M. Belgii. Levoldus.

ram visuris perpetuam in Domino salutem. Ne gesta in tempore lapsu temporis evanescant, utiliter scripturæ memoriæ commendantur. Noverint ergo presentes pariter & futuri, quod cum villicationis curtis zu Holthusen, prope Buren proprietatis & dominium ad nos & Capitulum nostrum Paderbornense pertineret, Nos Decani & Capituli nostri accedente consensu prædictam villicationem & prædictæ villicationis aream cum suis pertinentiis Abbatissæ & conventui Sanctimonialium Ordinis Cisterciensis habitantibus nunc ibidem pro LX. marcis legalium denariorum, quos ad opus Ecclesiæ nostræ in necessitate erogavimus, de communi consensu Capituli nostri vendidimus, & contulimus jure proprietatis & domini perpetuo possidendam. Ab annua pensione duarum marcarum, quas Obedientiario, qui pro tempore fuit, solvere consueverunt, præfatam conventum tenore presentium absolventes; & ne unquam in posterum de prædicta villicatione & Capitulo nostræ Ecclesiæ, vel a nostro Successore de prædictis quæstio valeat moveri, duarum marcarum reditus prædictæ pensionis nostræ, de consilio & consensu Capituli Ecclesiæ nostræ, & Molendino

nostro sito infra muros Paderbornenses persolvendos assignavimus perpetualiter pro restauero. Acta sunt hæc coram Henrico Præposito, Rabadone Decano, Everhardo de Hervordia, Magistro Joanne de Scildefce Cantore, Widekindo de Osethe, Joanne de Mefingh, Henrico dicto Lusco Cellerario, Walthero Thesaurario, Hermanno de Sunningh Scholastico, Theodorico de Susato, Ottone de Netbergh, Camerario, Wernero de Patzbergh, Friderico Amelungo, Bernardo de Barentorp, Theodorico de Lippia Præposito Orientali, Magistro Conrado de Boimelo, Bartoldo de Assenbergh, Magistro Thetmaro, & aliis quam pluribus sacerdotibus, & Laicis Ottone Comite de Ravensbergh, & Nobilibus viris fratribus Dominis de Lippia, scilicet Bernardo & Hermanno. Ut autem perpetuis temporibus firma permaneant, nos hanc litteram appensione nostri sigilli duximus roborandam. Nos etiam Decanus & Capitulum præfatæ collationi consentientes Ecclesiæ nostræ sigillum duximus apponendum. Actum & datum Paderbornæ, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono, XIII Calend. Novembris.

(Locus Sigilli Episcopalis.)

(Locus Sigilli Capitularis.)

Annus Christi 1270.

Sed. Vac. 2. Richardi & Alphonsi Reg. 14.

Simonis Ep. Pad. 24.

Expeditio contra Saracenos, in qua S. Ludovicus obiit. Paduanus Monachus Gausfridus in vita S. Ludovici. Villanus l. 7. Nang. de gesti. S. Ludovici Gervilol. Carnet. Siero in Annual. Erfurt. Monach. in addit. ad Lambert.

Anno dehinc septuagesimo supra millesimum ducentimum S. Ludovicus Galliarum Rex alteram illam expeditionem adversus Saracenos ex magno belli apparatu suscepit in Affricam, tot Scriptorum calamis celebratam; cui se Carolus frater Siciliae Rex, Theobaldus Navarrae Rex, multique Galliarum proceres adjunxere. Facta excensione, capta Carthago; & dum ad Tuneti expugnationem expeditur Carolus, exercitus lue corripit, absumique cepit, qua haud multo post S. Ludovicus Regum Francorum gloriosissimus absumptus est. Per id tempus & Frisii nostri, ut auctor est Erfurtenensis Monachus, ad sacram militiam recepto crucis signo convolarunt, contractoque supra quadraginta millium bellatorum exercitu, conscenderunt classem; utrum-

ne adversus Saracenos, an barbaros in Livonia auctor suppressit. At Ubbo Emmius a quo res Frisicæ diligenter conscriptæ, auctor est, Frisios a Ludovico Rege invitatos ad sociale bellum adversus Saracenos; quam in rem submissus sit a Pontifice Gerhardus Legatus, vir religiosus ac facundus, cujus opera convocatus populus, inflammatusque sese classi S. Ludovici junxerit.

At domesticum nobis bellum, quod in hunc modum scribit auctor historiae Thuringensis. Anno Mccclxx Westphali de Episcopatu Paderbornensi intrarunt Hassiam, adversus Henricum Landgravium pugnando, multaque damna intulerunt. At postquam arma collegit Landgravius, rejecti sunt eum clade Westphali, occisis centum quin-

qua-

Simon Ep. fu
colliditur
cum Land.
gravo
Hassia.

Richardi
Regis
obitus.
Appendice
ad Paris.
Sero.
Nangius de
rebus gestis
Philippi.
Ovaricus in
hist. Eccles.
Spondanus
Hist.
Landg.
Thuring.
Breuer. l.
4. annual.
Fulden.

Occiditur
a Vassalis
suis, tem-
pore sacri
Bertholdus
Abbas
Fuldenis.

Schoff.
Ubb. Emm.
in XI.
Hist.
Thuring.
Spangenberg in
chron.
Dilichon
in chron.
Hoff.

Simon Ep.
colliditur
cum Land-
gravio
Hassia.

quaginta militibus viris, ceteris per fugam servatis: capti fuere centum & viginti, qui deinde vitam ingenti pecunia redemere. Bellum hoc Spangenbergicus & Dilichius a Simone Episcopo nostro illatum memorat, Oppidaque Wolfhagen, Immenhausen, & Grebenstein spoliis evastata esse. Causam belli nemo prodidit; laceffitum tamen Hassorum injuriis, tam facile crediderim, quam pronum fuit ea tempestate civiles Principes vicinosque nobiles involare in jura & bona Ecclesia-

rum. Quemadmodum Landgravius modo cum Abbate Fuldensi, modo cum Moguntino Archiepiscopo pro juvenili aetate collisus refertur. Nec enim ii tantum sunt boni Episcopi in Germania (ubi Principes simul imperii munus gerunt) qui ex toga modestiam, sed fortitudinem etiam ex sago, ubi res poscit, exserunt. Et pacis studium in Simone commendat pax Castrensis, quam inter Buranos, Dynastas, & cives Oppidi Burani secundo Februarii die composuit.

Annus Christi 1271.

Sed. Vac. 3. Richardi & Alphonfi Reg. 15.

Simonis Ep. Pad. 25.

Richardi
Regis
obitus.
Appendix
ad Paris.
Stere.
Naujus de
rebus gestis
Philippi.
Odaricus in
hist. Eccles.
Spondanus
Hiflor.
Landg.
Touring.
Brower. l.
4. annal.
Fulden.

Moritur post illa Richardus in Anglia, quarto Nonas Aprilis, alter Germanorum Rex. Nec propterea Alphonfus alter Rex, delectus ex Hispania, pedem intulit in Germaniam, solo regio titulo contentus. Idemque hic annus novum Pontificem dedit; delectusque absens in legatione Orientali, Calend. Septembris, Theobaldus Archidiaconus Leodiensis, patria Placentinus, ac Gregorius X. appellatus; vir religione, prudentia & liberalitate ingenio egregius. Is vero quod anno sequenti in Quadragesima consecratus Pontifex, nonnulli ejus Pontificatum ab hoc tempore auspiciantur.

per suos legatos instituere solitus, ne quid in disciplina Cleri, populique a se neglectum desideraretur; id vero cum pro Metropolitana auctoritate & sollicitudine muneris hoc anno ageret Wernherus, videretque Simonem Episcopum forte bellicis magis & civilibus, quam sacris intentum multa negligere, misit in dioecesin nostram Arnoldum de Solmessen e Canonicis suis, & Magistrum Hermannum Decanum, visitatores, cum hisce ad Simonem Episcopum literis.

Mittuntur
a Metro-
politano ad
Simonem
Ep. Visita-
tores.

Wernherus Dei gratia sanctae Moguntinae sedis Archiepiscopus, sacri imperii per Germaniam Archicancellarius, venerabili in Christo Fratri Domino Paderburnensi Episcopo, viris quoque honorabilibus Praepositis, Decanis, Capitulis, conventibus, tam regularibus quam secularibus, totique Clero civitatis & dioecesis Paderburnen. salutem & sinceram in Domino caritatem. Licet ex officii nostri debito teneamur annis singulis circa nostram provinciam visitationis officium exercere, fratrum tamen & Coepiscoporum nostrorum, nec non Cleri nobis & eis subditi, non absque laesa conscientiae scrupulo, pepercimus usque modo laboribus & expensis.

Vm qm nunc demum commisso nobis officio decrevimus adjuvante Domino operam impendere aliqualem, aliquas provinciae nostrae dioeceses, ubi commode fieri poterat, per nos ipsos, quasdam etiam per discretos viros Ecclesiae nostrae Canonicos curavimus visitare. Hinc est igitur quod universitatem vestram requirimus, & in Domino diligentius exhortamur,

Occiditur
a Vasallis
suis, tem-
pore sacri
Bertholdus
Abbas
Fuldensis.

Neque in Germania quicquam memorabile ex hoc anno praeter nobilium tumultuaria arma, & ingentem famem quam in tres annos continuatam scribit Siffridus presbyter, multorum mortaliolum interitu. Per hanc nobilium clientumque insolentiam in suos praesules, tres vasalli Bertholdum Fuldensem Abbatem in suo sacello intra Missarum solemniam confodiunt, revulsoque ab humeris capite truncum corporis ante altare in sanguine volutatum profugi relinquunt. Nefandum scelus, cujus Deus mox ultor fuit, cum per interregnum justitiae gladius exularet.

Obtigerat interim per haec turbulenta tempora prisca pietatis spectataeque virtutis Moguntinae sedi Wernherus Archiepiscopus, columnen Christianae religionis, qui pro veteri instituto Metropolitanorum quotannis subjectas suae Metropoli dioeceses aut per se, aut

Schaff.
Ubb. Em.
us XI.
Hiflor.
Touring.
Spangenberg in
chron.
Dilichius
in chron.
Hass.

hortamur, nihilominus Metropolitana vobis auctoritate in virtute sanctæ obedientiæ districtæ præcipiendo mandantes, quatinus cum propter statum terræ multipliciter inæqualem ad vestra non possumus præsens confinia personaliter nos conferre, discretos viros Arnoldum de Solmessen Ecclesiæ nostræ Canonicum, & Magistrum Hermannum Decanum

Ecclesiæ S. Victoris Mogunt. pro exequendo huiusmodi visitationis & correctionis officio a latere nostro missos cum reverentia debita admittatis. Ipsi siquidem ex causa huiusmodi ad vos venient proxima feria secunda post dominicam letare proxime nunc instantem. Datum Moguntia, Anno Domini MCCLXX primo. vii Idus Februarii.

Annus Christi 1272.

Gregorii X. Pont. 1. Alphonſi Reg. 16.

Simonis Ep. Pad. 26.

*Chron.
Colon.
Littera
Gregor. X.
Archiep.
Colon. e
captivitate
sua certis
conditionibus libera-
tur.*

Tenebatur per hæc forte dispari Nideciani castri inclusus carcere Engelbertus Coloniensis Archiepiscopus a Wilhelmo Juliacensi Comite; nec ullus Principum tanti præfuls liberationem magnopere suscipiebat. Ea tum temporum erat iniquitas, ea vel unius Comitis insolentia; conspiratione Episcopi Leodiensis, Traiectensis, & Monasteriensis innixit. Tandem Archiepiscopus diuturni carceris, & malorum peractus fertur ad se Colonia evocasse Albertum Magnum Ordinis D. Dominici Provinciale virum ea tempestate summæ apud omnes auctoritatis, cuius prudentia pax primum inter Archiepiscopum & Coloniensem urbem in Basilica B. Virginis ad gradus in certas leges convenit: transactumque deinde cum Juliacensi Comite, quamvis legibus multo iniquioribus, secundum quas Archiepiscopus demum carceribus laxatus, ad liberam Ecclesiæ suæ gubernationem rediit.

*Quæ res
men rescin-
dit Grego-
rius Pont.*

At Gregorius Pontifex postquam edoctus accepit, quam inique actum esset cum Engelberto Archiepiscopo, transmissio diplomate omnia pacta, quæ cum Coloniensibus & Juliacensi Comite

ex carcere vi metuque ad actus inierat, rescidit. Quemadmodum id Pontificis literæ apud urbem veterem 8 Idus Septembris anno primo Pontificatus datæ, & a Gelenio ex tabulario Coloniensi productæ testantur.

Sensere & reliqui Episcopi poenas suas, quotquot in captivitate Archiepiscopi conspiraverant. Leodiensis post in concilio Lugdunensi exauctoratus: Gerardus Monasteriensis Episcopus diris proscriptus, simulque dicecisis interdictione subjecta; ad quam Episcopi sui proscritionem, alii procerum in exauctorationem Episcopi sui abiire, alii in fide Episcopi persistendum censuere. Qua in discordia, cum omnia turbis & depredationibus miscerentur, nec auctoritas Episcopi valeret ad reprimendam nobilium & Ministerialium insolentiam, primores Capituli Ottonem Teclenburgensem Comitem elegere Tutorem dicecisis, quod genus patrocinii tum frequens erat adversus potentum injurias, aut intestinos motus continendos, cum nec Regem nec Imperatorem haberet Germania, ad quem discordantes partes, oppressive provocarent.

*Pontificis
reliqui Episcopi
conspiracione
in Archiepiscopi
rei.*

Annus Christi 1273.

Gregorii X. Pont. 2. Rudolphi Imper. 1.

Simonis Ep. Pad. 27.

*Gregor. in
Anual.
Albert.
Argent.
Trithem.
Gwiliman.
lib. 7.
Orig.
Ausz.
Anual.
Colmaria.*

Illuxit tandem pro votis omnium annus serenissimus, qui post tot Imperii turbas, & sedecim annorum interregnum Rudolphum Imperatorem dedit, magnis Germaniæ Imperatoribus, religione, iustitia & rebus præclare gestis exæquandum. Auctor electionis summus Pontifex Gregorius X, ut vel inde recognoscant heterodoxi Deum

per Romanos Pontifices laboranti Ecclesiæ prospicere. Is cum videret Germaniam Principum factionibus, nobilium insolentia, urbium rebellionem, privatorum latrocinii, ac tumultuariis armis jam a tot annis scædum in modum lacerari, missis in Germaniam legatis, severe commonefecit Principes, ut citra cunctationem atque ambitum sibi deli-

*Siffridus
presbyter.
Spandanus.
Odericus
Gregorius
Pont. hoc
enarr. Impo-
rit Primus
pes ut eno-
vum Ro-
gem elio-
gant.*

*Rudolphus
Comes
Habsburgi
eas eligitur
Imp. Rom.*

deligerent eum Imperatorem, qui conturbatam Rempub. in pristinum statum reponeret. Qua in re quisque suam conscientiam conveniret; ne alium aut partium studio, aut depravato animo fumerent, quam eum, quem maxime Imperatoris virtutibus dignum censerent; Deum enim singulorum judicem, secus si fecerint, justas exacturum penas. Quæ enim morum & legum sit confusio, quæ per omnes provincias judiciorum perturbatio, quæ civilia arma, quæ urbium rebelliones, quæ spolia sacrorum bonorum, quæ disciplinae in barbaros etiam mores prolapsio sit, satis ipsos in conspectu habere: omnia circum regna suos habere Reges, solam Germaniam, penes quam Dei providentia, & Romanorum Pontificum beneficio, & Electorum sit potestas, & Imperatoria majestas, suo Rege & Imperatore jam in decimum sextum annum destitui. Eligant tandem Regem; sin minus, se alia ratione Reipublicæ Christianæ consulturum. His aliisque Pontificis monitis excitati Principes sub exitum mensis Septembris convenere Francofurti. Ibi Wernherus Moguntinus Archiepiscopus, vir ea tempestate, ut supra retulimus, religione ac sapientia facile præstantissimus, pro Rudolpho Habsburgio toto suffragatorum conatu laboravit, primumque traxit in vota Henricum Trevirensis Archiepiscopus, qui cum mille & octingentis armatis militibus accesserat; deinde Engelbertum Coloniensem Archiepiscopus sibi adjunxit. Nam Siffridus quem alii hic introducunt, anno demum proximo post Lugdunense concilium subrogatus Engelberto. His in Rudolphum conspirantibus accessere ceteri Electorum, Ludovicus Palatinus & Henricus Boius fratres, quibus unum conjunctumque suffragii jus erat, Albertus Saxo, & Marchio Brandenburgicus (quem postremum Argentinensis addit) spe nuptiarum cuprimis prolecti; nam senas Rudolphus habebat filias, eleganti forma, & lectissimis moribus. Solus Ottocarus Rex Bohemæ desideratus, etiam hæcenus corona per interregnum ipsi oblata.

Igitur concordi omnium suffragatione Rudolphus 12. Octobris, uti Argentinensis scribit, vel ut Stero circa octavam D. Michaelis absens Franco-

furti Romanorum Rex est renunciatus, quod eo tempore Basileam obsideret. Accepto per Comitem Zelleranum & Henricum Papenheimium nuncio, obfidionem solvit; factaque cum Episcopo Basileensi pace, magno Principum procerumque, ac viginti millium selectorum militum comitatu Francofurtum accessit, delatumque sibi imperium accepit. Bopardiam cum perventum lancea Imperialis, & corona aurea, augustalia Imperii ornamenta, Rudolpho oblata sunt. Inde recta Aquisgranum ingenti pompa ac magnificentia discessum; tantusque fuit concursus ad spectandum deducendumque novum Regem, vix ut ad tria millia publicæ viæ caperent hominum multitudinem. Inter Principes & Episcopos, qui Aquisgranum ad inaugurationem convenere, numeramus Simonem Episcopum nostrum a Wernhero Metropolitano suo evocatum. Nihil deinde celebrius coronatione Regis Aquisgrani peractum; quam alii 3. Calend. Octobris, alii tertio post festum D. Lucae die, alii ultimo Octobris, plerique cum Spondano Calend. Novembris in celebritate omnium Sanctorum factam volunt. Ibi vero cum pro more majorum proceres ad juramentum fidei postularentur, ac sceptrum augustale, (incertum quo casu) non esset ad manum, plerosque religio incessit, an absente scepro fides juranda. Tum vero Rudolphus arrepta prolataque effigie crucis, *Ecce signum, inquit, in quo nos & totus orbis est redemptus, hoc salutare signum loco sceptri nobis sit.* quæ res fausto omine accepta; nec fuit ex toto Principum & procerum ordine, qui non illam crucem exosculatus, latus sese juratusque Rudolpho obligaret. Majus etiam e cælo prodigium adfuit. Nam eadem hora, qua Rudolphus inungebatur Rex, visâ est supra Basilicam Virginis candida in aëre nubes, in formam crucis exporrecta, quæ sensim in sanguineum colorem mutata evanuit; id quod anno proximo in consilio Lugdunensi patribus fide publica narratum est. Ob hæc cælestia signa Rudolphus Cænobium Tulnæ, quod Austria Oppidum est, condidit; confususque crucis præsidio Constantini M. instar hostes exinde suos feliciter debellavit, cognomento etiam Victoriosus appellatus. Quanquam jam ante

Et Aquisgrani coronatur.

Guilman. Ekinger. Mirvus. Spondanus.

Serrarius in Wernero. Archiep. l. 5. Hist. Mosg. Rudolpho Christum in Eucharia sua submisit.

Rudolphus Comes Habsburgi. eus eligitur Imp. Rom.

Pamuntre reliqui Episcopi in Archiepiscopi. Siffridus presbyter. Spondanus. Odavicus Gregorius Pont. hoc carre Impo. ril Primus pes orno. vam Ro. gem eis. ligant.

missi Ven-
rato coro-
na Imp.
prædicatur.

Rudolphus alio non minus illustri præ-
sagio, aliaque Dei remuneratione ad
imperii coronam destinatus. Nam cum
anno 1251 illi occurreret sacerdos Eu-
charistiæ Sacramentum pedestri & mo-
lesto itinere deferens ad infirmum, de-
scendit submissus ex equo, ac toto cor-
pore prostratus humi Christum adora-
vit in Sacramento præsentem; & cum
indignum diceret se equo sublimem
vehi, Christum vero tam humilem de-
portari a Sacerdote, mox Sacerdoti
equum donavit, sublaturumque impo-
suit. Idem Domini exemplo fecit fa-
mulus, simulque equum suum Sacer-
dotis ministro dedit. Digressus inde
Rudolphus Comes pervenit ad reclusam
quandam sanctamque Virginem; quæ
hodie, inquit, Deum large sancteque
honorasti; sed multo largiorem illum
erga te intra triginta annos experieris,
magnis honoribus remuneratus. Dixit
hæc vates, & vigesimo secundo ab hinc
anno Rudolphus Imperator renuncia-
tus. Quemadmodum memorabilem
hanc rem refert Serrarius ex veteri
Moguntino Chronico, Annales domus
Austriacæ, Chronicon Helueticum,
Widmandstadius, aliique Scriptores.
Natus erat Rudolphus Alberto patre,
Habsburgi Comite & Landgravio Al-
satiæ. Nec Comes tantum erat Rudol-
phus, quæ vulgi persuasio, sed Als-
atiæ Landgravius, ex veteri & clarissima
Habsburgicorum familia, Urbis Ar-
gentinæ vexillifer, Dominus Nosbergi,
Kiburgi, Mulbergæ, Grozingæ Dulaci,
paternisque opibus inter Principes Ale-
mania præpotens; at longe illustrior
religione in Deum, prudentia, justitia,
bellica fortitudine. Jam ante Ottoca-
ro Regi Bohemiæ supremus magister
equitum militarat; inde multis præliis

Gerar. l. 5.
in Gerardo
Archiep.
Chron. Mo-
gunt. vet.
Annal. do-
mus Austr.
Chron. Hel-
vet.
Widmand-
stadi. in
præfat. in
Syr.
Achererus
con. in
Euse Corp.
Christi.

& bellicis triumphis clarus, inter præ-
stantissimos Germaniæ bellatores cele-
brabatur. Nec e tanto Principum nu-
mero electuri Rudolphum erant, nisi
fama hunc juxta ac virtus supra reli-
quos extulisset.

Adhuc Aquisgrani morabatur Ru-
dolphus in comitio Principum, cum
Mechildem filiam Ludovico Palatino
Rheni, Agnetem Alberro Duci Saxoniae,
Hedwigem Ottoni Marchioni Brande-
burgico tribus simul Electoribus dedit
in matrimonium. Ceteræ filiae haud
dissimili honore elocatae. Juditha Wen-
ceslao Bohemiæ Regi, Catharina Ottoni
Regi Ungariæ, ac Duci Bavariae, Cle-
mentia Carolo tertio Regi Neapolis,
nepoti Caroli Siciliae Regis denupta.
Rara hæc præ ceteris Austriacorum fe-
licitas, connubiis auxisse potentiam.
Post regnum aditum prima Rudolphi
cura fuit, pacem & justitiam per Im-
perium restituere. Cœptumque hoc
præclarum opus a Colonienfibus, qui
jam multis annis cum suo Archiepisco-
po diffidebant. Quam in rem Geleri-
us ex tabulario Colonienfi produxit Ru-
dolphi Imperatoris literas, 5 Calend.
Novembris Aquisgrani Engelberto Co-
lonienfi Archiepiscopo datas, quibus
promittit se nec per Rhenum, nec mo-
sellam transiturum, quin Colonienfes
cum suo Archiepiscopo componat, ci-
vesque ad jura Ecclesiæ reddenda com-
pellat. Inde se convertit Imperator ad
latrocinia & deprædationes per totam
Germaniam expandas. Sensimque
viarum securitas & commerciorum li-
bertas reddita, aliaque Imperii facies,
qualis sub præcis temporibus fuit con-
spici cœpit.

Filii Ru-
dolphi Imp-
diverſis Re-
gibus &
Principi-
bus accep-
ta.

Rudolphi
Colonien-
ſis compo-
ſit, & po-
ſtem Impe-
rio reſtituit

Odoricus in
hiſtor.
Eccleſ.
Chron.
Colon.
Eiſlor.
Bram.

Odoricus in
hiſtor.
Eccleſ.
Caſſarini
in actis ad
conſil.
Albertus
Ardenſis
ſcribit.
preſby.
Rudolphi
Imp. in
omnes her-
nignitas.

Annus Christi 1274.

Gregorii X. Pont. 3. Rudolphi I. Imper. 2
Simonis Ep. Pad. 28.

Conf. Paris.
Siero in
Annal.
Siff. presb.
Odoricus in
hiſt. Eccleſ.
Conſilium
Lugdunen-
ſe, & acta
in eo.

Annus inſequens haud minus Rei-
publ. Chriſtianæ concilio Lugdunenſi
ſalutaris, quo Gregorius X Pontifex in-
dixit ad ſubſidia terræ ſanctæ, ad col-
lapſos Cleri populique mores corrigen-
dos, ad pactum conjunctionemque Ec-
cleſiæ Græcæ cum latina, quod ad id
Michael Palæologus Græcorum Impe-
rator, & Patriarchæ ultro ſe offerrent,
idemque Tartari per legatos ad Ponti-

ficem miſſos expeterent. Igitur Lugdu-
ni præter Conſtantinopolitanum & An-
tiochenum Patriarchas, Cardinales, Ar-
chiepiſcopi, & Epifcopi quingenti, alii
ſeptingentos numerant Epifcopos, uni-
verſim, ſi minores præſules accenſean-
tur, patres mille & ſexaginta numerati
fuere. Concilio præſedit ipſe Grego-
rius Pontifex. Ex Germaniæ Epifco-
pis acceſſere Wernerus Moguncinus,
Henri-

Henricus Trevirensis, Engelbertus Colonienſis, Conradus Magdenburgenſis, Giſelbertus Brementis Archiepiſcopi: Conradus Argentinenſis, Leo Ratiſbonenſis, Otto Mindenſis, Fridericus Merſeburgenſis, Widego Miſnienſis, Idobrandus Eiſtadenſis Epifcopi. Memorantur hi Germaniæ præfuls e reliquorum numero pro Pontificis & conſilii voluntate recognoviſſe privilegia, ab Ottone IV. & Friderico II. Romanæ Eccleſiæ poſtremum confirmata, quæ deinde Rudolphus Imperator ritu majorum ſtabilivit, auxitque. Multa præterea eo in conſilio ſalubriter xxxi fa-
 crorum Canonum legibus ſunt ſtatuta. Græci in concordiam Romanæ Eccleſiæ recepti, Rudolphus Pontificis & Patrum auctoritate Imperator renunciatus, rejecto Alphonſo Rege, juſſus interim promittere, venturum ſe Romam ad Imperii coronam a Pontifice accipiendam. Nonnulla quoque de Pontificis creatione ſunt fancita, & poſtulata quedam a Patribus, ut de Romano Imperatore creando præſcriberetur. Sed nihil ex publicis hac ſuper re reperias; niſi forte de modo eligendi aliquid in privato Patrum congreſſu ſit ſtatutum. Quare magnopere faluntur ii, qui ſeptem Electorum numerum a Gregorio X præſcriptum demum volunt; cum ex ſcriptoribus ſupra relatis conſtet, ad Rudolphi electionem conveniſſe eo numero & ordine Electores, qui ad noſtram ætatem obtinuit. Quam in rem diſerte Albertus Argentinenſis, *Deſuncto Friderico II. Imperatore Principes Germaniæ virtute translationis ad ipſos ex morte Ottonis III. Imperatoris facta eligere decreverunt Richardum, iidem deinde Wilhelmum & poſt interregnum elegerunt Rudolphum Imperatorem.*

Ceterum Rudolphus Imperator per omnes Imperii urbes circumveſtus, incredibili omnium plaufu & obſequio eſt exceptus. Et mirum qua affabilitate & lenitate omnium ſibi animos devin-
 xerit, jus omnibus ex æquo pro tribunali dicendo; acciditque ut infimæ

fortis homo ab accellu ad Imperatorem a Prætorianis repelleretur; quo animadverſo inquit Rudolphus, Quid obſecro agitis? finite, accedat. Quorſum Imperator ſi miſeris non ſuccurro? an ideo datus ſum ut tanquam gemma recludar in arcuſa Sacrarum? provectæ licet ætatis eſſet, inquit Siſſridus, omnibus tamen affabilis, & jucundus ſer-
 mone. Princeps, qui mentis ſerenitatem, & bellicam fortitudinem pulcherrimo temperamento complexus erat. Nec tamen deſuere conjurati hoſtes, qui per invidiam Rudolphi exordia, ut ceterorum Regum concuſſere, horum Dux Everhardus Comes Wirtenburgicus, conſpiratione cum aliis duodecim comitibus inita, arma in caput Rudolphi corripuit; quos ille contractis copiis ſubegit, compulſitque ad obſequium. Saxonia noſtra, quæ tamen licet novis Regum imperiis turbida ſæpe ſe objecerit, Rudolphum tamen ex gente Alemannica haud ſecus, quam ex ſua una omnium læticia & conſenſione accipit. Tanta omnium amor erat in Rudolphum, ut cum Epifcopus Secovienſis, ab Ottone Bohemo miſſus, Norimbergæ in comitiſ electionem ejus controvertere veller, parum abſuerit, quin dejectum e concilio contrucidarent.

Hoc anno Engelbertus Colonienſis Archiepiſcopus reverſus e concilio Lugdunenſi in diceceſin exceſſit e vita; ut falli dixeris, qui cum Trithemio, Merſeo, Browero anno 1272 deſunctum volunt; niſi nos acta publica concilii fallant, ex quibus concilio cum ceteris Germaniæ Epifcopis retulimus. Præſul ob præclaras virtutes meliori fortuna dignus! ſed optimi Principes tum ſæpe infelices, quando eorum pietatem ferre non poteſt populi inſolentia. Mortem diſſenſio excepit, aliis Cnradum Adolphi Montium Comitum fratrem, Præpoſitum ad gradus B. V. aliis Siſſridum de Weſtenburg Præpoſitum Eccleſiæ Moguntinæ diligentibus: illum nobilitas & populus, hunc Clerus poſcebat, qui & Pontificis judicio ſubro-
 gatus eſt.

Engelberti
 Archiep.
 Colon.
 obitus.

Odoricus in
 hiſtor.
 Eccleſ.
 Chron.
 Colan.
 Hiſtor.
 Brem.

Odoricus in
 hiſtor.
 Eccleſ.
 Caſſarius
 in actis ad
 concil.
 Albertus
 Argentin.
 iſid.
 præſby.
 Rudolphi
 Imp. in
 omnes be-
 nignitas.

Annus Christi 1275.

Gregorii X. Pont. 4. Rudolphi Imp. 3.
Simonis Ep. Pad. 29.

*Annales
Colma.
Austral.
hisor.
Trisheimius
Urburg.
Paralip.
Ottocarus
Bohemie
R. factu suo
injuriisque
Rudolphi
Imp. adversus se
conspicit.*

At Rudolphus Imperator, postquam Imperium ab intestinis prædonum malis & rebellium motibus vindicasset, animum adiecit ad provincias ab imperio per Interregnum abalienatas recuperandas. Cujus rei gratia Heriboli comitia Principum per ferias Pentecostes indixit; missique ad Ottocarum Bohemie Regem legati, Henricus Basileensis Episcopus, & Fridericus Zolleranus, qui Austriam, Styriam, Carinthiam, Carniolam, Marchiam Vinedorum & portum Naonis repeterent; has enim amplissimas provincias, quas dote Margarethæ conjugis adierat per interregnum, non modo clientelares ab Imperio accipere dignatus, sed a morte etiam Leopoldi ultimi Austriæ ducis sibi hæreditarias vendicare ausus; quod Margaretham dato libello repudii abjecerat, neque ullam ex ea prolem susceperat. Quam Imperii jacturam cum indigne ferret Rudolphus magnanimus Imperator, per legatos repetiit; ad quæ superbus Rex indignatus, conversusque ad suos. Videte, inquit, rem insolentem, Comes de Habsburg antehac magister noster equitum, ac servus regie majestatis nostræ, nos ad obedientiam & servitum suam vocat. Auxit Rex perduellionis crimen, necando nuncios, qui literas Rudolphi detulerant, conducendo, qui Imperatorem veneno tollerent, trahendoque Henricum Bojariæ Ducem in partes rebellionis. His Rudolphus ad justum bellum provocatus, quod proximo anno ceptum. Imperator subinde 8 Calend. Septembris Friburgum obsidet, ac 18 Octobris cum Regina, ac liberis omnibus Laufannæ Gregorium Pontificem ex Gallia redeuntem convenit. Multa eo in congressu agitata de subsidiis in Palaestinam submitendis. Quam in rem in concilio Lugdunensi decimæ sacrorum proventuum ad sexcennium permissæ erant. Invitatus etiam Rudolphus a Pontifice in Italiam ad Augustales honores proximo anno capiendos; quæ tamen omnia casso eventu fuere.

Multum præterea laborabat Imperator, quo Principes in pace contine-

ret; non tamen impediri licuit, quominus hoc anno Theodoricus Marchio Landsbergenfis, tracto in societatem belli Conrado Magdenburgenfi Archiepiscopo, hostilibus armis Thuringiam ingrederetur, fratrique Alberto Thuringiæ Landgravio bellum inferret; quem tamen Landgravius mox cum clade rejecit.

Diffidebat & Simon Episcopus noster hostiliter cum civitate Paderbornensi. Quemadmodum hac tempestate passim urbes insurgebant in suos præfules; tantumque invaluerat dissidium, ut Episcopo urbem intrare non licuerit. Quæ res postea in apertum bellum cum Ottone Successore erupit. Per hanc ab urbe absentiam lis orta ardebat inter Capitulum & Henricum Præpositum Comitem Swalenbergensem. Is quod in xxx annum male administrarat bona Ecclesiæ, postulatus a Canonicis ad rationes reddendas; & quia in omnem partem tergiversando se movebat, Simon Episcopus tandem appellatus a Canonicis Præposito Saltzottenæ diem dixit, aut sifteret sese, & satisfaceret Clero, ob inopiam subtracti panis chorum & sacra jam sæpius intermittenti: aut munere Præpositi dejiciendum. Producta ad id decreta etiam concilii Lugdunensis, quæ Wernherus Moguntinus Archiepiscopus ac Metropolitanus noster Simoni Episcopo transmiserat. Ob has aliasque causas, quod Præpositi bona Cleri in suum luxum converterent, munus economiæ administrationisque a Clero passim retractum, certa que illis cum ceteris primoribus Ecclesiæ portio, ex qua viverent, attributa est.

Subtraxit hoc anno mors duos Saxonie Episcopos; quorum primus Gerardus Monasteriensis antistes, Engelberti Marcani, ut diximus, Comitis frater, 11 Augusti obiit, una labe notatus, quod bello semiscuerit adversus Coloniensem Archiepiscopum, quem captum spectavit quemque sine ope in carceribus reliquit; ob quod factum a Pontifice e cætu piorum aliquamdiu remotus, & dicecelis Monasteriensis inter-

*Dissidium
Simonis
Ep. inter
urbem, Paderborn.*

*Gerardus
Monasteriensis
Episcopus
obitus.*

*Plurimum
Sammo-
rum Pont.
obitus.*

terdicto sacrorum punita. Cetera præful egregius, quem Levoldus virum literatum, Crantzius vero sacerdotio illo, ac majore etiam dignum censuit; Quippe qui decennio, quo præfuit, Engelbertum jura Ecclesiæ violantem fortiter repressit. Ob has Marcanorum injurias Alena, vetus ab avo D. Ludgeri locus, muro & præsidio militari firmatus in Oppidum; sicuti & Beckemium ad confinia Marcanorum præmunium, & jure civitatis donatum. Quo in oppido, ut præsidio simul sacro tutius esset, insigne Collegium Canonicorum, prædiis & bonis anno 1269 larga dotatum, condidit. Longe utiliori opere convertit arma in nobilium castra, quæ per id tempus receptacula prædonum erant, evertenda; & inter hæc primum Ludinghusanum castrum & Oppidum expugnatum, dejectisque in fossas muris omni munitione nudatum, ac nobiles duo fratres Hermannus & Bernardus ceterique Castrenses jussi sua bona dicecesi submittere. Inde Langense castrum in iisdem ad Luppium locis prædonum habitaculum eversum est. Post Horstmariam aggressus, aditumque Oppido castrum expugnavit; ultimusque Dynasta Fridericus Retbergensis, qui Beatricis conjugis dote id tenebat, subactus; ea tamen lege relictus, ut sponderet se non alii, quam Episcopo Monasteriensi venditurum. Id cum postea faceret Retbergensis, numerata pecunia, cessit vetus illud castrum tot heroum Horstmarientium sedes in possessionem Monasteriensis Ecclesiæ, quod hisce versibus consignatum posteritati.

Horstmar cum rebus fuit illis empta diebus

Marcis millenis pro quindecies quoque denis.

Sed non minus ex toga clarus in servanda Cleri disciplina. Ejus rei gratia frequentes synodos habuisse tradi-

tur, & Coesfeldia Monachos S. Francisci Minoritas evocasse Monasterium, sacris ejus loci Virginibus Coesfeldiam transportatis. Omnium vero operum ejus pulcherrimum Basilica Cathedralis Ecclesiæ, in qua magnifica fabrica, ut modo conspicitur, ante eum quatuor Episcopi supra xxx annos laborarant, Theodoricus Ilsenburgicus, Ludolphus, Otto & Wilhelmus. Id nobile opus Gerhardus demum absolvit, & celebri Episcoporum conventu solemniter consecravit. Successorem factus in Episcopatu Everhardum de Deest; nam qui Everhardo quorundam suffragiis æmulus objectus erat Wigboldus ab Holte, Præpositus ad S. Mauritium, is Colonia ad nobiliorem postea Cathedraliam provectus. Gerhardum hoc anno obiisse testantur literæ Collegii ad Mauritium, in quibus anno proximo Everhardus Monasteriensis Episcopus, Wigboldus Præpositus ad S. Mauritium, Brunstenius Decanus, Henricus Cantor, Lubertus Magister, Canonique alii consignantur; ut prorsus falant chronica Monasteriensia, quæ ad annum 1277 vitam prorogant.

Alterum funus est Ottonis Minden-
sis Episcopi, 18 Novembris Mindæ extin-
cti; quem supra ex familia Prædicatorum ad illam sedem evectum & concilio Lugdunensi etiam præsentem retulimus, virum præclare de Ecclesia sua meritum, ut fasti etiam sui commendant.

Mors item
Otronis
Ep. Min-
den.
Chron.
Minden.
apud
Lindbroch
Chron.
Minden.
a Meibom.
edit.
Et Baldui
ni Ep.
Osnabr.

Tertium hoc anno funus conjungunt Balduini de Ruslo Episcopi Osnabrugensis, cui subrogatus sit Conradus Comes Ritbergensis; sed eorum præfulum Chronologia tam involuta, ut nihil certi proferre mihi licuerit; quando nec a Crantzio, neque ab Ertwino, aliisque quicquam traditur.

Annus Christi 1276.

Innocentii V & Hadriani V PP. Rudolphi Imp. 4.

Simonis Ep. Pad. 30.

At proximus annus tristior tum Pontificum Romanorum funeribus; decessit enim III Idus Januarii Gregorius X, cui subrogatus Innocentius V. ex sacra Prædicatorum familia primus Pontifex, qui obiit 22 Junii: illi mox suble-

ctus Hadrianus V, quem mors 18 Augusti sustulit; huic substitutus 13 Septembris Joannes XXI, qui altero rursus anno in Majo ruina conclavis oppressus.

Lo

Diffidit
Simonem
Ep. inter
urbem, &
Paderborn.

Gerardus
Monsi
Ge-
mors &
Gel-
prædicatorum
acta.
Clemens
Pitrius
Chron.

Placium
Summo-
rum Pont.
obitus.

Histor.
Australis
Albert.
Argent.
Stero in
Annal.
Annal
Colmar.
Brewer. l.
16 annal.
Eberhard.
Trithem.
Dubravins
Rudolphus
Conven-
tum Princi-
pum Bop-
pardia in-
dicit; acta
in eo con-
ventu.

Eo nunc lætior annus Rudolpho Imperatore. Is ut collapsam Rempub. revocaret ad pristinum statum, quem sub optimis Imperatoribus habuerat, Boppardiam ad Rhenum comitia indixit. Ad quæ præter Wernherum Moguntinum, Sifridum Coloniensem, Henricum Trevirensis Archiepiscopos, ceteri inferioris Rheni Saxoniamque Episcopi ac Principes Dominica Palmarum die accessere, cum his de summa rei consultatum est. Etenim ex quo tempore Principes ac Magistratus præsidio Cæsaris hæcenus destituti fuerant, ipsi res suas quibuscunque modis poterant tuebantur; multi interim eorum, quæ Cæsaris erant, ad se traxerant, nec feuda recognoscendo, nec Imperii obsequia præstando; tanquam convulsis jam nervis Respublica in extremas ruinas & confusionem iret. Quæ postquam in commune consultiata fuere, publico senatus consulto decretum fuit, imperatumque quotquot feuda haberent, intra annum feudi Dominum recognoscerent, & fidem suam sacramenti religione obligarent. Quæ lex cum alios per Franconiam, Sueviam, Saxoniam & Bojariam; tum maxime Ottocarum Bohemia Regem spectabat. Cæsar postquam Archiepiscopos, suprema Imperii capita, inferioremque Germaniam & Saxoniam tecum conspirantem habuit, primum cum valido exercitu, quem copiis Ludovici Palatini; multorumque Episcoporum, Marchionum, Comitumque auxerat, movit in Marchionem Badensem, sibi & Imperio rebellem. Quo obruto, ceteros nobiles aggressus, quotquot possessiones, vel civitates ab excessu Friderici Imperatoris per Sueviam, Franconiam & Alsatiam violenter invaserant, ad restitutionem obsequiumque deduxit. Quos inter Fleckenstenius, quod Episcopum Spirensis captivum abduxerat, ad deditionem compulsus.

Post illa, comparato ingenti exercitu, iv Augusti progressus per Bojariam versus Danubium, Passaviam pervenit; transitisque, Oeno, Anaso & Truna fluviis, in Austriam prorupit. Cæsarea castra secutus Moguntinus, Colonienfis, Herbipolensis, Ratisbonensis, Passavienfis Episcopi prisca Cæsarium majestate. Interque duces numerati Ludovicus Palatinus Rheni,

Henricus Dux Bavarie, & magna ex Rheno, Franconia & Suevia nobilitas. Territa ad tam potentis exercitus ingressum Austria, cum omnibus castris & urbibus se ultro dedit, præter Viennam & Neoburgum; quas urbes cum obsidione premeret Rudolphus & Neoburgum ejecto Bohemi præsidio expugnaret, Ottocarus ex desperatis saniora consilia circumspicere cepit, ultroque se ad pacem offerre. Dati mox arbitri a Cæsare Bertholdus Herbipolensis Episcopus, & Ludovicus Palatinus Rheni, ab Rege Episcopus Olmuensis & Otto Marchio Brandenburgicus. Horum opera in has leges conventum: redderet Ottocarus Austriam, Stiriam, Carinthiam Imperio. Cetera trans Danubium versus Aquilonem Cæsaris beneficio acciperet, captivos sine pretio laxaret, ac demum publice fidem juraret, flexis, ut clientum mos est, coram Cæsare genibus. Quo nihil acerbius fuit superbo Regi; quippe coram eo procumbere, qui sibi olim magister equitum servierat. Sed jam ita fortuna mutarat vices, Cæsar cum nihil magis Regem averfari notaret, in Cambergam insulam invitat Regem, ubi tentorium jussit explicare, in quo remotis arbitris juramentum fidei populo diceret: interim tabernaculum ita parari mandaratum, ut laxatis funibus facile ex omni parte dissolvi posset. Eo accedit Rex superbo habitu, atro ostroque fulgens; Contra Cæsar cinerico vulgarique militis chlamide indutus conscendit thronum. Monitus a suis ut splendidiore cultu prodiret, *finite inquit, in hac scena, paupertatem hodie de purpura triumphare.* Tum vero Ottocarus regio ornatum ac pompa ingressus tentorium procubuit ad Cæsaris pedes, & vix dum solemnia juramenti verba ceperat, cum repente papilio deductus in latera, & humi lapsus, supplicem circumstanti multitudini ostentavit Regem, tanto Germanorum risu, quanta indignatione Bohemorum. Quam id ex ingenio Cæsaris in se compositum sensit Rex, tam altum hæsit in animo Regis, primumque irritamentum fuit ruptæ postea, quam juraverat, pacis. Pacta quidem erat in matrimonium filia Cæsaris Wenceslao Ottocari filio, vicissimque filia Regis Rudolpho Cæsaris filio; sed ira vindictaque apud Ottocarum ante connubia fuere.

Rudolphus
Imp. Otto-
carum Bo-
hemie R.
subjuga.

Pax West-
phalia ex-
cedere plu-
rium Prin-
cipum &
Comitum.
Cleinjorg.

Synodus ab
Archiep.
Colon Si-
frido inci-
ta.

Ecc.

Pax Westphaliae ex federe plurimum Principum & Comitum. *Claustrum.*

Quae dum armis in superiori Germania geruntur, pacis studia culta fuerunt in Westphalia, providentia Sifridi Colonienfis Archiepiscopi, viri ea tempestate inter antistites praestantissimi. Is priusquam cum Caesare moveret in Austriam, auctor salutaris federeis fuit, in quod hoc anno convenerunt Simon Paderbornensis Episcopus noster, idemque tutor vicini Comitum de Lippia nepotis sui, Henricus Hassiae Landgravius, Wilhelmus, Comes Juliensis, ejusque filius Wilhelmus, Adolphus Comes Montium & frater Henricus, Godofridus Comes Seinenfis, Otto Comes Nassaviae, Engelbertus Comes Marcanus, fraterque Eberhardus, Wilhelmus Comes Solmenfis, Henricus Comes de Viernberg, Otto Comes Tecklenburgicus, Theodoricus Comes Limburgicus, Henricus Iffenburgicus, unaque Gerlacus & Ludovicus filii, Bertholdus de Bueren, Walramus de Valckenberg, Arnoldus de Viernborg, Otto Waldecensis, Simon de Lippia, Otto Wickerodius, Fridericus & Henricus Reifferschedius. Potens foedus, quod publicis tabulis jurata fide consignatum extat. Ejusmodi enim foedera per haec turbulenta tempora clypei erant adversus insolentiam, injurias, & depredationes. Ejusmodi quoque foedus mutuae defensionis reperio tum inter Ecclesiam Mindensem & Osnabrugensem initam; in quod anno sequenti, moderante Volquino Mindensium electo Episcopo, recepit se Otto Ravensbergenfis Comes, Abbatissa Hervordensis, Nova, & antiqua urbs Hervordia, Bilfeldia, ceteraque oppida id quod Idibus Februarii juramento publicis literis consignatum.

Synodus ab Archiep. Colon Sifrido indicta.

Haud minus laudabile opus Sifridi Archiepiscopi Colonienfis synodus, quam hoc anno magna omnium sacrorum ordinum frequentia celebravit. Extant ejus salutaris synodi praecleara decreta ad Cleri populiue disciplinam, quae turbidis Engelberti temporibus multum collapsa erat, refarcendam.

Non minus afflicta Paderbornensis Ecclesia cum propter negligentem Pra-

positi administrationem, quem ob id jam exauctorarant Simon Episcopus & Canonici, subrogato in ejus locum Ottone Retbergenfi Comite; tum propter multa Simonis bella, bellorumque sumptus. Quare cum Simonem Episcopum jam aut senio aut morbo ad extrema vitae urgeri adverterent, maturo consilio praesules & Canonici in unam sententiam convenere, non alium se successorem electuros, quam qui contracta Ecclesiae debita promitteret se dissoluturum, quod ejusmodi decreto accepimus.

Afflictus Ecclesiae Paderbornensis.

Canonici Ecclesiae Paderbornensis decernunt non alium se Episcopum electuros, quam qui promitteret se Ecclesiae debita se dissoluturum.

Nos Dei gratia Otto Praepositus, Henricus Decanus & Capitulum Paderbornensis Ecclesiae universis, ad quod praesens scriptum pervenerit, notum facimus, & recognoscimus per hoc scriptum, quod Successorem Domini nostri Episcopi Simonis talem habebimus, quia juris est, ut debita ipsius Simonis solvat, quae pro necessitate seu utilitate Ecclesiae nostrae contracta invenerit, nec soluta sunt. In cujus rei testimonium hanc litteram conscribi & sigilli nostri munimine fecimus roborari. Datum Paderbornae ipso die Johannis Evangelistae, Anno Domini Mccclxxvi.

Ac Simon Episcopus noster, tanquam & ipse ultimum sibi vitae annum imminere conspiceret, largior etiam in egenos, & religiosos homines fuit. Testes tabulae, quibus decimarum proventus Heristallensis facelli Virginibus Cœnobii Cisterciensis Beringhusen dilargitus est literis festo D. Stephani hoc anno Paderbornae consignatis, quibus & Paderbornensis diocesis esse scribit id Cœnobium, anno Mccxxxiv ab Herimanno Corbeiensium Abbate ceceptum in Otberga, evocatis Iffenno ex Thuringia Sanctimonialibus. Inde, & Hoxtarium ab eodem Abbate translatae, collocataeque ad S. Aegidium trans pontem Hoxtariensem. Ibi cum frequentia accessus turbarentur, post annos xi quietis causa migravere in villam Brenchusen, fixumque istuc Cœnobium erexere. Demum tempore haeresis collapsa disciplina in Cisterciensium instituto formatae sunt ad D. Benedicti regulam.

ANNUS

Annus Christi 1277.

Joannis XXI. Pont. Rudolphi Imper. 5.

Simonis Ep. Pad. 31. & ultimus.

Levoldus.
Fœdus in
ter West-
phaliæ pro-
ceres ini-
tum turba-
tur obitu
Engelberti
Murciani
Comitis.

Fœdus vero, quod magno Westphaliæ bono cum Sifrido Colonienſi Archiepiſcopo pactum diximus, anno ſtatiſſimo proximo multorum illuſtrium virorum obitu debilitari turbarique cœpit. Ex his fœderatis Engelbertus Marcanus Comes, cum iter faceret in Teclenburgicum comitatum, interceptus ex inſidiis ab Hermanno de Loen, multisque vulneribus fauciatus, abducitur in caſtrum Bredevordum; ubi haud multo poſt non tam ex vulnerum, quam animi dolore atque impatientia extinguitur eſt. Tanta tum nobilium licentia erat; quanquam juſta etiam pœna Engelbertum conſecuta videri poterat, quod in Engelberti Colonienſis Archiepiſcopi captivitatem conſpirarat, ac Gerhardum fratrem Monasterienſem Epifcopum in eandem belli ſocietatem traxerat.

Levoldus.
Annal. Col.
Henr. de
Hier. vor.
Cleinſorg.
Meibomius
in notis ad
Levoldum
2. Wilhelmii
Juliacenſis
Comitis,
ab Aquis-
grani.

Eodem anno, inquit Levoldus (tametsi alii ad ſequentem annum referant) Wilhelmus Juliacenſis Comes, una cum filio Wilhelmo, ac duobus aliis ex concubina genitis Aquisgranum clam ingreſſus, urbem in ſuam poteſtatem redigere tentabat; jamque in forum penetrarat, cinctus ſupra 400 armatorum equitum comitatu; cum cives ad arma conciti Comitem per cæcos plebis furores cum filiis obruunt, & contrucidant. Digna Comitis pœna, qui tot annis ex impia vita divexarat Colonienſem Eccleſiam, ac duos Colonienſes Archiepiſcpos Conradum & Engelbertum captivos in vincula traxerat. Comperta nece Comitis, Sifridus Colonienſis Archiepiſcopus, Coloniam accelerat, congregatoque clero, ſolemne ſacrum in Baſilica decantat, de vinculis S. Petri, læto ſacrificii exordio,

*quo mors
tuo, Archi-
ep. Colon.
Juliacen-
ſem Duce-
tum arma-
tus ingredi-
tur & oc-
cupat.*

Nunc ſcio, vere, quia miſit Dominus Angelum ſuum, & liberavit me de ore Leonis. Mox novo fœdere inito, cum 12 illuſtribus viris, quorum auxiliariis copiis auctus, Juliam armatus ingreditur; expugnatoque Juliaco, munimentum loci ſolo æquat. Inde Marcodurum, Bedeburam ac xxiv Oppida & caſtra præter Nideccam & Hamboſchiam in poteſtatem redegit, torique

provinciae novos præfectos victor imponit, brevi tempore felicique ſucceſſu multorum annorum injurias ultus. Poſt illa victorem militem convertit in Weſtphaliam adverſus Godefridum Arnsbergiæ Comitem, & Ludovicum filium; huic quia Petronella Juliacenſis filia denupta erat, uterque cum Juliacenſi infeſta Colonienſibus arma junxerat. Quibus Sifridus provocatus, Comitem obruit; expugnatoque Nihemio Oppido, Comitem ad pacem petendam compulſit, quæ & in caſtris Nihemenſibus conſignata fuit. Quare nullo obſiſtente Sifridus Werlam, Warſtenam, Callenhardum & Almenam Oppida, caſtrumque Furſtenbergicum, veterem Furſtenbergicorum Dynaſtarum, in edito ad Ruram monte ſedem, præmuniit. Bello hoc pro Archiepiſcopo ac Duce ſuo fidi pugnare Weſtphaliæ proceres; interque hos clari Fridericus & Wenemarum Furſtenbergii. Acceſſit in ſocietatem belli Conradus Oſnabrugeniſis Epifcopus, Conradique frater, Fridericus Ritbergenſis Comes. Quo ſimul conſtat per id tempus Balduino in Oſnabrugeniſi Cathedra ſubrogatum fuiſſe Conradum Epifcopum ex Ritbergenſi familia, ex qua mox etiam producemus Ottonem Ritbergenſem, Simonis Epifcopi in Paderbornenſi Eccleſia Suſceſſorem.

Feliciori per hæc morte hoc anno vitam clauſit Simon Epifcopus noſter. Dies obitus in aliis necrologiis annotatus iv Idus, in aliis vi Junii: annus mortis a Kleinſorgio rectius, quam aliis hic ipſe Mcclxxvii traditur; quo certe adhuc ſuperſtes fuit, quando ex hoc anno literas a Simone conſignatas poſſidemus, quibus Wilbacenſi Virginum Cœnobio donationem, a nobilibus Hermanno de Bracule & Hermanno de Kalenberg factam ſcriptis tabulis probat. Teſtes ſiſtuntur Albertus Comes de Everſtein, Albertus & Herboldus fratres de Amelungeſſen, Lubertus Marſchaleus, Albertus de Luberſen, Fridericus de Harehuſen, Henricus de Oſterhuſen, Bernardus de Dalwig milites, ceterique nobiles & ingenui viri; ut

*Hij. Brem.
inGerardo
Diverſa de
Simone
Scriptorum
judicia.*

*Idemque
Comitem
Arenien-
gen ad pa-
cem peten-
dam con-
pellit.*

*Obitus ſi-
monis Ep.
Niederſig-
Burgiſi
Wilbacen-
ſis
Herſing
Marſch-
murgiſi.*

ut jam prorsus nos Bruschius, Kerfenbrochius, & Pideritius fallant, qui anno 1274 obiisse scribunt. Longius aberrant, qui cum Gobelino nostro, & Crantzio Episcopatum tantummodo in xxiii annum gessisse tradunt, quem nos hactenus certa temporum ferie in xxxi annum produximus.

Hist. Brem. in Gerardo Diversa de Simone Scriptorum judicia.

Quam fluctuantes in annis Scriptores, tam diversa eorum de Simone judicia. Auctor historicae Bremensis, *Simon*, inquit, *bella & discordias dilexit, sed bello semper infelix pugnator.* Hæc quidem ille libera voce pronuntiavit: verum in ea tempora incidit Simon, quibus necessitas arma pro libertate Ecclesiae conservanda imperabat; qualia omnibus circum Episcopis tum communia fuere ob prædonum & vicinorum rapacitatem. Nec alia ex causa collisus cum Conrado Colonienfi Archiepiscopo, quam ob injurias nobilium ministrorum Archiepiscopi, quas cum ille ferre non posset, armis jura Ecclesiae suae propugnanda suscepit; quamvis haud multo post non modo reconciliatus Conrado, sed & a Conradi Successore tutor Ducatus Westphaliae postulatus. Sifrido deinde conjunctissimus vixit; quocum commune foedus adversus Colonienfes & suae Ecclesiae hostes, ut diximus, habuit, pacis certe, quam bellorum amantior; nec alia fere bella gessit, quam quæ necessitas expressit pro jure Ecclesiae asserendo. Eaque Capituli & ordinum consensu sumpsisse videri debet, quod hi æs alienum ex iis contractum ultro solvendum sumperint. Et cui tum Episcopo Saxoniae, in illa prædandi rapiendique licentia, sine armis Ecclesiam administrare concessum? quando nobiles, ut quidam est auctor, citra infamiam palam & impune latrocinia & prædas agebant.

Virum hunc tanti fecit Justinus Lippiensis presbyter, ut præterito Ottone fratre ejus Monasteriensi Episcopo, Poëma illi suum, quod de primordiis comitatus Lippiensis deductum a Bernardo avo Sanctissimo, de Hermano parente bellatore egregio, ceterisque ejus familiae heroibus conscripsit, Simoni Episcopo nostro inscripserit dedicavitque; tanquam; qui paternis vestigiis præclare inhæserit. Eo in poemate legimus multis Simonem dilaudari a doctrina & facundia, a liberalitate & suavitate morum, a constantia & fortitudine, recteque Simonem Petri nomen sortitum esse.

Com mendat illuc Justinus presbyter, poemate ei inscripto, M. Justin. in Lippis.

*Te bene cum Petro communio nominis æquat,
Tu caput Ecclesiae firmaque petra tuæ:
Tu lapis indocilis frangi, ferroque rebelles,
Despicis hostiles corde vigente minas.
Tu tutela tuus, tu mitis mitibus, hostis
Hostibus, eloquii manat ab ore facus.*

Et quæ multis in laudem Simonis in simplici & candido illo poëtarum avo attexit. Postremum alludens ad rosam quæ gentilitium Lippiensium Comitum insigne est, inquit,

Tu flos Pontificum, flos nobilitatis, odorem floris diffundis.

Cetera quibus res gesta virtutesque Simonis Episcopi exornanda essent, incuria, ætas & Scriptorum desidia subtraxit; tantaque oblivione hæc sepeliit, ut nec supremæ mortis, nec sepulchri locus ad nos pervenerit. Basilicæ tamen funus ad ceteros Episcopos illatum creditur.

N

ANNA-